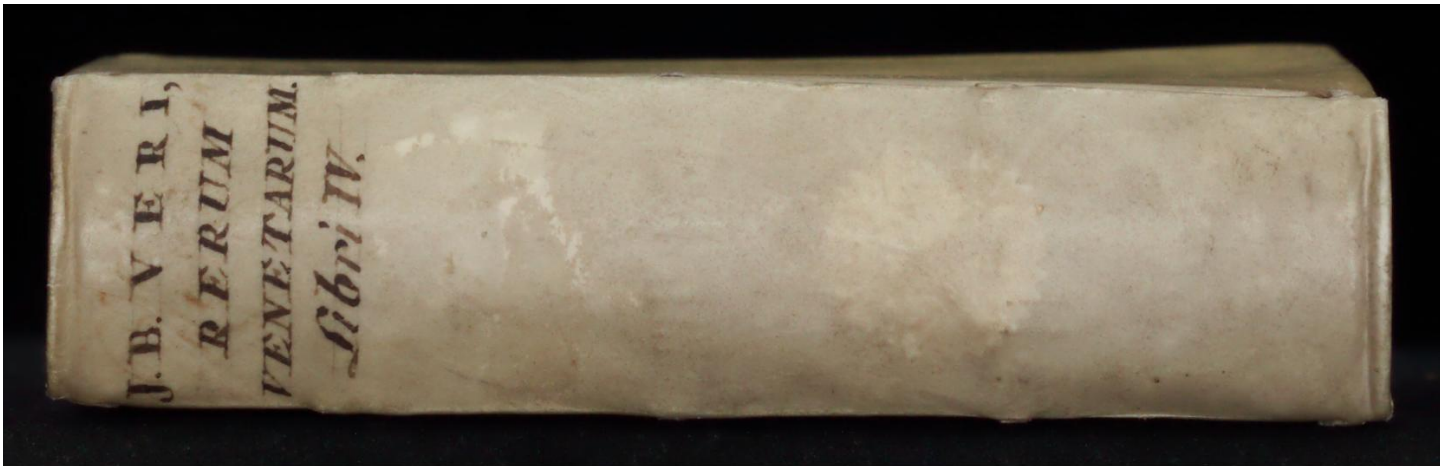
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

~~[illegible]~~
~~B.123~~

KW 224
A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45



Amſterodami,

Apud Ludouicum Elzeuirium. A°. 1644.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

IOAN. BAPTISTÆ VERI

RERUM VENETARUM

LIBRI QUATUOR

AD

Illuſtriſſimum Virum

PETRUM CONTARENUM,

FRANCISCI F.



Koninklijke Bibliotheek te 's Hage.

AMSTERODAMI,

Apud Ludovicum Elzevirium.

cIↄ Iↄc XLIV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Illuſtriſſimo Viro

PETRO CONTARENO

FRANCISCI F.

IO. BAPTISTA VERUS I.V.D.

S. P. D.

REipublicæ Venetæ res geſtas ab origine præclariſſimæ Vrbis ſuæ ad hæc uſque tempora latius apud alios diffuſas contraxi, illos imitatus, qui brevibus tabellis vaſtiſſimum terrarum orbem circumſcribunt, ne virtutum documenta inde promentes hiſtoriarum diverſitate ac magnitu-

dine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

dine obruerentur. Specioſæ hujus imaginis prima mihi lineamenta duxerunt, quos arbitratus ſum nihil aut pietati, aut honori Patriæ citra fidem dediſſe. Cæterum fœtus hic, qualiſcunque in lucem prodeat, ſub tutela Illuſtriſſimi Nominis Tui prodire debuit. Et pluribus enim ab hinc annis in tuam clientelam acceptus, tua veluti in familia eſſe cœpi; & non minimam operis partem Majorum tuorum gloria, rebus manu conſilioque geſtis, implevit, quorum egregia facinora, cum lubuerit, uno intuitu poteris perluſtrare. Obſtetricatur etiam avitus, & ſingularis tuus in Patriam amor, Chriſtianæ Religionis, ac Venetæ Reipubl. ſtu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

dium plane par; nec non peculiaris Hiſtoriæ cognitio, ac voluptas, ut non tantum patrocinari, ſed & judicium ferre valeas. Reliquas inſignes ingenii & animi tui dotes à familiari & domeſtico tuo referri pudor vetat; & hoc tempore in primis, quo te, veluti poſtliminio reverſum, ultronea Zenoniani tituli abdicatione, Tibi ipſi, Familiæ, ac Patriæ potiſſimum reddidiſti. Pro ſingulari igitur tua in me humanitate ſpero, hoc, qualecumque fuerit, grati animi monumentum, abs te benigne exceptum iri: ac futurum, ut, in tuis penatibus conceptum editumque, partum neſcio dicam, an abortum, humaniſſime foveas. Vale & Tibi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

& Reipublicæ, in qua ſtabilienda conſervandaque adeo Virtus, & Fortuna ſine exemplo contendiſſe videntur, ut in ipſa tantum libertatis adhuc vigeat, quantum ab initio illius ſapientiſſimi Moderatores extra ſervitutem poſuere. Faxit Deus, ut, repreſſa æmulorum rabie, & domito furore barbaro, cæteras porrò gentes ejuſdem libertatis æternitate vincat, quas diuturnitate in terris ſuperavit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

RERUM VENETARVM

INDEX

LIBRI PRIMI.

A. C.		
536	*Res geſtæ ſub Tribunis.*	*pag.* 3
697	*Ducum origo.*	5
725	*Prima Venetorum Ducum expeditio ad Ravennam.*	7
737	*Bellum inter Heraclianos, & Æquilios.*	9
756	*Conjuratio Gallæ in Theodatum Principem.*	10
773	*In Longobardos expeditio.*	11
802	*Civiles Venetorum tumultus.*	12
809	*Bellum Gallicum cum Pipino.*	16
827	*Bellum Saracenicum primum.*	19
830	*Curicta inſula expugnata.*	20
835	*Caroſſiana conjuratio in Principē.*	21
839	*Prima in Narentanos expeditio.*	22
840	*Bellum Saracenicum ſecundum.*	23
864	*Secūda in Narentanos expeditio.*	24
867	*Bellum Saracenicum tertium.*	25
881	*Comaclenſis pugna prima.*	26
887	*Tertia in Narentanos expeditio.*	27
903	*Hunni à Venetis victi.*	28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

932 *Comaclenſis pugna ſecunda.* 29
944 *Impiæ finitimorũ inſidiæ repreſſæ.* 30
975 *Cædes Petri Candiani Ducis.* 32
997 *Hiſtria, & Dalmatia in ditionem receptæ. everſi Narentani.* 34
1005 *Bellum Saracenicum quartum.* 37
1015 *Pugna cum Adrienſibus prima.* 38
1023 *Bellum in Murcimirum Liburniæ Regulum.* 39
1050 *Prima Iaderæ defectio.* 39
1080 *Bellum Normanicum primum.* 40
2099 *Bellum Syriacum primum.* 42
1100 *Bellum Normanicum ſecundũ.* 45
1104 *Bellum Syriacum ſecundum.* 45
1110 *Bellum Patavinum primum.* 47
1117 *Iaderæ ſecunda defectio.* 48
1118 *Bellum Pannonicum primum.* 50
1122 *Bellum Syriacum tertium.* 51
1125 *Bellum cum Græcis Imperatoribus primum. Iaderæ tertia defectio.* 55
1140 *Fanenſes libertati reſtituti.* 56
1143 *Bellum Patavinum ſecundum.* 57
1149 *Bellum in Rogerium Siciliæ Regem pro Græcis.* 58
1150 *Cum Finitimis navalis decertatio.* 59
1162 *Victoria de Vlrico Patriarcha Aquilejenſi.* 60
1163 *Pugna cum Adrienſibus ſecunda.* 61
1170 *Bellum cum Græcis Imperatori-*

bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

bus ſecundum. 62
1172 In Anconitanos expeditio prima. 66
1177 Bellum pro Alexandro Tertio Pontifice in Federicum Ænobarbum Imperatorem. 67
1187 Iaderæ quarta defectio. 70
1192 Bellum Syriacum quartum. 71
1193 Expeditio in Piſanos. 72
1202 Bellum Conſtantinopolitanum primum. Iaderæ quinta defectio. Tergeſtum receptum. Creta Veneti juris facta. 73
1205 Expeditio in piratas prima. 79
1207 Rebelles in Creta tumultus ſedati. Bellum cum Genuenſibus primum. 80
1215 Bellum Patavinum tertium. 87
1236 Bellum in Federicum ſecundum Imperatorem. 88
1238 Bellum Conſtantinopolitanum ſecundum. 90
1240 Ferraria Romano Pontifici ſervata. 91
1242 Iaderæ ſexta defectio. 92
1247 Compreſſus Alexii Calergii tumultus in Creta. 93
1256 Bellum in Actiolinum tyrannū. 94
1257 Bellum cum Genuenſibus ſecundum. 97
1259 Conſtantinopolis à Palæologis occupa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

capata. 100
1260 *Bellum cum Genuenſibus tertiũ.* 102
1265 *Civilis tumultus ob tributum.* 105
1266 *Bellũ cum Genuenſibus quartũ.* 107
1271 *Pugna cum Bononienſibus.* 108
1276 *Iuſtinopolis recepta.* 110
1278 *In Anconitano expeditio ſecũda.* 110
1289 *Bellum Hiſtricum cum Aquilejenſibus primum.* 112
1291 *Res in Syria male geſtæ.* 113
1294 *Bellum cum Genuenſibus quintũ.* 115
1301 *Expeditio in Græcum Imperatorem.* 119
1302 *Bochoniana in Vrbe conſpiratio.* 119
1304 *Bellum Patavinum quartum.* 120
1307 *Bellum Ferrarienſe primum.* 121
1310 *Bajamontis Theupoli conjuratio.* 123
1311 *Iaderæ defectio ſeptima.* 126
1323 *Expeditio in piratas ſecunda.* 127
1328 *Bellum Hiſtricum ſecundum cum Aquilejenſibus.* 128
1330 *Compreſſæ in Creta ſeditiones.* 129
1331 *Expeditio in piratas tertia.* 131
1332 *Bellum Turcicum primum.* 131

LIBRI SECUNDI.

1337 *Bellum in Scaligeros Veronæ Principes. Tarviſium obtentum.* 134
1342 *Cretenſium defectio.* 140

1345

1345 Iaderæ defectio octava. 141
1348 Bellum Hiſtricum tertium. 142
1350 Bellum cum Genuenſibus ſextũ. 144
1355 Marini Falerii Principis conjuratio. 150
1356 Bellum Pannonicum ſecundum. 152
1364 Bellum Creticum in Colonos. 154
1368 Tergeſtinorum defectio prima. 160
1372 Bellum Carrarienſe primum. 161
1374 Bellum Auſtriacum primum. 165
1377 Bellum cum Genuenſibus ſeptimum, Clodianum. 167
1381 Tergeſtinorum defectio ſecunda. Iuſtinopolis iterum recepta. 183
1382 Bellum ſecundum Carrarienſe. 186
1388 Fœdus cum Mediolanenſium Duce in Carrarienſes. 188
1397 Bellum Sociale in Galeatium Vicecomitem Mediolani Ducem. 190
1401 Bellum cum Genuenſibus octavum. 191
1403 Bellum Carrarienſe tertium. 193
1409 Bellum cum Sigiſmundo Imperatore. 197
1420 Vtinum cum Foro-julio receptũ. 199
1423 Dalmatia recuperata. 200
1426 Bellum Inſubricum primum cum Philippo Vicecomite Mediolanenſium Duce. 201
1430 Expeditio in piratas quarta. 207

1431

1431 *Bellum Inſubricum ſecundum.* 208
1432 *Bellum cum Genuenſibus nonũ.* 211
1433 *Bellum Volturenum.* 212
1434 *Bellum Inſubricum tertium.* 213
1443 *Expeditio in piratas quinta.* 221
1477 *Bellum Inſubricum quartum.* 222
1448 *Bellum Neapolitanum primum.* 224
1450 *Bellum Inſubricum quintum.* 226
1453 *Bellum Conſtantinopolitanum tertium.* 231
1454 *Bellum Inſubricum ſextum.* 234

Libri Tertii.

1463 *Bellum Turcicum ſecundum.* 236
1464 *Tergeſtini debellati.* 239
1466 *Bellum Turcicum tertium.* 240
1469 *Ænum à Venetis captum. Chalcis à Turcis expugnata.* 243
1470 *Socialis expeditio in Turcas.* 247
1471 *Bellum in Cilica.* 250
1472 *Bellum in Lycia.* 251
1473 *Scodra, & Naupactus Turcica obſidione liberata.* 252
1475 *Croja à Turcis capta.* 255
1476 *Turcicæ irruptiones in Forumjulium.* 256
1478 *Scodra Turcis tradita. Pax.* 259
1482 *Bellum Ferrarienſe ſecundum ſociale cum Inſubre, & Aragoniis in Venetos.* 261

1486

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

1486 Bellum Rhaticum Auſtriacum ſecundum. 269
1487 Cyprus Veneto imperio adjecta. 273
1495 Bellum Gallicum ad Tarum. 277
1496 Bellum Piſanũ cum Florentinis. 281
1500 Bellum Turcicum quartum. 284
1503 Bellum Faventinum. 294
1507 Bellum Auſtriacum tertium. 296
1508 Fœdus Cameracenſe in Venetos. 299
1509 Bellum cum Fœderatis hoſtibus ad Caravagium. 301
Patavium, receptum à Venetis, fruſtra à confœderatis oppugnatur. 306
Vincentia recepta. 313
Bellum tertium Ferrarienſe. 314
Promiſcui bellorum ſucceſſus. 317
1510 Fœdus cum Iulio ſecundo Pontifice. 322
Irrita Veronæ oppugnatio. 323
Bellum quartum Ferrarienſe. 325
Bellum in Foro-julio, & Hiſtria. 328
Variæ hinc inde hoſtium expeditiones. 331
1511 Brixia recepta, mox amiſſa. 334
1512 Gallorum fuga ex Italia, 338
Brixia Hiſpanis prodita. 341
Fœdus Venetorum cum Gallis. 343
1513 Venetorum clades ad Creatium. 346
1514 Crema obſidione liberata. 350

Maria.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Marianum proditione amiſſum. 351
Bellum alterum in Foro-julio. 353
Rhodigium Hiſpanis ereptum. 355
Crema rurſus ſervata. Bergomum recuperatum, repente deperditum. 358
1515 *Helvetii victi ad Marignanum.* 360
1516 *Brixia, Bergomum, Verona à Veneto recepta.* 364

LIBRI QVARTI.

1527 *Bellum Inſubricum ſeptimum.* 371
1528 *Bellum Neapolitanum ſecundũ.* 381
1530 *Bellum Inſubricum octavum.* 383
1539 *Bellum Turcicum quintum.* 387
1542 *Receptum Marianum.* 401
1546 *Vſcochi primum compreſſi.* 403
1548 *Expeditio ſexta in piratas.* 404
1570 *Bellum Turcicum ſextum, Cyprium. Nicoſia ſubacta.* 407
1571 *Tamaſſus expugnata.* 423
Navalis de Turcis victoria ad Echinadas. 410
1572 *Varii cum Turca conflictus. Pax.* 416
1576 *Vſcochi denuo repreſſi.* 422
1601 *Expeditio ſeptima in piratas.* 429
1605 *Interdictum Pontificium in Venetes.* 430
1615 *Bellum Auſtriacum quartum.* 431

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

IOAN. BAPTISTÆ VERI
RERUM VENETARUM
LIBER PRIMUS.

SI nulli populo unquam viſum eſt licere ſuam ad Deos originem referre, Veneto maxime jus eſt. neque enim, niſi Deum in aquis tantæ molis, ac tanti miraculi auctorem exiſtimari ab eventu putandum: ac Deo conditori, quo quidem nomine nemo alius mortalium gloriari poteſt, ſtupenda ſuis primordiis auguſtiſſimæ Urbis incrementa, atque in hunc uſque diem ſapientiſſimæ Reipublicæ adminiſtratio humanæ varietatis expers, reſpondent. Etenim grata Civitas à Numinis cultu ſub ipſum initium, & à religione natalem annaleſque ſuos au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſpicata eſt: nempe à dedicatione Templi, quod incendio repentè ſedato, dicatum Divo Iacobo, extruxit, poſt Chriſtum natum CCCCXXI. menſe Martio. Prima Urbis adminiſtratio neque Regia neque Conſularis. Unicum, aut ex ſingulari duplex imperium olim in tyrannidem abiit. Qua cauſa prudens Reſp. ſuum libertatis decus plurium dominio faſcibus integrum tutari voluit. Singulis namque inſulis ſinguli creabantur Tribuni, penes quos ſumma vitæ, neciſque erat auctoritas. Annuum placuit eſſe hunc magiſtratum, decretumque ut ſi quid gravius accidiſſet, conventus omnium indiceretur in aliam, atque aliam inſularum, ne in una continuata dignitas invidiam pareret, atque imperii jus collocare videretur. Verum quia tantæ Reip. initia, leges, acta claris ſcriptoribus memorata ſunt: nos paucis perſtringemus & quas ipſa domi contentiones, & ſtudia habuit: & quæ foris bella à primis ad hæc uſque noſtra tempora confecit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Res geſtæ ſub Tribunis.
A.C. 536.

VEnetum nomen propagari cœpit iis artibus, quibus deinceps ſemper Majores noſtri ſtuduere, nempe maritimis. nam in mari fundata Urbs, à mari, aut injuriam timere, aut illatam vindicare debuerat. Anno quingenteſimo trigeſimo ſexto Juſtinianus Imperator Amalaſunthæ Reginæ necem ulturus in Gothos bellum ſuſcipit, duce Beliſario. Hic adverſus Vitigem ejus gentis Regem Romam ſtrenue defendit, cæſoque exercitu, reliquum hoſtem Ravennam uſque propellit, quò inſecutus fugientem, cum urbis munitionibus tutum expugnari poſſe diffideret, ad deditionem fame compellere meditatur. Sed quia deerant naves, quibus à mari, & à fluminibus prohiberentur tranſpadanæ Gothorum urbes, ne commeatus obſeſſo Regi deferrent, petit Beliſarius à Venetis, ut iis comparatis, atque inſtructis, natum pene cum ipſa Rep. Græcorum imperium tuerentur. Præſto fuere, nihilque duxerunt illuſtrius, quam pro amico Principe arma primum capeſſere. Na-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ves ergo alias adverſo Pado traducunt, ne Ticino Ravennam aliquid inveheretur: alias in fluminis oſtio ſiſtunt, ne quid à vicino mari in obſeſſum oppidum comportari poſſet. Hæc inter hoſtica claſſis, Vitige per extrema omnia opem ſollicitante, Ticino delata ſecundo amne in Venetam irrupit ſolide inſtructam. Repulſi fractique Barbari, Veneto ex navibus acriter, nec minus ab utraque Padi ripa Beliſarii milite dimicante, poſt deſperatam ſalutem ſeſe cum tota claſſe dedidere Imperatorio duci, penes quem belli fructus, apud Venetos ſumma laus fuit. Hac una victoria occupata Ravenna, & captus Vitiges. Anno poſt hanc pugnam quintodecimo Totilas Italiæ Regnum adeptus cum altero Juſtiniani exercitus ductore Narſete infelici exitu conflixit. Primum victoriarum omen pro Græcis apud Anconam maritimam urbem illuxit, Venetis navali prælio decertantibus. Hi compluribus roſtratis ad liberandum obſidione oppidum naviganres, cum in Gothicas triremes, & numero, & robore validiores incidiſſent, iniquos apparatus æqua virtute tolerarunt. Utriſque igitur infeſtis proris concurrentibus, dubio marte ali-

quan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

quandiu pugnatum eſt: tandem procedente prælio, quo Veneti clarum militiæ ſpecimen edidere, Totilæ claſſis profligatur.

Ducum origo.
697.

CÆterum Tribunicia poteſtas, quæ ducentos prope annos duraverat, ſub hoc tempus novo Magiſtratu inducto, in hunc modum excidit. Cœperant finitimorum armis Reipublicæ fines turbari, vixque intra ipſas inſulas Tribunorum incuria, atque inertia Veneti tutos ſe credebant, ſæpius à proximis populis piraticam exercentibus vexabantur. Hi Gradum, & Heracleam continentis oppida populati, noctu in Rivoaltum deſcendunt, ibidemque aliquot deprædantur onerarias. Navium cuſtodes à Tribunis tum negligentius ſuo munere fungentibus in excubiis diſpoſiti, non prius latrones repulere, quam incondito clamore univerſam Civitatem perturbaſſent. Re cognita fit undique ad naves concurſus, fuganturque tumultuaria decertatione piratæ, non paucis tamen Venetorum aut occiſis, aut vulneratis. Inſolita clades adeo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

adeo omnium animos perculit, ut, quaſi violata Urbis eſſet ſecuritas, & libertas, Tribunis abrogatis, unius Principis novus induceretur Magiſtratus, nomine Ducis. quo pacto prudenter conſtitutũ, ut in eo, quod titulo rectius, & auguſtius eſt, apud unum, unius nomen, & majeſtas ſupra cæteros inſignis eſſet: &, quod pro libertate ſingulorum tutius apud plures, adminiſtratio, & imperium pluribus, iiſque patriciis, committerentur. Paolucius Anafeſtus primus omniũ recenti dignitatis ſplendore inſignitur, vir præ aliis conſpicuus anno ſervati orbis ſexcenteſimo nonageſimo ſeptimo: urbis vero conditæ ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto. Marcellus Heracleanus Anafeſto ſucceſſit. hunc excepit Horleus Urſus, qui ab inſtituta Ducis dignitate cum trigeſimus nondum annus prȩteriiſſet, facinoroſa ſeditioſorum manu opprimitur. Tanta rei novitate perturbata Reſp. alteram publicæ adminiſtrationis formam reperit, & pro Ducibus Magiſtros militum ſibi creavit, quorum munus annuum. Attamen & his poſt ſextum annum ſublatis, cum ſe ſuperbe, atque inſolenter gererent, ad Duces reditum eſt. His primum Heraclea urbs:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

urbs: deinde Methamaucum imperii ſedes fuit: poſtremo Rivoaltus. Cæterum ſi Reip. bene conſtitutæ ſalus, dignitas, ornamenta, & ſecuritas firmatur legibus: his Veneta tam ſanctis ſemper uſa eſt, ut non mirum, ſi per tot jam ætates primam illam & religionem, & nunquam interruptam libertatem pari fortuna, ſtudioque ad noſtra uſque ſecula conſervatam conſervatura deinceps ſit. nam cujus origini Deum affuiſſe compertum eſt: nunquam ei humanam virtutem, & ſapientiam crediderim defuturam.

Prima Venetorum Ducum expeditio ad Ravennam.

725.

HOrleus Urſus ita quotidianis laboribus, rebuſque navalibus Venetam juventutem exercuit, ut ea, quæ tum temporis quaſi adhuc metu proprii exitii collecta multitudo in inſulis veluti deliteſcebat, apud exteros demum clarior innotuerit. Hinc primum ſub tanto Duce Venetæ genti peperit decus Ravenna recepta. Parebat ea urbs Græcis Imperatoribus, quibus Veneti favebant publicæ augendæ rei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſtudio. Civilium per ea tempora diſcordiarum fluctibus agitatam facile ſe oppreſſurum ut agnovit Luithprandus Longobardorum Rex cum exercitu Ildeprandum nepotem tranſmiſit, qui brevi urbem non tam bellicis oppugnatam operibus, quam inteſtinis diſſidiis proditam occupavit, fugato Exarcho. Is ad Venetam fidem confugit, Gregorio II Romano Pontifice ad Rempublicam litteris flagitante. Miſſum igitur inſtructiſſimæ claſſis auxilium octuaginta triremium. Sed ut hoſtes nihil minus metuentes facilius pellerentur, Horleus, ficta repudiati Exarchi titulo, evulgatoque ſuo in Orientem apparatu, noctu Ravennam enavigat. Ita, ubi primum illuxit, prope urbis mœnia applicuit, jactis, quà opus, pontibus, & per muros maturato uſu ſcalarum jubet ſuos in incautos deſcendere, uno, eodemque tempore, quo Exarchus, dato ſigno cum terreſtribus copiis, quas tumultuario delectu in Æmilia comparaverat, urbem clamore maximo, impetuque aggreditur. Exciti re inopinata Longobardi, Venetum jam incubantem faucibus nec repellere, nec ſuſtinere potuerunt. Ildepranđus ſomno adhuc obrutus, improviſoque

que

que tumultu perterrefactus, cum neque conſilii quidquam, neque virium, occiſo Peredæo duce, amplius haberet, in Urſi poteſtatem devenit. Sic Ravenna Longobardico jugo erepta Græcis reſtituitur: atque inde Venetum nomen illuſtrius redditum, ac in finitimos poſtea acrius, vehementiuſque inſurrexit.

Bellum inter Heraclianos, & Æquilios.

737.

BEllum hoc civile creſcentis Reipublicæ ſtatum aliquandiu turbavit. De finibus in multos annos protracta controverſia inter Heraclianos, & Æquilios: nunc aſſidue, & ſine intermiſſione toto biennio infeſtius repetita eſt, ſæpius ancipiti eventu, certa demum utriuſque gentis calamitate, & vaſtatione ambarum urbium, quæ ad Anaxi oſtia ſitæ erant. Præſentium diſcordiarum Urſus auctor habitus, dum Heraclianis nimium ſtudere creditur, adverſæ partis odium incurrit: quare poſt multas hinc inde illatas, acceptaſque clades à tumultuante populo interficitur, mutata in Principem fide vel metu, vel neceſſitate.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Conjuratio Gallæ in Theodatum Principem.

756.

TEodatus Urſi Principis filius, ac publicæ dignitatis heres, ut partes expleret optimi Ducis, cujus in primis eſt tueri ſuos, ne unquam externis pateant inſultibus, Brundulum caſtrum, quod imminet oſtio Atheſis, qua in mare influit, firma arce muniendum, latiſque vallandum aggeribus curavit: profectus & ipſe in eum locum, ut opus præſentia acceleraret. Hanc nactus occaſionem Methamaucenus quidam, Galla nomine, tyrannidis ſuſpicionem in Principem apud cives concitavit. Ea injecta vulgo, creditaque cum nimia ſuſpecti ſceleris indignitate omnium animi angerentur, facta conſpiratione, ad arma concurſum eſt, ac Theodatus ex improviſo interceptus congreſſu iniquioris aliquanto pugnæ, ſortiſque, dum parati imparatos invadunt, fuga etiam ſibi conſulentibus, qui circa Ducem verſabantur, in quem exinde Galla ſceleratas manus injecit, ac dignitate, nec non & oculis orbatum procul à patrio ſolo relegavit. Reſtitutæ quaſi liber-

libertatis vindici Gallæ ſummus Reip. honor defertur. ſed cum partam ſcelere poteſtatem per ſcelus exerceret, ea altero anno exuitur, effoſſiſque luminibus juſtas ſui flagitii pœnas perſolvit.

In Longobardos Expeditio.

773.

ADverſus Longobardos Carolus Gallorum Rex, ob res præclare geſtas Magnus cognomine proſpere dimicavit. Eos populos ducentis ante annis ad invadendam Italiam è Scandinavia Oceani Aquilonaris peninſula exciverat Gothorum terror, exitiumque Narſes, maſculæ prorſus virtutis miles, qui non minus ſagaciter, quam vere Imperatrici ſe ad penſum revocanti, Ordiar, inquit, telam, quam nec ipſa tu, nec maritus facile retexet. Poſtremus Longobardorum Rex Deſiderius, quamvis exutus viribus, armiſque Gallicis Ticini obſideretur, haud tamen recuperandi Regni ſpem abjecerat, qui aperto amne ſat commode bellum trahebat. Quamobrem, ut urbs cum hoſte citius caperetur, Venetorum auxilia ſollicitari cœpta. Hi Romano Antiſtiti, Regique Gallo ſic precantibus XXV

arma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

armatis navibus adfuerunt. In Padum, Ticinumque trajecta claſſis Ioannis Mauritii Principis filii auſpiciis, omni auxilio incluſum hoſtem ſpoliat, eundemque ſequenti anno victum, capto oppido, in Galliam Carolus abducit. Ex hac decora expeditione Veneti ab Adriano Pontifice in grati animi monumentum obtinent, ut Epiſcopali dignitate Rivoaltus nobilitaretur, quam olim Gradentium propriam, demum in Patriarchalem, commutavit Nicolaus Quintus ſexcenteſimo, ac ſeptuageſimo ſeptimo poſt anno, idque muneris, honoriſque Laurentio Iuſtiniano ſanctiſſimo viro primum obtigit.

Civiles Venetorum tumultus.

802.

MAuricius Galbaius Princeps, ita ſibi in Reip. adminiſtratione publicum amorem conciliarat, ut filium obtineret dignitatis conſortem, & ſucceſſorem, pernicioſo quamvis ad poſteros exemplo, quod annis CC circiter, ac LX. uſque ad Principatum Dominici Flabanici invaluit: nam tum mos ille cooptandi in gubernanda Rep. ſocii, ſucceſſoriſque ſublatus eſt. Mortuo Gal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Galbaio Ioannes filius Mauricium ex ſe natum in imperio collegam aſcivit. Sed ut primum juvenis mores ſe detexere, Venetos conceſſæ poteſtatis pœnituit. nulla erant ſcelera, quæ liberæ genti inviſa non committeret. hæc Pater diſſimulatione alebat: quare eo uſque progreſſum, ut ex ſeſe Mauricius omnia tam humana, quam divina adminiſtraret. Ea propter Ioannes Patriarcha Gradenſis amicitiæ jure crebrius monuit, ne pergerent tantis criminibus ſe fœdare: ſcirentque libero populo imperare ſibi datum. Verum degenerant Principes in tyrannos, quando juſtæ admonitionis ſenſum excutiunt. Illi pium cenſorem ægre ferentes Gradum paratis bello navibus clam provehuntur, Patriarcham fraudis ignarum, capiunt, celſaque turri præcipitant, exprobrantes ei, ut Principibus diſceret non oblatraſſe. Infandum parricidium Venetus, aut ferro, aut igni expiandum conclamat. at interim popularem impetum compeſcuit delata Patriarchalis dignitas Fortunato demortui nepoti. Is nihilominus commiſſi à Ducibus ſceleris vindictam repoſcens, conjuncto ſibi Obelerio Methamauceno, ad Carolum Magnum in Galliam

pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

proficiſci meditabatur, ut regia arma adverſus Duces excitaret. de hoc illi moniti conſilio Gradum rurſus perrexerunt. Fortunatus arrepta fuga maturavit in Galliam: Obelerius cum in Tarviſinum agrum receſſiſſet, ab exulibus Venetis, & Ducum hoſtibus Reip. Princeps declaratur, validaque agreſtium manu adiutus, Methamaucum oppugnatum venit. Ioannes, & Mauricius à ſuis deſtituti, cum ſe armato hoſti opponere non poſſent, ſubito effugio, Mantuam petiere. Victori Obelerio publica adminiſtratio confirmatur, datuſque ſocius frater, cui Beato nomen. Interim, quia de revocandis in urbem, & imperium Ducibus compertum eſt ſtudere Heracleanos: Obelerius Aequiliorum auxiliis ſubnixus impigre obſtitit. nec manu minus, quam lingua promptus, ut Ioanni, & Mauricio ſpem omnem in patriam redeundi eximeret, ſuis perſuaſit, non prius à civilibus diſcordiis ceſſatum iri, quam ipſa una Heracleanorum urbs funditus deleretur. ita commiſit utrumque populum, qui in diverſa diſtractus continuis diſſidiis, præliiſque ſe eo uſque laceravit, donec mutua clade cives, mutuoque excidio civitates ambæ conciderint. Ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

eo tempore Methamaucum, & Rivoaltus inſulæ habitatoribus auctæ. Cæterum exacti Duces patria, & honoribus ſpoliati, Nicephorum Græcum Imperatorem adiere imploratum ſubſidia, quibus ad ſuos reducerentur. Quam ob cauſam Fortunatus, & Obelerius veriti, ne impetrata ope pellerentur, Pipini Italiæ Regis arma in Græcos rebellium auxiliarios fautores ſollicitarunt. Attamen diverſum ſortita eſt eventum Gallica expeditio, dum ſanior Veneti populi pars, Angelo Baduario conſulente, in eam ſententiam coiret, non eſſe cum Nicephoro fœdera violanda. Hinc Obelerius, ac Beatus, qui contra obſtinatiſſime nitebantur, popularem tumultum ut declinarent, exules urbe diſceſſerunt, ac in patriam concitavere Pipinum. nec multo poſt diviſum Orbem conſtat inter Carolum Magnum Pipini patrem, & Nicephorum ea lege, ut alter Orientis, alter Occidentis Auguſtus diceretur: & medius inter duo Imperia, veluti utriuſque terminus, Veneta Reſpublica ſtaret, tertium quaſi quoddam Numen, nullique obnoxia majeſtas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum Gallicum cum Pipino.
809.

CUm Pipino Italiæ Rege declarato bellum geſſere Majores noſtri, non tam hoſtium ſtragę funeſtum, quam ſuę virtutis experimentis præclarum. atque tum primum pro libertate deprompta fuerunt arma. maximeque hoc bellum curam Reip. ſollicitam habuit. populus enim in ſe, vicinoſque ſatis pollens, utrum in procurrentis imperii Gallici impetum, ac in omnem partem valeret, non ſine trepidatione dubitatum. Ea certe belli contentio fuit, ut in experimentum illata fato putaretur, an ſcilicet Veneta virtus imperium ſtabile contra omnes, ac æternum quaqua verſum habitura foret. Re vera Pipini ambitio Venetos invaſit, ut imperii ſui fines dilataret. Noſtri hoſtium minas ſprevere primum freti Græcorum claſſe ſub Paulo Patricio: quo tandem diſcedente, propter occultas cum civibus quibusdam ſimultates, ſoli rem ſedulo navarunt. Sub hæc conatur Pipinus legatione tranſmiſſa Venetos ab Imperatore Græco retrahere: idemque ſpecioſis, nominibus agit cum Dalmatis, ut horum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

horum populorum auxiliis, conceſſoque uſu portuum, tutius alienas ditiones occuparet. Noſtri, quamvis neutrius cenſerentur imperii, Nicephori tamen rebus ſummè aderant, cum id Reip. intereſſet. quare neque regiis in præſens poſtulatis, ut antea, neque Ducum adhortationibus acquievere. His commotus Pipinus bellum acerrime intendit, parataque numeroſa claſſe primum Dalmatiæ portus vexare cœpit: mox inde crebris incurſibus proxima urbi loca infeſtare. id animo cogitabat fore, conſulente Obelerio, ut occupatis in vicinia inſulis, & oppidis, nulli Venetias commeatus importarentur, atque ita noſtri, excluſis terra marique ad vitam neceſſariis, inedia tandem, ultimo obſeſſarum urbium malo, compulſi deditionem facerent. At Veneti, nec hoſti cedendum, nec bellum remittendum rati, ut Gallum propulſarēt, majores naves in anchoris juxta Meduaci portum ſtare jubent adverſus navigia, quæ Ravenna duci credebantur, Brunduli arcem geminato præſidio communiunt: & contra fluviatiles lintres ex omnibus inſulis contrahunt minores cymbas. Hæc inter Pipinus terreſtri exercitu omnem littoris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

oram occupat, Brundulano vico potitur, præter arcem. Clodiam exinde pergens ſubegit, ac reliqua circum ſtagnantia loca brevi temporis momento in poteſtatem ſuſcepit. Methamauceni, cognita vicinarum gentium calamitate, certique imminere hoſtem, maturè omnes in Rivoaltum confugerunt, vacua Gallis hoſpitia relinquentes. Ejus fugæ nuncio Pipinus graviter iratus, quia ſe tum deceptum ſpe, ſuiſque è manibus elapſam prædam videbat. Noſtri in Rivoalto confidentes ob inſulę inacceſſæ ſitum univerſas Gallorum vires, & furias in circunfuſis longe, lateque æſtuariis facile ſperabant eluſum iri. Interim compluribus diverſi generis extructis navigiis Rex ex Albiola ſolvit, & ut pro comperto habuit, Venetis certum eſſe, aut mori, aut vincere, in eos ferociter movit innumerabili miſſilium jactu. illi, quibus à Claſſis Præfecto, cui Victori nomen, fœlici omine, in hoſtem promittebatur victoria, tum navium agilitate, tum rei navalis, ac præſertim canalium errantium peritia, obſervato aquarum in altum recurſu, in adventantem Gallum à fronte, à lateribus impigre invehuntur. Crudele continuo miſcetur certamen.

men. hoſtes prædæ cupiditate trahi: Veneti pro aris, ſociſque, proque ipſa libertate, qua nihil carius, in pugnam ruere. ob id acerrime dimicantes memorabilem Gallorum cædem edidere. Ita fractus Pipino animus, injuſtæque expeditionis præmium clades, dedecus fuit, ac fœdus diſceſſus: immo certa mors. ubi enim Mediolanum ſe recepit, debacchante in ſemet ira, ob rem male geſtam, paucos intra dies extinctus eſt. Sic adverſus Caroli Magni filium proſpere pugnatum accepimus: & bono Reip. fato. nam tum primum ob exciſum Methamaucum Ducalis ſedes in Rivoaltum ab Angelo Baduario, qui Gallicam diſſuaſerat ſocietatem, ad publicam evecto adminiſtrationem traducta eſt, quò loci in poſterum adeo crevit res Veneta, ut non minus finitimis, quam longinquis populis etiam bello par eſſet: ipſaque urbs haud immerito omnium Italicarum regina habeatur.

Bellum Saracenicum primum.

827.

SAraceni ſuperioribus annis vincendo longius progreſſi Conſtantinopolim,

polim, Byzantiũ olim, integro ſeptennio obſedere: mox ab irrito conatu in Hiſpaniam navigantes, totam eam provinciã, Gothis fœliciter expulſis, occuparunt. At Galliam deinceps incurſantes, victoriiſq; audentes Carolus Martellus contudit, proſtravitque. Tandem barbaræ quod reliquum nationi Sicilia, Calabria, Apulia, & Italiæ pleraque patuerunt. Cum his hoſtibus Veneta virtus pro ſociis diu ſe exercuit: atque tum Michaelis cognomento Balbi Græci Imperatoris precibus in Siculam expeditionem Senatus miſit. Suſceptum in impios hoſtes bellum Deus non tantum læto beavit fine, ſed etiam muneribus auxit, allato per eos dies ab Alexandria Divi Marci Euangeliſtæ corpore, ut illum pro tutelari ſuo numine Veneta Reſp. perpetuis deinde temporibus veneraretur.

Curicta inſula expugnata.

830.

OBelerius, poſt acceptam à Pipino cladem, in Curictam inſulam, hodie Vegliam, receſſit: ſed neque tempus, neque continuata calamitas extinxerant adhuc omnium malorum incendia,

cendia, cupiditatem imperii, & ambitionem. Quamobrem excitatis media in urbe factioſorum diſcordiis, quærebat patriæ, ac priſtinæ dignitati reſtitui. Illum Methamauceni cives aſſerebant æmulatione, & invidia Ioannis Baduarii Ducis patria prohiberi: jamque minacibus armis apparebat manu reducendum Obelerium. cum Princeps prudenti conſilio domeſticos in primis tumultus reprimere aggreſſus, ſublatis pene omnibus adverſæ factionis, Methamaucum ſceleſtorum ſedem immiſſo igne delevit. Secundum hæc comparata claſſe in auctorem ſcelerum ſe convertit. Tenuit eo uſque Curictam dura obſidione, donec vi expugnatam redegit in poteſtatem, ac patriæ hoſtem ultus eſt. Is oppreſſus jugulatur, atque militum manu digno ſuis criminibus ſupplicio diſcerpitur.

Caroſſiana conjuratio in Principem. 835.

CAroſſius quidam nomine, clarus genere, excogitati in Ducem nefandi ſceleris patricios ſatellites habuit. Hoc auctore contracta perduellium ſocietas, & inita conſpiratio in necem

necem Ioannis Baduarii, cui nihil aliud æque ac virtus; & fortuna invidiam movit. Princeps facinoroſum impetum effugio in Galliam declinavit, & Caroſſius publicam adminiſtrationem, quaſi vacantem, invaſit. Verum quia male acquiſitum imperium haud facile retinetur: Veneta plebs ſemper in priorem, ac legitimum dominum pari fide, Caroſſium adorta, orbatum oculis extra urbem ejecit: neque his contenta, ſociis conſpirationis ad unum conquiſitis, trucidatiſque Ioannem poſtliminio ſuæ reddidit dignitati. Poſtremo, quod is graves ſimultates cum Maſtalicia gente, cujus ſumma apud populum gratia, & auctoritas, exerceret, Gradum relegatus eſt, ne ſcilicet continuante diſſidio Reſp. gravius aliquod damnum contraheret.

Prima in Narentanos expeditio.

739.

NArentani juxta Naronem fluvium non procul ab Epidauro ad Illyricum mare ſiti, ſuis è latebris anguium more prorepentes quotidie ferme in mercatorias Venetorum naves erumpebant. Inſidiantium fallacia ſcopulis fere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

fere, & ſinuum fraude juvabatur. Contra prædones modo proſpera, modo adverſa fortuna viſa eſt. In primo cum illis conflictu fœde repellimur, Petro Tradonico Duce. Hic demum ab externo præſervatus hoſte domi periit, facta ſuorum conſpiratione. incertum qua de cauſa: ſed cum in parricidio nulla ſatis juſta ad ſceleris patrocinium prætexi poſſet excuſatio, de ſontibus ultio eſt habita. Cæterum non prius Narentano bello c, ac LXX annorum finis datus, quam jugum illi genti impoſitum, dirutaque oppida, ut hodie, quæ, & ubi fuerint, requiratur.

Bellum Saracenicum ſecundum.
840.

VAſtabant incendiis, & rapinis Græcas cum primis inſulas Saraceni, nihilque extra injuriam, quod ferro, & igne peti poſſet. Græci propriis diffiſi viribus, ſenſim collabante Orientis imperio, ad cohibendas hoſtium populationes Veneta auxilia impetrant. delectu à noſtris validiſſimarum navium habito in hoſtes itum eſt: Venetam, Græcamque claſſes ductabat Ioannes Tradonicus: Saracenicam Sabbas. Hic noſtros

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

noſtros juxta Crotonis littora operire ſtatuit, quò demum loci ſupervenientes acre cum barbaro iniere certamen. utrimque totis viribus, animiſque concurſum eſt, & ſtetiſſet, poſt longum, variumque congreſſum, apud fœderatam claſſem victoria, niſi Græci ad primum fere pugnæ ſignum turpiter effugiſſent. Exinde univerſus hoſtilium armorum conniſus, & rabies converſa in Venetum, qui diu ſibi, reliquiſque animo, ac virtute par, ad extremum numero hoſtium, ac ſuomet labori impar laſſas manus, non victas Saraceno permiſit. Triremes ferme omnes, aut captæ, aut merſæ. Proſpero hoc ſucceſſu elati Barbari in Dalmatiam rectà navigarunt, ut onerarias Reip. apud Tergeſtinos interciperent, cum prius ſingulos captivorum variis cruciatibus enecaſſent, atque ita omne odium tum in Venetum nomen effudiſſent.

Secunda in Narentanos *expeditio.*

864.

ILlata ab Saracenis clades Narentanis invadendæ Reip. occaſionem præbuit. quamobrem per ea tempora ita Adriaticum mare infeſtum reddebant,

bant, ut Venetiarum ora nihilo melior
appareret, quam cujuſque arctiſſime
obſeſſi oppidi. Sic oppreſſa civitas in
latrones continuo exiliendum procla-
mabat. non expectandum, ut mediam
in urbem irrumpentes, huc uſque flo-
rentem infanda barbarie fœdarent. Pa-
tres iis querelis accenſi, vulgique ala-
critate animoſa in victoriæ auſpicium
traducta, XXX longarum navium claſ-
ſem quam celerrime comparant, cui
Urſus Baduarius præficitur, vir tanti
nominis in re bellica, ut ad evulgatum
inſtructæ claſſis, delectique ducis nun-
tium Narentani reformident. ob hanc
probe cauſam, non modo ſeſe ſubeunti
Baduario obiicere non audent, ſed e-
tiam ſupplices pacem per Legatos exo-
rant. Hæc tutior ſperata victoria Ve-
netos præbuit faciles deprecantibus:
nec alia lex deditis injuncta, quam ut
rata æſtimatione, quæ damna intuliſ-
ſent, ex æquo, & bono ea rependerent.

Bellum Saracenicum tertium.

867.

SAraceni ad conſueta latrocinia re-
verſi Dalmatiæ, & Hiſtriæ mariti-
mas oras depopulantur: demum Gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

dum per rapinam, & nefas invadunt. Urſus Baduarius Princeps in proximos hoſtes, & ipſi fortaſſe urbi ex vicinia inſidiantes valido navium apparatu progreſſus eſt. Eos circa Gradum præpropero acceſſu, inopinoque ita perterrefecit, ut vel ipſo pugnæ indicto ſigno turbarit adverſam claſſem, & in fugam converterit. Fugientem inſecutus hoſtem non procul à Tarento penitus profligavit. Rei fœliciter navata teſtis erga Principem extitit publicus Venetorum favor. illi ab expeditione revertenti datus conſors imperii Ioannes filius, qui tum etiam ipſe non minori virtute contra Barbaros pugnaverat.

Comaclenſis pugna prima.

881.

IOannes Baduarius paternæ dignitatis heres Comaclûm, quod intra antiquæ Venetiæ limites eſſet, Reipublicæ uti debitum aſſerebat. Hac de cau fratrem nomine Baduarium, Roma mittere ſtatuit, ut Pontifice aucto oppidum Veneto juri cederet. Comclenſes explorato Ducis conſilio aſ ſcunt in auxilium Ravennates, & V

netu

netum legatum per ſuos fines tranſeuntem adorti multis vulneribus ab itinere avertunt. Baduarius in patriam reverſus brevi poſt interiit. Ioannes injuriam, fraternamque cædem ultturus juſta claſſe Comaclum aggreditur, tantoque irati animi æſtu, ut oppidi non contentus expugnatione, omnes fere illius incolas cruenta pugna ceciderit. Sed neque hæc vindictæ curſum ſiſtit; impotens eſt enim iracundiæ guſtus, ac ſui ipſius eſca, & fomes; in ipſos Ravennatium penetrat fines omnia vaſtando flammis, ferroque, nec prius metam cædibus conſtituit, quam deſideratis, qui cæderentur, cum reliqui ſibi fuga, vel in proximos montes, vel in ſubjectas caſtrorum munitiones jam antea conſuluiſſent.

Tertia in Narentanos expeditio.

887.

HI populi, quaſi anniverſarii Reip. hoſtes ex Illyrio Caprulas uſque, inque ipſa urbi proxima loca prædabundi advolarunt. Illos à rapinis Venetus ut dimoveret, longis aliquot roſtratis inſectatus, haud procul à Miculo Dalmatiæ promontorio offendit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Petri Candiani Ducis exemplo, & adhortationibus valida in prædones facta eſt impreſſio, primoque congreſſu res Veneta ſuperior fuit. Cæterum nutante fortuna, dum Candianus nimium victoriæ avidus in confertiſſimos ſeſe hoſtes protrudit, ictu ſagittæ perimitur. Eo caſu conſternata claſſis, cum ſine duce loco ſtare non poſſet, nudatur ſenſim defenſoribus, & in rapaces manus tota concedit.

Hunni à Venetis victi.

903.

RESpublica ſi qua vulnera ſuperioribus bellis acceperat, ea Hunnorum ſpoliis lenivit. Gens illa Scythica denuo ſuis excita ſedibus devicit in ipſis Italiæ faucibus Berengarium. atque inde ſtrages, ruinaſque tectis, agriſque inferendo in Carnorum regionem ſeſe effudit: magno demum impetu erupit in hanc noſtram provinciam fama Venetarum opum. Tota igitur Venetia iis ingruentibus miſerandum in modum vaſtata; nobiliora oppida direpta, everſaque ac inuſitatis cladib. infelices populi afflicti. Hoc rerum curſu, nulloque reſiſtente, Hunni, combuſta Clodia nihil

nihil prætermittunt, quod noſtri, aut pati, aut timere poſſent. & cum unam Rivoalti oppugnationem procaci animo volverent, ad hanc paratis undecumque ratibus ſe inſtruunt. Porro Veneti, qui adverſis in rebus ſemper invicto fuere animo, ita ad immaniſſimum hoſtem longe arcendum ingenti audacia, & Gallicæ quondam cladis recordatione erecti bellum procurant, exiliuntque animoſi, præſente Petro Tribuno Principe. Manus circa Albiolam conſeritur, & res primo miſſilibus geri cœpta hoſtium ictus invalidi cadebant, quia inſtabiles, incertique. nam jaculatores barbari terreſtribus aſſueti præliis fluctuabant in lintribus. Veneti navibus firmi, veluti ſtataria pugna, hoſtes facile turbare, ſternere, fundere, injectiſque ferreis uncis in fugam datos ſiſtere, ut univerſi aut gladiis, aut aquis perierint. Conſtat, modico Veneti ſanguinis impendio de Barbaris hucuſque victoribus tam celebrem victoriam conſtitiſſe.

Comaclenſis pugna ſecunda.

932.

COmaclenſes, depoſita prioris cladis, & Venetæ virtutis memoria,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

obſeſſis viarum aditibus, in noſtros illac tranſeuntes, latronum more graſſabantur. cives ſæpius conqueſti, & mercatores de interceptis mercibus ingeminantes querelas Remp. ad arma compulerunt. ſed non prius hoſtibus illata, quam præmiſſa legatio, qua repeteretur ablatum. Et tamen tum recepta, cum ex Reip. lege in foro jam occupato recitata Venetum habuit & teſtem maleficii, & judicem noxæ. Claſſis cum Duce in hoſtile ſolum trajecta omnia circum diripiendo in anceps dubiumque periculum oppidanos adduxit. At enim contra hoſtem jam diu, nimiumque reluctantem expoſiti claſſiarii, & in obſtinatam gentem, munitioneſque conjectæ faces. Ita poſtremo ſecuta eſt deditio, reſtituta furta, & fides publica expreſſa, qua Comaclenſes Veneto imperio ſe parituros promiſere.

Impiæ Finitimorum inſidiæ repreſſæ.

944.

SEmper Veneta Reſp. circumſideri viſa eſt ab invidia, & odio finitimarum gentium. Dalmatæ, Hiſtri, ac Tergeſtini, vicini populi, veriti ne ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

quando illius mole opprimerentur, in ejus perniciem non ſemel conjurarunt. Ea propter piraticis inſultibus Gradum, proximaque loca ab his latronibus ſæpe vexata, & occupata: à noſtris crebro defenſa, ac recepta accepimus. Mos erat convenire quotannis in templum urbis maximum Divo Petro in Inſula Caſtellana dicatum: ubi virgines cum propinquis aderant, quælibet nuptura cui magis, aut dote, aut ore placeret. Finitimi hoſtes nocturna navigatione in viciniora ſtagna devecti, tamdiu tacitis inſidiis quievere, donec nuptialis conventus ageretur, cujus tandem certiores, facto impetu, templum adorti, armiſque repente omnia turbantes dotalem virginum apparatum depopulati ſunt. Inſolens hoc facinus adeo Venetæ juventutis animos perculit, ut perſequendos prædones nulla mora decreverit. Levioribus itaque advecta lintribus furta jam dividentes in Caprulanis paludibus inopinatò oppreſſit, tantoque ardore, ut repetita præda, latrones ad internecionem uſque confecerit. Re fœliciter geſta actæ Deiparæ Virgini grates, in victoriæ memoriam, qui ritus etiamnum hodie obſervatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Cædes Petri Candiani Ducis.

975.

SUpremæ dignitatis faſtigium, quod clementia potiſſimum, ac morum ſanctitate ſuſtineri debet, Petrus Candianus Quartus nullo non ſcelere corrupit. In Reip. gubernacula, adnitente populo, Patri Duci cooptatus imperium ſibi uni aſſerere maluit per nefas, quam cum aliis per leges habere commune: inde moliri inſidias, & ſeditiones alere intra cives. Quibus ſtudiis offenſi Veneti proſcripſere contumacem, ſpe dignitatis, ac patriæ repetendæ præciſa. At ille ingenio ferox, impetrata ab Ravennatibus ope, fœdis excurſibus laceſſivit rem Venetam. Hunc tamen eumdem, patre extincto, civitas quem jure odiſſe debuerat, populari prorſus levitate in priſtinum honoris gradum exulem revocavit. Sed brevi, ut populum ſuæ inſtabilitatis pœnituit, ita Candianus meritas tyrannicæ adminiſtrationis pœnas dedit. Reverſus enim in patriam, remoto pudore, ac metu, more veteris impotentiæ graſſabatur. priore abdicata conjuge, Waldertam Oberti Hetruriæ Prin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Principis filiam duxit: & hac elatus affinitate omnia pro libidine geſſit. Quęſita juris ſpecie, qua velaret ambitioſos ſpiritus, in Opiterginos, ac Ferrarienſes, inconſulto Senatu, movit, ut repeteret prædia, quæ ſibi dotis nomine aſſignata jactabat. in præſtantiores quoque viros ſuam ſævitiam, ultionemque confictis criminibus explevit. Poſtremo, ut cæpit vindicem populum, conſcientia ſcelerum, domeſtico tyrannorum tortore, reformidare, regias domos communivit, & in arcis uſum forti præſidio firmavit. Interim Venetus avitę libertatis omnino memor arreptis armis conatus eſt intra tecta impium Ducem aggredi. Sed, ut ſe cominus repulſum ab cuſtodibus ſenſit, alti furoris arma faces & ignem in atrium ejaculavit, quo inteſtinus hoſtis ſubcenſus illuſtre civibus pervicaciæ ſpectaculum præbuit. Spretæ apud iratam plebem captivi preces, ac nequicquam pro infante filio deprecantis. utrique fauces eliſæ, & cadavera in macellum abjecta, memorabili exemplo puniendæ tyrannidis, ne quis ad imitandum ſcelus截 ſupereſſet.

Hiſtria, & Dalmatia in ditionem receptæ, everſi Narentani.

997.

REgna, & imperia tunc collabi viſa, cum primum ab avita religione, & juſtitia declinarunt. duobus his fundamentis deſtitutum Orientale imperium eo tempore corruit quo Imperatores ſacrilegum cum Deo, Diviſque bellum geſſere. Inde Principum contemptus, civium querelæ, ortæ ſeditiones, & diſcordiæ: adeo Græcorum vires enervatæ, ut in poſterum, non fœderatis opem, non ſuis jam deſperatis rebus auxilium ferre poſſent, vel contra domeſticos, vel adverſus externos inſultus. Cum itaque gliſcerent ubique tumultus, hi potiſſimum in Illyricis invaleſcebant. Hiſtri, & Dalmatæ à finitimis montana incolentibus, & præcipue à Narentanis perpetuis rapinis divexabantur. Igitur cum ſe à tantis calamitatibus eximere propriis viribus nequirent, miſſa ad Venetos legatione, ſe, ſuaſque urbes, & liberos Senatui permiſerunt. at non prius in tutelam recepti ſunt, quam explorata Græci Imperatoris voluntate, ne quidquam in fœde-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

fœdera cōmitteretur. Hoc facto, Petrus Urſeolus Princeps claſſe lectiſſima inſtructus confeſtim in provinciam tranſmiſit, & primum in Hiſtriam. Ad Venetarum triremium appulſum primi omnium Parentini alacres ſe Venetæ poteſtati ſubmiſerunt : hos ſecuti Polani, pleraq; alia caſtra, & quacumque pergebat Veneta claſſis, quæ dederant ſe, oppidorum legati occurrebant. omnes comiter appellatos Princeps cum muneribus, ac privilegiis dimiſit. Mox in Dalmatiam trajectum, ubi Jaderenſes in Reip. fidem ultro jurarunt, evulgataque illorum deditione, reliquæ fere omnes urbes, non tam, quæ littoreis, quam quæ mediterraneis in locis ſitæ erant, ſe Venetorum fidei commiſere. Sic nota omnibus Reip. æquitas, juſtitia, & mite imperium ad ſe volentes pertraxit eos populos, & retinuit humanitate magis, quam vi. quo gubernationis genere allectæ finitimæ gentes ultro Reip. leges amplexatæ ſunt. Corcyra tamen nigra, hodie Curzula, & Leſina, olim Pharia, illas detrectantes maluerunt omnia pati, quam ſeſe tradere. Urſeolus, ne aliqua remanerent in provincia bellorum ſemina, quibus demum in deditis jam populis

ſedi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſeditiones naſcerentur, decrevit armis uti, ubi Veneta clementia locum non inveniſſet. cum interim repugnantium animos partim ſpe, partim metu tentaſſet, claſſem admovit, & quemadmodum hoſtē primo non violenter terrendum cenſuit, quod voluntariā deditionem non deſperaſſet; ita ſi plus æquo protraheret ſpem, ſe nihil exinde hoſtile prætermiſſurum minitabatur. Terra, marique acri obſidione preſſi non diu reſtitere, quin deditionis ſigno clementiam, ac virtutem Ducis implorarent. Pharii diutius, acriuſque reluctati ſunt. loci quippe natura, ſituque aſpero ſe inexpugnabiles arbitrabantur. Veneti adverſus obſtinatum hoſtem pertinaciter dimicantes magno impetu tentarunt irruptionem in arcem, tantaque à noſtris miſſilium multitudo fertur emiſſa in propugnatores, ut hi, ceu denſiſſima grandine obtecti, præſidio tandem decedere, ac mœnia vacua relinquere cogerentur. Suis itaque defenſoribus nudatum oppidum occupatur, ac ſupplicium de iis ſumptum eſt, deditionem qui diſſuaſerant. His peractis in Narentanos itur: horum caſtra, totaque regio latis vaſtationibus perpopulata, ac diruta, deletumque cum ipſis

ipſis oppidis pervicaciſſimæ gentis nomen. Sic libuit aliquando crudeliſſimi hoſtis rabiem, & ſævitiam pari crudelitate, ac furore multaſſe. Ita igitur Narentani everſi, acquiſita Hiſtria, occupata Dalmatia. Victrici claſſe reverſus Urſeolus ab effuſa civitate veluti triumphans excipitur, decretumque à Patribus, ut deinceps Dux Venetus Dalmatiæ quoque nobiliſſimæ provinciæ Princeps appellaretur.

Bellum Saracenicum quartum. 1005.

FUneſto iterum agmine Saraceni petentes Italiam, poſt ſubactam Capuam, Barium in Apulia terra marique oppugnabant. qui obſidebantur, à fame hoſte interno ac inexpugnabili mortalibus malo non minus preſſi, quam à circumſidentibus Barbaris, jam ſe hoſti permiſiſſent, ſi eò amplius Veneti rei frumentariæ, & militaris apparatus auxilia retardaſſent. quare iis laborantibus opportune ſubvenere fortiſſima claſſe, quam militibus & commeatibus non mediocriter inſtructam eduxerant. Cæterum vehementius in Saracenos res geſta, recenti adhuc

huc memoria acceptæ ad Crotonem cladis. At vero à noſtris non tam Barium obſidione liberatum, quam ex ipſo hoſte, multis ex illius triremibus in conflictu disjectis, reportata victoria graviſſimo quidem exitu nobilis, ut Saraceni toto mari depulſi non amplius ab eo tempore claſſibus oras Italicas appetere auſi fuerint.

Pugna cum Adrienſibus prima.

1015.

OTho Urſeolus Petri Ducis filius ad Reip. gubernacula delectus expeditionem in Adrienſes ſuſcipit, quod popularentur Venetos fines. Infenſo hoſti tumultuario delectu occurrit, Lauretumque ad Padi oſtia aggreditur. Principis celeritas magnam Adrienſibus trepidationem incutit, Venetoque victoriam parit. Cruenta pugna profligati, & à præſenti populatione repreſſi; ac, ne quid amplius ſimile in poſterum molirentur, cohibiti.

Bellum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum in Murcimirum Liburniæ Regulum.

1023.

HOc anno Murcimirus Liburniæ, vulgo Croatiæ, Regulus prædabundus in Iaderenſium fines irrumpens Venetos ad arma traxit. Ne igitur illata fœderatæ genti impunita eſſet injuria, noſtri ex improviſo feruntur in hoſtem, atque uno quaſi impetu profligatum in ſuorum montium anfractus, & latibula cum cæde propellunt. Fugatis Liburnis, eo tamen uſque inſtant donec ad victoriam nihil ultra prædam deeſſet, quam uberem, & ſane luculentam accumulant. Hæc res non minus Murcimiri temeritatem caſtigavit, quam turpis antea fuga. Cæterum petenti data pax, quam cum potentioribus colendam, neque æmulatione potentiæ validiores irritandos ſuo malo didicit.

Prima Iaderæ defectio.

1050.

IAderenſes fidei religionem, quæ annis LIII cum Venetis jurejurando interceſſerat, voluntaria defectione pollue-

polluerunt ſe ſe Regi Pannoniæ dedentes: vicinis quoque urbibus ſollicitatis, ut deteſtandum exemplum ejuſdem fraudis imitatione comprobarent. Patrum animos inexpectatus tantæ novitatis nuncius ſumme perturbavit. niſi enim primo quoque tempore expedita claſſis in Dalmatiam navigaret, brevi multo poſt reliquis ejus provinciæ populis defecturi videbantur. Dominicus itaque Contarenus Princeps in expeditionem profectus Jaderam eo impetu oppugnavit, ut illa aſſidue concuſſa muralibus tormentis, fugatiſque Pannonum auxiliis, ne exciſa à fundamentis ignominiæ ſuæ teſtis eſſet ſempiterna, novo fidei ſacramento obſtricta fuerit. Haud parum profuit urbs vi recepta; nam à cæteris Dalmatiæ oppidis, illius expugnatione audita, fides ſervata eſt Venetis.

Bellum Normannicum primum.
1080.

VEnetorum auxiliis ſæpius ſtetit res Græca, ſi annalibus credendum, & præcipue, quo tempore Normanni, Guiſcardo Duce, maritimam Macedoniæ oram cædibus, ac rapinis com-

complebant. Ea de cauſa Græci, ut proſpicerent ſuis acciſis rebus, adverſus recentes hoſtes probatã in alios Reipub. opem implorant. Quare noſtri amicæ genti gratificantes validarum triremium numerum comparant, & Dominico Silvio Duce in Normannos pugnaturi ex urbe diſcedunt. Pervenere ad Dyrrachium tum obſeſſum, datoque pugnæ ſigno in adverſam claſſem fecere impetum. Hoſtes Venetas triremes non minori impulſu excipiebant quam illæ in ſuas raperentur: certamen utrinque ſuboritur cruentum, & noſtri præliari pro ipſa patria libertate, non pro ſociis, videbantur. Diu ancipiti eventu res geſta, tandem diſiectis hoſtibus, ſubmerſis, actiſque in fugam navibus, mare Dyrrachinis antea occluſum, & ſecuritatem aperuit, reſtituitque Silvius magna Venetæ gentis fama. Attamen, quia fortunæ vires inſtabiles ſunt, & repentinæ mutationes, bellum hoc à nobis proſpere confectum brevis ſecuta eſt quies, pulſo ab imperio Nicephoro Botoniate, & vi illud occupantibus Comnenis. Normanni tumultibus, ac ſeditionibus, quæ per id tempus Conſtantinopoli gliſcebant, pellecti, reparatis denuo viri-

viribus, Dyrrachium regreſſi adoriuntur, occupantque. Veneti, Græcis rurſum ſupplicantibus, inſequenti anno in eoſdem hoſtes navalem conflictum experiuntur; diverſo tamen exitu, quamvis eodem ferme loco, & Duce. Numeroſiſſima Venetorum claſſis adeo diſſipatur, ut ex navium multitudine, quas Princeps eò duxerat, nullæ penitus evaſiſſe dicantur, præter parvum navigium, quo ipſe cum paucis aufugit. Senatus in Silvium omnem belli cladem confert: eidemque ſummo Magiſtratu abrogato, Vitalem Falerium ſubſtituit. Sed cum ſub novo Principe claſſem reparaſſet, non minorem altera cladem paſſus eſt, haud longe Corcyra, quarto poſt anno. Inde ſatis conſtat bellum non eos ſemper ſortiri exitus, qui ſperantur, & plus ſæpe auctoritatis ſibi vindicare fortunam, quam Ducum virtutem, & ingenium.

Bellum Syriacum primum.

1099.

DEcreta in Chriſtianæ Religionis hoſtes expeditione apud Clarum montem Arverniæ oppidum, adhortante Vrbano II. Pontifice, Veneti ne piæ

com

communique cauſæ viderentur deeſſe, claſſem, CC. navium ut memoriæ proditum eſt, compararunt id in bellum, in quo diviſo duas in partes mortalium genere, hinc pietas, inde fæda ſuperſtitio depugnabat. Validiſſimo apparatui Præfecti ſummo cum imperio dati ſunt Henricus Contarenus Caſtellanus Antiſtes, & Ioannes Vitalis Michaelii Principis filius, morum pietate, & rei maritimæ peritia viri, quibus, ut par erat, res publica, & Chriſtiana committeretur. Belli deſtinata ſedes Hieroſolymorum civitas. Hæc Barbarorum manibus ut eriperetur, tranſportati in Aſiam magni exercitus, & noſter pene orbis ſub ſignis peragratus. Porro Veneti ſacræ militię dato nomine, in provinciam navigantes, ubi Rhodum appulere, à Piſanis probroſis contumeliis excepti odio ne, an invidia, minus conſtat; an potius inſtigante Alexio Imperatore Græco, qui Syriacam expeditionem noſtris Principibus invidebat. Illi in certamen vocati juſtas temeritatis pœnas exſolverunt, ex quinquaginta navium claſſe vix duabus & viginti fuga ſervatis. captivæ tandem redditæ, quod bello Chriſtiano inſervirent, & quod ſatis eſſet viciſſe. mirum quam

id

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

id magnanimitati, & clementiæ Venetis ceſſerit. Exinde noſtri Duces Ioppen ingreſſi totius belli moderatorem Gothofredum Bolioneum adiere conſulturi quo eſſent arma dirigenda. Is, laudata Venetorū virtute, expugnandum Porphyriten indixit. Dum itaque oppidi ad radices Carmeli montis poſiti paratur oppugnatio, gravi morbo laborare Bolioneus fertur, qui, fugatis, profligatiſque ſæpius in acie Barbaris, urbem, ſacrumque ſolum receperat, poſt unum, alterumve ab obſidione menſem, cum omnium primus effractos machinis muros conſcendiſſet. Eo nuncio commoti Venetæ claſſis ductores feſtinavere Hieroſolymas. Ægrotum Regem morti jam proximum vix allocutos Balduinus Regni ſucceſſor perhumaniter excepit. Tandem ſacra venerati loca ubi in caſtra rediere, oppugnatione acrius repetita, Porphyriten occuparunt. Mox Tyberiadem, quam nullo ſucceſſu Galli erant aggreſſi, noſtro accedente robore, in Venetorum manus conceſſiſſe, facta ab incolis deditione, teſtantur annales. In hunc igitur modū functa pro Chriſtiana Rep. maritimo, terreſtrique bello ex Syria in Adriaticum claſſis Vene-

ta relata urbem, triumphi ſpecie, barbaris onuſta prædis ingreſſa eſt.

Bellum Normannicum ſecundum.

1100.

QUoniam iterum repetitis vaſtationibus univerſum ferme Græciæ, & Dalmatiæ tractum exhauriebant Normanni: idcirco etiam ad arma rurſus, navaleſque apparatus contra inquietos hoſtes itum eſt. Veneti cum Pannoniæ Rege, cujus urbes ab iiſdem graviter vexabantur, icto fœdere, in Apuliam armatis navibus properarunt, prudenti conſilio, ut hoſtem ad ſua tutanda ab alienis invadendis retraherent. facta itaque in hoſtilem provinciam irruptione, ingens circumquaque immiſſus terror, trepidanſque Brunduſium, proximaque alia caſtra ultro ſe dedidere. Claſſis, rapta non modica ex mediterraneis præda, ad ſuos rediit, & avocato hoſti pacem dedit. ſic Dalmatis, Græciſq; priſtina ſecuritas reſtituta.

Bellum Syriacum ſecundum.

1104.

REceptas Hieroſolymas, poſt Gothofredum, Balduinus fraternæ vir-

virtutis, atque fortunæ heres admini-ſtravit: & ut apud Chriſtianos tantum imperium ſtabile, ac diuturnum conſtitueretur, pergebant Veneti novas ſemper copias, novosque commeatus in Syriam tranſmittere. Sed quia maxime ad illius ſecuritatem videbatur opportuna Ptolemais ſi caperetur, in hanc unam oppugnandam ſummo ſtudio incubuere. Itaque Ordelapho Falerio Principe, C. navium claſſis mira celeritate tranſmarinis appulſa littoribus in Ptolemaidis conſpectum ſe dedit, conjunctiſque cum Balduino viribus, urbem, quam ille antea pedeſtri milite fruſtra tentaverat aperto mari ad omnes ſuppetias, veluti inexpugnabilem, ſic maritima obſidione fatigavit, ut ſupra ſpem citius in Chriſtianorum jus, ditionemque venerit. Ptolemaide capta, Sidonem trajectum eſt, quæ viſo claſſico apparatu portas aperuit; alia etiam vicina oppida victricibus armis ſuccubuerunt, poſtquam oppugnari cœpta. Inde noſtri ad Pharamiam circa Nili oſtia munitam arcem advecti, inita fœliciter pugna, deturbatoque vi præſidio illam à fundamentis evertunt. Sic demoliti piratarum receptaculum, maris uſum Chriſtianis in Syriam navi-

ganti-

gantibus recuperant. Balduinus ut ſe gratum præberet, effuſus in munera Venetæ Reip. in Ptolemaide ſacram ædem, forumque conceſſit, & ut eodem, quo Galli, jure fruerentur: eamque compluribus aliis privilegiis in toto Hieroſolymitano regno donavit.

Bellum Patavinum primum.

IIIO.

FAtale ferme genti Venetæ videbatur, ne poſt Syriacas victorias, diuturno otio torperet; ſed ut terra pariter, ac mari imperium extenderet ita de finibus orta cum Patavinis contentio. His, qui à Tarviſinis & Ravennatibus accepto auxilio ſuperbi ac feroces ferebantur, obviam iêre Veneti circa Bebianam turrim, ut opportunius à finibus arcerent. Levibus primum certaminibus dimicatum: poſtremo, ut in confertam, ac furentem pugnam ventum eſt, pro Venetis ſtetit victoria magna hoſtium cæde, & captivitate: Qui ſuperfuere, correpta fuga, ab Henrico Imperatore tunc ſubſiſtente Veronæ ſubſidia exorare properarunt. Cæterum ſupplicibus ille haud manu, ſed conſilio profuit: ut omiſſo novarum rerum ſtudio

ſtudio circa fines pacem, & amicitiam cum Venetis inirent, diſcerentque conderandum prius, quam aggrediendum quidquid pręter opinionem poteſt belli contingere.

Iaderæ ſecunda defectio.

1117.

ITerum Jaderenſes, Veneto ab urbe pulſo Magiſtratu, defecere ad Panoniæ Regem. hic violata fœderum ſanctitate, in quæ cum Rep. adverſus Normannos hoſtes pridem juraverat, quaſvis eidem amicas, deditasque urbes quibuſcunque illecebris aut donariis, aut pretioſa ſupellectili, quodque magis in præſens congruere videbatur, ſpecioſo libertatis nomine ad ſe pellicere conabatur. Venetiis cum certa iterati criminis fama innotuiſſet, extemplo parata claſſis, quæ rurſus Dalmatiam peteret. Proſpera navigatione Venetus Princeps ut applicuit, ſubitam molitur urbis oppugnationem, effuſuſque in agrum late omnia populatur. Pannones, qui præſidio erant, haud territi erumpunt, claſſiarioſque provocant in terreſtrem congreſſum. Hoſtem docet experimento Ordelaphus, nihil inter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

intereſſe virtutis terra, an aquis dimicaretur. quamobrem tanto impetu è navibus exilit, prælium capeſſit, ut fuſi, diſſipatique ſint Pannones, tota brevi cedente Dalmatia. Hac enim inſigni victoria, ſuorumque fautorum ſtrage exanimata Jadera rediit in obſequium, conditionibus victoris arbitrio acceptis in pœnam admiſſæ defectionis. Inde Sicum, noſtris Sebenicum, oppidum receptum, moxque vetitum arcis muros, à Veneto milite ſubrutos, in poſterum reparare, ne oppidum munimento confiſum deficeret. Princeps ad hæc, æquabili plane fortuna, Liburniæ montibus ſuperatis, hoſtium reliquias adhuc palantes vel cecidit, vel in captivitatem traxit: atque ulterius in provinciam penetrans quotquot ſeſe obtulere caſtra, arceſque inopinato armorum terrore victor ſubegit. Hinc Venetus Dux novo Croatiæ, ſive Liburniæ Principatus titulo auctus. Tandem recepta Dalmatia, propagatoque imperio clarus Venetias rediens, triumphũ captivorum pompa nobilẽ, nec antea in urbe viſum, primus duxit: reportataque de Pannonicis cohortibus vexilla templo ſuſpendi Senatus juſſit; ad excitandam ſcilicet virtutem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

gloriosum posteris victoriæ monimen-
tum.

Bellum Pannonicum primum.
1118.

FAma rerum in Liburnia geſtarum
per Pannoniam gliſcens univerſam
regionem in vindictam ſollicitat. Ma
ximi apparatus exercitus, & bellicoſiſ
ſimæ gentis ſuis veluti ſedibus excita
potentia Venetos fines more circum
fuſi amnis irrumpit;recentibuſque for
tuna invidente victoriis breve ſan
tempus ad eas recenſendas,quin ad re
cipiendum ſpiritum vix mora concedi
tur. Patres igitur anxii de retinend
Dalmatia opportunam claſſem decer
nunt adverſus ingruentem hoſtem,qu
eodem Falerio Duce tranſmiſſa explo
rat circa Jaderam hoſtilium caſtra di
poſita, ductoque ingentis operis vall
vetitum deſcenſum, nec minus inte
cluſum obſeſſis auxilium. Falerius om
nia experiundo ut laborantibus præ
ſto ſit, ad pugnam è munitionibus e
cit Barbaros, ratus quod facilius int
dimicandum intromitterentur auxil
Ita bellum hinc inde atrox conſeritu
& miſeranda conſpicitur ſtrages, ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ad neutram partem ſe inclinante fortuna: ad extremum Ducis interitus, qui dum optimi Imperatoris explet munus, non tam conſilio, quam manu præſens, occumbit, noſtrorum perturbat animos, & Pannonas ferociores reddit. miles itaque ſuo duce orbatus fluctuat, turbatiſque ordinibus, trepida ex fuga diſperſus victoriam hoſtibus cedit. Tantæ cladis nuncius Patribus ademit ſpem conſervandæ Dalmatiæ, quod jam ſuperiores multitudine Barbari undique per provinciam militari licentia diſcurrerent. Sed victoriæ nuſquam temperantibus placuit Senatui non armis, verum obviam ire precibus, cum & id cenſeri debeat honeſtum, quod tuendæ Reipubl. cauſa ſit factum. Miſſi igitur legati quinquennales inducias impetrarunt.

Bellum Syriacum tertium.

1122.

QUis non admiretur invictum, celſioremque Populi Veneti animum, qui cum ad retinendam Dalmatiam arma deberet convertere, potius in remotam longe regionem mittebat, quippe alacrius pro ſociis, quam

pro ſe magiſque pro religione, quam pro imperio dimicabat. In Syriam ſub hoc tempus denuo vocatur, quia Parthi ad inſtar grandinis, nimborumque omnia cædibus ac funeſtiſſimis prædis evertebant. Calliſtus Romanus Pontifex noſtros ſpe gloriæ concitos permovit in Barbaros, qui captum Balduinum Regem Charras in vincula adduxerant. In ſacram itaque expeditionem Dominicus Michaelius Ordelapho ſuffectus C C diverſi generis navium claſſem Cyprum verſus traducit, eoque loci audita Joppenſi obſidione, ad hanc ſolvendam ſtatim proras convertit. Certior in portu ſedere hoſtes uni tantum rei intentos, ut intercepto maritimo commeatu, tandem ſe ultro dederet oppidum fame domitum, in eos plenis velis, incitatoque remige ſeſe immittit; validaque impreſſione facta, tantus iiſdem pavor injectus, ut oppreſſi, cæſique ſint antequam, quid facto opus, dignoſcerent. varia itaque ſtrage, & captivitate mulctatis Barbaris, Joppe magna Veneti nominis celebritate ab excidio vindicata, hoſtilemque omnem claſſem noſter prædatus miles, ingenti & locuplete præda factus eſt ditior. Poſt hæc Michaeli-

Hieroſolymas perrexit, ut ibidem cum Varimundo ſacræ urbis præſule de belli ratione decerneret: Tyros expugnanda deligitur conjunctis exercitibus, quod non tam ſitu, quam opere munitiſſima haberetur. Reparata protinus claſſe, & ex Joppenſi portu deſtinato littori appulſa, ſimul urbi inſultantes fœderatæ acies, pari tantæ virtutis eventu ea ſe brevi potiri poſſe confidunt. at dum ſpe longius in obſidione tempus protrahitur, certo ne an ad invidiam ficto auctore, terreſtres inter copias rumor emanat expeditiſſimum obſeſſis adventare auxilium; & hinc fugam Venetos meditari. Michaëlius ubi primum fœdam in ſe, ſuoſque calumniam percipit, ad ſtabiliendam in ſociis Venetæ conſtantiæ fidem ademptum ſingulis ſuis navibus omnem apparatũ nauticum apud confœderatos, ceu fidei pignora, deponit, ut inde conſtaret, inviolabilem apud Venetos fœderum ſanctitatem, neque eorum animos vel adverſa, vel proſpera unquam nutare fortuna. Hoc fidei documento ab Veneto imperatore ſocii confirmati. Verum qualiſcumque de maturatis auxiliis rumor hactenus increbuerat haud vanus extitiſſet, niſi in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

terceptæ eſſent litteræ, quibus à Da-
maſceno Rege monebantur obſeſſi,
forti durarent animo, intra paucos
dies auxiliares manus affuturas. Me-
moriæ proditum, id noſtros reſciviſſe è
litteris, quas pedibus appenſas aerius
nuncius columba deferebat obſeſſis,
cum ea prætervolans ad ingentes Chri-
ſtiani exercitus clamores concidiſſet.
Noſtri opportunam rei bene gerendæ
occaſionem nacti alato tabellario fi-
ctas refigunt litteras, quibus Tyrii ad-
monerentur, non eſſe cur à Damaſco
expectarent auxilia: undique hoſtili-
bus armis obſepta itinera: proinde pa-
rerent tempori, ac neceſſitati. Oppor-
tunum commentum votis cumulatè
reſpondet: Tyrii ſiquidem ſeſe deſti-
tutos dubio procul arbitrati, exactò
quinto obſidionis menſe deditionem
faciunt. Ingreſſi urbem fœderati mili-
tes murorum turriumque pinnis Chri-
ſtiana ſigna præfigunt, Veneta ſcilicet
Hieroſolymitanis immixta. Demum
id ex fœdere obtinuit Reſp. ut Tyri, re-
ceptæque Aſcalonis, urbium tertia pars
ſibi libero jure traderetur; probatiſſi-
mum virtutis, deque re Chriſtiana be-
ne merentis argumentum.

Bellum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum cum Græcis Imperatoribus primum. Iaderæ tertia defectio.

1125.

FLorens in Aſia Venetorum fortuna Græcorum attraxit invidiam. Calojoannes Imperator ob partam de Tyro victoriam Reip. fœlicitate offenſus, & utcumque nociturus nihil non tentare, ut proſperos bellorum ſucceſſus moraretur, atque omni Syria deturbaret. Hoc aſſequi fraudibus cum non poſſet, ultro indictis armis hoſtem ſeſe profitetur, niſi quamprimum claſſis in Adriaticum rediret. Noſtri minas parvi facientes ſuſceptam expeditionem non tam neceſſaria, quam illuſtri contentione proſequuntur. Sub hæc Græcis in vicina Venetæ urbi loca irrumpentibus, cumque tutum nihil navigantibus pateret obſeſſo mari. Michaelius ſubito recurſu deflectens in Grçciam, Rhodum primo, Chium exinde præcipua Orientalis imperii propugnacula aggreſſus ſumma belli proſperitate expugnat. pari mox fortuna nonnullæ in Ægeo inſulæ vi captæ, Methone occupata, ejuſque arx robuſtiſſimo communita præſidio. Hæc victoriæ fama

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Græcorum repreſſit inſultus, & ab eorum claſſibus noſtrum mare vindicta purgavit. Nec minus Jaderam compeſcuit, quæ tertium rebellis quodam veluti contagio Spalatum, Traguriumque infecerat. Receptæ Jaderæ mœnia ubi ſolo adæquata, reliquis pœnæ documentum præbuere. Aliquot maritima oppida, quorum fidem Pannones tentaverant, promotis triremibus noſtris conſervata. Sic fortiſſimus imperator Syriæ, Græciæque ora univerſa in Illyrium uſque partim armis domita, partim ab hoſtilibus injuriis vindicata, biennio poſt in patriam lætis acclamationibus reverſus eſt.

Fanenſes libertati reſtituti.

1140.

FAnum-fortunæ per ea tempora fortaſſe proprio numine veluti deſertum à proximis Piſauri, & Senogalliæ populis crebris oppugnationibus infeſtabatur, hoſti haud dubie ceſſurum niſi ad notam Venetæ virtutis fortunam confugiſſet. Hac una favente ſervatum eſt. miſſa quippe in ſubſidium claſſis cum hoſtibus prælium miſcet, partaque victoria Fanenſibus libertatem reſtituit.

Aſſerta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Aſſerta civitas, ne tanti beneficii memoria intercideret, multos ſeſe annos, ſtato pro viribus tributo, Reip. obnoxiam præſtitit.

Bellum Patavinum ſecundum.

1143.

PAtavini Venetos iterum fines turbantes Meduaci fluminis aggeres non procul à Gambarariis proſcindere conati ſunt, apertiſſimo Reip. detrimento, ut per circumjacentes agros diffuſæ aquæ limoſis, ſterilibuſque paludibus urbem noſtram obſepirent. Sed miſſis à Petro Polano Principe in turbidos hoſtes pedeſtribus copiis, res bellica ſtrenue geſta eſt, commiſſo ad Tumbam certamine, quo Venetus robore, animoque ſuperior Patavinos devicit, cepitque ex eis trecentos ac quinquaginta notæ nobilitatis viros. At primatibus Patavinæ urbis teſtantibus, id in Veneti nominis odium haud fuiſſe factum, captivi ad unum remiſſi ſunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum in Rogerium Siciliæ Regem pro Græcis.

1149.

HIs temporibus Hydrunto emiſſus miles Rogerii Regis ductu extremum Orientalis imperii moliturus erat excidium. Is enim pro libidine efferus in Ionio mari, quod per ſummum ſcelus, & avaritiam Imperatorius Quæſtor claſſe nudaverat, Corcyram, Thebas, Chalcidem, nullo prohibente, occupavit: inde infeſtis agminibus in Peloponneſum raptus opimas quoque Byzantii prædas affectabat. Tantis malis Græcus Imperator oppreſſus ad Remp. veterum injuriarum oblitam, legatos exoratum miſit, ut pro imperii incolumitate tunc etiam contra progredientem hoſtem arma diſtringeret. Noſtri ex inſtituto turbatis amicorum rebus præſto affuturi, validam navium claſſem in Corcyram decernunt, præfectis maritimo apparatui Ioanne, & Rainerio Polanis. Rebus ad votum ſuccedentibus, Corcyrenſes primo, captis Siculis triremibus XIX, hoſtili jugo exempti: mox inſula neceſſariis munita præſidiis, in Siciliam belli incendia tranſ-

tranſlata: unde facilius triumphandum erat de hoſte res alienas haud amplius invaſuro, cum ſuarum defenſioni parum ſufficeret. Trajectis Venetis nullum Sicilia funeſtæ cladis genus non eſt experta, pagi vaſtati, ædificia incenſa, atque incolarum permulti in captivitatem abducti. multa ubique ſtrages. Nec mirum, ſævit enim ſui quoque impotens animus, ubi impotenter irritatur, maxime ut iis opem ferat, quibus cum amicitia, fœduſque intercedit. Ita igitur Græcum imperium ea tempeſtate Venetis armis non ſolum, ut ſæpe antea, defenſum, ſed antiqua eidem ſervata majeſtas.

Cum Finitimis navalis decertatio.

1150.

DOminico Mauroceno imperante adverſus finitimos populos, ſeu verius piratas, pari fœlicitate pugnatum eſt. Sex longæ naves urbe emiſſæ totidem Anconitanas biremes intercepere, extorta ab latronum manibus rapina, interemptoque duce. Sed in Polanos, & Hiſtros piraticam quoque exercentes majori apparatu tranſmiſſum. Pola obſeſſa in obſequium rediit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ea lege, ut Veneto Principi in bellum proficiſcenti daret auxilia, eadem pœna mulctati Æmonenſes. Demum cum Anconitanis contracta ſocietas, percuſſumque fœdus in communes hoſtes cum Siculis. Sic Reſp. aut metu, aut amore vicinas, remotaſque nationes ſibi conciliare potuit.

Victoria de Vlrico Patriarcha Aquilejenſi.

1162.

VItale Michaelio Duce hujus nominis II bellum decernitur in Ulricum Patriarcham Aquilejenſem. Hic indigne ferens Gradenſem ſibi Metropolitano à Romano Pontifice prælatum, cum auxiliaribus Carnorum exercitibus Gradum invadit, ejectoq; Antiſtite, plurimũ inde tum profanã, tum ſacram prædam exportat. Veneti ſubſidia oppreſſis allaturi, antequam delerentur, ad primos tumultus accurrunt, Gradumque armatis triremibus delati in obvios hoſtes eo vehementius, quo iis numero impares, irrumpunt. Verum quia pro ſubditis injuſte laceſſitis bellum gerebatur; poſt ancipitem diu conflictum, Carnis turpiſſime fugatis ad

noſtros

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

noſtros deflexit victoria, nihil inde ceſſatum ab armis, Ulricus in captivitatem ductus, Gradum receptum, & libero marte per Carniam excurſum: ſic tota provincia ceſſit in prædam. Rem admodum præclare geſtam poſtremis Bacchanaliorum diebus anniverſarii ludi teſtantur. Cæterum ut exteris gentibus id quoque Venetæ benignitatis, & clementiæ conſtaret exemplum, Ulrico cum reliquis captivis priſtina libertas à noſtris ultrò reſtituta.

Pugna cum Adrienſibus ſecunda. 1163.

PEr eadem tempora Adrienſes accita vicinarum gentium manu Venetos fines territarunt, ab Imperatore Federico Ænobarbo, qui Alexandro III hoſtis implacabilis noſtros Pontificiæ majeſtatis cultores, propugnatoresque acerrimos ſumme oderat, ad arma ſollicitati. vaſtarunt illi Caputaggeris, & Lauretum multa abacta prȩda. Hanc noxam ulturus Venetus, ſcripto tumultuarie exercitu, in populatores irrupit. Verum cum illi ſe fuga ſubduxiſſent, pari ſævitia agros, vicoſque ſubvertit. At nullum memoradile prælium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

lium cum fugaci populo initum; ex concepto tamen pavore ita ejus vires attritæ, ut nihil amplius in Rempubl. attentarit.

Bellum cum Græcis Imperatoribus ſecundum.

1170.

FUgatis toto Adriatico piratis, producto imperio, edoctis experimento Siculis, quantum polleret Reſp. reſtituta oppreſſis libertate, ictisque fœderibus cum finitimis populis, nulla circum arma ſtrepebant: atque jure, poſt magnas victorias magna quoque, & diuturna pax ſperabatur. Sed inimica noſtræ proſperitatis fortuna, quæ pacata erant, turbavit, graves ſerendo ſimultates inter Emanuelem Orientis Imperatorem, & Guilielmum Siciliæ Regem, cum quo Reſp. ſub id tempus fœdus inierat. Græcus bellum moturus in Siculum Venetos in ſocietatem adſciſcere nitebatur: verum noſtri fœderum leges ſancte colentes negarunt auxilia, quæ in amicum Principem peterentur, Emanuel ea propter verſus in rabiem, quæ arma contra Guilielmum comparat, in Remp. ſine belli denunciatio-

iatione convertit, vocatoque in belli leam Pannone, hic Spalatum, Tragurium, pleraque alia Dalmatiæ oppida, ſuo Regno adjecit. Juſſum interea ab ſenatu ut negotiatores Veneti omnes tota Græcia decederent. At ubi videt Emanuel noſtros datæ fidei, & amicitiæ (rariſſimum in adverſis exemplum) eſſe tenaces, quod vi non poterat, fraudibus aſſequi ſtudet. Deſtinatis ergo Oratoribus ſibi fore gratum profitetur, ſi Venetæ naves in Græciam ad mercimonia rurſus traducerentur. Noſtri, qui non niſi maturate in arma provocari conſueſcunt, permiſſa ſuis in Græca emporia navigatione veteres amicitias renovant, modo cum Guilielmo inita ſocietas non abrumperetur. In hanc igitur ſententiam ivere Conſtantinopolim legati. At nihil expectari poterat ab Græco hoſte, quod fallaciis non ſcateret. Primum itaque legatos non admiſit: deinde, qui ex Venetis mercaturæ operam dabant, conſtituta ad inauditum facinus die, toto imperio conquiſitos in vincula conjecit, interceptiſque navibus eorum merces in fiſcum redegit: legatos etiam violaſſet, ſed hi trepida fuga dilapſi patriam petiere. Defixit impia rei atrocitas Pa-

trum, Populique animos, & deliberato omnium ordinum ſuffragiis bello, validiſſima expeditur claſſis centum longarum navium, quas totidem intra dies diligens fabrorum cura compegit, abſolvitque ſtudio feſtinantis vindictæ: ſic annales produnt. Hæc minoribus adaucta navigiis Vitalis Michaelii Principis ductu in hoſtem ultionis avida dum rapitur, compreſſit primo totius Dalmatiæ defectionem, poſt in Eubœam delata, eam occupaſſet Michaelius, ſi Græcas fallendi artes noviſſet. Dum igitur inſulæ Præfecto ſancte juranti Emanuelem præſenti bello quamcumque pacem prælaturum, credit, cohibet ille à vaſtatione milites, & de pace ineunda legatos ad Imperatorem decernit, eorumq; reditum in hybernis juxta Chium ſtatuit opperiri. Interim monitus Emanuel, quæ callide cum Veneto acta eſſent, pacis conditiones moratur eatenus, ut certa noſtrorum pernicie, miles otio corrumperetur, atque opportunum temporis intervallum iis eſſet, quibus jam mandaverat fontes ac flumina, unde claſſis aquabatur, venenatis ſuccis imbuere. Inde virulento potu infecta adeo acerbam paſſa eſt luem, ut non prius infelix morbus ſeſe

remi-

remiſerit , quam poſt univerſi militis miſerandum exitium. Fertur ex C & LX navibus, X ac VII ſolummodo, eaſque nudatas propugnatoribus , remigibuſque atq; ſemifractas funeſto ſpectaculo remigraſſe. Legimus etiam omnes in ea expeditione Juſtinianæ familiæ viros periiſſe: unico ſuperſtite monaſticæ vitæ, ſacriſque addicto. Hic in Reip. commodum, Pontificis indulgentia, juncta ſibi in uxorem Anna Michaelia Principis filia , uberem & beatam prolem ſuſcepit , quæ illuſtri ſerie in hæc uſque tempora propagata , inclytæ genti, dubiiſque Reip. rebus ſæpe domi, bellique auxilio fuit ac ornamento, Dux interim , qui nimia credendi facilitate in deplorandum diſcrimen lapſus fuerat, conſilii inops, diſſipatæ claſſis reliquias in patriam, ſecundo poſt anno , omine infauſto reduxit. ſuo enim adventu adeo ſæva peſtilentia urbem invaſerat , ut paucos intra dies pene habitatoribus vacua , deſertaque remanſerit. Ipſi quoque Michaelio exitus lugubris fuit: quippe tanquam Patriæ hoſtis & proditor à tumultuante populo interfectus eſt: memorabili cæteris documento , raro ea bella fœliciter geri , quæ à ducibus ſuſcipiuntur,

hoſtium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

hoſtium naturam, arteſque ignorantibus, iiſque minime credendum, qui ſemel fidem, atque jusjurandum violarunt.

In Anconitanos expeditio prima.

1172.

EManuel adhuc implacabili in Venetum nomen exæſtuans odio, ut nullum inſidiarum, aut crudelitatis genus intentatum relinqueret, quod in ejus perniciem, & contumeliam verti poſſet, Henricum Dandulum alterum ex legatis, ab Senatu miſſis, ut repeterent quæ præterito bello Venetis mercatoribus per fraudem fuerant ablata, ſub colloquii ſpecie ad ſe vocatum candenti ære obcæcat. Nec contentus jura gentium violaſſe, Anconitanos ſejunxit à noſtrorum amicitia, horumque uſus temeritate, rebus noſtris ſe undequaque præbuit infenſum. Verum non defuit Reip in adverſis prudens conſilium. inita enim cum Ariminenſibus ſocietate Anconitanis toto pelago interdixit, expeditaque claſſe hoſtes intra murorum ſepta concluſit, ita ut gravioribus in dies oppreſſi incommodis, pacem implorare coacti fuerint, quæ illis ea lege

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

conceſſa, ut illati damni æſtimatione mulctarentur.

Bellum pro Alexandro III Pontifice in Federicum Aenobarbum Imperatorem.

1177.

NUllum unquam bellum à Venetis alacriori animo ſuſceptum legimus, quam quo Romanæ Sedi ſua auctoritas & antiquum decus conſervatum eſt. Federicus Aenobarbus cum in animi ſui deliramenta trahere nequicquam valuiſſet AlexandrumPontificem hujus nominis III, auſus eſt eum excludere Pontificatu, & ab ejus obſequio, cultuque univerſam ferme Europam deterrere, aliis ſubrogatis Pontificibus. Verum apud Venetos plus religio, quam gratia, valuit: & legitimo Antiſtiti obſequi, ac patrocinari maluerunt, quam præſentem Imperatoris amicitiam per nefas demereri. Interim Federicus per finitimos populos rem Venetam turbat irruptionibus: & Alexandrum ad necem inquirens, ipſe Romam armato milite contendit: adventu tanti hoſtis perterritus inermis Pontifex, Beneventum trepidans primo, mox

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

in Gargarum montem, inde liburnico navigio Jaderam, ac tandem in unicum libertatis, ſecuritatiſque aſylum, Venetias, confugit. Tantus hoſpes à pio & religioſo Senatu ſummo honore, cultuque exceptus eſt, miſſique ad Cæſarem legati, qui illum publico nomine rogarent, ut depoſitis cum Alexandro odiis in ejus amicitiam rediret, ac veterem Romano Patri dignitatem aſſereret, reique Chriſtianæ prorſus conſultum vellet. Superbo animo Federicus legationem excepit, extrema omnia minatus, niſi ad ſe quamprimum fugitivus hoſtis tranſmitteretur. Sed imperterriti Patres duriſſima quæque perpeti potius ſtatuere, quam fidem erga Romanum Antiſtitem turpi facinore contaminare. Federicus hæc inter ſui impotens, ac præcipiti furore actus cum LXXV roſtratis Othonem filium in oram Venetam penetrare jubet, ubi Hiſtriæ littoribus appulſus, vi, & prece, tentatis maritimis oppidis, quædam oppugnat, quædam voluntaria deditione conſequitur: Noſtri non minori celeritate uſi, Sebaſtiano Ciano Principe, & ductore, XXX longis navibus in hoſtem procedunt. Non procul à Salborio, quod promontorium in Piranenſi

anenſi tractu eſt, commiſſum inter utranque claſſem certamen, dubioque marte per multas horas certatum eſt. Poſtremo tamen, Deo in rem ſuam dimicante, Cæſariani, quamvis numero ſuperiores, profligati ſunt: eorumque claſſe fuſa diſſipataque, LX triremes, demerſis, aut fugatis reliquis, in Ducis poteſtatem, una cum Othone, devenere. Infelicem ejus belli eventum, nonniſi ab irato numine profectum, Imperatoris filius religioſe faſſus eſt; quod ſi ſe liberum facerent Veneti, acturum cum patre de pacis conditionibus, quibus minime impetratis, reverſurum ad conſtitutum diem, ſancte ſpopondit. Sic ille dimiſſus in Germaniam Patri injuſtam belli cauſam exhibuit, ideoque à Superis immiſſam cladem, ac proinde tutiora fore oblatæ pacis conſilia, quam execrandũ Diis, hominibusque diſcrimen ſubire. His commotus Ænobarbus Venetias conceſſit, & in Marciana æde veteres cum Alexandro, & Republ. ſimultates deteſtatus, fœderis, ac ineundæ pacis cupidiſſimum ſe præbuit. hæc ubi ſolemni ritu firmata fuit, Cæſar primum deceſſit; at Pontifex, antequam Romam rediret, in accepti beneficii memoriam augu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

auguſtiſſimis Principem, & Remp. honorum inſignibus illuſtravit. Hinc perdurat Adriatici maris, Veneto ſanguine parti, confirmatum imperium, annua ejuſdem deſponſatione: hinc publicarum litterarum plumbea obſignatio: hinc cætera illa inſignia, & ornamenta, quibus decoratur Dux Venetus, cum ſe regia majeſtate conſpiciendum tradit. Porro ex tam pio bello Veneta Reſp. clariſſimum ſibi inter cæteras nationes pietatis teſtimonium promeruit.

Iaderæ quarta defectio.

1187.

URbs hæc inſigni jam levitate clara non pudore, aut metu cohiberi potuit, quin imperante Aurio Maripetro quartam molita defectionem, ad Belam Pannoniæ Regem deſciverit. Perfidiæ ac temeritati, virtute viribuſque it obviam Reſp. & in id unum ſua convertit ſtudia, ut domitum jam rebelle oppidum ſingulari animadverſione cæteris fidei ſervandæ documentum præberet. Quia vero laborante ærario publico celeriter claſſis inſtrui non poterat, è civibus locupletiores, quando omnia patriæ debemus, privatas opes in pu-

n publicam cauſam erogantes ſatis ɔpportunum apparatum procurarunt. Privatis itaq; auxiliis hoc potiſſimum empore in Dalmatiam transfretatum ſt. Jadera acri cincta obſidione dum ſſiduo machinarum impetu quaterear & circumcirca armorum fragor obtreperet, proximæ inſulæ, caſtraque minus firma in noſtram poteſtatem venere. At ipſum belli caput, pene jam rofligatum, cum in deditionem nutaret, Clementis Pontificis hortationibus ſervatur, pactæque ſunt cum Rege Bela in biennium induciæ,& ſoluta obſidio. Datum & hoc jugis obſervantiæ erga Romanum Præſulem pignus, ſatiuſque Veneto viſum eſt, ſe pium, quã triumphatorem exhibuiſſe.

Bellum Syriacum quartum.

1192.

IN Syriacum, ſacrumque bellum Veneti haud ſegniter jam quartò arma corripiunt. Et quia inſtructiſſimus debebat terra marique deduci exercitus, ut Hieroſolymæ è Barbarorum manibus extorquerentur, ipſi, quam poterant, lectiſſimam claſſem apparârunt. Hac per Syriaca devecti littora circa Pto-

Ptolemaidem conſtitere: urbem Saladinus Ægypti Sultanus occupaverat, quam Veneti continuata unius anni obſidione, eximiaque virtute recuperarunt, atque rurſus obtinuere ſibi antea jure bellico acquiſita privilegia. Recepta Ptolemaide, complura littorea oppida maritimis fatigata oppugnationibus Chriſtianæ Reip. reſtituuntur. His tandem, præclariſque aliis in externa provincia perfuncta bellis, Veneta claſſis, tertio poſt anno incolumis, ac ingentibus de profligatis Barbaris onuſta ſpoliis ad urbem appulit.

Expeditio in Piſanos.

1193.

PIſani Syriacis quoque rebus auxiliati claſſe, non obſcuram ſibi famam, gloriamque in maritimo bello pepererunt; verum æmulatione imperii, atque invidia bellicæ laudis cum Venetis toto triennio decertarunt: hinc in apertas inimicitias ventum eſt. Cum primum enim Veneta claſſis reducta fuit, illi exemplo aperto marte Polam, tributariam Reip. urbem, oppreſſere, eo conſilio, ut inibi, ſi per otium licuiſſet, hybernarent, ſique ſe offer-

fferret occaſio, è propinquo omnia
enetis infeſta redderent. Exciti Pa-
es inſigni contumelia, navibus ad
ım ulciſcendam convolarunt. Prope
olam in pugnam vocatur hoſtis, con-
ritur utrinque audacter manus, vi-
or Venetus oppidum recipit, & plu-
s hoſticas naves in portu deprimit,
: incendit, arcemque ne ulla deinceps
imicæ genti ſecuritatis ſpes ibidem
ſtaret, muris undequaque nudat. Ve-
ım etiam ut toto pelago fœdifragum
oſtem pelleret, Methonem adnavi-
ıt, & alteram in itinere claſſem of-
ndit quam repetito certamine denuo
perat, cogitque Adriatico ſinu exce-
ere. Tandem propriam cauſam in
eneta manſuetudine reponentes Pi-
ni, honeſtiſſimam pacis conditionem
npetravere.

ellum Conſtantinopolitanum primũ. Tergeſtum receptũ. Iaderæ quinta defectio. Creta Veneti juris facta.

1202.

TUrcarum ferum genus adeo Chri-
ſtiano nomini fuit ab origine infe-
ım, ut ad illius natum excidium, &
l hominum urbiumque ſtragem cre-

ditum ſit. Hæc publica Orbis lues à
Scythia, quam Tartariam appellamus,
effluxit, ſuaque multitudine ferox, uni-
verſa Aſia pene ſubacta, jam Syriæ, ip-
ſiſque Hieroſolymis, quæ erant reli-
quæ, inconditis armis imminebat. Sub
id tempus actum de ea provincia, ac de
ſancta urbe videbatur, niſi deprecant
Innocentio Pontifice Balduinus Flan-
driæ Comes, & plerique alii vicinarum
regionum Principes ſacræ militiæ no-
mina dediſſent. Innumerabiles itaqu
copiæ, toto ferme Occidente conſcri-
pto, in Barbaros moturæ erant: àt no
aliorum ope & auxilio facilius, quan
Venetorum traiici poterant in Aſiam
Delati igitur primum Venetias Fran-
corum duces ad convectandum bel
apparatum, quod maxime in votis ſa-
cro militi erat, promptum non ſolu
beneficio Senatum habuere, & magn
ficentia liberalem (condonata nimirum
ingentis pecuniarum ſumma, qua
mutuo acceperant) ſed etiam belli ſo-
cium in ea expeditione, quæ tande
converſa eſt in Græcum imperium.
unum interea ab amica gente impetr
re viſum, ut paribus animis, armiſq
oppugnata Jadera, quæ per eos di
defecerat, Venetæ ditioni reſtitueretu

Firm

irmatis hac lege fœderibus , jamque
dventantibus ex Occidente copiis,
Ienricus Dandulus , quem ab Ema-
uele Græco Imperatore obcæcatum
iximus, ut ſuos ſi non manu, conſilio
ltem juvaret, claſſem CC ac XL na-
ium ex quibus LX roſtratæ, cum reli-
uis ductoribus conſcendit.Conſpectu
umeroſiſſimæ claſſis territi Hiſtri,qui
pinis infeſtabant Adriaticum , annuo
ributo Venetis iterum ſe ſubdidere.
ergeſtum eoſdem ob inſultus vi peti-
um in Reipub. poteſtatem tum pri-
um venit.Poſt hæc in Jaderenſes tra-
uctum. obſidio , quo longior, eò la-
orioſior fuit,quia Pannones acerrime
ebellem urbem armis protegebant.
orti tamen, & obſtinata oppugnatio-
e victa Venetum imperium quartùm
ccepit. Hæc dum geruntur in Dalma-
ia, Alexius Augelus , aſſumpto Com-
neni nomine , Iſaacium fratrē Orien-
alis Imperii adminiſtratione , oculiſ-
ue privaverat , cujus filius fuga dila-
ſus in ſocialia noſtrorum caſtra per-
enit , opem in infelicis patris ſubſi-
ium adverſus tyrannum deprecatu-
us, utque magis Ducum moveret a-
imos,precibus ingentes addidit pol-
citationes;Cretam per eos dies ab In-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſulanis ſponte ſibi oblatam, Bonifacio affini ſuo ex Montis-ferrati Marchionibus ceſſit. Lacrimis adoleſcentis, ſceleriſque indignitate permoti omnes è Dalmatia Conſtantinopolim ſolvunt, & ad continentem proſpere appulſi, expoſito exercitu, paratiſque bello navibus, terra Franci Belgæque, pelago Veneti urbem adoriuntur, perrupta catena, quam ad utrumque Boſphori caput impoſuerat Tyrannus, ne in portum pateret aditus, primum mari per noſtros ex improviſo regia urbs invaditur, & hoſtiles aliquot biremes capiuntur: exinde facilius opera bellica mœnibus ſunt admota, colligatiſque ſimul antennis è corbibus in muros jacti pontes, è quibus noſtri miſſilibus igneque in proxima tecta conjectis, hoſtem ita terruere, ut eodem trepide ſe recipiente primi intra mœnia deſilierint: hæc dum fierent à claſſiariis, ab terreſtribus copiis impigre quoque res geſta, quippe plures erumpentium Græcorum turmas proſtrarunt, fugienteſque ſubinde inſecuti urbem tumultuario ingreſſi ſunt. Adverſis his rebus Conſtantinopolim tanta inceſſit conſternatio, ut torpentibus civium animis poſt Alexii fugam, & deſperatio-

nem

nem, profugi & ærumnoſi principes à ſuis recepti, & Imperatores denuo acclamati fuerint Iſaacius, & Alexius filius, cum quo ſenex pater ſpeciem retinuit priſtinæ dignitatis. Sequenti anno, dum exigere ſatagunt, quæ auxiliariis exſolverent in obſtricti animi ſignificationem, temporarium civium ſuorum ingenium experiuntur. Coorto enim tumultu à Murtzuphlo uno è proceribus imperium affectante obtruncantur: contractoque ſeditioſorum agmine in fœderata caſtra fit irruptio. Sed Græca gens novandis rebus, quam gerendis aptior, à noſtris facile repellitur. Murtzuphlus igitur cum fortunam ſibi tanquam impio adverſam cerneret, deſperata venia, fugæ potius, quam bello ſalutem commiſit. Mortuis itaque ad quos legitime ſpectabat imperium, exactoque tyranno, Franci, ac Veneti novis ſe devincientes fœderibus in hæc pacta ivere, ut quidquid eſſet ſociis armis acquiſitum, æquo jure divideretur. Hiſce conditionibus iterum Conſtantinopolis oppugnatur: atque eadem, quæ prius, emicuit Venetorum virtus, & robur. Priores enim pulſis è mœnibus Græcis, urbem intrant, portas confœderatis recludunt, exceptique

in hunc modum utriuſque exercitus ductores, triumphali prorſus acclamatione ſimul conſalutantur; regiam urbem in jus ac ditionem recipiunt, anno ſuſcepti belli tertio. Balduino Comiti Imperatoria dignitas communibus Ducum ſuffragiis defertur, Urbis vero Patriarchalis ſedes Thomæ Mauroceno Veneto. Poſt hæc ex fœderum lege omnes Ægæi, ac Jonii majores inſulas ſibi Reſp. ſubjecit: Cretam quoque recepit, aliaque plura in ſe commoda ex hac Byzantina expeditione luculenter congeſſit. E minoribus autem, quæ iiſdem in maribus erant, Inſulæ, ut cuique occupanti cederent, Senatus conſulto permiſſum. Hoc ubi publice indictum, Marcus Sanutus, aliiſque ex primoribus, Danduli, Viari, externi quoque nonnulli victricia illis in locis arma circumferentes, omnia, quæ piratarum, latronumque antea fuerant, receptacula ſibi ſubegerunt. magno id factum Reip. commodo, & ad vitanda publica diſpendia, & ad certum incrementum, ut, cum opus foret, ſuorum civium auxiliis, viribuſque uti poſſet.

Expe-

Expeditio in piratas prima.

1205.

VEneti ut parta Conſtantinopolitano bello non tam ab domeſtica inſulanorum temeritate, quam ab externo hoſtium inſultu tuta redderent, Petro Ciano Duce, unius & XXX expeditarum triremium claſſem per Helleſpontum diſponunt, ne publica ibidem viderentur deeſſe præſidia. Triremibus dantur præfecti Rainerius Dandulus, & Rogerius Permarenus viri ambo nauticæ artis militiæque peritiſsimi. Hi ad commiſſum munus egreſsi obvias in Adriatico ſinu nonnullas præſertim latrocinantium Ligurum naves habuere, quibus, ducente Vetrano, per maritimam noſtrorum oram apertiſſime deprædabantur. Cum his igitur tanto impetu congreſſi ſunt Veneti Duces, ut Ligur eorum impreſſionem minime ſuſtinuerit, victuſque cum trepide ex acie aufugeret, reliquerit in noſtras manus Vetranum, prædonum caput. Hic Corcyram deportatus piraticum ſcelus capite luit. Poſt hæc ad evertenda reliqua piratarum latibula converſi, Methonem, Coronemque, iis inde ejectis ex-

pugnant, receptaque caſtra firmant præſidiis. Miſſa quoque in Corcyram inſulam noſtrorum colonia, tutum adverſus indigenas, ac temerarios hoſtes munimentum.

Rebellantiū in Creta tumultus ſedati. Bellum cum Genuenſibus primum.

1207.

PUrgato piraticis excurſibus Adriatico, Veneti ductores in Ægeum navigarunt, ut Cretam ab invidorum armis Reip. vindicarent. Stetit tamen cupiditas hæc opere non minimo: nec niſi poſt varios bellorum & caſuum eventus illa iterum Veneto imperio ſe ſubmiſit. Pacatam Inſulam primus omnium Cretici Ducis titulo Senatus decreto adminiſtravit Iacobus Theupulus: Cui tamen non defuit hoſtis in ipſa Creta nutritus & multiplici ſeditione contumax Ageoſtaphanitæ familiæ luxus, & ambitio, quæ Inſulæ imperium affectans Cretenſes ad rebellandum incitaverat. Theupolus cognita re, Marci Sanuti, qui Naxo, ac reliquis Cycladibus imperitabat, auxilia imploravit. Inde caſtris receptis quæ defecerant, turbarum auctores facile depreſſi

ſunt

unt. Sanutus ex ſucceſſu Cretenſium
evitate ignaviaque deprehenſa, quaſi
on patriæ, ſed ſibi viciſſet, cupiditate
nſulæ accenſus, eam ſui juris facere
onatus eſt. Damnato itaque Theupo-
duro & vecordi imperio ex levi qui-
em cauſa, annonæ ad uſum publicum
eficientis, tumultus excitat, fugato-
ue legitimo gubernatore, ipſe Cydo-
e, hodie Canea, primaria Inſulæ urbe
otitur. Hæc Venetiis certis rumoribus
parſa, ſollicitarunt auxilia, quibus Sa-
uti protervia caſtigaretur. Claſſe igi-
ur ſecundis ventis in provinciam bre-
i delata, audentior Theupolus The-
neno, quo confugerat, egreſſus, dum
liò iter fingit, noctu Cydonem deve-
it, obſervataque excubitorum deſidia
nœnibus ſcalas admovit, & intromiſſo
nilite urbem ex improviſo occupat.
Hinc Sanutus conſternatus ægre ſuas
n Ægeum ſedes repetit; quibus ſic
ræclare geſtis, Theupolo in patriam
everſuro ſuccedit Paulus Quirinus.
Hoc rem Creticam gerente bienno
oſt altera excitata ſeditio, cujus in-
endium ex ſcintillula adeo crevit, ut
ene tota inſula conflagrarit. Interce-
tos aliquot ſibi equos ab arcis Bon-
eparitanæ præfecto Ioannes Scordi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

lius querebatur, homo ſummæ apud Græcos auctoritatis: unde factum, ut cum opinione ſua tardius jumentorum reſtitutio procederet; privatam injuriam publico ſcelere vindicandam ratus, exſtimularet in defectionem Cretenſes. Quirinus ad factioſos conatus coercendos deſtinavit Ioannem Gritum: qui dum exercitum inexploratò ducit, necatur à rebellibus in Piturонenſi ſaltu circumventus. cautius deinde progreſſus Quirinus tumultuantes magna ſtrage afflixit, & penitus delevit. Subinde Genuenſes tantæ inſula acceſſione veriti, ne in ſuam perniciem Reſp. nimium excreſceret, ſummo ſtudio Venetos ex ea depellere connix ſunt. Junctis igitur viribus cum Meli tenſium Comite, cui plurima cum Cre tenſibus privatim amicitia intercede bat, totam pene inſulam, qua vi, qu fraude, à Veneti nominis devotione ab alienarunt. Sed Rainerius Dandulu alter triremium Præfectus hoſtium co natibus armata vi occurrens, fortite juxta, ac fœliciter pugnando, quæ de ſciverant, oppida recuperavit: & ſi bellico quoque jure in ditionem Vene torum Creta redacta eſt. Verum inco læ novum detrectantes imperium tu

ba

as rebellionesq; concitarunt,ad quas
tiam compeſcendas biennio poſt miſ-
us idem Dandulus, dum ſtrenui ducis
z militis obit munera, telo inter dimi-
andum conficitur. Patres ſub hoc val-
e anxii de retinenda inſula, in eam
rudenti conſilio decernunt coloniam
x patricio plebejoque ordine: qua de-
ucta poſtmodum tranquilliore illius
nſulæ ſtatu potiti ſunt. Verum tamen
Genuenſes recentis ſemper invidiæ
auſas nacti, ſævis excurſionibus maria
avigantibus infeſta reddebant. Ioan-
es Triviſanus claſſis ductor hoſtium
nſolentiã reprimere aggreſſus, quam-
is navium numero, & robore longe
mpar, animo tamen ſuperior XX eo-
um inſectatus rates non longe à Dre-
ano Siciliæ promontorio XII cepit, &
eliquas fugavit, atque ita diſſipatis
rædonibus Inferum Superumque ma-
e noſtris mercatoribus aperuit. Sed &
æc victoria pacem peperit, quam ſup-
lex petiit Genuenſis, eam iterum vio-
aturus, ubi de gloria, ac potentia cer-
amen cum Veneta Rep. ſuggeſſiſſet
mbitio. Poſt hæc Cretenſi Magiſtratu
beuntem Quirinum ſequitur Ioannes
Storlatus. Turbavit & hujus admini-
trationis quietem tertia à prima quar-
to-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

todecimo poſt anno nata rebellio. Excitatam legimus à Melleſinis turbidis civibus, & qui rapinis & cædibus eos multabant, qui in nefandi ſceleris ſocietatem nomen dare recuſabant. Storlatus defectionis initiis mature occurrendum ratus, extemporaneo collecto milite ſceleratis hominibus ita ſeſe oppoſuit, ut reportata inſigni victoria eos in tantam rerum deſperationẽ adduxerit, ut vocato Vatazo Lesbio Principe promiſſoque ei Cretæ regno, illam negligerent libertatem, qua ſub mitiſſimo Reip. dominatu frui poterant. Vatazus haud ignorans leviſſimam occaſionem, præter ſpem ad res maxima veluti ſeſe ducem interdum præbere XXX armatas naves traduxit in Inſulam, quarum Navarchus arcium oppugnationi ea ſolertia incubuit, ut intra paucos dies Rhitymnam, Milopotamum, aliaque caſtra deditione obtineret. Dux Venetus, cui jam cum duplici hoſte pugnandum erat, contra Vatazianam claſſem conſtituit primum confligere, ut externo profligato, domeſticus hoſtis omni ope deſtitutus facilius cederet. Quare comparato navali terreſtrique robore, ut in conſpectum hoſtilis claſſis venit, ſtrenuam
manu

manu, conſilioque navavit operam, & ta ſuos in pugnam hortatus eſt, ut Vazianos trepidantes fugarit ab Inſula, & plures naves ceperit; nec ad integram victoriam ipſa defuere numina; quippe reliquas jam diſperſas prope Cythera fœdiſsimum naufragium abſorpſit. Sublato itaque inſidiarum turbarumq; fomite, fracti ſunt ſeditioſorum animi, conſumptæ vires, inque fidem reducta rebellia oppida. Hinc res Cretenſes ſine tumultibus aliquandiu fuerunt, quietumque imperium Storlatus Bartholomæo Gradonico ſucceſſori reliquit, atque hujus miti ingenio prudentique dexteritate factum eſt, ut parta tranquillitate diu inſula frueretur. Tandē regente Andrea Zeno magnis irarum motibus iterū concuſſa eſt Creta. Occiſo Marco Slenza viro primario, Senatus in nocentes, qui aufugerant, exilii pœna animadvertit. Verum quia ſontes ad ſupplicium gravius conquirendo perperam Candacenſes querebantur; aliis contra in eos ſatis animadverſum videretur; in diverſa ex urgiis ſtudia & motus diſtracta plebs crebris dimicationibus ex occurſu partium ſe lacerabant: medio urbis foro civium ſpectabantur certamina, ſpreta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ta Ducis majeſtate, ut nullibi fortaſsis lacrimabilior civitatis facies: pars illa, quę domeſtico congreſſu inferior erat, tanquam ſi cum altera ipſe Dux ſentiret, potius quam civi cedere, externo ſe dedere meditatur. hinc quartam in defectionē apertiſsime diſceſſum. Cæterum, quæ per eos dies ab Italia venerant copiæ, ductore Zeno, civiles impetus ſedarunt, & nutantem Inſulam captis damnatiſque flagitii auctoribus, in fide retinuerunt. Non tamen diu ab conſuetis turbis reſpiravit Creta quintam paſſa ſeditionem poſt quinquennalem quietem. Quidam Cortatii fratres, natalibus, majorumque titulis elati, Venetum ab Inſula magiſtratum & ipſum quoque nomen deturbare conabantur. Pernicioſa in primis ſceleſtorum manu quædam nobiliora caſtra capta, occupatæ Deſilomates anguſtiæ, è quibus perduelles ſæpe exiliebant magno inſulanorum incommodo. Iis occurrens Marcus Gradonicus dimicavit fœliciter, & rebellem turbam brevi proſtravit. Ab inſula demigrarunt Cortatii: aſſeclæ pro venia ſupplices impuniti ultro etiam receſſere. Sopitis in hunc modum tempeſtatibus, quæ viginti ac ſex annos Cre-
tam

tam exagitaverant, optata demum tranquillitas affulſit.

Bellum Patavinum tertium.
1215.

QUo tempore in Creta tumultus exorti tertiò cum Patavinis pugnatum eſt. Tarviſini per eos dies, nimio fortaſſe luxu diſſoluti, ludos quoſdam militares inſtituerant, ad quos confluebant vicini populi, non tam ut ea ſpectarent certamina, quam ut rudimentis iis ad ſeria ſe exercerent. eò itaque Venetorum ac Patavinorum juvenum plurimi acceſſerant: cumque Venetis jam certaminis palmam ſpectatores deferrent, Patavini ſola invidia moti, facto in Venetum ſigniferum impetu, vexillum, Marcia icone, & patrio numine venerandum turpi ac probroſa contumelia lacerarunt. Ex injuria continuo orta indignatio tempore adolevit, ſuccreſcentibus odiis, & invaleſcentibus factionibus. Patavini, tanquam ipſi eam vim, & convitia paſſi eſſent, indictis armis in noſtros concurrere primi, ſuppeditantibus auxilia Tarviſinis, & dimiſſo exercitu Venetos agros populantes intravere, nec rapinis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

pinis contenti, Bebianam turrim non procul à ſtagnis ſe demolituros, urbemque ipſam invaſuros minitabantur. Ad coercendam igitur hoſtium audaciam milites ſubito conſcripti ſunt, qui audacter progreſſi hoſtilia caſtra adorti grave circa turrim ineunt certamen, quo procedente, tantum pavoris Patavinis incuſſum eſt, ut panico veluti metu perculſi qua cuique patebat ad fugam via, dilaberentur. Nihil deinde à victoria temperatum: Veneti ad prædandum in agros effuſi, opima de hoſtibus ſpolia retulere: & cum ulterius ad municipiorum expugnationes properarent, revocati ſunt ab Senatu, pro hoſtibus pacem exorante Patriarcha Aquilejenſi Innocentii Pontificis Legato, quam utrique populo Senatus clementiſſime conceſſit.

Bellum in Federicum II. *Imperatorē.* 1236.

SUb hæc tempora, Jacobo Theupolo Remp. moderante, in duas partes diviſa eſt Italia; quarum uni, quæ Romano Pontifici ſtudebat, Guelforum nomen inditum: Gibellinorum alteri, quæ Cæſarem ſequebatur, inte-

ſtiniſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tiniſque odiis ac factionibus miſere
acerabatur: hæcque infanda nomina,
mperante Federico Secundo, arden-
ioribus propagata ſtudiis civilem pe-
tem, ac perniciem late in Ciſalpina
Gallia ſparſere. Tota hac provincia
erſtrepentibus Cæſarianis armis in a-
ertum diſcrimen Pontificia quoque
lignitas ruebat, ni Veneti ex veteri in-
tituto eam tutati eſſent. Itaque con-
ra Federicum Romanæ ditionis oppi-
a turbantem ab Senatu valida orna-
ur claſſis, & Petro Ioanni Theupolo
n Apuliam ducenda traditur. In eam
egionem Venetus ductor profectus
Thermolas, & Beſtricem, aliaq; com-
lura caſtra Pontificiæ ſedi rurſus aſſe-
uit. His peractis à mari in continens
ellum tranſlatum, Petro Theupolo
luce, tum à Mediolanenſibus in Præ-
orem aſcito, pugnatum eſt. Porro non
adem ubique fortuna. Theupolus e-
im dum ad Cortem-novam parum
roſpere confligit, accepta clade cap-
us, miſſuſque in Apuliam à furenti
opulo ibi diſcerpitur, quod antea illius
rater eam provinciam in ſummas diffi-
ultates redegiſſet. Hæc inter Cæſar
oſtris adhuc infenſus, quia Pontifici
vebant, ſuis militibus Bebianæ turris
demo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

demolitionem aggreditur. Hoſtiumque impreſſionibus proculdubio illa ceſſiſſet, niſi confeſtim magna navicularum copia in ſubſidium miſſa eſſet hoc auxilio pulſis hoſtibus turris egregie ſervatur.

Bellum Conſtantinopolitanum ſecundũ 1238.

PRo amicorum ſecuritate Venet denuo ad arma revocantur. Ut primum namque nunciatum eſt Conſtantinopolim à Ioanne Vatazo Lesbi Principe, junctis cum Ponti Rege copiis obſideri, captumque iri, ſi tantillum amicorum auxilia tardarent, Senatus in ſubſidiariam expeditionem quinque ac viginti triremium claſſem ductoribus Leonardo Quirino, & Marco Guſſonio decernit. Hæc in Helleſpontum adve cta hoſticam in illius pelagi faucibus offendit, quæ ibi conſulto morabatur ut impediret ſuppetias. Commiſſa itaque pugna, pari utriuſque conſtantia dubium diu fecit belli eventum, ſed tandem devicti, ſuperatique hoſtes vaga fuga noſtris reliquere locum & victoriam. Soluta urbis obſidione, partoque triumpho inſigni Venetias claſsi

remea

emeavit. Vatazus tamen, qui Conſtan-
inopolis potiundæ impotenti ardebat
upiditate, noſtrorum cognito receſſu,
lenuo rem navalem inſtaurat, & majo-
e impetu repetit obſidium. Iterum ta-
nen à Venetis repellitur, urbique ſua
ecuritas confirmatur Ioannis Michae-
ii ſolertia, qui pro Venetis incolis By-
antii tum Prætorem agens, paucis in
'atazum eductis triremibus, atque
entata verius, quam inita pugna, ob-
dentem non ſine memorabili clade
udit; oſtenditque non multitudine mi-
itum, ſed animorum virtute victoriam
arari.

Ferraria Romano Pontifici ſervata.

1240.

FErrariam Federicus Imperator Ro-
manæ Eccleſiæ ademerat. Veneti
gitur, qui ſe ſuaq; omnia ſummo An-
iſtiti devoverant, adverſus Cæſarem i-
erum arma ſumunt. Claſſis nempe ſub
acobi Theupoli auſpiciis Padum in-
reditur, quæ interea ſecundo flumine
avecta, dum terra Pontificius Legatus
: Actio Ateſtinus urbem perſtringere
dnituntur, bellicarum machinarum
obore disjecit mœnia, unde per ruinas
intro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

introgreſſi noſtri portas recluſerun
terreſtribus copiis, ducto in captivita
tem Cæſaris Præfecto Salinguerra Tau
relio. Ex hoc poſtea tempore Ferrari
libera adminiſtratio data eſt Ateſtino
rum familiæ, quæ urbem à Pontificibu
Marchionis primum, deinde Ducis t
tulo acceptā jure hæreditario retinui
ad noſtram prope tempeſtatem. Atqu
hæc expeditio plurima Venetis privile
gia peperit in ea civitate, quæ deincep
Venetum Prætorem ſibi deligendum
perpetuo ſtatuit, tunc ad id munus ele
cto Stephano Baduario, qui Pontif
cias turmas deduxerat.

Iaderæ ſexta defectio.

1242.

VIx à Ferrarienſi bello reſpiratum
erat: & nondum arma depoſit
cum Jaderæ toties rebellantis alia d
fectio hæc excitaſſet, quæ nunc etiam
Veneto Magiſtratu repulſo, Regis Pa
nonici gubernacula ſuſceperat. Alla
nuncii rumor, quò magis ſua indign
tate Patrum animos incendit, eò citi
ad parandam ultioni claſſem impell
Conſcripto milite, imperatoque rem
ge in expeditionem deſtinatur Rain
ri

ius Zenus. Is poſtquam Dalmatiæ ap-
licuit, Jaderam, tum terreſtri, tum
naritima manu circumdedit, & duo-
us menſibus terra marique oppugna-
am jam ſextùm Venetæ dominationi
ıbjecit. Poſt hæc Patribus placuit le-
atos in Pannoniam mittere, Stepha-
um Juſtinianum, & Petrum Dandu-
ım, eloquentia præſtantes viros, qui
ublicam rem eo maxime nomine ju-
arent, quod à Rege impetraſſent eam
pem & eſſe, & futuram rebellibus ul-
mam; remiſſo etiam jure omni, quod
bi quoquo modo in ea urbe eſſe poſ-
t. Tandem civium Venetorum colo-
ia Jaderam ad tempus traducta eſt:
uippe urbes domeſticæ fidei exemplo
abilire interdum non minus eſt, quam
iſdem armis acquirere.

Compreſſus Alexii Calergii tumultus in Creta.

1247.

NUlla eſt fides, nullumque tutum
obſequium, ubi fines cupiditatis
igeat innata fere viris principibus
nbitio. Alexius hic Calergio ſangui-
e opibuſque ſuperbus non unius ur-
s, ſed totius Cretæ imperium affecta-
bat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

bat. Tantis ea propter incendiis, direptionibusque rebellis legio, cui ille præerat, univerſam fœdavit inſulam, ut pro certo conſtaret nullius mali expertem eſſe provinciam, in qua vigerent ſeditiones ac inteſtina bella. Pudet ejus temporis exſecranda ſcelera, impios auſus, ſceleſtaſque civium cædes hic attexere. Cæterum in Creta extremum ſubiiſſet excidium res Veneta niſi Vitalis Michaelii Cretici Ducis prudentia, ac dexteritate pax cum Alexio firmata eſſet. Juvat quandoque paciſci cum ſubditis. Horum quippe exaſperati animi non raro in audaciam & deſperationem feruntur, non impetrata Principis clementia, qua opportune adhibita populorum querimoniæ plerumque ſedantur, ac rebellionum ſeditionumq; fax, ſi qua eſt, conſopitur.

Bellum in Actiolinum Tyrannum. 1256.

GUbernante Remp. Rainerio Zeno, Actiolinus Patavinorum tyrannus, ex obſcuris natalibus ad regiam prope majeſtatem evectus, univerſam pene Ciſalpinam Galliam obtinebat, permittente Frederico II Imp

rat

atore, cujus partes,& nomen ille im-
igre tuebatur. Impenſe audax, & im-
ius ita in humanum genus graſſatus
ſt, ut ſupra triginta mortalium millia
ro libidine ingenii ſui teterrimis ſup-
liciis ſuſtuliſſe dicatur. Itaque ad e-
ertendum hoc naturæ monſtrum ac-
eſſit Venetias Alexandri IIII Pontifi-
is legatus, ut noſtri adverſus tyran-
um, diris omnibus devotum, auxilia-
es manus conferrent. Pontificiis mo-
itis, & vicinarum gentium calamitate
ermoti Patres, confeſtim delectum
nilitum habent, imperantque navi-
ia, quæ ex Bebiis in Meduacos amnes
evecta exercitum tutius, celeriusque
xponerent. Copiæ Venetæ eo conſi-
o ductæ in hoſtiles agros, ut popula-
ionibus, & villarum incendiis hoſtem,
nœnibus incluſum, in patentes cam-
os elicerent. nec ſecius res contigit.
Anſedinum Actiolini nepotem, & Pa-
avinæ urbis Præfectum ad Corregio-
um obvium habuere. hic ille metari
atuerat, & Venetos à prædis cohibe-
e. verum ex conſerta acriter manu in-
e ſummotus eſt magna clade, & in
accenſe oppidum fugatus. inſequen-
bus autem noſtris inde etiam turpiter
ilapſum tandem excepit Patavium.
Inde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Inde tota circa eam urbem belli moles, quam admotis machinis noctu diuque Veneti oppugnare decreverunt, quoad, expulſis tyrannis, libertatem civibus procuraſſent. Laceſſiti primum ſunt hoſtes ad Pontem-curvum, atque intra munitiones fœdiſſime rejecti; deinde circa Altinatem portam, ſupervenientibus Pontificiis, atque Atęſtinorum copiis bellum recruduit, Anſedinoque fuſo, & in fugam acto urbs capta eſt. Actiolinus accepto amiſſi Patavii nuncio, propere motis caſtris à Mantua obſidione in illius conſpectum advolavit: ſed irruenti, provocantique in certamen tyranno nihil aliud reſponſum objectumque, quam grandi vallo & robuſtiſſimis defenſoribus munita mœnia, militariſque conſtantia, quæ inaniter furentis impetum fregit, ac deluſit. Quare cum recuperandæ urbis ſpe fruſtaretur, quaſi in ultionem verſus, quos ad XII millia ſuis in caſtris habebat, Patavinos, vario mortis genere ad unum necari juſſit. Hac nondum ſatiatus rabie Patavino agro decedens totam Inſubriam immaniſſimis crudelitatibus replevit. Tanta ille ſævitia ſocias omnes civitates in ſe commovit, atque demum has ſuorum ſce-

lerum

lum vindices habuit. Quem itaque
imaniter oderant, contracto ad Ab-
cam numeroſo exercitu ſubito appe-
tre; Deoque juſtæ cauſæ favente, tan-
am Actiolinus vulnerato crure captus
ncinum perducitur, ubi furiis ultri-
bus agitatus, ſibi ipſi mortem, tyran-
o dignam, conſcivit. Hac victoria
llorum reliquias perſecuti Veneti,
bericum Actiolini fratrem Tarviſio
lſum cum uxore, liberiſque obtrun-
cunt, ne quiſquam, aut ad ſcelus, aut
vindictam ex tam nefaria domo ſu-
reſſet. Ita penitus Actiolina tyran-
de extincta, exoptata rediit libertas,
æ totis triginta quatuor annis ab u-
verſa ferme Ciſalpina Gallia, tota-
e Venetia exulaverat.

Bellum cum Genuenſibus ſecundum.
1256.

CUm Genuenſibus grave, & diutur-
num Reſp. bellum geſſit, quo gens
n, armis ferox, Venetos ita exercuit,
n hi viderentur quaſi ſuos habere
rthaginenſes. Levis quidem ea cau-
quæ duos potentiſsimos Italiæ po-
los funeſtiſsimis cladibus, parva in-
dum reſpirandi mora, commiſit. Ge-

 nuen-

nuenſes in ſimultates pertraxere Vene-
torum opes & majeſtas : ex quibus in-
vidia, & odium, ac publica demum diſ-
ſidia originem duxerunt. Poſtquam e-
nim Chriſtianorum Principum armi
Hieroſolymæ, ac ferme tota Syria Bar-
baris erepta eſt, Veneti, ut diximus, ir
Ptolemaide Tyroque urbibus re præ
clare geſta, juris dicundi ſuis faculta
tem obtinebant, ac proprias ædes, vias
forumque : Hæc eadem jura obtinue
rant Genuenſes, cum ipſi quoque Sy
riacam expeditionem collato auxili
juvaſſent. Nihil itaque utrique gent
commune, præter ſacra templa. Verun
cum de cœnobio Sancti Sabbæ in ipſ
Ptolemaide orta eſſet contentio, ſin
gulis illud ſibi vindicare conantibus
lis ad Romanum Præſulem delata it
componitur, ut eo templo, ædibusqu
tam Veneti, quam Genuenſes com
muni jure uterentur. Hi Pontificio de
creto haud acquieſcentes ſacra dom
illos arcere, eamque in munitiſſimai
arcem redigere non ſunt veriti. Noſtı
tam gravi injuria affecti, decreverur
armis ſua jura tueri, & nefarios hoſt
etiam urbe ejicere. Ea propter, Rain
rio Zeno Duce, XIII triremes educt
è Tyri portu in Genuenſes Ptolema
dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

em appulerunt, vehementique im-
reſſione omnes hoſtiles naves circa
rbem hærentes, ferro, & igne oppreſ-
re. Oppidum ingreſſi, templum à
ienuenſibus naviter defenſum obſti-
atiſſime dimicando capiunt, magna-
ue ex parte demoliuntur. Proſecuturi
otis animis inchoatum bellum adver-
is turbidum hoſtem, fœdus cum Sicu-
Rege conſtituunt, accerſitaque ma-
ri claſſe, quam ducebat Laurentius
heupolus, illum toto pelago inſe-
antur. Sed Ligur tum magis irrita-
is, quam territus, non contemnen-
um triremium naviumque appara-
im inſtruxit, & Venetis apud Tyrum
ertamen exhibuit. Mari itaque colla-
manus, magniſque viribus, ſed ma-
oribus odiis decertatum: cruenta fuit
trinque dimicatio, diuque anceps, ad
enetos tamen inclinavit victoria; &
x hoſtium XXV navibus, omnes aut
aptæ fuerunt, aut aquis merſæ. hæc
lades hoſtem lacerum, imminutum-
que claſſe Tyrum redegit: Venetus
tolemaidem victor, ac onuſtus ſpoliis
dmovit, ibique omnia Genuenſium
edificia diruit, & eorum plurimos ra-
uit in captivitatem. Penitus autem
itegro duorum annorum ſpatio, quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

pugnatum eſt, deletus eſſet hoſtis, niſ Senatus dicto parens Pontificis, pacti cum Ligure induciis, captivos reſti tuiſſet.

Conſtantinopolis à Palæologis occupata 1259.

LEsbi Princeps Theodorus Laſcaris morti jam proximus, filio impube ri Michaelem Palæologum, qui mater num ab Alexio Comneno trahebat ge nus, tutorem dedit, mandata eiden tantiſper potentiſſimæ inſulæ domina tione, quoad ille capax imperii adole ſceret. Palæologus per occaſionem tu telæ ad invadendum inſulæ imperiun animum adjecit. cum igitur regnand cupiditate nihil ſit iniquius, quæ ne divinis, nec humanis coercetur legibus ad infandam primo pueri cædem, mo ad Conſtantinopolitanum imperium occupata Lesbo, ſævos, impioſque co natus direxit. Sed quoniam ambition ſuæ adverſum Achajæ Ducem opinaba tur, hunc bello aggreditur, & opitulan te plerumque ſceleſtis fortuna, captun vinculis deſtinat, & Achajam ſui juri facit. Proſperrimis his rerum ſucceſſi bus, acquiſitoque regno ſuperbiens

Bal

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

alduinum, Byzantii Imperatorem, ar-
ais invadit, regiamque urbem terra,
aarique infeſtat. Is ad inopinatum re-
entis hoſtis adventum terreſtri manu
aptim coacta ſtrenue in continenti ſe
efendit: dum non minori virtute Mar-
us Gradonicus, pro Venetis in ea urbe
rætor, aliquot inſtructis navigiis Pa-
eologam claſſem propulſaret. Porro
ervata fuiſſet urbs, ſi per ea tempora
alduinus Græcis non imperaſſet. Hæc
uippe gens ſua in levitate conſtans,
allicum exoſa nomen, & adminiſtra-
ionem, Palæologo ſpem dedit urbis
ecuperandæ, ſi cum validis turmis no-
tu ad mœnia tacite conſtitiſſet. Ille ita-
que expeditiſſimo milite ſtipatus, pro-
e unam urbis portam furtive conſedit:
ibi cum rei gerendæ tempus adveniſ-
et, dato ſigno, à proditoribus necan-
ur vigiles, & novus Imperator cum ſuis
ntra muros admittitur. Exauditur con-
eſtim horribilis debacchantium armo-
um fragor, & flebiles undique voces,
aptum eſſe Byzantium. Balduinus ad
omnia pavidus cum ſibi nullam reci-
piendæ urbis ſpem ſupereſſe videret,
inſtructo propere navigio, cum Veneto
Prætore in Eubœam profugit: ſicque
per proditionem ad Græcos Conſtan-

tinopolitanum rediit imperium anno octavo, ac quinquageſimo, poſtquam illud Galli, Venetique conjunctim habuiſſent.

Bellum cum Genuenſibus tertium. 1260.

CONſtantinopolis per proditionem amiſſæ caſus non levem Veneto Senatui curam intulit. At animo præſens XIIX triremes armat, quibus Michaelio imperatum, ut non ſolum adverſus novos, ſi qui forent Palæologi inſultus, rem Venetam ſervaret: ſed etiam, ſi è re videretur, Conſtantinopolim ipſam oppugnaret, & hoſtium loca omnia bellicis calamitatibus infeſta redderet. Michaelium ſatis conſtat eam operam navaſſe, qua fractus Palæologus, deſperatiſque rebus dubio procul urbe demigraturus crederetur, niſi Genuenſes in noſtræ partis invidiam, ſuæque ſpem, qua Peram, urbi contiguum oppidum, & Inſulam Chium mercenariò captarant, laboranti Græco opem tuliſſent. unde geminato hoſte, duplicatoque impetu confuſa virtus, Venetumque robur, imparitate actum in fugam elanguit, poſtremiſq; fatis conceſſi

eſſit Michaelius. verum cum ad co-
ibendas inimicorum excurſiones aliæ
XX roſtratæ ſubmiſſæ eſſent: Iaco-
us Delphinus hoc auxilio ſatis op-
ortuno erectus Eubœam rebellantem
dortus eſt, demiſſoque in continen-
em milite per ſingulas illius inſulæ ar-
es victricia ſigna circumtulit, nutan-
emque populum Venetis aſſeruit. Plu-
es poſthac ex vicinitate congreſſus
abuit cum Ligure, tantoque hinc in-
le odio pugnatum, ut plures utrinque
rofligatæ naves, interceptæque dican-
ur, nihilque non actum, quod in al-
erius partis damnum ceſſurum vide-
etur. Nullum ſane hoſtem experta eſt
ucuſque Reſp. aut magis irrequie-
um, aut minus placabilem ipſo Ligu-
re, cum quo multos annos, quaſi de
mperio, & de gloria decertavit, par-
tim proprio, partim alieno marte. ne-
que enim ſuum utriq; populo ſtudium
deerat in Syria, dum Venetis Latini,
Genuenſibus Græci impenſius fave-
rent, unde fere omnes illius regionis
urbes, diverſis diſciſſæ factionibus, ple-
rumque mutuis cladibus haurieban-
tur. Oppreſſerant hiſce temporibus
Genuenſes nonnulla Venetorum na-
vigia in Helleſponto, remiges, mili-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

teſque barbarum in morem vel interfecerant, vel excæcarant. Noſtri contra, ut ſuis moribus domarentur hoſtes, non paucas eorum naves circa Æginam in Saronico ſinu deprædati ſunt. Sed ut validiori apparatu res publica defenderetur, ac quinquaginta triremes adverſus Genuenſes ſex eductæ, quæ primum in Siciliam, tandem in Syriam ad inquirendas hoſticas navigant: At iis nuſquam occurrentibus, Tyri oppugnationem inſtituunt, quæ urbs per eos dies hoſti ſe dederat. Quoniam vero in hac expeditione haud opus eſſet tantis viribus, cum triremium parte Iacobus Dandulus perſequendo intra penates Liguri deſtinatur. Hic, accepto navium ſupplemento ex Creta, cum Marco Gradonico in Liguriam trajecit, ejuſque oram hoſtiliter diripuit, multa præda, pluribusque abductis navigiis. Contumeliam ulturi Genuenſes XXX roſtratis Venetum perſequuntur, correptumque in ſinu Drepanitano adoriuntur haud ſegniter. Utraque claſſis pugnandi avida confeſtim atrox, ſpectātibus Siculis, miſcet certamen, & tam ex propinquo conſeruit, ut non miſſilibus amplius, verum gladiis, prope collato pede, dimicaret. For-

tuna,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tuna, cum in multas horas neutri victoriam adjudicaſſet, Veneto tandem adhæſit. Hoſtium triremes XX captæ, combuſtæ reliquæ, aut aquis, fervente bello, depreſſæ: remigum, militumque infinitus prope numerus in vincula protractus. Porro nec nobis incruenta victoria, non paucis deſideratis, quos mare, marſque abſorpſerat. Palæologus, audita Genuenſi clade, de ſe ſociiſque actum timens, cum victore Veneto in quinquennium inducias, ipſo excluſo Ligure, paciſcitur, qui in adverſis ferocior factus, ad piraticam convertitur, navemque mercatoriam apud Cytheram prædatur, & Cydonem in Creta oppidum populatur, vaſtatque. Interim Senatus ne maritimam Græciæ oram ſibi ſubjectam hoſtilis turbaret irruptio, imperat ad Methonem opportuna triremium præſidia: atque in hunc modum eam littoralem provinciam tutam multos annos retinuit.

Civilis tumultus ob tributum.

1265.

EXhauſto diuturnis bellorum impenſis ærario, videbatur Reſpub. amplius non poſſe aut alere milites, aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

claſſicos apparatus ita commode inſtruere. Perſuadendi erant idcirco cives populareſque, ut non tam rei propriæ, quam communi ſaluti conſultum vellent, qualiscunque tributi collecta, quod mulctatitio ære ſecundum noxas penderetur. At hoc publice indictum, mirum quam plebejos animos offenderit. Ex eo in apertam ſeditionem ventum eſt: directis in Curiam armis, ibi primo conjurationis fax eluxit, & in Principem Rainerium Zenum furibunda plebs lapides conjecit; mox plures patriciæ domus expilatæ, & Senatores ad necem ſunt conquiſiti. Apparebat tumultuantem ea tempeſtate Remp. peſſum ituram. Porro ab irato vulgo in Patres haud ultra proceſſum; poſtquam juraſſent impoſiti tributi abrogationem. Ita ſeditioſæ turbæ pacatæ, & reddita mœſtæ urbi tranquillitas. In quædam tamen ſcelerum capita animadverſum, habitaque de contumacibus quæſtione, plures ſecuri percuſſi ſunt. cæteris exemplo, ſeditiones nunquam ſuis auctoribus ceſſiſſe feliciter.

Bellum cum Genuenſibus quartum. 1266.

NOndum exciderat Venetorum animis Cydonis in Creta oppidi exitium ab Genuenſibus illatum, quod videbatur Reip. majeſtati grave, niſi acceptam injuriam vindicarent. His igitur pulſi adactique ſtimulis Iacobum Dandulum Ptolemaidem tendere jubent, & adverſus perfidum hoſtem hoſtilia omnia moliri. Immiſſus itaque Venetus Præfectus cum inſtructiſſima claſſe in Syriam inter Ptolemaidem, Tyrumque incidit in hoſtes. eique in pugnam ſoluto majores objecere vires Genuenſes. At quia noſtris potior in re navali ars, per medias acies prælapſi, acrius in obſiſtentes convertunt proras. in multum diem duravit contentio, quam tandem certa cum victoria pro Venetis fortuna diremit. Verum inclinante ad vindictam hoſtium animo, cum impetratam ſibi ab Galliarum, Siciliæque Regibus pacem ſprevissent; incaſſum etiam eam ſollicitante Romano Antiſtite; quinquennales inducias libentius paciſci voluerunt, opportunum rati hoc temporis

ſpa-

ſpatium reſtaurandis viribus, quibus tandem præſentem injuriam ulciſcerentur.

Pugna cum Bononienſibus.

1271.

POſt inceptum cum Genuenſibus bellum ita obſidebantur inimicis claſſibus maria, ut infida & periculoſa noſtris redderetur ad frumentationem in Apuliam, Siciliamque navigatio: nec poterat vel publica impenſa altera parari claſſis, qua frumentatores ab hoſtili metu defenderentur. Hinc Veneta urbs ſub Laurentii Theupoli Principatu in extremam annonæ penuriam incidit. Ad vicinas igitur gentes itum, quas ab Actiolini tyrannide ope ſua paulo ante liberatas, Veneti, gratas, & beneficii memores arbitrabantur. ſed contra accidit. Ferrarienſes enim Tarviſini, & Patavini præſertim, non ære, non precibus flecti unquam potuere, ut liberam egenti civitati darent in ipſorum agris frumentandi licentiam: unde liquido apparet nihil in populo fluxius eſſe, quam accepti beneficii memoriam. Quoniam itaque finitimorum odia Venetos ad longinqua redegerunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

gerunt auxilia, eaque parum tuta ab ludenti Reip. fortuna, civibus fame laborantibus proſpere conſultū eſt, empto in Sicilia frumento, atque ſine jactura in urbem invecto. Porro in vindictam ingratorum Patres novam de portoriis legem promulgarunt, qua vectigalia ſolverent ii, qui cum mercibus intra Flanaticum ſinum Padique oſtia navigarent; & ne fraus intercederet, deſtinatæ ſunt ad exactionem ſpeculatoriæ naves. Bononienſes id ægre paſſi, legatione miſſa, ſe arma correpturos minitantur, niſi decretum vectigal Senatus quam primum tolleret, liberumque maris uſum permitteret. Riſit is inſanientis populi minas, notemque armatis biremibus ſe illi ad Primarium oſtendit. verum in ulteriore Padi ripa erecto à Bononienſibus caſtello res Veneta graviter turbabatur. Noſtri ad hoſtium vires ſenſim debilitandas bellū protraxere in triennium, quo exacto, Marcus Contarenus, jam feſſis pacem largitur his conditionibus, ut extructam arcem diruerent, & immuni quarumdam mercium ſubvectatione, oſtiorum Padi cuſtodia penes Rempublicam eſſet.

Iuſti-

Iuſtinopolis recepta.

1276.

VT nulla Reip. ab armis eſſet vacatio, non diu poſt Bononienſem pugnam nuncius affertur de Iuſtinopolis defectione. Illa, Veneto Prætore ejecto, ſpecioſo libertatis titulo capta rebellarat. Ut in priſtini officii leges traheretur, miſſus Andreas Baſejus cum idoneo navium delectu. Is in provinciam delatus ſubita oppugnatione contumacem civitatem adeo deterruit, ut, venia ſuo ſceleri deſperata, maluerit Aquilejenſis Patriarchæ ſubire ſervitium, quam Venetæ benignitati obtemperare. Ille adipiſcendæ urbis occaſionem amplexus, cum armato milite præſto adfuit: ſed bellum cupidius, quam felicius geſſit: quippe obſeſſis non ſolum quidquam profuit, ſed ipſe primis congreſſionibus in fugam adactus Venetam de ſe victoriam magis auxit, & Iuſtinopolis, turpiter abeunte defenſore, citius recepta eſt.

In Anconitanos expeditio ſecunda.

1278.

EAdem cauſa, quæ pridem Bononienſes, in pugnam nunc traxit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Anconitanos: de portoriis nempe lata lex: ea negabant pendere, quia id juris non eſſet Reipublicæ. Horum pervicaciam armis vindicare volentes Veneti, cum ſex, ac viginti triremibus Anconam oppugnatum ivere. Claſſis ante inimicam urbem explicata ingenti pavore hoſtem affecit: & quia ea erat Romanæ Sedis tributaria, à Pontifice opem poſtulavit. Interim noſtri obſidioni intenti, cum nullam ibidem ſuis navibns haberent tutam ſtationem à fœdiſſima repente tempeſtate jactantur, ac proximis Senogalliæ littoribus illiſi triremes aliquot perdiderunt. Non tamen iniqua ſors Venetos conſternavit, quin aliis in ſupplementum acceptis Anconam iterum vexarent. Subinde fraudibus rem agentes Anconitani Venetas triremes omni bellico ornamento imitati, obvii procedunt, ac exhibito amicitiæ ſigno, duas è noſtris conficto dolo incautas naves opprimunt. Hinc magis irritatis Patrum animis inſedit ſententia delendi hoſtem. Quare tandem horum conſtantia territi Anconitani iterum Pontificia auxilia implorant: at nihil profectum obſeſſis, qui in dies ad anguſtiores rerum anfractus redigebantur. Pene igitur deſperationi proximi

mi pacem ſuppliciter exorarunt. Hæc denegata prius, ut longiores audaciæ, ac temeritatis pœnas darent: poſtremo benigniter conceſſa ab Iacobo Contareno Principe ea lege, ne impoſitum onus exinde detrectarent.

Bellum Hiſtricum cum Aquilejenſibus primum.

1289.

ANconitanos Hiſtri exceperunt à Veneto deficientes: ad coercendos rebelles noſtri progreſſi ibidem in armis pro contumacibus conſpexere Patriarcham Aquilejenſem, qui valida Venetorum claſſe manuque appetitus declinando pugnam, veluti ſubitaneo correptus metu in fugam dilabitur. Ex hoc Veneti facilius Hiſtros recepere. Cæterum vix de recuperata Provincia fama Patribus innotuerat, cum iterum Aquilejenſis non tam ſuis inſtructus quam auctus Goritiani Comitis auxiliis ad ſpem melioris fortunæ revertitur. quare cum terrorem tantarum virium late circumtuliſſet, altera Hiſtria ſecuta eſt defectio, dum Reip. præſideret Ioannes Dandulus. Nunciata ea Senatui, qui recentem ab urbe claſſem dimi-

ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

it, Tergeſtum in primis rebelle oppidum petitur: ſub mœnibus fruſtra iterata certamina, crebroque promotæ bellicæ machinæ. nam in propugnatoribus ſingularis conſtantia, & eximia virtus apparuit. Longiori itaque obſidione opus erat, ut contumax hoſtis domaretur: & adhibita quidem à Venetis ſolertia non parum hoſtiles animos infregiſſet, niſi ad minora officia dilapſus cum maxima parte copiarum Ioannes Dandulus animum feciſſet Tergeſtinis, qui nimbum prius ſibi inſtantem in noſtros transfuderunt: hoc modo eluſa victoria, iræque in aliud tempus dilatæ Tergeſtum ſua obſidione liberarunt.

Res in Syria male geſta.

1291.

GLiſcentibus in dies Venetorum, & Genuenſium diſcordiis Chriſtianæ res in Oriente miſerandum in modum occidere. Primo quidem Venetæ ab Syriaca provincia divulſæ, Liguſticæ vero non tam inde, quam à reliqua Græcia paulo poſt exterminatæ ſunt. Chriſtianis itaque inter ſe diſſidentibus Hieroſolyma urbs antiqua nobilitate

cele-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

celebris, & Chriſti Dei natalibus, vita, morteque ſanctiſſima in Barbarorum manus rediit, expugnata à Saladino Babyloniæ Rege. Is per eos dies non ultra progreſſus eſt, ne totam in ſe armaret Europam. utque domiti à ſe bello populi animos quoque captaret, firmaretque, tracta ad tempus modeſtia, compoſitoque marte uſus erga omnes eſſe fertur; unde etiam Ptolemaidi indulta quies, pactis cum Veneto induciis. At tamen, ut eſſent, qui graſſantem hostem morarentur, Romanus Pontifex Chriſtianos Principes excitare ſedulo admonebatur, & jam apud Venetos ſtabat in anchoris parata claſſis. Sed quid? dum ab reliquis ſocialia arma cunctantius parantur, induciarum tempus per ſummam Orbis Chriſtiani ſocordiam elabitur. quam ſuis rebus occaſionem nactus Sultanus, & Saladini, cui ſucceſſerat, fortunam aſſecutus poſt Tyrum, Sidonem, Tripolim, Berythumque incenſas, & ſolo æquatas urbes; Ptolemaidem, tamquam belli caput, aggreſſus eſt. Stetit hæc tamen aliquandiu ſola Venetorum virtute, ac viribus; at innumeris pene cincta legionibus, nullique ab Europa allatis ſuppetiis, corruit miſeranda urbs, & ab imis fundamentis

del

deletá eſt. Ita non ſine infami Europæorum Principum nota, qui arma in pium bellum diſtringenda, tunc temporis ad ſe dilaniandos civili quadã rabie converterant, expulſo è ſacro ſolo divino cultu, atque Chriſtiano nomine, amiſimus monumenta pietatis, & tot victoriarum trophæa, quæ annorum ferme CC, labore à majoribus noſtris parta fuerant.

Bellum cum Genuenſibus quintum.

1294.

AMiſſa Ptolemaide non amplius cum Genuenſibus dimicandum erat; quippe urbem illam, præteritorum bellorum facem, Sultanus jam extinxerat. hac tamen ſublata odiorum cauſa, aliam livor & ambitio prætexuere; maris nempe imperium, à Ligure ſibi arrogatum. Ea propter rurſus inter utramque gentem, repetitis ſæpe congreſſibus, ita præliatum accepimus, ut non minus victos quam victores belli pœniteret. Cæterum hoc ipſum bellum motum eſt in Genuenſes, adminiſtrante Remp. Petro Gradonico, eò quod illi Piſanos ad Lamellam inſulam per ſummam injuriam offende-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

fenderant. Sociis illatæ cladis ultio mandatur Rogerio Mauroceno, qui cum LX triremium claſſe devectus in Pontum, Peram, non procul à Byzantio, hoſtium receptaculum combuſſit; parique uſus celeritate Folia-vetera oppidum injectis flammis ſolo æquavit. His geſtis, domum evocato Mauroceno Ioannes Superantius ſufficitur. Sub novo duce Caphata urbs, in qua Ligures negotiabantur, occupatur, diripiturque; inde progreſſum in Tauricam Cherſoneſum; ubi Veneti majorem ſuo nomini gloriam peperiſſent nisi regio illa, perpetuis damnata frigoribus, nautas, & milites ultra fidem debilitaſſet. Hæc inter hoſtes diſcurſantes per noſtra maria, in his omnia pro libidine agebant. claſſem LXX roſtratarum Lampadius Auria ductabat qui prædando, magno nominis armorumque terrore cuncta in vicinis littoribus perturbaverat. Depopulationes metumque prohibiturus alias naves triremeſque comparavit Senatus, & quidem tumultuario; expletoque XC armatorum navigiorum numero in hoſtes delegit præſtantiſſimum virum Carolum Dandulum. hic paribus armis, animiſque bellum à Ligure obla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

um ſuſcepit, quo Corcyra in Illyrio
ion parum nobilitata, invectuſque in
rovocantem hoſtem, præteritarum vi-
toriarum memoria, initum certamen
n multas horas protraxit, toto pelago
rmorum fragore, & cadentium u-
rimque fremitibus inhorreſcente: ſed
andem fortuna inſtabilis, noſtriſque
dverſa, Genuenſes ſequuta eſt, ibique
eficere viſa, ubi virtus eminebat. No-
rorum itaque profligata claſſe, Dan-
ulus in hoſtium poteſtatem venit, eo-
um ornaturus triumphum niſi gene-
oſa morte ignominię ſe eripuiſſet. Cæ-
erum Veneti non inulti, neque hoſti-
us incruento bello cecidere; quippe
i majora non auſi, fugientibus ſimi-
es, Adriatico exceſſere. At mirum
uantum infremuerit Civitas ad nun-
um diſſipatæ claſſis; haud tamen a-
imo conſternata recollegit vires, &
XXV triremibus Marco Baſejo Præfe-
o, hoſtibus in Helleſponto occurrit.
erum tunc quoque conſtitit, quam-
umque rei militaris gloriam ſæpius
ortunæ, quam virtutis eſſe beneficium.
)bviam eunti Veneto pugnam ſimili-
er indixere Genuenſes, & navium nu-
nero, & recenti rerum geſtarum re-
ordatione freti. Hos Baſejus cum ſu-
bito

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

bito diſceſſu eludere deliberaret, ita properare non potuit, quin circumveniretur: quoad ſuffecere vires fortiter præliatus eſt, labore tandem, ac robore impar victori ceſſit. Duplicato malo nec quidem proſtrata Reſp. perſequendos hoſtes decrevit, qui libero mari vagantes in Cretam irruperunt direpta iterum Cydone. Itaque tertium refectis grandi conatu viribus in Liguriam trajecit, ut ex impreſſione illi coacti ab Creta ad tutandam patriam revocarentur. Dominicus quidam Slavus vir præſtans animi cum paucis aliquot navigiis univerſam ferme Liguſticam oram rapinis, incendiis, & vaſtationibus fœde permiſcuit, plures hoſtium biremes vi cepit, & in ipſo quoque Genuæ portu egregia in oppidanorum contumeliam edidit facinora; inde postremo recedens duas Liguſticas triremes oppreſſit, quas ſuarum puppibus adligatas, triumphantis in morem, invexit in urbem. Tandem pacem neceſſariam magis, quam voluntariam uterque populus eſt amplexatus, cum amborum vires continuatis cladibus fractæ, ac extremo pene excidio conſumptæ eſſent.

E

Expeditio in Græcum Imperatorem.

1302.

CUm Andronico Palæologo, quod Venetæ Reip. vel ratum vectigal, vel acceptam mutuo pecuniam ſolvere recuſaſſet, præliatum eſt. Miſſus Belletus Juſtinianus una cum VII, ac XX triremibus, ut à Græco, quæ debebat, repeteret: enavigavit proſpero curſu in Helleſpontum, ac multis hoſtium depreſſis navibus, aperto mari divagatus, ferme omnes Conſtantinopolitani imperii maritimos tractus incendiis, & cædibus, qua potuit, deſolavit. Qui capti ſunt Græci ad unum laqueo ſpiritum reddidere, æquabili vindicta, quam diſtulerat, non abſtulerat Venetus, memor fraudis, qua ipſe Byzantio cum Balduino fuerat ejectus. Hoc metu Juſtinianus à Palæologo debitum æs extorſit, quod prædæ conjunctum inſigni cum victoria patriæ intulit.

Bochoniana in urbe conſpiratio.

1302.

VIx libera externo belloReſp. quando ex privatis odiis in domeſticum incidit, ob ſceleratas quorundam ci-

vium conſpirationes. Marinus Bocho-
nius Petro Gradonico Duci infenſus
eos in nefaria conſilia compulit, qu
per eos dies adverſus eundem Princi-
pem pari odio furebant: cum poſtha-
bito Iacobo Theupolo, quem popula-
ris acclamatio ad ſupremum Magiſtra-
tum expetebat, Gradonicum Patres
extuliſſent: vel, quod nefas, quibus in
honora libertate potior tyrannis vide-
batur. Eo itaque auctore in Principem
quem unum Bochonius impenſe ode-
rat, & in optimates, ſi qui obſiſtere au-
ſi eſſent, ad necem uſque deſævire con-
ſtitutum erat. Dicta eſt ſceleri dies, qua
Comitia agerentur. Delata Patribus
conjuratio in id omnium ſtudia con-
vertit, ut primo quoque tempore tanti
criminis capita comprehenderentur.
Favit autem publicis votis fortuna:
Marinus enim ipſe, & primores ſoc
capti, civitaſque ab imminenti incen-
dio ſervata eſt, dum illi, flagitii convi-
cti, capitali ſupplicio puniuntur.

Bellum Patavinum quartum.
1304.

PAtavini erecto caſtello, eique im-
poſito præſidio non procul à ſta-
gnis

ıis, quibus Petabubulæ nomen, in
ma Venetos provocarunt. Appare-
it vel etiam invitis his, omnia ea lo-
, quæ inter Clodiam, & Albanum ſi-
ſunt, in ſalinarum uſum per Patavi-
s fore redigenda, maximo Reip. de-
imento; finitimæ gentis machina-
enta cognovere Patres in publicam,
ivatamque perniciem tendere. Quã-
rem immiſſus eſt miles, qui hoſtes
ceret, arcem, munitioneſque ſubver-
ret. Velitatum eſt ſæpius cum præſi-
ariis. Patavini, qui ad ſubſidium ve-
rant, arrepta fuga, ſive impares vi-
bus, ſive rei male geſtæ pœnitentia,
nil deinceps tentare auſi ſunt.

Bellum Ferrarienſe primum.

1307.

NUlla generis religio, nullum no-
men tam ſanctum, quod non re-
gandi cupiditate violetur. Friſcus A-
tinus parricidiale bellum Diis pena-
tus intulit, ac in paterno ſanguine
gdiatoriam immanitatem exercuit,
ipia parentis morte, quia Ferrariæ
incipatum ſcelere occupare maluit
am ex tabulis expectare. Turbatæ
e facinore civitati Venetus aſſertor

F ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

adfuit, vetere inſtituto, ne eadem ſcili-
cet fax, quæ domeſticos Ateſtinorum
lares nuper cremaverat, ſociorum quo-
que urbem & domos per factiones ſuc-
cenderet. præceps eſt enim ambitio,
ubi aperto flagitio innotuit. Ferrarien-
ſes itaque abominati tam crudele im-
perium, ſe Romano Pontifici dedunt
indignatus ſuorum defectione Friſcus
ultra quam credi poteſt, in eos qui di-
cebantur auctores, exquiſitiſſimis tor-
mentis deſæviit. hinc deploratis no-
viſſime rebus omnibus, ac tardant
Pontificis ope, ſe Veneto Senatui com-
mittunt, quos ille in fidem receptos le-
gitimo Domino ſervabat, firmata priu
urbe munitionibus, & Magiſtratu ſuo
Verum Clemens Quintus, qui hos tu-
multus in Gallia perceperat, Venet
ſacra interdixit, eorumque bona, ho-
mineſque ubique locorum diripiendo
permiſit, eò quod urbem Romanæ ſ
di ſubjectam contra jus, & fas occupa
ſent. Accedit demum è Bononienſib
Pontificius legatus cum exercitu, un
recentibus furiis agitata civitas deſ
ſcit à Venetis, atque iterum in Ponti
cia jura concedit. Tantæ levitatis p
tæſi noſtri, ſecundo belli anno urbe
dunt, pacemque à Clemente, diu
qu

quicquam petitam, nota tandem Fran-
ciſci Danduli moderatione & opera ,
mpetrarunt.

Bajamontis Theupoli conjuratio.
1310.

SOlet familiæ præſtantia, opum u-
bertas, ac morum licentia ambitio-
os ſpiritus plerumque alere. inde to-
ies expertæ ſunt civitates inquietorum
ivium turbas. nam illi dum pares ne-
ligunt, vel ſuperiores non admittunt,
axatis inſolentiæ habenis in Patriæ
uinam procurrunt. Hæc omnia in uno
ajamonte Theupolo, ejuſque aſſeclis
ene omnibus patricii ſanguinis vim
ntam habuere, ut horum cæco furo-
Reip. imperium fere cum ipſa liber-
te corruerit. Impulit in ſcelus non
nor in patriam, ſed ſimultas, indigna-
o, & odium in Dandulam familiam ,
in ipſum Petrum Gradonicum Prin-
pem, qui nimio plus illi favere crede-
itur, quique Iacobo Theupolo , ejus
itri, prælatus fuerat , fruſtra populo
ndem in Principem depoſcente. Sed
plerumque privata odia in publica
umpunt incommoda , exſurgente re-
m novarum cupiditate : ipſo Theu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

polo duce in curiam primò ſtatutum erat irrumpere, Principem cæteroſque ſibi inviſos confodere, & ſi qua cederet, occupare imperium. Cum inſtaret dies ſceleris, denſatis tenebris cælum impium facinus exhorruiſſe dicitur, procelloſo tonitruum gemitu, & crebra fulgurum coruſcatione: at ea portenta contumaces nec terruere, nec poſtea ipſa fama patefactæ conſpirationis. Hæc, ut Patribus opportune detecta ac jamjam immineret vis (id certe divini Numinis auxilium, ut furias in ipſo jam ſucceſſu ſecuras ſubita ultio exciperet) repentina ad arma conclamatio eorum facta eſt, qui Remp. ſalvam vellent. Optimi quique inopinato exciti ſigno, ac tumultu ad publicam defenſionem armati in curiam convolarunt: conjurati, quoque irrupere in Marcianum forum, & quaſi verſarentur in militaribus caſtris execrandum ibidem certamen orſi ſunt. Hi ſua fa[...] urgebant, & ab illis urgebantur ſingularibus furoribus; ideo præcipites ru[...] re in clades, quas ſibi noxiis conſili[...] paraverant. Conſeritur civium manu[...] libertasque veluti in medio conſtitu[...] videbatur à ſuis vel perdenda, vel co[...] ſervanda. Conſpiratorum impetum d[...]
pal[...]

paludati Patres ſuſtinuere, deinde repulere certa victoria, qua paſſim conſternati, cæſique perduelles; ſuperſtites aut capitis, aut exilii pœnas cum ipſo criminis auctore luerunt. Memoriæ proditum eſt, nullam Ciſalpinæ Galliæ urbem, nullum oppidum extitiſſe Venetis extorribus vacuum. Cæterum Theupolus jam publicis armis vix elapſus, mulierculæ manu concidiſſet, niſi alium mortario dejecto contriviſſet, quem caput ſceleris ex vexillo opinabatur. Extincta in hunc modum conjuratione, de proditoribus affatim habita eſt ultio: in quoſdam laqueo, in alios ſecuri eſt animadverſum: omnium gentilitia ſigna, & nomina ubique locorum expuncta, dirutæ ædes, & bona in publicum tranſlata. Laudatur civico illo conflictu ſupra cæteros Marci, atque Ugolini Juſtinianorum virtus, & pietas. Sic antiqua Reip. reſtituta tranquillitas, plurimaque poſtmodum in ſtrenuos cives, ac de patria bene meritos, atque adeo in ipſam anum collata ſunt præmia. Receptæ, conſervatæque quietis, ac libertatis dies in Venetis faſtis viget, decreta quotannis ſupplicatione Divo Vito, cujus feſto extinctam conſpirationem accepimus. In parrici-

dam vero exulem, peſſimis artibus reditum in patriam rurſus molientem, rogata lex, juſſumque ut Franciſcus Dandulus, id temporis Venetorũ Princeps, quovis ære proſcriptum interficiendum curaret.

Jaderæ defectio ſeptima.

1311.

EVulgata Theupulæ conjurationis fama, quæ omnia in majus auget, Jaderenſes peſſumdatam Remp. ſibi ſtulte ſuadentes, ſeptimam ad Pannones moliti ſunt defectionem. Populum ad rebelliones natum non tam pedeſtri, quam navali militia domandum, ut aliàs, decretum eſt, ſedente Marino Georgio Principe. Illa Dalmaſo homini Hiſpano concreditur: hæc Philippo Bellegnio. Uterque mira celeritate in provinciam fertur, urbemque contumacem diſpoſitis circum caſtris acriter oppugnat. Jaderenſes armis undique ſepti & auxiliorum inopes ad ſpretum olim imperium rediiſſent, niſi Dalmaſus, auro polluta fide, in ſingulos dies noſtram producendo victoriam ſe illis pacis interceſſorem exhibuiſſet. Cognita viri fraude, nihil ab

obſeſ-

obſeſſis impetratum, proditor omnibus inviſus clam aufugit: cæterum ulciſcente Deo perfidiam, mari pene obrutus eſt, naufragio amiſſis donariis. Interea non ceſſantibus Venetis ab oppugnatione, Jaderenſes nulla in armis, doliſve reperta ſpe, à certamine ad preces ſe convertunt, factaque deditione eas conditiones accepere, quibus provincialium levitatem à læſo domino cohiberi ſolitum eſt.

Expeditio in piratas ſecunda.

1323.

PErcrebuerat rumor quædam Ligurum piratarum navigia Venetis in Græcia rebus hoſtiliter nocuiſſe. quo Venetias tandem delato, Patres quamprimum compeſcendam decernunt eorum audaciam, qui prædari ſemel edocti, injurii nunquam eſſe deſinebant. Ea propter Juſtinianum ex Juſtinianis XL triremium claſſi præficiunt cum ſummo imperio. Vectus in Ponticum, aliquot prædonum naves, circa Thracium Boſphorum captas, incendit; inde converſus ad Peræ expugnationem, coegit oppidanos, ut illata ad eam uſque diem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Venetis rebus damna perſolverent. His bene actis, Ioanne Superantio Principe, Cretæ Dux renuntiatur, ut quoddam, quaſi debitum virtuti præmium conſequeretur.

Bellum Hiſtricum II *cum Aquilejenſibus.*

1328.

VAllenſes, & Polani, qui olim defecerant, experti quam dura in ſe dominia exercerent Aquilejenſes, rurſus ad mitem Venetorum dominationem ultronea deditione rediere. Ejus temporis Patriarcha tranſitionem illam impotenti ferens animo, repente in Hiſtriam cum exercitu profectus eſt, ut illam armis ad imperium ſuum reduceret, jamque ex agrorum populationibus ingentem incolis timorem attulerat. Cæterum Veneti retinendis, confirmandiſque oppidis intenti Juſtinianum ejuſdem familiæ virum acrem in eam curam expediunt, qui cum hoſtibus ſemel congreſſus victoriam reportavit, fuditque Patriarcham, cujus in provinciam ingreſſus, non minus fuit ipſi terribilis, quam turpis & fœda fuerit ejus fuga.

Com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Compreſſæ in Creta ſeditiones.
1330.

NOnaginta ferme annorum tranquillitatem in Creta turbavit neſcio quis Varda, homo turbidus & factioſus. occaſio furoris fuit denegatum ributum, quo naves in piratas armaentur à Rhitymnæ Quæſtoribus, in quos ille non tam verbis, quam armis nſurrexerat. Adhæſere nefario comlures. quare ab aucto, armatoque erduellium agmine haud parum Cylone trepidatum eſt. nihil enim præermiſſum ab rebellibus, quod igne, erroque non corrumperetur. Selini aſtrum expugnatum, Præfectus arcis Hermolaus Belegnus vinculis additus, commiſſæ cædes, aliaque patrata acinora, quæ modo referre non libet. 'rimus in irrequietam turbam irruit oannes Cornelius, qui integram, ipſo rucidato Varda, aſſecutus victoriam, mnia recepit oppida, quæ fidem, atue imperium nefarie excuſſerant. Poro non diuturna pace Inſula quievit, ab .eone Calergio novis motibus conuſſa, qui Venetos dum inſula pellere onatur, ingentem rerum tempeſtatem

excitavit. Placuerat Nicolao Priolo duci deſperatis non offerre certamen, ſed eos blanditiis in obſequium trahere, eoque magis quod Calergium ſuſcepti facinoris jam pœnitere ferebatur, quẽ etiam blandis litteris & humanitatis pleniſſimis ad integritatẽ veteris obedientiæ pellexit. Cum vero per dolum, & occultas machinationes Smerilium Coſtam jam tumultuantem contra jurisjurandi datam fidem concitaret, denuo manifeſti ſceleris reus, labem proditionis, & maculam fatalibus aquis eluere, Prioli ſententia, coactus eſt. Hujus evulgatum ſupplicium modo extinxit ſubmerſas faces, ſed etiam majus rebellionis incendium ſuſcitavit quo graſſante penitus exarſura Cret[a] videbatur, niſi Priolus haud ignarus ſe ditioſos inter ſe vix unquam ſtabili fi de hærere, valida militum ſcripta tur ba perduelles inſequutus eſſet mon tiumque occupatis anguſtiis, ne intr eorum latebras ullum illis pateret e fugium, perquiſitos dediſſet in fugam & palantes per campeſtria more pecu dum ad internecionem uſque macta ſet. Hac victoria, rebellique ſanguin expiata Creta ſumma in multos anno tranquillitate quievit.

Exp

Expeditio in piratas tertia.

1331.

PEr eadem tempora Thomas Viarus, infelici ſucceſſu, cum piratis conflixit: dum enim ſex eorum naves inſectatur, alias, quæ Venetorum onerarias duas deprædatæ fuerant, medio Adriatico offendit. Procedens igitur temere in pugnam, promiſſa ſibi validiore claſſe, qua fretus erat, victoria, à pirata Ligure ita excipitur, ut momento temporis ejus ferme omnes triremes aut laceratæ, aut captæ fuerint, omneſque milites cæſi, & ipſe, vix parvum à bello nactus navigium, Venetias trepide aufugerit. Cum autem ejus prælii infelix exitus ex nimia Viari audacia Patribus innotuiſſet, ad perpetuos carceres illum condemnarunt, memorabili ſane ducibus exemplo, quo ſcirent, non tam ſpecioſa, quam neceſſaria in bellis conſilia eſſe ſequenda.

Bellum Turcicum primum.

1332.

TUrcæ ad ſervitutem nati, ſed Chriſtianorum diſſidiis evecti ad imperia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ria, ſub Amurathe in Europam, Liguria, ſub Amurathe in Europam, Ligurum ope, remigioq; traducti jam Græcas provincias cœperant occupare, noſtraque maria ita infeſta reddere, ut in Orientem navigantibus nil tutum reliquum eſſet. Inſolentis, audaciſque hoſtis conatibus mature occurrendum erat. quare Veneti extemplo legatos Romam, & in Galliam dimittunt, Pontificem, & Regem monituros, ne dilata virium conjunctione imminenti Barbaro ſubigenda Italia traderetur. Gallus cum magis nomē ad præſidium ſociorum, quam vires attuliſſet, Pontifici, Venetoque ſolis Italica ſalus, & libertas concreditur. horum Principum armis per ea tempora Turcarum inſultus repreſſi ſunt. Petrus enim Zenus Venetarum triremium ductor hoſticas in Ionio navigantes cecidit, & omnium primus de Turcis triumphavit. Cæterum hos mari ſummoviſſe non contentus plura Græci littoris oppida barbarorum prædis referta populatur, ac evertit. Poſt hæc renovato cum Chriſtianis Principibus fœdere continuatis in aliquot annos victoriis cum tanto hoſte pugnavit. Tandem poſt purgata piraticis latrociniis maria gravi, & martia claſſe Smyrnam applicuit; aggreſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

aggreſſuſque urbis oppugnationem fœliciter confecit, fugatiſque barbaris illam recepit. Hinc celebriores triumphos ſibi pollicitus in Aſiæ Mediterranea deſcendit, ac fugitivos ubique perſecutus eſt. In ea provincia, ut quidam habent annales, egregius imperator dum ſacris de more operam daret, à convolantibus undique agreſtibus interceptus in templo fœde opprimitur, & cum tanti viri occaſu ſpes omnis melioris fortunæ evanuit.

Finis Libri primi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

IOAN. BAPTISTÆ VERI
RERUM VENETARUM
LIBER SECUNDUS.

Bellum in Scaligeros Veronæ Principes Tarviſium obtentum.

1337.

EA ſemper fuit Venetorum pietas, ut vicinos juvarent auxiliis, quando à potentioribus contumelioſe vexarêtur. Hinc obliti injuriarum, quibus Patavini eos toties affecerant, arma pro externis aris, fociſque ſuſcipiunt adverſus Scaligeros, Veronæ Principes. Horum potentia, intra juſtas imperii metas neſcia conſiſtere, in licentiam quoque erupit offendendæ Reip. Quare, ut latius per opprobrium aliorum ſuos fines extenderent, arcem in ſtagnis prope Clodiam inſolenti milite communitam erexerunt, ac per Padum, Atheſimque navigantibus Venetias indixerunt portoria,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

toria, neque alia in turbidis Principibus defuere facinora, quibus ſenſim res Veneta in perniciem traheretur, niſi quandoque tantis initiis mature iretur obviam. Interim Patres certi ſi nihil moverent, eam audaciam in ſpeciem legitimi dominatus tranſituram, Scaligeros, legatione more patrio tranſmiſſa, prius quam arma arriperent, conati ſunt ab injuriis revocare, cæterum ea ſpreta, atque turpiter irriſa eſt. Hujus rei fama mirum, quam magnis, propenſiſque ſtudiis bellum in juris gentium violatores decretum ſit. Primo igitur cum Florentinis percuſſum fœdus jam antea Venetam opem in eoſdem hoſtes implorantibus: mox evulgata expeditione complures Principes, quibus ea potentia ſuſpecta erat, Vicecomites, Ateſtini, Gonzagæ, & ipſe Bojemiæ Rex ſuos internuncios Venetias miſere, quo junctis viribus Scaligerorum ſuperbia retunderetur. Adfuiſſe una die in urbe ſexaginta Europæorum Principum legatos, qui apud Senatum, tum de bello, tum de pace tractarent, produnt ejus temporis ſcriptores. Marſilius quoque Carrarienſis vir inter Patavinos ſummæ auctoritatis, Scaligerorum cauſam iiſdem diebus apud Pa-
tres
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tres fovebat, & pacis conditiones percontatus, has retulit. Patavino agro hoſtis decederet: Tarviſium Reip. eſſet: Rubeis Parma: & Florentinis Luca permitteretur. Verum ut iniquæ rejectæ, & pax deſperata, bellum utrinque maturarunt. Summa itaque cura miles conſcriptus, comparatoque exercitui datus imperator Petrus Rubeus Parmenſis, duobus additis rei bellicæ procuratoribus, Legatorum nomine, Marco Cornelio, & Andrea Mauroceno. Ille acceptis à Franciſco Dandulo Principe ſui muneris inſignibus, copias in Mottenſi agro recenſitas, diſpoſitaſque in aciem ultra Plavim trajecit: inde in Patavinos itum, ubi Albertum Maſtinitum Veronenſium domini fratrem non parum territavit: ac per patens conſternatæ regionis ſolum illatus, cum nullus obex occurreret, agros paſſim vaſtavit, ingentique terrore late circum ſparſa municipia pervaſit. Saccenſe caſtrum, & Caputaggeris ſe dedidere. Marcus Lauretanus levioribus navigiis arcẽ in ſtagnis aggreſſus, eam deturbato præſidio exſcidit: venere in fidem Cuneanenſes: nec non maxima, eorum exemplo, ſecuta eſt oppidorum defectio. Itaque omnia hoſtibus infe-

ſta:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ta : nequicquam ſubinde è Germania conducto milite, quo Patavium oppreſſerant, non juverant, defectionem molientibus civibus, tyrannidis belli-que mole confecti ſunt. Hæc inter Rubeus ad Ateſte pugnabat, captivo hoſti ſat æquus, fama captandæ clementiæ, nam quos inter dimicandum ceperat, omnes libero jure dimiſit. Poſt ea ipſa rurſus Patavinæ urbis mœnia obequitans, concrematæ unius portæ incendium, quæ Sanctorum dicitur, agrorumque vaſtationes per contumeliam incluſis Scaligeris exprobravit: at ulterius non progreſſus, ne deſperata ſpe veniæ pertinacia furor hoſtis accenderetur, in Tarviſinos conceſſit. Ea in provincia inſperato fortunæ eventu injecto ſolo nomine metu Tarviſium occupavit, non auſum arma experiri. Maſtinus ea propter verſus in rabiem Patavio ad Bubulentam promovet, ibique ſtationaria aliquot noſtrûm navigia oppreſſit, barbarum in morem cum nautis, cuſtodibuſque debacchatus. Quingenti etiam mercenarii milites circa Meſtrium vicum Alberti dolo cecidere, deceptus in ipſa vindicta furentis animus, cum eos Venetos omnes eſſe arbitraretur. Dum igitur in Patavinis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

vinis, Tarviſiniſque bellum ita alitur, Maſtino nunciatur, Brixiam à Viceco-mitibus obſideri. Ex hoc abeuntis Ma-ſtini receſſu excitati Patavini à tyran-nide ſe vindicant, auctore Marſilio Carrarienſe, qui tacitis nunciis accer-ſitum Rubeum in urbem per Pontem-curvum recepit, Albertumque dedit in vincula, ut Venetias duceretur. In hunc modum ſine ſanguine occupatum ſer-vatumque Patavium, habita in ſeditio-ſos quoſdam animadverſione. Quam-obrem Senatus commendata Carra-rienſium fide in bene merentem fami-liam innumera contulit beneficia, quo-rum primum, & ſingulare illud fuit, li-bera Patavinæ urbis adminiſtratio. His geſtis, Rubeus ducta copiarum parte ad Montem-ſilicem oppugnandum, dum impigram & militis, & optimi du-cis navat operam, inter confertiſſimos miſſilium jactus miſere cadit: funus quidem tanti viri lacrimabile contigit: acceſſit demum dolori impetus, dum alter fraternæ virtutis egregius æmula-tor germanus in Gonzagiacis caſtris Veronam tum obſidentibus, occubuiſ-ſet. Alius è Rubeis ſupererat Rolan-dus nomine æque clarus militia. Hic ſuſcepto copiarum imperio diſtulit pe-

eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

os dies vindictam in Monte-ſilicen-
ſes, & in Veronenſium fines popula-
um penetravit. Subinde Rubei necem
lciſciturUbertinus Carrarienſis,Mon-
is-ſilicis potitur arce, hoſtemque ter-
a dantem perſecutus profligat. Maſti-
us, qui jam amiſſa Brixia redierat, a-
quo minus turpi facinore fugam ho-
eſtaturus Montanianum caſtrum ag-
reditur,ſed irrito conatu. quippe ob-
ium habuit Andreacium Mauroce-
um, quem licet ipſe Scaliger ignomi-
ioſe effugeret, ſat multos tamen ſuo-
um ad internecionem reliquit, præter
aptivos.Rolandus cum jam nihil glo-
iæ deeſſe, nihil obſtare Venetæ virtuti
ideret, diviſis copiis,pluribus ſimul in
ocis victricia arma circumtulit, præci-
ue in Vicentinos acer, quorum oppi-
um ea conſtantia fatigavit, ut inops
nimi Maſtinus pacem, quam antea
preverat, per Oratores ultra depreca-
us ſit; datis prioribus conditionibus,
cceptiſque Veneti quievere, ne Italica
bertas continuatis bellorum flucti-
us mergeretur. Ex hoc bello præter
ppidula Venetæ Reip. acceſſit Tarvi-
ium: deditum quoque erat Patavium,
ed, uti diximus, Carrarienſibus tradi-
um, quo magis conſtaret Venetos ar-
ma

ma in Scaligeros corripuiſſe non aliam ob cauſam, quam, ut inter vicinos populos pax & ſecuritas vigeret.

Cretenſium defectio.

1342.

EX Italia in Cretam, gubernante rem Venetam Bartholomæo Gradonico, bellum translatum eſt. Neceſſe erat inconſtantiſſimæ gentis ingenium, & in diſſidia proclive armis retundere. Quamobrem Patres robuſtiſſimas militum legiones in eam inſulam deſtinarunt. Tripartito agmine terni Duces ex Faleria, Iuſtinianæa, & Maurocena familiis in rebellantes ſolverunt. His fortiter juxta, ac fœliciter dimicantibus ſecunda fortuna occurrit: nam perduellium munitiora caſtella vi ceperunt, & dirutis ex iis quibuſdam, inſeſſiſque montium latibulis, ne receptaculo hoſtibus eſſent, circumlatoque paſſim bello, tantum illis terrorem incuſſere, ut brevi ſedata defectione sumpto de rebellibus ſupplicio, tota Inſula inteſtinis purgata diſcordiis ad vetus imperium redierit.

Iader

Iaderæ defectio octava.

1345.

IAderenſium defectiones non ſemel depreſſæ, cæſique earum auctores, n alias, atque alias anniverſario quodam furore pullulabant, veluti ſi de ociſorum capitum ſanguine renaſcerenur. Subiit confeſtim Patrum animos x Principis Andreæ Danduli ſententia, ecepta diu cogitatio, non eſſe impune elinquendum ſcelus, ne tota provinia conjuratione Iaderenſium erecta, ccaſionem rebellandi ſuſciperet. Naali ergo, terreſtrique apparatu urbem ppugnaturi Petrum Canalium, & Marum Iuſtinianum eò imperant, ut alter nari, alter terra pugnam rebellibus nferret. Primo acceſſu Canalius Pagum epit oppidum, ita & Iuſtinianus ſubianeis aggreſſionibus Iaderam recepiſet, niſi Pannones victoriam remorati ſſent. Advenere è Pannonia cum ipſo ege expeditæ copiæ: his noſtri haud erriti obviam procedentes bellum trox committunt, quo plures hoſtium æſi ſunt. Verum cum illud magis rerudeſceret, oppidani, qui ſubſidiarioum fugam turbatis ordinibus conſpexerant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

xerant, ut illis opitularentur è mænib turmatim advolantes fortunam , nostros jam inclinantem , prævertere ſed non multo poſt juſtam belli ca ſam, Venetamque ſecuta illa virtute rediit: pedeſtres enim noſtrorum cop à navalibus ſociis opportune adjuta magnam de hoſtibus ſtragem edid runt, ſed ea jactura, abundante hoſtiu multitudine, inter damna haud num rata. Dum Iaderæ procedit oppugn tio, in regiis caſtris non mediocrit annona laboratum, quorum incon modis Venetorum fiducia crevit. Pa noneſque rerum omnium egeſtate c acti bello excedere noſtris victoria reliquere. Hanc brevi cumulavit ipſi rebellis urbis occupatio, quæ Venetu robur diu noctuque perpeſſa victori, domino ſe demum reſtituit ſubjecitq impetrata à clementiſſimo Senatu ſc lerum venia, cum è ſuis avelli ſedibu ne amplius fidem violaret, mereretu

Bellum Hiſtricum tertium.

1348.

QUaſi illud rebellionum, conſpira tionumque ſeculum eſſet, allatu de recepta Iadera nuncium, non ta

imma

nmanis comitata eſt peſtilentia, uam certus rumor, Iuſtinopolitanos efeciſſe. Illa, non prius quam expleta ıti rabie, receſſit: iſti, antequam exterarum gentium robora coirent, Marci uſtiniani vigilantia in fidem retracti ınt. Per eos quoque dies, Albertus arnorum Regulus univerſam pene Iiſtriam cædibus, & latrociniis everrat. In eam provinciam exercitum, uo retunderetur illius temeritas, mittendum cenſuit Senatus: & cum priıum armatum ſe oſtendit, hoſtis perrrefactus, quaſi manibus arma deciſſent, per devia montium aufugit, uſquam ullo certo ordine, aut ſpe liqua reſiſtendi: diſperſum palantemue inſectatus Venetus male mulctavit, epit ducem, & cum eo captivo ad Seatum capta vexilla in victoriæ teſtiıonium præmiſit. Porro Albertus auaciæ veniam obtinuit, & libertatem, ata fide non amplius in Remp. dimiıturum, & aliquot ſuis in finibus opıda demoliturum, ne ulli in poſterum ıti receſſus piraticæ genti, ac latrociantibus barbaris paterent.

Bellum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum cum Genuenſibus ſextum.

1530.

HUjus belli initium ab intercep
Venetis per mare Ponticum nav
gatione profectum. Verſi primum G
nuenſes in piraticam, mercatorias n
ves in Helleſponto prædati ſunt. R
novitas, violataque inde pax, hanc
nam curam injecit Patribus, ut p
Oratores ablata repeterentur, & n
eſſent reddita, bellum denunciaretu
Non accepta legatione, ſed elato an
mo repudiata ad arma propere concu
ſum eſt, parataque præclara claſſis, qu
ſub Marci Ruzini imperio temerari
& turbulentiſſimos hoſtes caſtigar
Hic celeri curſu tendens in Græcian
à ſpeculatoribus quatuordecim Lig
ſticas naves Caryſtium portum ingre
ſas audit. Illarum perdendarum co
cepta ſpe Ruzinius ſuas non longe
portu diſpoſuit: nam propius acced
obſtabat illius vadoſum oſtium. Nil
lominus hoſtibus in difficilem erupti
nem conjectis haud defuit animus.
creverunt enim ex illis anguſtiis in
meſcente mari egredi, etiam cum ap
to diſcrimine; audentibuſque ac deſ

ra

tis faviſſet ſors , niſi Marcus Mauro-
nus Adriatici Præfectus ex tranſverſo
uens hoſtiles triremes IV libere jam
reſſas intercepiſſet. Quo caſu con-
rnatæ reliquæ , circumventæque à
ta claſſe vicinis littoribus illiduntur,
ſtriſque in direptionem concedunt.
ptivi hoſtes Chalcidem ducuntur,
rque ad oppugnandam Peram Ge-
enſium coloniam. At hoc nequic-
am tentatum eſt. Idcirco Ligur ani-
os, vireſque ſumens, Chalcidem ap-
llit, omniaque replet vago tumultu,
ceptam ſuccendit urbem,captivoſque
ſervitutem abducit , reluctari hoſti
nime auſo Thoma Viaro Prætore,
oniam ubi intrat animum pavor id
ſùm metuit, quod formidat. His ul-
o , citroque illatis cladibus appare-
t bellum hoc diu inter utrumq; po-
lum duraturum, neque ſine externa
ce conficiendum eſſe. Ea propter Ve-
ti cum Græcorum Imperatore, Ara-
numque Rege icto fœdere validio-
in pervicaciſſimam gentem proce-
nt, ac robuſtioris quam antea claſſis
oderatorem nominantNicolaum Pi-
num , qui continuo è Dalmatia ſol-
ns Pancratium Juſtinianum in Sici-
m mittit, ut cum Aragoniis ſe con-

ſociaret. Nihilo ſegniores Genuenſ
aucta claſſe ſub Pagani Auriæ auſpic
contendunt in Græciam, circumnav
gataque Eubœa, quà potuere, hoſt
rabie, excurſitarunt, præda Peram r
ducta. Interim Veneti cum Aragon
è Sicilia in horridam (futuræ calan
tatis omen) incidêre tempeſtatem, q
tandem remittente, fracti penitus, d
ſolutique Methonem tenuere. Ibid
curato milite, refectiſque navibus I
ræ obſidium meditantur. Euntibus i
expeditionem Genuenſes mature
fortiter occurrêre in ipſis Boſphi
faucibus, in his facile excepturi n
ſtros, quia intra eas anguſtias non p
terat tanta claſſis commode, uno e
tempore tota in certamen explicari.
igitur loco neceſſariò concurſum e,
ſed magnis viribus, iratiſque anim
pugnam ſummo mane initam cad
tes tenebræ dirimere non potueru,
nec prius ceſſatum ab armis, quam
altera redderetur, & una claſſium
ctoriam reportaret. Initio male ce
vimus Græcorum auxiliis; illi nam
lingua, quam manu promptiores, t
tato, non commiſſo certamine, ad
mas Genuenſium impreſſiones pro
ſuas averterunt: Aragonii, qui ſec
dn

um in congreſſu locum ſuſtinebant, ve hoſtis audacia, ſive ignavo Græ- orum metu exterriti, & ipſi ſe prælio ıbtraxere. Omnis itaque vis, & co- atus in ſolos Venetos converſus con- nuataque cæco marte pugna tamdiu rotracta, quoad feſſi, nulloque recrea- ſubſidio, cederent: obſtinate pugna- ım, omneſque victi à victoribus, ob elli pertinaciam, acceptaque damna atis cæſi ſunt. Occubuere eo prælio ım Juſtiniano complures patricii viri, erpetua tamen apud poſteros victuri loria, quod fortiter pro patria pu- nando mori maluerint, quam turpi- er fugiendo patriæ decus, & avitam obilitatem fœdare. Iniqui ſucceſſus ıma, non tam timore, quam pudore ffecit Remp. quod tot validiſſimarum laſſium hoſtis victor abiviſſet: ſed mox recta in vindictam jubet nulla mora iteras inſtrui triremes, veteres refici, : Piſanum iterum expediri. Ille redin- egrata, ſuppletaque claſſe prope Pe- am, uſus meliore fato, hoſticas ali- uot diſperſit: & cum certa fama in- ellexiſſet ab Antonio Grimaldo ro- ratas ſupra XXX Aragonias juxta Cyrnum perculſas eſſe, ita opportune dfuit oppreſſis ſociis, ut hos præter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſpem erigeret, hoſteſque inopinato a
curſu terreret, quos fugam jam med
tantes harpagonibus remoratus e
rum cæde, & plurimarum navium ſp
liis paulo ante acceptam cladem r
pendit, majoremque Patriæ ac ſi
peperit triumphum. Laceri in hu
modum Genuenſes neutiquam ſupe
bos animos ad pacem inflexerunt, ſ
ut magis nativum in Venetos odiu
teſtarentur, ipſa neglecta libertate, q
nihil dulcius, Joanni Vicecomiti M
diolanenſium Duci urbem, ſe, ſuaq
omnia ſponte tradiderunt; ut ita qua
ſito ab invidia hoſte reperiretur qui a
verſus Remp. decertaret. Vicecom
dulcedine oblatæ urbis, orantibus pra
ſto fuit. Hinc Veneti, futurum ſi
belli diſcrimen cum Inſubre rati, co
feſtim omnia in continenti oppida a
ctis præſidiis obfirmant, renovatiſq
fœderibus Scaligeros, Carrarienſes,
Gonzagas, veteribus odiis infenſo
illi opponunt: ſic tutum terra imp
rium cum videretur, omnis erat ſollic
tudo in augenda claſſe. Piſanum ig
tur tribus aliis, ac XX triremibus pra
fectum emittunt in Ligurem, qui p
eos dies Corcyram nigram, & Pharia
tentarat, animique potius deſperatic
nc

:, quam virium robore audaciſſime
ebat in omne facinus. Parentium, vi
ptum, ſubjecto igne demolitus eſt :
ratarumque more Adriaticum vexat.
terim Piſanus univerſum claſſicum
paratum in ora Peloponneſi ad in-
lam Sphagiam, quæ hodie Sapientia
t, retinebat. In libero portu, aper-
que facile oppugnatum iri Venetum
oſtis ſibi perſuaſit, & jam Vicecomi-
s ope contracta XL triremium claſſe,
ortum ſine tumultu, perque tenebras,
ihil tale noſtris cogitantibus intrat,
laſſiarios ignaviſſimo metu correptos
ccupat, celerique, & incruenta victo-
a navibus omnibus potitur unica ex-
pta, quæ inter cæterarum trepidatio-
em caſu elapſa aufugit; Piſanus ipſe
m quinque hominum millibus Ge-
uam aſportatus, hoſtis triumphum
on parum nobilitavit. ſingulari hoc
expectatæ calamitatis eventu poſt
tegrum belli quadriennium conci-
iſſe videbatur Veneti imperii gloria,
vetuſtiſſima urbis libertas, ſi victor
ictoriam eſſet perſequutus. Patres ta-
en inflictum vulnus caute obtegen-
es non fortuna, at fraude ſe victos e-
ulgant, quatuorque triremes privatis
mptibus illico reparant, quæ à po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

pularibus trierarchis ductæ in Tyrrhenum proveherentur. Sed ne quidquam ad hoſtium felicitatem deeſſe videretur, eam quoque interceperunt navem quæ furtim à priore jactura evaſerat provectique Gradum, ingentem civitati incuſſerunt formidinem. Repreſſit tamen nonnihil hoſtiles in vicinia inſultus Nicolaus Juſtinianus, tribusque longis navibus delatus in Hiſtriam, nutantem provinciam confirmavit. Cæterum non defuere prodigia, quæ acceptas calamitates portenderunt: viſi nempe ſunt in aere clangentes corvi, atque inter ſe acerrime pugnantes, guttæque ſanguinis in Venetam claſſem decidere: conſpecta etiam in portu immanis, & monſtroſa bellua, quæ caſu lapſum in mare hominem protinus voravit; ſucceſſit demum teterrima peſtis, urbiſque ultimum pene excidium, ſceleſtiſſima ipſius Principis conſpiratione.

Marini Falerii Principis conjuratio. 1355.

MArinus Falerius Princeps, nondum peracto publicæ adminiſtrationis anno, ac prope ſexagenarius, vel pri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

rivatis odiis, vel immoderatæ ambi-
onis fluctibus agitatus, ſe Venetia-
ım tyrannum conſtituere, plurium-
ue uſurpare dominatum nefaria co-
itatione decrevit. Itaque cum publi-
ım privatamque ſalutem negligeret
ı impii facinoris ſocietatem trahit
lures è vulgo, & veluti cæco quodam
ırore actus, ac ſine conſilio cum pri-
ıoribus agit, ut ſimulato Liguſticæ
laſſis prope urbem adventu rumores
ıtempeſta nocte ſpargerent de vicino
oſte, & quaſi repentino pavore con-
erriti voces ad arma alternarent; ſce-
erique addit commentum, quo popu-
ıre odium in optimates concitaret,
empe, ut confictis nobilium familiarū
ominibus appareret alienas uxores, &
lias ad ſtupra, atque adulteria per vi-
os patricios rapi. Ita igitur evulgato
oſtium ingreſſu, ſparſaq; vanis rumo-
ibus contumelia, condictum erat, ut
rimi omnium conjurati, veluti ad pu-
licam defenſionem, in Curiam pro-
erarent, cujus obſeſſis liminibus, u-
ıumquemque patricii ſanguinis inter-
merent. Sane diſcrimini maximo tunc
bjiciebatur res Veneta, niſi divinitus
ervata fuiſſet. Quidam è conſpirato-
um ducibus, Beltrandus nomine, Ni-

colao Leonio, quo viro utebatur familiariſſime, ſcelus aperit, docetque conjurationis capita ſexdecim eſſe, ſingulos duces habere ſub ſe milites ſexaginta, & horum omnium anteſignanum Principem Falerium. Leonius, promiſſa ſceleris impunitate, amplaque munerum largitione, nihil cunctando Patrum ſeniores adit, coactoque concilio ſub ejus noctis initium, quæ cædibus fuerat deſtinata, ſuadet tanto malo celeriter occurrendum, ſtatimque mittendos lictores, qui conjuratos vincirent. Huic decreto patrocinata, ut ſæpè in ſimilibus, fortuna, captivos dedit perduelles, qui crimen confeſſi fractis cervicibus occulte necantur. Opprimitur deinde Falerius, detecti ſceleris adhuc ignarus, exutuſque publicis ornamentis in ipſa curia ſecuri percutitur. Sub hæc quæſitum in reliquos. reperti quadringenti, & plures Falerianæ conſpirationis conſcii, atque ſinguli vel capite, vel exilio puniti.

Bellum Pannonicum ſecundum.

1356.

DOmeſticos ulta Reſp. hoſtes, cum externis etiam nempe Genuenſibus,

us, pacem compoſuit Bernardi Juſtiniani opera, & virtute. Non diu tamen vel ſub auſpiciis fortunatiſſimi Principis Ioannis Gradonici lætatus eſt Venetus conſervata libertate partaque pace, quia altero anno certus rumor increbuit Ludovicum Pannoniæ Regem in Dalmatiam veniſſe, numeroſiſſimo exercitu, quo uno eodem tempore Jaderam, Sicum, Spalatum, Tragurium, Enonamque obſedit: utque ſuum hoſtem diverſis in locis variis bellorum tempeſtatibus jactaret, cum Franciſco Carrarienſi Patavinorum Principe clam fœdus percuſſit, jamque Cuneanum, Sacciliumq; præter minora alia caſtra vi ſubacta fuerant. At nihil unquam tam acerbum obtigit, quod non patiens, & æquus ille Venetæ gentis animus tolerando ſuperaret, tum præſertim adhortante Ioanne Delphino, qui in publica adminiſtratione Gradonico ſucceſſerat. Obſeſſæ in Dalmatia urbes neceſſariis deſtitutæ auxiliis, quia univerſa belli rabies in Italia graſſabatur, Pannonio ſe dediderunt: Enona diu Ioannis Juſtiniani labore defenſa, fame, non ferro, expugnatur: Jadera, arce pro Veneto ſtante, non militum vi, ſed Car-

rarienſis fraude ſuccubuit. Hæc inter in Tarviſinis noſtri ita ſtrenue dimicabant, ut ex hoſtibus vix ullus è caſtris erumperet, qui non ſaucius rediret: repulſus tandem ab urbis obſidione ipſe Rex, cæſaque multa Pannonum millia. At jure in Carrarienſes inſurgendum videbatur, puniendumque armis ingratum genus, ſed tum placuit cum illis prohiberi commercia, & Marcum Maurocenum Patavinæ urbis prætorem Venetias evocari. Cæterum, cum integra periiſſet Dalmatia, Patres ut arduum, & difficile bellum evitarent, eam provinciam Regi, impetrata pace, conceſſere. Ita Reipublicæ optime conſultum, quæ viribus, opibuſque exhauſta, imperium alibi partum longis laboribus, averſa unius pugnæ fortuna deperdere potuiſſet.

Bellum Creticum in Colonos.
1364.

QUæ in Creta hac tempeſtate emerſit defectio, gravius Patrum animos turbavit, quam ulla alia, quod à Venetis, eodem in coloniam deductis, emanaſſet. Hi obliti antiquæ patriæ, gentiſque unde habuere initia, jam Græ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Græcam levitatem, & inconſtantiam induerant, connixi in ſemetipſos à Rep. transferre Inſulæ imperium. Defectionis cauſa ea ferebatur, quod nullis vectigalibus Cretenſes coloni eſſent obnoxii: & quod ita tranſactum cum majoribus, antequam in coloniã mitterentur. indigne quidem, ac impie: ac ſi dominium Inſulæ non amplius ad unam Remp. ſpectaret, nec deberent auxilia quandoque laboranti præſtare. Hinc cœperunt rebelles arma diſtringere, conjectisque in vincula Venetis Præfectis, ipſi Cretam ſuo nutu regere, omniaque novatis pro libidine legibus ſusque deque miſcere: quodque turpius fuit, ut Inſulanorum animos facilius captarent, Græcus ubique ritus Latinæ & Catholicæ religioni ſubrogatur. Mutato itaque ſacrorum cultu, quæ fides amplius erga Rempub. ſperabatur? quippe raro populus Principem fideliter amat, qui ab illius religione diſſentit. Revocandos à rebellione animos primum cenſuit Senatus per Oratores, miſſo Andrea Contareno viro facundiſſimo, ut facinoroſos in antiquum obſequium reduceret, aut demum arma minaretur. At cum obſtinatis nihil perſuaſiſſet, obtinuit poſtremo

mo deſtinatus ad Europæos Principes legatus, ne Venetis in Creta rebellibus auxilia ſubminiſtrarent. His confirmatis cum non in alios, quam in Cretenſes bellum eſſet ſuſcipiendum, omne ſtudium in paranda claſſe locatur, fuit hæc XL longarum navium, præter onerarias, datuſque ei imperator Dominicus Michaelius. Verum, & maritimo, & pedeſtri apparatu Creta petenda erat, ob id etiam validiſſimus conſcribitur exercitus, cui præficitur vir impiger Luchinus Vermius, Veronenſis. Ubi comparata ſunt omnia, Veneti duces in Inſulam tranſvecti Cydonem rebellionis caput oppugnant. Cives continere ſe muris coacti, neque erumpere auſi, deſperata ſpe pacis, & veniæ, in nefaria conſilia ſe dant præcipites: horribili primum feritate in eos, qui pro Venetis ſentirent debacchantur, deinceps oblata Genuenſibus Inſulæ dominatione, ad tutelam ſibi externam fidẽ, ſubſidiaque depoſcunt. Genuenſes, pacis cum Rep. memores, remiſere legatos ſpe vacuos, qui, ad ſuos in Cretam remeantes, capti ſunt à noſtris & interfecti. Interim dum Michaelius maritimo apparatu Cydonis hæret excidio, pari ſtudio Vermius par-

tes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tes ſibi traditas obit in continenti. At
rebelles in vicinis montibus latitan-
tes, plerumque in parum cautos proſi-
iebant. Tandem Luchini conſtantia,
atque in præſens conficta quadam lo-
corũ ignorantia eos nihil minus quam
inſidias metuentes ſuis è latebris ex-
traxit, inſecutuſque diſpalatos inſi-
gnem pro portis urbis ſtragem de ho-
tibus habuit. Sic domiti Cydonii de-
litionis ſigna è mœnibus publicarunt,
miſſiſque qui veniam deprecarentur,
iam, exceptis defectionis auctoribus,
a clementiſſimo duce retulere: ſubdi-
lerunt ſe, eo exemplo reliqua circum
municipia victricibus Venetorum ar-
mis. Porro vetita deditæ urbis dire-
tione exaſperatur miles, excitatque
tumultum in caſtris: ſed Luchinus
dexteritate, non vi, lenique oratione
continuit tumultuantes. At poſtea ne
talibus aſſueſceret exercitus, digna in
ontes pœna animadvertit. Receptæ
inſulæ nuncius ſumma lætitia comple-
vit Senatum: publice Deo gratiæ actæ,
atque martiales ludi, nunquam alias
viſi, in Marciano foro commiſſi. Ad-
verſa tamen fortuna ejus victoriæ hi-
laritatem turbavit, cum paulo poſt i-
nſamet Inſula nova ſeditione agitari
nun-

nunciaretur. Ioannes Calergius, maximi apud ſuos nominis, ſe Cretenſe in libertatem vindicaturum profitebatur. Hoc nomine fuere plures, qui ſcelerata conſilia, factaque ſequerentur Calergio duce, qua vi, qua fraude, ubique graſſabatur perduellium caterva: Rhitymnæ expugnatione, Venetiſque non uno loco fugatis Rectoribus quidquid à Thallis ad Cyamum uſque promontorium protenditur, à Reip. fide abalienatum eſt. In impium, rebellemque civem Nicolaus Juſtinianus, & Dominicus Molinus, delecti vindices cum ſelecta equitum, peditumq; manu procurrunt, & quidem opportune repreſſere Calergii conatus. Sed ille in loca montium aſpera delatus, valida ſuorum turba communivit juga itineri imminentia, à quibus ſæpius ſubeuntes noſtros, aut repreſſit, aut deturbavit. Interea cum tota in inſula hinc inde furerent populationibus & incendiis, fœda rei præſertim frumentariæ penuria exoritur. Hęc Laſythanos cum primis, deinde omnem ferme Orientalem tractum compulit ad imperium Reip. Cæterum contra Calergium adhuc obſtinatum ſequenti anno progreſſus idem Juſtinianus, ut bello fi-

nem

nem daret, ad Anopolim caſtrameta-
tur. ibi tutum ob difficilem acceſſum
ſe credebat hoſtis; at ubi occupato iti-
nere, quod unicum erat ad arcem, o-
mnia ſibi in dies arctiora fieri depre-
hendit, nota alia diverticula fruſtra
quæritabat; diſtracti in varia conſilia
ſocii, dum alii per deditionem Vene-
tam clementiam, extremam alii pugnæ
aleam experiri mallent, quotidie ma-
gis in anguſtias adducti ſunt. poſtremo
victi omnes, cum ipſa arce capti. Illa
æquata ſolo damnatiſque cum Caler-
gio rebellibus capite, exilio, carceri-
bus, univerſam Inſulam à turbis, ac ſe-
ditionibus purgavit Juſtinianus. Inte-
gro quinquennio diſceptatum eſt, in
primis Laurentio Celſo, deinde Marco
Cornelio in urbe Principatum geren-
tibus. Juſtinianus in familiæ ſuæ de-
cus, edomitæque inſulæ memoriam ab
Senatu accepit ut domeſtico ſtemmati,
auream adderet Aquilam, quod Græci
imperii ſignum in vexillis pinxerat Ca-
lergius. Pax denique Cretæ ab hoc du-
ce reddita ad hæc uſque tempora con-
ſtantiſſime perſeverat.

Ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Tergeſtinorum defectio.

1382.

ANdrea Contareno Duce, qui delatam ſibi omnium calculis administrationem invitus ſuſceperat, ec quod funeſtas Patriæ calamitates præſagiret, Tergeſtini primum defecere Hi quadam rapti veſania naves Venetas in portu ſtantes diripiunt, diſcer punt cuſtodes ad vectigalia per Hiſtriam excubantes, & pendentia è tur ribus Reip. ſigna per contumeliam e vellunt. Nunciata defectio, pari mœ rore, & vindictæ cupiditate Patres ac cendit. quare maritimis, terreſtribus que feſtinatis delectibus miſſi ſunt a coercendos rebelles Dominicus M chaelius, & Crœſus Molinus, qui poſ quam in provinciam venere, obſidio ne, & munitionibus adeo circumva laverunt & vexarunt hoſtes, ut ſucce dentibus tandem Paulo Lauretano Thadæo Juſtiniano, novis ducibus, p nitus debellarentur. Interim cum victos, veniaque indignos agnoſc rent, Auſtriaco Principi ſe, ſuaque mnia dediderunt. Ille feſtinavit, velu ad prædam, magno exercitu. Vene

va

allorum fiducia hoſtiles copias aſper-
abantur; ut tamen ventum eſt ad cer-
amen, atrox ac miſeranda ubique re-
um facies vulneribus, cædibuſq;, jam-
ue apparebant ingruentibus undique
arbaris direpta, captaque Veneta ca-
tra. Porro Juſtinianus accitis propere
avalibus turmis, terreſtres manus in-
er pugnæ, fugæque conſilia hæſitan-
es confirmavit. Ita redintegrato me-
iore fortuna bello effectum, ut Au-
triacus ob acceptas clades de bono e-
entu deſperaret. quamobrem, unde
enerat, fugienti ſimilis, revertitur.
Exinde cæſis auxiliaribus, datiſque in
ugam, Venetus acceſſione virium ro-
uſtior, Tergeſtum majore vi adori-
ur, quod cum diu obſiſtere non poſ-
et, clementiam victoris, quam iram
xperiri maluit. Pacem ergo, veniam-
ue civitati rebelli dedere Veneti, non
am vindictæ appetentes, quam gloriæ,
uod etiam primoribus perduellium
nteſignanis ſaluti fuit.

Bellum Carrarienſe primum.

1372.

QUoniam ita comparatum eſt, ut creſcentibus cumulate beneficiis

pro gratia odium reddatur. Franciſcus, hoc nomine primus è Carrarienſibus Patavinorum Princeps bene merentis Reip. hoſtis efficitur. Is haud ſuis contentus finibus Venetos attrectare primum incepit; mox aucto ſceleris pondere ipſius Venetæ Urbis perniciem tentare auſus eſt. Miſit enim facinoroſos, qui puteos venenis inficerent, certorum optimatum necem patrarent, alioſque data pecunia corrumperent, ut ipſi ſacroſancta Senatus arcana proderentur. Foris ergo arma, intus inſidiæ ab ingrato parabantur. In domeſticas fraudes, externis pernicioſiores avertendas cumprimis incubuere Patres, repertoſque ſecreta indagine maleficos opportune mulctarunt: poſtremo ad perſequendas hoſtiles injurias converſi, cum fruſtra de finibus antea per vicinos Principes tractatum eſſet, undique contrahunt copias. Summa ducendi exercitus cura datur Rainerio Vaſchio, qui cum legatis Andrea Zeno, & Thadæo Juſtiniano omnia hoſti turbulenta redderet. Ad Aponi balnea Vaſchius caſtra poſuit, ſæpiuſque deducto milite Patavinos temere laceſſivit ad pugnam obequitando, provocandoque. Monitus à Legatis ne tan-
tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tum periculi ingredi vellet, ne ſibi de-
num cum deſperatis bellandum eſſet,
onſilii impatiens, & ut erat elati ſpiri-
us, militaria inſignia depoſuit. Deſerto
b Vaſchio muneri Albertus Corre-
ienſis ſufficitur, vir æque, & armis, &
rudentia conſpicuus. Interim legati,
trenue adminiſtrata re bellica, multa à
Carrarienſium fide oppida exemerunt:
urbaruntque ita omnia hoſtiliter, ut
ranciſcus Pannoniæ Regem precibus
atigaret, quam primum ſibi amico, &
lienti proſpiceret auxiliari manu, ſubi-
aſque mitteret ſuppetias: imploran-
em itaque ſubſidia adjuvat Panno-
ius: nec multos poſt dies Rex ipſe
um ingentibus copiis Tarviſinos fines
greditur, magna noſtrorum trepida-
one. Irruenti hoſti impigre obiicitur
hadæus Juſtinianus, qui propter Pla-
is ripas prœlium iniens de pedeſtri ho-
ium legione integram tulit victoriam,
d mox ab equitatu circumventus pu-
namque redintegrare coactus, profli-
atur, cæditurque & ipſe vivus in ho-
iles manus venit, Tarviſium tandem
iſſipati exercitus reliquias excepit.
oſt hæc ad Baſſianum Patavini agri
onſedere Pannones. Exinde illos re-
ellere conatus eſt Michael Delphinus;
jam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

jamq; ei proſpera cuncta ſucceſſerant, cum Carrarienſis inopinantem adoritur. quare cum viribus inferior eſſet, fuga ſibi conſulere maluit, quam reluctando certum periculum ſubire. Hæc inter alibi felicius pugnatum cum Stephano Pannonici equitatus ductore. Is enim pertæſus ſuæ veluti ſocordiæ, quod nunquam provocatus è caſtris ſat dignum pulverem vidiſſet, aut non niſi levibus congreſſibus tumultuaretur magis, quam decertaret, in apertum martem ciere noſtros eſt auſus. Itaque cum hoſte, pugnandi cupido, Albertus, qui, Legatorum conſilio, repellere bellum, non inferre ſtatuerat, manus viriliter in Tarviſinis conſeruit. Diu æqua ſorte, & multa hinc inde cæde dimicatum eſt. Tandem Albertus cum amplius effrenem hoſtem ſuſtinere haud poſſet, ac in ſolicitudinem vertere fiduciam pedeſtres milites ſuſpicaretur, juſſit ab equis cataphractos deſcendere, atque una ſecum pedibus, manibuſque bellum proſequi. Hoc illuſtri facto, præeunteque duce, tam acriter certatum accepimus, ut hoſtes ad ſatietatem necati ſint, captus ipſe imperator, rapta ferme omnia inſignia, & præ magnitudine cladis Pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

avium nunciatum, non eſſe cur alia peraret ab inermi Rege auxilia. Sed ui triſtis pugnæ eventus ſuperbum atque implacabilem Franciſci animum ion fregit, ad ultimum proſtravit orta n ipſum civium conſpiratio. Ut itaque uto ſe eriperet à proditoribus, cum uibus difficilior dimicatio, ſupplex acem petiit, datamque juxta victoris rbitrium, accepit.

Bellum Auſtriacum primum.

1374.

FAma eſt Leopoldum AuſtriæDucem in Venetos ab Carrarienſibus excitum. Armorum hoſtilis impetus Tariſinos primum corripuit, lataque agri aſtatione proximis quibuſque oppidis ijecit metum: ipſas quoque Venetias uſtriacus hic terror afflavit. Invicti men & hac tempeſtate Veneti, comarato exercitu ruentem ulterius hoem pari violentia excipiunt. Ille tum ſe objicere parato timuit, declinavitue in Belunenſes, quo in itinere poulationibus ac incendiis nihil reliuum fecit. Hanc ob cauſam Senatus ermanos mercatores Veneta ſub dione degentes carceribus deſtinavit, & publi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

publicatis ſingulorum bonis damna paſſis reſtituit. Interea totius belli administratio Iacobo Caballo Veronenſi mandatur. Is Tarviſio egreſſus hoſtes ad Unigum cecîdit repulitque, ac fugientibus ſemper inhærens Feltriæ inclusos obſedit. Suorum periculo, ac propria dignitate excitus Leopoldus non jam prædatoria manu, ſed ſerio a magno bello obviandum infeſtæ potentiæ ratus, omnique opere & opera decus & famam redempturus, acerrimè in noſtros revertitur: quibus cum tutiora magis, quam furens Germanorum atrocitas, placerent, direptis oppidi ſuburbiis, incolumes Tarviſium regreſſi ſunt. Ex ea fuga Auſtriacus dolens ſibi interceptam vindictam, prædamque, in Bebianam turrim deſæviit trucidatis ad unum præſidiariis. Cæterum, ne hæc arma diutius obſtreperent, conſulente Ludovico Pannoniæ Rege pactæ ſunt in biennium induciæ; deinde firmata pax, apud Venetos in diem duratura, renaſcente cum Genuenſibus bello, quod tamen variante diu fortuna, magnaque geſtum virtute, Reipublicæ ceſſit feliciter.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

[B]ellum cum Genuenſibus ſeptimum, Clodianum.

1377.

TEnedus maris Aegei inſula Veneti juris facta bellum hoc, quatuor [a]nnis continuatum, cum Genuenſibus [p]romovit, cæteris tum rerum geſtarum [m]agnitudine, tum fortunæ varietate [m]emorabilius. Metuebant illi Reipub. [p]otentiam, quam nova imperii acceſ[ſi]one creſcere inique ferebant. Inde [o]dium & invidia, quæ feros animos in [ej]us ruinam extimulabat. Venetis eam [in]ſulam donaverat Calojoannes Græ[co]rum imperator (non inutili noſtro[ru]m opera uſus in Andronicum filium, [re]gni competitorem) ut beneficii gra[ti]am rependeret. Eandem ipſius An[dr]onici munere ſibi Genuenſes vindi[c]are conabantur, quod ut quoquo mo[d]o aſſererent, cum filio rebelle ſocie[ta]tem fœduſque jungunt, Venetumque [t]ota Græcia pellere conſtituunt. Ma[g]num facinus magno firmandum co[n]atu: unde in belli conſortium pelli[ci]unt Pannoniæ Regem, Auſtriæ Du[ce]m, Aquilejæ Antiſtitem, & Franci[ſc]um Carrarienſem, ut tot Principum conſpi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

conſpiratione nemo rem Venetam, utcumque ſtabilem, non collapſuram putaret. Erumpunt primi Genuenſes furtim Tenedum aggreſſuri XI triremibus; ſed mox recedunt, territi Venetarum navium robore, & numero, quæ in illos audaciſſime proceſſerant. Hæc inter Byzantii ab Andronico ſævitum in Venetos mercatores inaudita & corporum, & rerum clade: coactuſque Imperator benevolentiam Venetorum Genuenſi admetiri. Sed hæc omnia vix è Græcia innotuere, cum alius rumor inſonuit: à finitimis nempe Patavinorum, & Aquilejenſium Principibus Venetos fines igne ferroque laceſſiri. Tanta rerum diſcrimina noſtrorum animos haud territarunt, qui locata in ſola virtute fiducia, ſpretoque armorum undequaque furentium ſtrepitu, fortiter, & propriis ſe viribus tutati ſunt. Quoniam igitur maritimum bellum in dies magis, & fama, & periculo creſcebat, Victorem Piſanum in Liguſticam oram expediunt Patres. Ille ejus prænavigato littore plura diſſipavit navigia; & conſerto apud Antium marte, hoſtilis belli ducem Ludovicum Fliſcum in captivitatem adduxit. eo tamē loci major cum pelago, quam cum

Ligu-

.igure dimicatio fuit, quæ vero victo-
ia tempeſtati, & naufragio ſuperfuit,
a pro Victore ſtetit. Sed illius quaſi
ltera ſpolia repopoſcerat, cum paulo
oſt ex Eubœa in Liguſticum tractum
enuo reverſus eſt: populatus circum
mnia cum opima præda, ſuos deinde
1 Hiſtriæ hyberna deduxit. Hinc alibi
pud hoſtem ſumme trepidatum; quip-
e Venetæ triremes, quæ novam ſpon-
ım Bernabovis Inſubrum Ducis filiam
Cyprio Regi erant traducturæ, opem
uoque videri poterant ferre in recu-
eranda Tamaſſo, illi jam antea per
im extorta: Neque id perperam. nam
t noſtri Cyprum appulere regiis pre-
bus animati, in eam expeditionem
uinque triremes dimittunt. ſed harum
pera eadem fuit, quæ regiarum co-
arum. nam illas Ligur oculis animo-
ue jam tum ſibi præſens, ut vidit, ſic
rofligavit. Melius, relicta Cypro, ad
ſcrivium Piſanus rem egit, ubi &
œnia civitatis, & civium animos ea-
em conſternatione protrivit, captivo-
ım præda militibus, ut promiſſa, ſic
ıta, ulterioris audaciæ futura cos. Ab
ſcrivii Pannonici oppidi everſione in
alabriam transfretavit: audierat in
arentino ſinu ſtare inimicam claſſem,
H cujus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cujus oppugnandæ cupidus, omni
maria, & littora veſtigabat; ſed hæ
Venetum adventare monita, extract
in tempus pugna, tamdiu morata e
perſequentem, quouſque ſe fruſtra ad
niti Piſanus agnovit, Jaderamque cur
ſu tenuit, ubi cum nullus portus, ne
ſtatio ulla tuta Veneto eſſet, neceſſa
rio, quò venerat, redeundum fui
Hæc dum mari fiunt: in Tarviſinos a
gros, vicoſque diris procurrebat vaſta
tionibus Carrarienſis: ſollicitatum a
deditionem Meſtrium Franciſci Del
phini vigilantia in obſequio retinui
Verum Piſanus in Dalmatiam regre
ſus domuit Sicum, militique conceſſ
diripiendum: mox Tragurium conve
ſus, in portum, cui hoſtiles naves inc
babant, non ſemel tentavit irrumper
ſed inde ab Genuenſi præſidio con
pulſus abſcedere, Hiſtriam in hyber
divertit: quantum hic aeris incleme
tia, ac peſtilens cæli plaga claſſem co
fecerit, exeunte hyeme argumento fu
quod ex triginta ſelectarum triremiu
remige, ac milite vix duodecim reſta
rarit; miſſum igitur ab urbe immin
tæ claſſi ſupplementum, mandatu
que Piſano, ut in Cretam navigar
Sed jam iter parantem triſte fatum
cep

epit, certumque venturæ calamitatis ugurium. Refectam enim claſſem, aparatumque belli omnem in mari agreſſa tempeſtas tam fœda ſtrage lace. avit, ut hoſtilis belli effigiem præbeet, plane quaſi Genuenſes quoddam um fluctibus, procelliſque fœdus aderſus Venetum iniiſſent. Duæ, quas x onerariis in portum Anconitanum ncolumes æſtus explicuerat, ſcelere ppidanorum Liguri proditæ ſunt: requas à pacato mari recollegit Piſaus, opportune inſtruxit, iiſque eſt uus dexterrime. nam quindecim hotium roſtratas fugavit, quibus illi proecti in Adriaticum omnia turbabant. n Ægeo mari graviora damna Geuenſibus inferebat Carolus Zenus, uoque prope tempore omnibus locis deſſe videbatur. Uſus eſt fraude ſub æc vafer hoſtis. audito Piſani trajectu d Polam, ab averſo portui promonorio decem majores naves in inſidiis ollocavit, totidemque Venetum inſeutus eſt. Victor, harum ducem Luianum Auriam, ex inſolito certaminis ppetentem ut vidit, in audacia frauem ſuſpicatus, prælium recuſavit. Proterea à ſuis timoris incuſatus, demum d pugnam provocanti occurrit, juſſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſtare in portu quinque triremibus, quæ tempeſtive ſuccederent, ubi neceſſitas poſtulaſſet. Pugnatum accepimus ita, ut utraque claſſis aciem terreſtri ſimilem inſtruxerit. Piſanus fatorum violentia raptus in fallacias ac medius inter hoſticas dimicare coactus, victoriam tandem circumfuſo Liguri reliquit, nullis ſubſidiariis, ut credebatur, in uſum prodeuntibus. Hujus adverſa cladis rumor in urbe evulgatus, incredibile, quo mœrore omnium animo perturbarit. Illius primum auctor Piſanus, quod pugnaſſet temere, poſcitur; inde perduellionis damnati, qu ducis imperio non paruerant, omne ſimul condi carcere Senatus jubet. Hoſti, quo pleniſſime triumpharet, nihi deerat, præter ipſam urbem. Idcirco Petro Auria ducente, ſolvit ab Jade renſi littore, ac more ignis obvia quæ que depopulatus, Gradum, Comaclum Caprulas incendit: propiuſque feren hoſtilia arma, diripit Paleſtrinam, ind Clodiam movens omnia circum eve tit, repletque tumultibus. Verum i unam oppugnandam Clodiam tot animis, viribusq; fœderati omnes ſu acies direxerunt: quippe ea capta in perii finem, occaſumque urbis domin

cert

certo ſperabant. Maxima itaq; vi ſummoque apparatu premi Clodienſes cœpti ſunt: aggeribus, munitionibuſque oppidum qua terra, qua mari circumſeptum, curante ſedulo legiones commeatuſque Carrarienſe. Reſtitit ſupra vires Petrus Hemus Prætor, eluſitque plures dies hoſtium territamenta, ſed tandē, deſperato ſubſidio, fame ac machinis expugnato defenſore, ceſſit oppidum hoſtibus, qui immani ſævitia tum finem cædibus dedere, cum deficerent, qui cæderentur. Sex mortalium millia periere, ingens captivorum fuit numerus. Ad nuncium perditæ Clodiæ, publice ſtatim comploratum eſt: ob id à Patribus, undique ope deſtitutis, miſſi illico Oratores, qui integram tantum libertatem à Carrarienſe, & à Ligure quibuſcumque legibus impetrarent. At ille pervicaci odio, hic præſenti victoria efferus, eam pacis ſpem Venetis reliquam proponebant, ut victi libero jure victoribus ſubderentur. Indignitatis plena reſponſio ultimæ libertatis admonuit Venetum, in libertate natum, pariterque victurum, atque ut quam maxime vegeti ſolent eſſe impetus pro vita dimicantium, ſic plus animi ſumptum à populo quaſi mori-

 turo,

turo, itumque in omnem reliquæ for
tunæ ſpiritum, conclamatumque a
arma claſſico populi, repoſcentis un
voce Piſanum belli ducem. Huic publi
cæ acclamationi aſſenſum, tanquam ar
canæ divinationi, eductuſque è cuſto
dia Victor, totius belli adminiſtrationi
ceu alter Marius, præficitur. Sic civi
tatis ſtudium fortiter inſurrexit, affe
ctante ultro militiam plebe, ac in uſun
præſentem nonnullis ſumptus præben
tibus, & navigia privata ſtipe. At ho
ſtes quoque rē ſuam agebant foris. Me
tamaucum uſque provecti è propin
quo ultimam cladem non ſe dedenti
bus minitabantur. Piſanus recenti claſ
ſe, & urbanis copiis inſtructa, moturu
in Genuenſes, proximum littus muni
excubiis, duasque ante portus fauce
protendit ferreas catenas, & aliquo
ad Popiliam mergit navigia lapidibu
plena: ut ita occluderetur libera in ur
bis aquas navigatio. Sed interim no
deerant audentiores, qui minoribu
cimbis Clodiam prædatum uſque pro
currerent. Thadæus Juſtinianus ex ho
ſtium vinculis elapſus hoſtilia roſtr
juxta Brundulum acriter divexabat
pari ſucceſſu Jacobus Caballus laceſſ
bat in littore Carrarienſem peditatun
Ha

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Hæc in futuram ſpem proſpere in ſalo ·atrabantur; in ſolo turbulentius, cum n laſſos, atque diſtrictos gravis alter ·elli turbo infremuiſſet. Pannonum ·rma per eos dies, inſtigante Patavino, ·enſere Tarviſini, & de eorum incur-·onibus fideliſſima urbs querebatur. ·enatus, qui uno tempore tot bellis ·ufficere non poterat, per legatos ab ·lege pacem petit: at quia iniquæ pro-·onebantur conditiones, rejecta eſt. ·ta ex deſperatione creſcebant animi. ·t quoniam ſupremi Ducis præſentia ·n bello, veluti numen quoddam eſt, à ·uo milites alacres, feroceſque ſpiri-·us hauriunt, Patres in eam ſententiam ·vere, ut penes Andream Contarenum ·rincipem univerſi exercitus regendi ·ſſet imperium: & in patriciorum al-·um redigerentur ii, qui tum privatis ·mpendiis juvaſſent rem publicam. His ·rudenter decretis, cœpit fortunam ·ænitere inflictarum cladium. Præeun-·e ergo Contareno, noſtri viſi ſunt for-·ius, alacriuſque bellare: vulnera ſine ·nærore accipere, mortem intrepidi op-·etere, & illius majeſtate, qui corpus ·nnis quamvis grave, ingenium tamen ·rudentia vegetum bello afferebat, ne-·no militū mandata ducum detrectare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Igitur ſinguli navium moderatores pari animorum impetu implacabilem aſperrimumque hoſtem aggreſſi ſunt. Ioannes Barbadicus ex Albani foſſa Liguſtica præſidia diſpulit: Thadæus Juſtinianus quotidie magis redeuntis, & reviviſcentis imperii ſpem virtute, manuque dabat: nec hiſce, aut cæteris inferior Piſanus in ipſis æſtuariis infenſiſſimi exercitus molem mira felicitate ſuſtentabat, nulla non die victor præda, aut incendiis hoſticarum navium. Carolus Zenus Ligurem toto Adriatico claſſe vagum nullibi in tuto conſiſtere patiebatur. Proſperis hiſce placatæ ſortis præludiis non levis metus invaſit hoſtem, qui omnia in pejus ſibi ominari, caſtris non amplius egredi, ſua ipſa conſilia, conatus, impetus formidare: ita ut deſertor ipſe ſuarum munitionum, operumque pavidus, ac tremens Clodia ſeſe clauderet. Illum mœnibus obſeratum repentina adorin oppugnatione à noſtris decretum eſt idque per principem Contarenum adeo feſtinatum, ut ante Clodiæ portum prius conſtiterit, quam de acceſſu quicquam ad Ligurem perveniret. Ad Venetæ claſſis conſpectum, ac ſi ultima neceſſitas ſolidum ad magna, & fortia

inci-

incitamentum Genuenſes in furorem
verteret, vehementi impulſu ſuis trire-
mibus noſtras naves urgent, initoque
acri certamine onerarias, quæ magno
erant uſui, ſuperant, perforataſque in-
cendunt, ac reliqua claſſe fugata, tan-
tum terrorem noſtris incutiunt, ut a-
pud conſternatos jam pro certo periiſ-
ſe libertas videretur. Omnium tamen
animos voce, vultuque recreavit Con-
tarenus, ac oſtendit calamitoſæ virtuti
fortunam haud defuturam, vanoſque
eſſe eos metus; cum certam de hoſti-
bus victoriam promitteret. Juſſit ita-
que intempeſta nocte mergi duas ex
ſemiambuſtis onerariis in portu, eo-
demque aſtu Brundulum occludi, & re-
liquos impediri aditus, ne qua hoſtica
claſſis exiret, atque ita obſideretur.
Cognito Venetorũ reditu, Ligur priori
impetu ad priſtinam victoriam in no-
ſtros rapitur: ſed ſenſit dolos, cum in
ipſas obrutas naves incidiſſet, incuſa-
vitque Auriam, qui ſuo muneri defuiſ-
ſet, neglecta portus cuſtodia. Acrior i-
taque è vicinia redditus utrimque ho-
ſtis mutuum cruorem quotidianis di-
micationibus hauriebat, ingens ubi-
que ſtrages, ac fere æqualis, niſi quod
Ligurem fovebant ſociorum auxilia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

proinde à Clodia ſummoveri non niſi multa vi poſſe videbatur. Magnam interea ad victoriam ſpem, & momentum attulit Ioannes Barbadicus, qui omnium primus horribile & admirandum in aquis ſpecimen belligerandi exhibuit æneis tormentis, quas vulgo bombardas dicunt. Eorum uſus jam antea repertus ad tutanda, quatiendave ignitis glandibus mœnia, plurimum tunc Venetos juvit. Ille ſingulos lembos, atque triremes novis iis machinis armatas Genuenſium pectoribus objecit: quorum ictibus inſolitis, & inevitabilibus miſere diſcerpebantur. Sub hæc è Græcia cum XIV roſtratis acceſſit Zenus; quarum aliquot Brundulum tranſmiſſæ ad Piſanum ventorum vi abreptæ, (ſic belli aleam alternante fortuna) vicinis littoribus alliduntur, at laceræ, planeque inutiles fiunt hoſtium præda. Læti eo facto, veluti ſi pro illorum cauſa pelagus, venti, cælum dimicaret, duplicem moliuntur eruptionem, alteram ad Lupam, alteram ad Brundulum, utrobiq; tamen cum clade repulſi: propterea aliam effugii viam tentarunt. ex tranſverſo enim littoris, quod in mare proſpicit, alterum velut portum ſibi fodere parant magno ſane

labore,

labore, non tam fugæ deſtinatum iter, quam in obſidentes noſtros viam. Mature eam molem detexit Venetus, certuſque terreſtri manu poſſe diſſolvi, è navalibus copiis expeditum legit militem, qui ſub Caroli Zeni auſpiciis in continentem proſiliret. Ille utraque diſciplina pari laude conſpicuus, pedeſtre bellum ſuſcepit; inſeſſamque ab hoſtibus medio littore turrim ſubvertit: & dum victor ulterius procedit, diſturbato opere, armatas offendit acies, quæ turmatim inconditoq; clamore Brundulo, Clodiaque in Venetos irruebant. In confertiſſimos hoſtium cuneos penetrat Zenus, nec ducis minus virtute, quam militis ardore Brundulanas primum copias in turpiſſimam vertit fugam; mox Clodienſes, occiſo Auria, inſequitur uſque ad pontem, quo in alteram ripam Clodiam verſus trajicitur. Pons à fugatis ex acie, atque à tranſmiſſis ab oppido in ſubſidium, occupatus ruinam traxit præ pondere, in ſubjectas aquas mortalium plures dimiſit, ac retinuit Venetum, ne tum Clodia potiretur. Ea prælii calamitas, fractique pontis jactura tanta fuit, ut ad tria millia hoſtium interiiſſe dicantur, & capti fere ſexcenti. Poſt hæc de-

den-

dente ſe Brunduli caſtro, Clodia terra ſimul, marique obſideri potuit. Incluſi intra mœnia, non armis, non commeatibus egentes, quæ largus omnia ſuppeditarat Carrarienſis, decrevere novo vincendi genere, ſcilicet non pugnando, ſuperare, rati Venetam virtutem, ac patientiam mora, tædioque conſeneſcere. At Zenum nulla ſecuritas poſt victoriam, neque ulla ſegnities inceſſerat. Quare à Clodiæ portu circum ipſam urbem caſtrametatus, illam vallo, foſſa, inductoque mari, caſtelliſque circumdatam ſubjugare non ferro, ſed fame ſtatuit. tanta uſus vigilantia, ut procedente obſidione, obſeſſi confœderatorum ſuppetias fruſtra implorarent. Genuam ſubinde it nuncius, qui claſſem Clodiano portu retentam, ſperatam excidiſſe victoriam referret, & alterum navalem apparatum inſtruendum, quo mœſti cives urgenti ac miſeranda calamitate eriperentur. Ea propter ad liberandos obſeſſos Matthæus Maruffius in Adriaticum tredecim triremibus navigavit. ſed metu Venetæ claſſis, dum ſuam Clodia procul ductaret, in Thadæum Juſtinianum incidit ex Apuliæ frumentatione redeuntem. Hic conſpecto hoſte in Si-

pon-

pontinum portum deflectit, quem inſectatus Ligur viribus diſparem oppugnat, comprehendit, atque iterum in captivitatem abducit. Secunda hac pugna Clodiam appellit, ut, ſi qua poſſet, obſeſſis ſubveniret, atque ob id etiam noſtros importunis clamoribus provocabat. Piſano immodeſtæ temeritatis caſtigatio commiſſa, cujus nomine vix audito cővitiantes turpi fuga, ſe ejus furori ſubduxerunt. Cedentes in Dalmatiam Piſanus inſequi noluit. cæterum qui obſidebantur, percepto amicæ claſſis adventu in uſum novorum lintrium tecta, parieteſque reſciderant, quibus per internas aquas clanculum delati in mare ad ſuos profugerent: & effugiſſent quidem, ſi Zenum hoſtile opus, vafrumque ingenium latuiſſet. Is extemplo ad mare acceſſum prohibuit parvis myoparonibus, invectuſque in fugam molientes, omnes in oppidum rurſus compulit, ſuccenſis naviculis. Ad ultimum extrema defatigati inedia, & ad obſcœnos quoque cibos redacti, non prius de ſe dedendis cepere conſilia, quam auro tentata aliquot Venetorum ducum pro effugio fide. pervenit & hoc ſcelus opportune ad Zeni aures, qui in delatos reos ſub hoſtium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſtium oculis animadvertit, atque exinde majori ſtudio continuata eſt obſidio. hac demum domiti Genuenſes miſere legatos, qui nudis tantum corporibus liberam abeundi facultatem deprecarentur: ſed rejecti, repulſique invaleſcente rerum penuria coguntur ſeſe victorum arbitrio & poteſtati permittere. Decimo itaque obſidionis menſe, non tam armis, quam, turpe nihil non experti, fame devicti eaſdem conditiones à victore Veneto accipere coacti ſunt, quas illi antea victo obtulerant, haud levi temperandæ victoriæ documento. Capta Clodia, quatuor hoſtium millia in publicas cuſtodias data ſunt: unde viginti triremes captæ: & biduo integro facta prædæ licitatio. Quoniam vero nunquam Veneti domitis hoſtibus victoriam exprobrarunt, qui, nec ſi vincerentur, frangi animo, nec ſi vincerent, ſecundis rebus inſoleſcere conſueverunt, ideo publice, privatimque ſingulari lenitatis exemplo ita habiti ſunt captivi, ut non facile crederes, eum eſſe Genuenſem, qui Venetam libertatem non ita pridem opprimere ſtuduiſſet.

Terge-

Tergeſtinorum defectio ſecunda. Juſtinopolis iterum recepta.

1381.

NOn quievere Clodiana clade pervicaciſſimi Ligures, ne tam virtute, quam fortuna ſuperati viderentur. Prompti igitur ad vindictam XX roſtratarum claſſe non multo poſt Genua egreſſi Hiſtriam, & Dalmatiam ſollicitant, atque in primis retrahunt à Reip. obſequio Tergeſtinos. Prona in ſcelus gens hæc fidem deſerit, conjectoque in vincula Donato Throno Prætore fugat ex utraque arce præſidium. Eadem veſania furit Iuſtinopolis, ſed arx Veneto firmius adhæſit. Auctis denique viribus hoſtis prope ipſa æſtuaria rurſus ſtare viſus. Quocirca Zenus adverſus denuo inſultantem immiſſus, reddito prius ſecuro ab incurſibus mari, in hoſtile delatus ſolum, oppida vicoſque ſecundum Lunæ portum evertit, in eumdem invectus paulo poſt Piſanus illum Pirano diſpulit in Dalmatiam, ubi diu inter ſcopulos latuit. Verum ut partæ de Genuenſibus victoriæ nihil ſupereſſet, Tergeſtum, ac Juſtinopolis rebelles urbes in obſequium erant reducendæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

dæ. Decretum itaque primum Juſtinopolitanam moliri oppugnationem, qua peracta proſpere, ſperabatur ultro ſe Tergeſtum dediturum. Piſano hæc una commendatur expeditio, qui jam hoſti terrori erat. Igitur claſſe optime inſtructa in provinciam delatus, ſpeculatorias, lectaſque turmas præmiſit, quæ nocturno deſcenſu pontem reſcinderent, qui Juſtinopolim jungit continenti, ut ab ea parte rebellibus externa auxilia retardarentur, & ſummo mane tanta celeritate ad inimicum littus appulit, ut Juſtinopolitani, quem venire non ſenſerant, videre ſe vix crederent. confeſtim circum jacentes agros vicoſque fœdat incendiis in obſeſſorum metum; denique urbis mœnia omni telorum, pilarumque genere adeo quaſſavit, ut, tandem oppidani conſternati animo iterum in poteſtatem venerint. Poſt domitam Juſtinopolim Piſanus Liguſticæ claſſis reliquias inſectatus, eas in Pelignis littoribus fœdiſſime laceravit, ſumpta de Polæ, Arbæque vaſtatione, & de abducto in captivitatem Ludovico Contareno, vindicta. His geſtis, Jaderam tenuit; poſt apud Sipontum correptus lethali morbo interiit, univerſis merito fortiſſimi

viri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

viri ſortem collacrimantibus. Sed poſtquam privato, publicoque dolori indultum eſt, Patres maritimis rebus ſumma cum adminiſtratione præficiunt Carolum Zenum. Interea Aloyſius Lauretanus apud Curictam hoſtes dedit in fugam, eoſque toto poſtea pelago Zenus exterminavit, compreſſa quoque illorum audacia, qui circa Anconam in Venetos negotiatores piraticè incurſabant. Ad hæc, modo Inferum mare, modo Superum perluſtrando recentem Liguris claſſem quæritabat, quam per eos dies VII ac XX triremium Genua prodiiſſe audierat. Nec vanus rumor. nam illa repentino appulſu Iuſtinopolim denuo ſubjugarat. Carolus non alia vi, quam facta in hoſtilem provinciam irruptione, abducendum hoſtem ratus, & pari exemplo Hiſtriæ clades in Liguria vindicandas, illuc tota mole converſus, maritimam oram tantis calamitatibus infeſtavit, ut inhærentem, atque incubantem alienis rebus militari hac arte retraheret. Ita bis continuato bello Iuſtinopolis amiſſa, bis recuperata. Cum irrequieto ſane, vehementique hoſte pugnatum, qui fortunæ judicium pati inſolens, repetitis excurſibus, à Piſauro Clodiam

uſque,

uſque, mare quaſi tempeſtate denuo præcluſerat. hinc à noſtris circa urbis portum aliæ erectæ munitiones, diſpoſiti in littore milites, imperatæque naves, quibus per occaſionem quæcumque hoſtilis audacia comprimeretur.

Bellum ſecundum Carrarienſe.

1382.

VIx ſedata maritimi belli procella, altera tempeſtas ab Carrarienſibus aliunde mota perſtrepuit, eodem tempore, quo periculoſiſſimis bellorum curis implicabatur Reſp. Tarviſium illi affectabant, quamobrem cepere vaſtatis in confinio agris, poſitis ad mœnia caſtris, extructiſque turribus, quæ murorum pinnis imminerent, urbem diu noctuque fatigare. Et ut brevi illius abſolverent oppugnationem, interceptis commeatibus, Silim fluvium in diverſa diduxerant. Tarviſina præſidia non tam hoſtium metus, quam rerum omnium penuria inceſſit, quare ut animis conſternatis noſtri ſuccurrerent, armatis quibuſdam lintribus ſibi aperire conantur inſeſſas aquas, Marci Caravelli ingenio. Is hoſtiles machinas ab amne revellere aggreſſus, ab incepto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

pto opere à Carrarienſibus deturbatur, incaſſum è fluminis ripa opem afferente Saraceno Dandulo. Acrius exinde oppugnatum Tarviſium, circumlatiſque hoſtium magno terrore ſignis, Caſtrum-francum, munitioraque alia circum municipia Patavinis tradita ſunt. Quare cum ſpes omnis retinendi Tarviſii cecidiſſet, viſum eſt Senatui eam urbem Leopoldo Auſtriaco Duci tradere, in contumeliam inviſæ gentis, & ut Reſp. liberata domeſtico bello, tota in Liguſticum inſurgeret, quod fama erat magis, quam antea erupturum. Carrarienſes de Veneti Legati profectione ad Auſtriacum certiores facti, in Tarviſinos majori rabie concitantur, utque majorem obſeſſis metum incuterent alienis calamitatibus, Noalium evertunt, Acelum ſolo æquant, Serravallium, & Cuneanam arcem deditione capiunt. Adventantis hæc inter Leopoldi ad recipiendũ Tarviſium fama cum valido exercitu Carrarienſium copiarum ductor Arcuanus Buzzarenus exterritus Patavium feſtinata fuga receſſit, reverſurus ubi juviſſet. At vix Leopoldus, nullo obſtante Plavim tranſmiſerat, intraque urbem feſtis acclamationibus erat exceptus, cum

cum hoſtes recollectis in unum copi ipſum ſecurum inopinato armoru ſtrepitu turbavere. Pavidum, necdu auxiliis confirmatum ingentibus pr miſſis expugnant, ut Carrarienſib quod ferro aſſequi nequiverant, au concederet. quæ omnia prius perfect pactaque fuerunt, quam quidqua eorum geri Venetias nunciaretur. In dignum id facinus noſtrorum anim altius inſediſſet, niſi per eos dies pa inita cum Genuenſibus, in quam u trumque populum, ac fœderatos Prin cipes ſollicitarat Aimon Allobrogu Dux, tanta lætitia Senatum cumulaſ ſet, ut tum adverſa hæc nō ſentirentu

Fœdus cum Mediolanenſium Duce i Carrarienſes.

1388.

NOndum elapſo pacis ſeptenni redit ad arma Franciſcus Carra rienſis, præſidente Reipub. Antoni Venerio: neq; aliam ob cauſam, quam quia quietis impatiens, & alieni impe rii cupidus. Inierunt Veneti cum Ga leatio Vicecomite Mediolanenſium Duce fœdera adverſus turbidum Prin cipem, ut illo diviſim oppugnato, fa-

cilius

ilius à ſe propulſarent injurias. Quare
continenti progreſſus in arma Vice-
omes Patavinæ urbis exitium omni
ormentorum genere proſpere moli-
us eſt. Franciſcus ut ambitionis, ru-
tæque pacis daret pœnas captus in
nſubriam deducitur, clauditurque an-
uſto carcere, qui paulo antea amplo,
opulẽto oppido vix capiebatur. No-
tri comparata aliunde plurium navi-
iorum claſſe ad oppugnandas hoſtiles
n ſtagnis, ac in fluvialibus oſtiis ere-
tas munitiones progrediuntur, Fran-
iſco Delphino præfecto. Poſt arces,
aſtraque occupata everſaque, ab aquis
n ſolum translato bello, Tarviſinam
xpeditionem ſuſcipiunt: & quamvis
am fuſi, & ſaucii hoſtis reliquias ado-
irentur: non facilius tamen domuere,
uam integri, & recentis. Itaque inter
aria armorum diſcrimina Tarviſini
/enetæ clementiæ memores ſeſe fidei,
bſequioque Reip. alacres tradidere,
expulſis Carrarienſibus: tantaque con-
tantia, ut nec fidelior in poſterum re-
perta gens ulla ſit, in ſumma etiam Ve-
netarum rerum deſperatione.

Bellum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum ſociale in Galeatium Vicecomitem Mediolani Ducem.

1397.

GAleatius, præclariſſimarum urbium acceſſione, quippe qui Patavium jam occuparat, jamque Veronam, ac Vicetiam, expulſis Scaligeris, invaſerat, tumidus, & ferox dum integras provincias ſuo addere imperio connititur, ſibi finitimorum Principum invidiam conciliavit: inde odium, & reprimendæ cupiditatis conſenſus, eo præcipue tempore, quo ille cum Bononienſibus, ac Florentinis præliabatur. Ejus belli incendium cum per viciniam timeretur graſſaturum, univerſi propemodum Italiæ Principes ad id reſtinguendum ſancitis fœderibus, ſociatiſque armis conjurarunt. Veneti claſſe per Padum in Mincium traducunt, quia hoſtis in Mantuanum ſocium primo moturus credebatur, & audaciſſime Vicecomitem adorti unica dimicatione claſſicum ejus apparatum profligant, gloriamque confecti belli, ſervata Mantua, reportant. Huic victoriæ alterum non minus illuſtre facinus adjungitur. Galeatius Patavium, uti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

uti diximus, ſui juris fecerat, fuga, cæde, captivitate Carrarienſium. Evaſerat Franciſcus, junior appellatus, atque jamdiu apud Bavariæ Ducem latuerat, donec ſibi recuperandæ paternæ urbis occaſionem virtus, aut caſus dediſſet. Accepta itaque Italica conſpiratione in Vicecomites, ignoto habitu Venetias venit, exorataque Senatus clementia, Patriæ, ac urbis adminiſtrationi reſtitui impetravit. Beneficio igitur, armiſque Reipublicæ iterum Carrarienſium familia Patavio potitur, ejuſque imperium Franciſcus recipit Senatus Veneti munificentia. quæ cum barbaros & immites quoque animos conciliet, quis credat in Rempublicam arma denuo ſumpturos Carrarienſes?

Bellum cum Genuenſibus Octavum. 1401.

PRæerat urbi Michael Stenus, cum Genuenſes rupto fœdere, violataque pace alterum ex præſenti tranquillitate belli turbinem excitarunt, non irritati, ſed ipſo, quo antea invidiæ æſtu, aut morbo dominationis: quaſi cum Venetis naturale haberent diſſidium. Buccicaldus quidam Gallus per

ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ea tempora rem Genuenſem admin-
ſtrabat. Hic cum tribus ac viginti trir(
mibus Tamaſſum, Cypri urbem, adn:
vigavit, ut inde, ſi daretur occaſio, i
Syria novi aliquid tentaret. primo ig
tur Berutum oppidum prædabund
aggreditur, ingentes ex eo prædas agi
infeſtus etiam navibus onerariis, qu
Venetorum merces vectabant; nec pr
vatis contentus, fur publicus habe
voluit: auſus etiam Reip. claſſem apu
Methonem populari, quaſi certus vi
ctoriæ ex ſociorum piratarum numer
Cæterum Carolus Zenus Genuenſe
vincere aſſuetus in temerarium hoſter
ſtrenue, ſuoque more detonuit; conſi
lio manuque acris per prætoriam di
currens illud ſæpius ſuis repetebat, no
multitudine ac ferocia, ſed virtute mili
tum ac prudentia Ducum conſtare vi
ctoriam. At dum quoque de triumph
hæſitaret fortuna, Hermolai Lombar
di adventus rem Venetam undecim ro
ſtratis ægre defenſam, peneque expu
gnatam erexit aſtu. Is cum plenis veli
in hoſtilem claſſem, duabus triremibus
impreſſionem feciſſet, jamque inimica
contingeret, juſſit momento velorum
funes incidi, quæ ventorum vi rapta
unius hoſtilium navigiorum milites

reti:

:tis inſtar involvit, ut omnes ad unum
ıcruento marte cecîderit, & aliud in-
ſto ictu percuſſum cum propugnato-
ɔus demerſerit. His auſpiciis reſtau-
ıta quaſi de integro pugna, Zenus
ıccicaldum ita oppreſſit, ut, quamvis
ıplici vulnere ſaucius nõ prius ex acie
ceſſerit, quam victum hoſtẽ, omnique
:ne apparatu exutum in fugam con-
:erit. Parta victoria Venetus ad ſuos
tus revertitur. cujus magnitudine
ıantus Genuenſibus incuſſus fuerit
etus, vel ex eo conſtat, quod nulla in
ɔſterum ab ipſis Reipublicæ vis illata.

Bellum Carrarienſe tertium. 1403.

MAjores ſuos imitatus Franciſcus
junior Carrarienſis, atque hæres
ternæ ambitionis, dum per omne
:fas imperium proferre ſtudet, con-
macem ſe quoque, & ingratum ad-
rſus Remp. declaravit. Primum ita-
ıe cum, ſublatis veneno Scaligeris,
:ronam occupaſſet, cœpit armis ur-
:re Vincentiam. Cives tyranni mores
:teſtantes ultro ſe Veneto Senatui
:didere. His in patrocinium ac fidem
ſceptis, ad Franciſcum miſſus nun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cius, ut deſiſteret Vincentinos injuri
laceſſere; & niſi temperaret, bellum ir
diceret. Ille acceptorum beneficioru
immemor, non modo Venetorum po
ſtulatis acquievit, ſed legatum per ob
ſcœnam turpemque contumeliam vio
latum, & irriſum remiſit. Quare hau
cunctanter in arma conclamatum, præ
fectis terreſtrium copiarum Paulo Sa
bellio, bellique ſocio Franciſco Go
zaga Mantuano; navalium Marco Gr
mano, ut non tam terra, quam aqu
ſacrilegi hoſtis temeritatem, ac perf
diam retunderent, & caſtigarent. Gr
manus armatis lintribus in Meduacu
illatus ex omnibus ferme locis mun
tiones & Carrarienſis præſidia detu
bat: Gonzaga cum Sabellio Patavinu
agrum ingreſſus eadem fortuna circu
omnia ſubvertit, atque crebris vaſta
tionibus, & incendiis quotidie ſtrep
dantis civitatis oculos fumo, ac pulv
re implebat. Verum quia facilius ceſſi
rus videbatur Carrarienſis, ſi divi
armis peteretur, juſſus eſt Gonzag
bellum in Veronenſibus adminiſtrar
qui ea arte, & ſolertia arma moder
tus eſt, ut interclufis undequaque ſu
ſidiis, ipſa pene, qua cœpta eſt obſide
die Verona capi potuerit: ſed nihil a
qu

ıe, atque inviſa Carrarienſium do-
inatio, odiumque ob interfectos Sca-
ꝫeros deditionem maturavit. Noſtri
bem adepti, hoſtium obtruncant
æſidia, inſecutique Jacobum Fran-
ſci filium clam aufugientem prope
oſtiliam capiunt, ac Venetias vin-
um mittunt. Hæc inter Franciſcus
m diu labantes in præceps res ſuas
ſtinere non poſſet, ad externa con-
rſus auxilia, Albertum Ateſtinum
rrarienſium Ducem in Remp. conci-
vit. At Senatus ut certum, iratumque
oſtem cum Alberto committeret, illi
atrem Actium exulem opponit dupli-
injuria metuendum; & libertatem,
Polyneſum jure ſibi repetentem. Hic
fuſus cum Venetis turmis in Ferra-
enſes agros nihil cui ferro, & igne
oceri poterat, non fœdiſſime vaſtat.
aducta etiam claſſis per Ioannem Bar-
ım, utrique Padi ripæ adeo ſe præbet
feſtam, ut Ferraria ex metu nutaret.
uare cum ſe inexplicabilibus malis
oppreſſum iri cerneret Albertus, poſitis
mis, à fratre, juſſu Senatus acceptis
nditionibus, pacem redemit. Sedato
oc motu bellum validius in Carrarien-
m recruduit, ductore Galeatio Gru-
ello, qui mortuo Sabellio ſuffectus,

ut in hoſtile ſolum pervenit, arces vicos terrore, colles & agros popul: tionibus complevit. Patavium tander promotis caſtris, cum aliquot dies m: chinarum impetu primum illius, & ſe quentem murum proſtraſſet; ſcalis de inde, & irruptione ad portam Sanct Crucis peregit excidium. Fugatur i arcem Franciſcus, qui, velut in alter oppido victori diu reſtitit. hic acrite obſeſſus, & prope expugnatus hoſtis ferociter pro ſe pacis leges agebat, ve luti re integra, ac in ipſo interitu ſu perbiſſimus. Cæterum Patavini noi tam feſſi fame & bello, quam domir pertæſi contumaciam, verſa in rabien fide, Principem in Venetorum manu dederunt. Hunc in modum recipitu arx, ipſeque captivus Venetias ductus digna ingratis pœna, jugulatur. Ho Patris, & Avi fatum quinquennio poſ ſubivit etiam Marſilius, auſus res no vas moliri, in quo omne Carrarienſi familiæ genus extinctum accepimus ut nullus remaneret, qui tantorum fa cinorum capeſſeret ſucceſſionem. Ex hoc trium annorum bello acceſſere Veneto imperio Vincentia, Verona Patavium, aliaque complura clariſſima oppida. Ii nempe ſolent clementiæ

Prin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

rincipum eſſe fructus: tyrannis autem on diuturni obſequii magiſtra eſt.

ellum cum Sigiſmundo Imperatore. 1409.

TAndem Jadera non armis, ſed auro Venetæ ditioni debebat accere cum univerſo agro, ſuiſque à mari mitibus. Hanc Ladislaus Panoniæ ex in Neapolitanum Regnum, quod uper obtinuerat, profecturus, Reiubl. vendidit centenis millibus numnûm. Ita Venetus, per vicinas, remo-ioreſque gentes, jam manuducente ortuna, diffuſus, juſtis armis, honeſtiſmiſque titulis ſuum imperium auxit, propagavit. Interim tamen Sicum, Seenicum vulgo, plurimum civili diſcoria vexabatur, quippe dominante plebe c Sigiſmundi Imperatoris ſtudiis animata, nobilium hominum ordo in exiium actus fuerat: hic adverſus ſordilum vulgus Reip. auxilium impetrait, & eò promptius, quod ſi negareur, rebellionis periculum, quadem veuti contagione, in finitimos erat pronanaturum. Confeſtim igitur expedia claſſis, ad Sicenſem oppugnationem raducitur, ſubitaque aggreſſione ten-

tatur oppidum. at propugnatoribu impigre erumpentibus diu in obſidic ne laboratum eſt. Porro finem huju belli urgente Senatu, claſſico appara tui juncta eſt etiam terreſtris manu ſub Ludovico Buzzacareno. Hic ho ſtem jam terra marique circumſeſſun brevi ad extrema uſque compulit, ſe dum ille ſegniter rem bellicam admi niſtrat, ac ſine ſanguine triumphar ſtudet, obſidionem in alterum annum protrahit, & Sigiſmundum Imperato-rem ſuis ſedibus evocat, qui deditæ ſi-bi plebis cauſæ patrocinaturus magno equitatu Venetos fines ingreſſus ino-pina irruptione terrorem longe late-que omnibus incutit, & expulſis Savor-nianis, potitur Utino, adimitque Reip. Belunium, Serravallium, & Feltriam oppida, non indecora Carrarienſis belli ſpolia. Tarviſium erat reliquum, cujus tum agrum hoſtis miſerrime prædaba-tur. Tanti belli incendium furtim e-natum repreſſuri Veneti, tumultuario milite occurrunt. Sed, ne latius vaga-retur, effecit Carolus Malateſta, dum cunctando magis, quam dimicando, ſuperbientem rapinis hoſtem integro ferme triennio in Tarviſinis remoratus eſt. Tandem diuturni belli calamitate

utrin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

utrinque fatigati animi nihil magis exoptabant, quam pacem. Sed hujus improbatis hinc inde cõditionibus, quinque annorum induciæ pactæ ſunt, conventumque ut interim de Sicenſibus Romanus Pontifex arbitraretur.

Vtinum cum Foro-julio receptum.

1420.

ELapſis cum Sigiſmundo Imperatore induciis, repetendi quæ ſuperiori bello erant amiſſa, opportunam Venetis occaſionem dedere Utinenſium diſcordiæ. Utino, uti diximus, Sigiſmundus expulerat Savornianos: hos ſibi populares repoſcebant: reſtitui obſtabat Ludovicus Tecchius Patriarcha Aquilejenſis. Ita in partes diſciſſa urbs Venetos in ſpem erexit imperii. Profecti itaque in Fori-julii expeditionem Sacilium primo vi, Cividatenſium deinde oppidum voluntaria deditione recepere. Hinc bellum ortum cum Tecchio, Cividatenſibus irato, quia ſe dedidiſſent. Ille ſuo, & Cæſariano milite innixus, oppidum, veluti rebelle, ſumma contentione oppugnat. Veneto tamen recepto præſidio reluctatur intrepide, protrahitque Tecchium, ut non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tam obſeſſorum virtute, quam ſuperveniente hyemis aſperitate obſidium intra quintumdecimum diem ſolvere coactus ſit. Veneti ea inter Feltriam, Belunium, cæteraque caſtra hoſti antea tradita priſtinæ addunt ditioni. His geſtis, Foro-julienſis Patriæ ingreſſi fines, ſubruta ejus nominis arce, prope Utinum caſtrametantur. Ea in urbe domeſtica protinus arma quievere, ut, de Venetis fama innotuit, in libertatem eos vindicaturis, qui per injuriam opprimerentur. Hæc una moderatio in bello maximum momentum habuit, & hæc Utinenſes Reip. nulla vi obnoxios reddidit, tanta Patrum lætitia, ut miſſa ad illos populos ſit legatio, & impetrata Savornianis, cæteriſque extorribus patriæ jura, & libertas. Utinum ſecuta univerſa Fori-julii Provincia, ſponte Venetam adminiſtrationẽ, Thoma Mocenico Principe, ſuſcepit.

Dalmatia recepta.

1423.

SUb hæc etiam tempora flante à mari proſpera fortunæ aura, ſelectiſſima claſſis Adriaticum navigavit, quæ, Petro Lauretano ductore, cum totam

Dal-

Dalmatiam perluſtraſſet, tanta incolas affecit formidine, ut univerſa ea Regio non armorum impetu, ſed ſpontanea deditione Pannonico jugo excuſſo rurſus Reipublicæ dominationem ſuſceperit, anno quinquageſimo octavo poſtquam vi barbaræ genti paruiſſet. Rebus ita feliciter comparatis è Dalmatia fortunatiſſimus Imperator in Helleſpontũ trajecit, atque cum Turcicis piratis proſpere conflixit, illoſque ad Callipolim memorabili pugna, ac totius pene claſſis captivitate debellavit.

Bellum Inſubricum primum cum Philippo Vicecomite Mediolanenſium Duce.

1426.

NEc minori ſecundarum rerum eventu Franciſcus Fuſcarus præfuit Reip. Sub hoc Duce, qui omnia fortunę incrementa propriæ virtuti debebat, mirum quam latè ſe protulerint Veneti limites; & præcipue eo bello, quod adverſus Philippum Vicecomitem Mediolanenſium Ducem geſtum legimus. Cum enim ille Florentinos armis fatigaret in immodica af-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

fectantis imperia ſuſpicionem venit. Oppreſſi noſtra implorant auxilia: & placuit Senatui opem tantis ferre ſupplicibus, ac Vicecomiti bellum indicere, quoniam neglectis ſpretiſque legationibus, in eam rem miſſis, haud ceſſaret ab injuriis. Declarato hoſti junctum cum reliquis Italiæ Principibus fœdus primo objectum eſt; deinde arma intentata. Exercitus, quem propriis ſumptibus Veneti compararant, & in quo tum XVI equitum millia, peditum VIII fuiſſe perhibentur, uni Franciſco Camignolæ, viro ſtrenuo committitur, qui Philippi ſuperbos mores peroſus ab eo deſciverat. Venetorumque ſtipendia ſequebatur. Ille itaque ſuſceptam expeditionem aliquo egregio facinore auſpicaturus, Brixiam aggreditur, quam tamen non vi, ſed Avogadræ gentis in Rempub. propenſo ſtudio, obtinet, excepta arce. Recuperatum venit amiſſam urbem Franciſcus Sfortia; verum inſultanti circa mœnia, omniaque more ignis corripienti ſtrenue ſeſe oppoſuit Venetus imperator, hoſtemque fuga dilapſum debellaſſet, niſi illi corporis ægritudo moram injeciſſet. Interim abſente Carmignola univerſæ militiæ præponitur

Fran-

Franciſcus Gonzaga. Hujus dexteritate, Victoris Barbari ſolertia, & Nicolai Ateſtini virtute effectum, ut interclufis aditibus nullus in Brixienſes hoſtilibus copiis ingreſſus pateret: neque iis, quas Angelus Pergulanus ab Hetruria deducebat: quamvis auſus (tantum temeritatis, ex parva noſtrorum dolo fugata manu, conceperat) oppugnare caſtra: ſed exitus incœpto defuit: nam reſtituto ſaluti Carmignola, Brixienſis arcis obſidio efferbuit ita, ut ſe dediturum præſidium proclamaverit, niſi in decimum diem venirent ſubſidia. hæc ne accederent, repetitis non ſemel certaminibus, impigre diſtinuit dux Venetus, cui tandem facta eſt arcis deditio. Hinc ad reliqua circum oppida recipienda pari felicitate feſtinatum eſt. Hæc inter ad pacem hortabatur diſſidentes Martinus Pontifex. Verum dum ægre patitur Vicecomes à Veneto ſibi leges præſcribi, recentes utrinque copiæ veteribus additæ ſunt: terreſtrique militiæ adjuncta maritima, ut aquis terraque bellum aleretur. Hoſtis ſub hæc adornata apud Cremonam claſſe Caſale-majus in Padi ripa vi obtinet, aliaque Mantuani agri municipia. Porro quæ occupave-
rat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

rat vix ad famam retinuit. quippe e: ſubito Franciſcus Bembus, & Stephanus Contarenus Padanæ Claſſis Præfecti recepere, tanta vicinarum gentium conſternatione, ut inde Cremonæ ſumme trepidatum ſit. Hæc urbs incolarum fuga deſerta tum primum Reip. paruiſſet, niſi effuſi avide ad prædas noſtri milites in agris ſubſidiſſent. Sed mox incuriæ pœnam dedere. nam ab irruente hoſte vagi diſpalatique magna cæde proſternuntur: Carmignolam interim, Brixiæ conſervandæ intentum, crebris incurſionibus territabat Philippus, quem tamen reciprocante induſtriæ armorumque æſtu ita elidebat Petrus Lauretanus, ut facilem Cremonæ aditum Veneto Imperatori ſe iterum aperire confideret. Hoſtis, ubique præſens, juxta Octolengum parat inſidias tranſeunti Veneto, eoque loci varium iter, multuſque labor militum, commoda belli momenta Philippo exhibuit, internecione attritis eo modo noſtris, ut vix ullus à ferro liber ſuperfuiſſet, niſi Carmignola, ejulatibus oppreſſorum excitus, adproperaſſet ſubſidio, reductiſque ad ſigna fugientibus graſſantem hoſtem invicta prope fortitudine repuliſſet. Olio amne deinde

pontę

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ponte ſuperato ſecus Padi ripas haud longe Cremona metatus eſt. Ob exercitus viciniam maxima rurſum finitimis incuſſa formido, ac ſi omnes uno impetu Venetis armis exſcinderentur. Ipſe quoque Philippus trepidare viſus eſt, cum publice indixiſſet, ut qui proprias fortunas, reſque Principis ſalvas vellent, ipſum armati ſequerentur. Sic innumeras collegit copias, Venetumque aggredi ſtatuit ad Summum Cremonenſium vicū: & ambigua capiundi belli conſultatio ferociæ ceſſit Franciſci Sfortiæ. Hic gloriæ avidus in Veneta caſtra promptiſſimus irrupit, pugnavitque tam ſtrenue, ut ob id ſolum opportuno præſidio Cremona munita ſit. Noſtri tandem è munitionibus egreſſi Maclodium ivere, quo loci ſub hoſtium oculis Veneta ſigna in Vicecomitum dedecus extulerunt. Hanc ignominiæ maculam Veneto ſanguine eluendam conclamabat idem Sfortia, & Nicolaus Picininus. Quamobrem Carolus Malateſta, cui per eos dies ſui exercitus curam Philippus detulerat, in Venetas acies utrumque ducem à fronte præmiſit, ipſe à tergo in eaſdem furtim erupturus. Hoſtilem fraudem pari ſtudio eluſit Carmignola. Nicolaum

laum enim Tollentinatem cum parte exercitus ad Terentianas paludes inſidere jubet, & inde non prius exilire in hoſtium latera quam ipſe cum reliquis copiis Malateſtam à Pompejano caſtro venientem in pugnam evocaſſet. Hoc modo conſeritur utrinque atrox prælium, & poſtquam ad integram agminum decertationẽ, ex qua omnia pendebant, perventum eſt, Tollentinas acri impreſſione excepit incautos. Ita igitur cum diu acies æquo marte occiderent, atque occiderentur, in medio pugnantium ardore ſtetere immotæ, quaſi inter ſe conveniſſent: ſed interim deliberabat fortuna quid ageret; repetitis tandem congreſſibus Venetorum victoria fuit. Maclodium, ignobilis antea Cremonenſis agri vicus, tum nobilitatur magnitudine cladis, quæ quanta fuerit, hoſtium captivitas declarat, quorum millia octo, cum ipſo Malateſta, cenſa ſunt, præter bellica omnia impedimenta, quæ in prædam venere. Tanta denique conſternatione affectos fuiſſe conſtat, ut ſi quemadmodum Venetus imperator vicerat, victoria uti ſciviſſet, ejicere principatu Philippum eo die facile potuiſſet. Sed plerumque victori mentem adimunt

læti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

læti ſucceſſus. quare Carmignola, & integrum neglexit triumphum, & quod eſt abſurdius, Malateſtam cum captivis ad unum, inconſulto Senatu, libertati reſtituit. Hæc propter illius ſuſpecta primum fides apud Venetos. Philippus interim coactus quamcunque pacem præſenti calamitati præferre, in eas conditiones deſcendit, quibus Venetæ Reip. Brixia, Bergomum, aliaque omnia in Cremonenſibus occupata oppida jure belli concederentur. Atque ita in continenti Venetę dominationis termini latiore gloria dilatari cœperũt.

Expeditio in piratas quarta.
1430.

ARdebat cum Vicecomitibus bellum, quando de expugnata à Turcis Theſſalonica in Macedonia relatum eſt. Etſi vero Patres in Italia graviſſimarum rerum ſerie implicarentur, hanc tamen alteram ineunt expeditionem ſub Petri Michaelii ductu in piratas. Libero enim maris uſui maximum ineſſe momentum noſtris ſemper eſt viſum, tum ad commeatus in Urbem invehendos, tum ad convectandos ſubſidio milites, quibus ea tempeſtate

Reſp,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Reſp. maxime indigebat. Claſſis itaque Præfectus maritima ora perluſtrata, munitiſſima caſtra Chryſopolim, & Caſſandrum in Aſiæ littoribus eripuit Barbaris, purgatoque mari his infenſis prædonibus, Ponti aditum, Venetis antea clauſum, aperuit. Poſt hæc reparatæ auctæque claſſis Andreas Mocenicus curam ſuſcepit, imperante Senatu, ut Chium Ligurum piratarum nidum, terra marique obſideret: quoniam vero bellicas machinas munitum oppidum eludebat, prædabundus in proxima littora diſcurrit miles, omniaque incendiis cædibusque terret vaſtatque. Poſtremo delegatus in provinciam Silveſter Maurocenus infeſtos prædones debellavit. ille cœptæ expeditioni inſtans aſſidua navigatione, & indagine omnes portus, omneſque tum Adriatici, tum Ægei ſinus, eò amplius exploravit, ut brevi utrumque mare ab Turcarum, Ligurumque direptionibus tutum, ſecura pace, reddiderit.

Bellum Inſubricum ſecundum.

1431.

NOn poterat pax cum Philippo eſſe diuturna, quia ſolitus jam vivere bello, & aliena concupiſcere, iterum

rum arma in Florentinos, Reip.ſocios, converterat. Hanc ob cauſam terreſtres, & navales copiæ ab Senatu imperatæ, ut amicis opitularentur. Claſſis in Padum agenda Nicolao Triviſano traditur, Carmignolæ pedeſtris militiæ imperium, atque utrique mandata hoſtis vindicta, ſeu ſolo, ſeu flumine bellum expoſceret. At Carmignolam, cui fervida magis conſilia, quam cauta ex ratione Senatus, placebant, ex levi concepta ſpe occupandæ Soncinæ arcis inſidiis circumventum, ac fere captum accepimus. Interim Philippus ab Genuenſi Rep. ſubſidiarias naves, & claſſici apparatus ducem Grimaldum impetraverat: hiſque auxiliis (quæ Senatum in Genuenſes, ceu pacis violatores poſtmodum commovere) inſtructus Philippus cataphracto milite inſolita in eum diem diſciplina naves, armat ac ſecundo amne noctuque in noſtras agit, tam audacter, ut ex metu graviſſima cõſternatione perculſæ fuerint. Triviſanus eam belligerandi novitatem ac monſtrum miratus, haud procul agentem Carmignolam monuit certiſſimum imminere periculum, ni celeri ope levaretur. Hic illius ignaviã ridens ſuppetias negat. interim igitur

magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

magis atque magis ab utraque Padi ripa Sfortia, & Picinino pedeſtri robore urgentibus Veneta navigia multiplici impetu diſſipantur, tanta ſtrage & jactura, ut ſuo naufragio totum Padum cooperuerint. Vix quinque biremes fuga evaſere ipſo Triviſano incolume: occiſa, & aquis obruta VI. hominum millia, nullo, aut ſaltem exiguo Inſubrum damno. Ex illata clade iterum proditionis nomine arguitur Carmignola, cui quoque per id tempus tertiò nocuit non recepta Cremona. Denegato auxilio Cavalcabovis ſtrenuo militi, qui cum parva manu ſe unam urbis portam inſediſſe illi per nuncios ſignificaſſet. Ex his ab Senatu perduellionis reus judicatus, Venetias per ſpeciem de belli ratione conſulendi accitur: ubi venit, obligatur vinculis, & cum in quæſtionem poſtulatus objectum crimen, redintegratæ cum hoſte amicitiæ, fateretur, pœnas perfidiæ capitali ſupplicio dedit. Vir multis victoriis clarus, & cum primis Maclodienſi certamine, niſi poſtremo ſuam gloriam tanto ſcelere fœdaſſet. Eo extincto penes Ioannem Franciſcum Gonzagam, Mantuanorum Principem Venetarum copiarum cura, & imperium fuit. In

hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

hoc ſtatu res erant, tum Venetorum Reipub. tum Mediolanenſium Ducis, quando de pace agi cœptum eſt. Hæc utriſque perquam neceſſaria gravi, longoque bello attritis, & facilis, & diuturna ſperabatur: at nondum Italia Principum in ſe delirantium iras, & odia concoxerat.

Bellum cum Genuenſibus Nonum, 1432.

QUoniam violata pace faviſſent Philippo Genuenſes, placuit Senatui injuriam armis vindicare. Viginti itaque & plurium triremium claſſe Petrus Lauretanus bellum Genuenſibus invexit. Naviganti in Liguſticum mare totidem roſtratæ ex adverſo ad ſinum Repalitanum, ducente Franciſco Spinula, obviæ occurrunt paribus in certamen armis, odiiſque. In ipſo autem navalis congreſſus momento Lauretanus militarem aſtum commentus, fugam ſimulare cœpit, qua credulus hoſtis in altũ, ut contigit, protractus, noſtris apertiorem ad ictus viam fecit. Pleno namque ventorum afflatu inter medios Genuenſes ita impellitur Venetus, ut tota claſſis hoſtilis poſt brevem pugnam con-

conciderit. Ingens ex hoc certamine gloria Lauretano magni nominis duci parta eſt. Quippe multæ Ligurum naves cum ipſo Spinula fuere interceptæ, multæ depreſſæ, exiguo ac prope nullo noſtrorum diſpendio.

Bellum Volturenum.

1433.

DUm latius ſerperet bellum cum Vicecomite, Voltureni Venetis armis petiti ſunt, & eorum vallis occupata Georgii Cornelii virtute. Sed quæ pugnæ initia noſtris proſpera fuerunt, eadem exitii mox cauſa. Nicolaus Picininus hoſtium ductor ſupra Soricum, ubi lacus anguſtior eſt, fabricato ponte munivit utramque ripam, & ignorantibus Venetis, in vallem ſuas copias traduxit. Cornelius de ingreſſu monitus, quà fluit Abdua in Larium, Picininum cum ſuis ducta foſſa circumdedit, atque ita incluſum hoſtem aggreſſus oppugnavit, fugato duce, qui fluvium, & foſſam parva rate trajecit. Secundo hoc pugnæ eventu noſtri, quaſi nullum amplius negotium ad integram victoriam ſupereſſet, fluminis, & foſſæ cuſtodiam neglexere, quod non leve mox

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

eis attulit incommodum: Id enim cum Picinino innotuiſſet, contracta Voltu-renorum manu, qui Veneto nomini infenſi erant, eodem in loco noſtros obſedit, & nihil tale metuentes aggreſ-ſus fudit. Occubuit Cornelius, & ex tribus armatorum millibus vix trecen-ti per ſaltus evaſere. Ara erecta non procul à Dalebio pago Philippus eam victoriam poſteritati conſecravit, mi-nus pium Chriſtiani Principis tro-phæum. Interim ad Padum Legati ma-nibus parentatur Caſalis, & Brixili mu-nitiſſimarum arcium everſionibus.

Bellum Inſubricum tertium.

1434.

TErtiò adverſus Philippum Veneti rurſus arma moverunt: quibus tam pronum ſemper fuit ingenium ad tuendos oppreſſos, quam illi ad turbas ex turbis ſerendas, & aliorum exagitandas fortunas. Cum igitur Eugenio Pontifici, atque Florentinis iterum hoſtiliter inſultaret, extincta paulo ante bellorum incendia majore flamma erupere. Fœdera quippe ab ho-ſte toties violata impulerunt Venetos, ut ope egentibus auxilio eſſent. Eraſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

mus Narnienſis, à verſutia militari Catæ Mellitæ cognomentum ſortitus, Pontifici patrocinaturus in Æmiliam tranſit, ubi ab Nicolao Tollentinate Florentinorum auctus viribus prope Imolam cum Picinino conflixit, infelici tamen eventu. capto enim ſocio, ipſe cum paucis in eam provinciam reverſus eſt. Initiis parum proſperis Veneta conſtantia oppoſuit Franciſcum Gonzagam Principem Mantuanum. Hic juſſus per omnem militarem licentiam fines Mediolanenſes invadere nulla avitæ virtutis, juſtique adverſus communem hoſtem odii protulit experimenta. quare ob clandeſtinam propenſionem in Vicecomitem Senatus jure diffiſus Principis fide, primum Federico Contareno Legato, deinde Eraſmo ſummam belli detulit, cum hic quotidie magis militari diſciplina non minus, quam ſingulari in Remp. ſtudio notior evaderet. Opportune igitur ſuffectus non levibus Inſubrem damnis affecit, multiſque pagis in agro Bergomenſi exuit, & per Cremonenſem Brixiam iturus Picinini technas diligenti cautione vitavit. Sed nec hoſtis interea ſegnior Veronenſem agrum rapinis & incendiis vaſtabat, domitis

quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

quoque Lacus Benaci accolis: promo-
umque poſt hæc in Brixienſes, & ſub
pſam urbem cum Picinino copias jun-
it deſertor Gonzaga. Mellita ſibi, &
ei præſens adventu ſuo Brixiam con-
rmat: quam occaſionem in victoriæ
pem traducens Picininus in Camoni-
am vallem ducit, ubi tamen fidum,
alenſque noſtrorum præſidium deriſit
ppropinquantem, fugavitque: hanc
le noxam ulturus Rhoadum obſedit,
ouſque in incœpto duraturus, donec
umor Mellitam Brixia evocaret. Cæ-
erum, neque fraudes noſtris ſtructæ
ocum habuere per anguſtum iter à
nontibus in planitiem deſcendenti-
ous. Patuit aſtus Veneti ducis callidi-
ati, & ipſe prior in agmine ſibi inſi-
liantibus offert, vertitque in eorum
capita artes,cum eos tacito,improviſo-
que congreſſu conſternaſſet,aperto ſibi
reditu in Brixienſes. Sed cum non poſ-
ſet ubique ſeſe opponere Picinino pene
volanti, omnia circum oppida hoſtis
occupat,cujus conſilium erat,ut Vene-
tæ copiæ circa unam tuendam Brixiam
diu morantes, fame tandem confice-
rentur.Ille,ne ita obſideretur,qua eſſet
opus, ferro ſibi viã aperiens, Veronam
cogitabat, ſed Mincii amnis tumidi
fruſtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſtra tentato vado in montana conſcendit, in quibus efferam incolarum rabiem expertus eſt. Porro fatis iter deſperato Duci molientibus Petrenſis arcis præſidia conficta fuga in ſe pertraxit. ubi enim illam propugnatoribus vacuam conſpexit in ſequentes converſus inopinatą audacia omnes proſtravit, atque ſic per vetitum iter nulla ferme ſuorum jactura Veronam tenuit. Attamen ſimulac illum Brixia diſceſſiſſe nunciatum eſt, Picininus totam belli molem in ejus urbis expugnationem tranſtulit. Illa civium ſuorum fide, qua nullum fortius propugnaculum, & invicto Franciſci Barbari animo, ac tolerantia, tres menſes eluſit obſidentium impetus, cum interim duplici & inteſtino hoſte, fame nimirum & peſtilentia, crudeliter vexaretur. Barbarus laboris ultra fidem patiens, tectum, dapes, omniaque cum milite priſca frugalitate, communia habebat, raro noſtri ævi exemplo. At Picininus in diſtrahendo obſeſſis commeatu eò amplius in Reip. amicos ferus, Paridem Ludronii Comitem debellat, quem tamen pro viribus ulciſcitur Gerardus Dandulus, occiſis aliquot Inſubrum turmis. Navibus novo ingenio ex Atheſi

heſi Benacum traductis ſubinde Bri-
iæ penuria ſumme laboranti ſuccurri-
ır. Præſenti quoque rerum anguſtiæ
enigni ſideris inſtar affulſit Franciſcus
fortia à Vicecomite diviſus, & per
lorentinos ad Reip. ſtipendia tranſ-
iiſſus. Hic ſexdecim armatorum mil-
ous procurrens in hoſticum, Philippi
ıces è Veronenſi agro exegit, ac Pi-
ninum fugienti ſimilem in Mantua-
os abire compulit. Sparſo cladis ru-
ore paululum reſpiravit Brixia; plu-
que ex hoſtium manibus caſtra in
netam poteſtatem reducta. At male
Benaco pugnatum eſt. Brixia enim
reſſus Barbarus cum claſſiario duce
nſilium init de comburendis in lacu
ilippi navibus; ſed intercepto nun-
o tempus facinori deſtinatum inno-
ıt. Quare Picininus, & Gonzaga ad
ıetos dolos animati, alter à conti-
nti, alter à lacu noſtros improviſo
orti facile oppreſſerunt, capto Petro
no Præfecto, univerſaque lacerata
ſſe, antequam Barbarus quidquam
cet. conſequitur triſte infortunium
dernæ quoque arcis deditio. Veneti
res ſolita æquanimitate alteram è
igio claſſem in Benaco parant, au-
piis Stephani Contareni, quam ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

pedeſtri cohorte defenderet, ſelectus Mellita. Hæc inter Sfortiæ per Tridentinos ſaltus Brixiæ ſuppetias laturo, occurrunt Picininus & Gonzaga; conſertaque acriter manu non leve hinc inde diſcrimen ſubiere duces, poſtremo tamen fuſus & profligatus hoſtis illatam antea Venetis in lacu cladem ex æquo rependit. Non prius enim dirempta pugna eſt, quam univerſis pene copiis nudarentur Picininus, & Gonzaga, qui dum ſocium captivum liberare nititur, ipſe noſtrorum fit præda. Illuxit adverſus hoſtes Ioanni Pompeii fides in Remp. & fortitudo cum ipſius Picinini, & Gonzagæ Mar chionis turmas è Vicentino in Veronenſem agrum irrupturas parva ex indigenis manu diſtinuiſſet. Non impa ejuſdem gentis enata ſoboles Franc ſcus inimicas alibi ſuſtinuit impreſſio nes. Hinc addenda ad priſca annaliu documenta hæc præclara facinora: ab Avo Magno in Comites Veronenſ Pompejos Romanam virtutem cu ſanguine tranſmigraſſe. Atqui nec ta ta jactura Picinini ferociam repreſſ quin viribus inſtauratis Veronam leri, ac inopinata impreſſione occup rit. Cujus rei Sfortia certior factus

liqua

liquandiu ſtupore defixus hæſit, tandem & ipſe pari celeritate uſus promotis è Brixienſi agro antelucano tempore caſtris opportune acceſſit, ingreſſuſque per munimenta Sancti Felicis, & Caſtri-veteris horriſono clamorum, armorumque fragore irruit in hoſtes, ibique illuſtrem egregia virtute paravit victoriam biduo poſt quam ab ipſis urbs capta fuiſſet. Rebus proſpere fluẽtibus acceſſit Contareni triumphus de univerſa Philippi claſſe profligata; naturatiſque Ripæ, Gardæ, & Salodii oppugnationibus; & direpta paulo poſt per ipſum Sfortiam hoſtium ſtatione ad Urceos-novos. Hinc magis irritatus, quam domitus Philippi animus, nil niſi bellorum æſtus concipiebat. Partas eo tempore victorias Senatui gratulatum venit Sfortia, cum Picinius ex occaſione illius abſentiæ, haud ignarus fama licet falſa occiſi Imperatoris terreri poſſe exercitum, de Sfortiæ nece mendaces rumores ſpargit, magnumque ob id tumultum excitat Brixienſibus. Interim ille per viciniam graſſatus, cuncta ferro flammiſq; permiſcuit. Fraudis hujus commonitus Sfortia in provinciam revertitur qu- lerrime, & debellato apud T-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

num vicum Picinino, ſe ſupereſſe, & arma adhuc tractare omnibus oſtendit. Cæterum Philippus novis ſemper gliſcentibus incommodis oppreſſum ſe tandem iri veritus, ad pacem proſtratum animum inclinavit, anno quinto ab incepto bello, iiſdem quibus olim, conditionibus, Veneto potiſſimum cedentibus Verona, Brixia, Bergomo. Et quia tunc avidius fortaſſis, quam ante, pacis commoda expetebat, Franciſcum Sfortiam ex hoſte ſibi generum adſcivit, traditâ ei filia ſpuria Blanca, dataque nomine dotis Cremona. Eodem ferme tempore morbo interiit Cata Mellita Senatui mire commendatus, quod prudenter potius quam audacter arma tractaret. Per eos quoque dies Ravennates pulſo Hoſtaſio Polentone tyranno, & Cervienſes ultro in Venetam adminiſtrationem venere. Tanta nempe fuit apud omnes Reipublicæ exiſtimatio, & legum æquitas, ut etiam ſponte populi longe remoti illius fidei ac imperio ſeſe ſubmiſerint.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Expeditio in piratas quintæ.

1443.

BElla cum Vicecomite ſæpius repetita & veluti continuata expeditiones maritimæ exceperunt. Primum in Cathelanos piratas eſt deſtinata claſſis, at non prius quam veteri majorum religione, delata non ſemel eſſet ad Alphonſum Regem Neapolitanum querela, & additæ preces, ut ab Apuliæ, & Calabriæ portubus exturbaret prædones. cum autem nihil profectum eſſet, exiere in ultionem Antonius Diedus, & Franciſcus Quirinus Scodræ Præfectus. Horum alter protinus debellavit vagos homines, & dum Iſtonium in Ferentanorum ora rapaciſſimæ gentis aſylum omni vi conatur expugnare, exorta repente procella horribili, fœdaque cum tota claſſe hoſtico littori alliditur, fitque miſerabile latronum ſpolium. verum juſſu Alphonſi cum triremibus libertate donatur. Alter converſis proris in Turcas Antibarim, Epiri urbem, commiſſo non levi conflictu è barbarorum manibus extorſit & Reipub. addixit. Renaſcentis inde perfidię pœnas ſumpſit Philippus Cornelius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

nelius. Hic tanta felicitate pugnavit, ut brevi non ſolum omne illud piraticum genus longe à mari profligarit, ſed & plura eorũ ſubverterit receptacula. Poſtremo aliç in prædatorias Turcarũ naves inſtructæ triremes ſunt, quibus, auxiliantibus Pontificiis, Aloyſius Lauretanus gravi bello Amurathem implicuit, ea ipſa tempeſtate, qua contra Barbarum Ladislaus Poloniæ Rex arma ſumſerat. Conjunctis viribus dimicatum accepimus apud oſtia Danubii, ſed incerta victoria, quamvis referant annales, duo de quadraginta Turcarum millia eo certamine interfecta.

Bellum Inſubricum quartum.

1447.

SFortia, celebratis nuptiis, ad recipienda, quæ ſibi oppida hereditario jure obtigerant, in Vmbriam profecturus, Cremonam, urbem dotis nomine acceptam, Venetorum tutelæ commendavit. Philippus ob id more ſui ingenii paci ac vicinorum quieti gravis arma corripuit, indignatus ſe à genero contemni, agrumque Cremonenſem fœde diripuit. Noſtri quid Sfortiæ deberent non immemores illi ultricia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

arma denunciant, niſi alienis rebus parceret, ſed cum vix audita fuiſſet legatio, declarato copiarum duce Michaele Attendulo, ſuſceptum eſt bellum, commiſſumque cum Viceco-mite tanto impetu, ut poſt brevem, at cruentiſſimam pugnam, caſtris exutus, deſideratiſque quatuor equitum millibus, intra oppidorum munitiones repulſus fuerit, nullumque in ea provincia caſtrum ipſi relictum, præter Laudem-pompejam. Auctus ſubinde Ludovici Gonzagæ copiis Attendulus Abduam traiicit, atque altera ibidem cum hoſte inita pugna, victor iterum receſſit. Duplici clarus triumpho majora moliturus, Mediolanum, Ticinumque infeſtavit excurſibus, & Abduam Comumque interjacentia caſtra vicoſque Reip. ſubjecit, ea fatorum proſperitate, ut averſa Philippo numina crederentur. Et ſane procedente bello apparebat toto imperio ſpoliatum iri, niſi Sfortia improbe Philippi partibus ſe addixiſſet, Eugenii Pontificis, & Alphonſi Neapolitani Regis conſilio, quibus propter Venetorum ſucceſſus inviſi erant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum Neapolitanum primum.

1448.

PHilippus Vicecomes Mediolanenſium Dux, vir acer bellique cupidus, hoc anno moritur, ſcripto ditionum ſuarum herede Franciſco Sfortia. Evulgato illius obitu, Alphonſus Rex Neapolitanus, tanquam extinctæ Vicecomitum familiæ ſucceſſor, Mediolanenſe dominium poſtulabat. At cum propriis viribus non poſſet vindicare ſibi hereditatem, in Venetos opem denegantes, irrupit. cumque armis incaſſum laboraret, rabiem odiumque evomere voluit promulgato edicto, ut omnes, qui in Regno ſuo Venetæ gentis forent, intra præſcriptum diem excederent. Improbi hujus facinoris ultor Aloyſius Lauretanus electus eſt. Sed vindictam dies aliquot retardavit de pace miſſa ab Alphonſo legatio. Irritatis tamen ſemel animis bellum nihilo intermiſſius ſuſceptũ, mox à Victore Capellio, qui Adriatico ſinui præerat in Neapolitanam oram delatum eſt. Is plura hoſtis navigia oppreſſit, Orthonem uſque inſectatus, injectoque igne urbis navale penitus abſum-

ſumpſit, & vicinos pagos populatus eſt. Neque his ſatur Senatus Lauretanum in Siciliam deſtinavit. Ille Meſſanam vi petiit concremata in portu excubitorum navi, quæ regia ob magnitudinem nuncupabatur; parte demum claſſis relicta ad urbis obſidium, cetera totius inſulæ maritima loca cum perluſtraſſet, quinquaginta, & plures Alphonſi naviculas vel peſſumdedit, vel igne vaſtavit. interea Meſſanenſes juxta portum validas munitiones erexerant, quibus Veneti ulterius navigare impedirentur. Porro noſtri, dum ipſa propugnacula deſtruere conantur, navale certamen propugnatoribus indicunt, quod à temerario Siculo acceptatum eſt, conſcenſiſque navibus in pugnam itum, ſic tamen ut ad prima tantum ſigna ille concurreret, Victoria tandem ſagaci Lauretani conſilio ſtetit. Ingens hic navigium ſarmentis, ac tormentario pulvere plenum immiſit in hoſtilem apparatum, quod ubi ignem concepiſſet, flante vento in portum immiſſum eſt, ruptiſque repagulis, inſequenti Veneto viam ſtravit. Inſtabat extremum Meſſanæ urbis fatum, ſed Patres, qualicunque vindicta contenti, Lauretanum in Adriaticum revocant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

nec multos poſt dies firmatur pax cum Alphonſo, bellumque à Tyrrheno pelago in Ciſalpinam provinciam reducitur.

Bellum Inſubricum quintum.
1450.

PErvaſerat jam antea proximas, remotaſque provincias, quam ſingularis eſſet Venetæ Reip. humanitas, & æqua imperii moderatio, ut propterea plurimi Italiæ populi mitiſſimum ejus imperium ſubire certatim contenderent. Laudenſes in primis, ac Placentini ultro in fidem venere: pari exemplo Ancona Veneto paruit. Cæterum Mediolanenſes inchoatum à Vicecomite bellum ſe proſecuturos Senatui denunciant, niſi capta oppida, & urbes reſtitueret. Remiſſi ſunt hoc reſponſo Legati, Venetum ſe tum omnia redditurum, cum ſibi illud auri pondus perſolveretur, quod Vicecomitum ſuperbia, & rei alienæ cupiditas ipſorum ærario extorſerat. Quare Mediolanenſes evocato ad opem Sfortiæ, mercedē navandæ operæ, Principatum promittunt. Dives ſtipendium extemplo hominem armat in Placentiæ ruinam, cu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

jus præda militem onuſtum trahit ad Laudem-pompejam, ſed diſpari exitu. Venetus ea inter circa agrum Cremonenſem ſub Attendulo luctabatur, magis profecturus ſubſidio claſſis, quam iiſdem diebus Andreas Quirinus, & Georgius Lauretanus Legati Pado advexerant: documentum, ut credo, Sfortiæ; nam ille quoque navibus vires ſuas obfirmavit. Sic res terra, aquiſq; paribus hinc inde artibus ſtetit, quouſque Sfortia ſuppoſitis per utramque Padi ripam æneis tormentis & milite, noſtram ex inſidiis preſſit, fugavitque ad Caſale-majus, ubi nec ulla reliquæ claſſi ſecuritas ſupererat, niſi injectis facibus conſumpta fuiſſet, ne audaciſſimo perſecutori cederet. Poſt hæc in Abduæ Glarea ad Caravagium poſita ſunt caſtra, cui oppido, ſi vim hoſtis paraſſet, ſubſidio erat Attendulus circumquaque diſpoſita manu, qua interdum hoſtibus terrorem, ac damna non levia inferebat. Cæterum Sfortiæ Padana victoria elato terreſtris altera acceſſit. nam cum Attendulo inito certamine, poſt integri diei prælium, noſtros loco cedere coegit, conjectoſque in viarum anfractus & anguſtias ingenti occiſione debellavit. Fama eſt, præ-

ter

ter eos, qui in acie cæſi, quinque millia fuiſſe captivorum, cum quibus ille ante Brixiæ mœnia comparuit, ut oppidani audita clade, viſaque ſuorum captivitate deditionem facerent. Non hæc tamen victrix Sfortiæ fortuna Patrum animos fregit, memores breviſſimo ſæpe momento res penitus collapſas in integrum rurſus reſtitui. Ad feſtinandos militum delectus Veronam acceſſere Legati, qui paucos intra dies majorem exercitum largo ſtipendio collegerunt. Verum quia Sfortia ſe demum quietè toti Inſubriæ credidit imperaturum, ſocio, amicoque Veneto, Mediolanenſes incuſare non ſervati promiſſi, imminutæ bellicæ adminiſtrationis, nihilque ſibi ſpei amplius in Principatu. At revera deterſit pudorem imperii libido, cum ad Venetos his conditionibus defecerit, ut, quidquid ultra Abduam, Padumque caperetur, ipſe haberet: quidquid citra ipſi tenerent. Conſociatis in hæc fœdera armis, brevi ſequentibus ſe victoriis Mediolanenſium oppida, & urbes pene omnes in deditionem receptæ ſunt. Intervenerat pro Inſubribus Allobrogum Dux. Hunc tantiſper morantem victorias Bartholomæus Coleonius juxta Sici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Sicidium amnem profligavit: atque ita ſummoto auxiliario Mediolanum obſideri cœptum. Jamque portis hærebat Sfortia, cum Veneti Patres ſuſpicati unius ambitione Italicam libertatem poſſe peſſumdari, injecta pacis mentione, conantur Sfortiam conciliare Mediolanenſibus. Sed quia potens, ac ſuave eſt ad excelſa incitamentum felicitas, eam ille rejecit. Senatus ob id in obſeſſorũ auxilia exercitu commeatuque immiſſores eorum ſibi curæ fore declaravit. Vano tamen eventu omnia cecidere. vir enim ille, cujus virtutem ſors comitabatur, non tanti fecit frequentes erumpentium oppidanorum injurias, quam Sigiſmundi Malateſtæ, Veneti imperatoris crebra in apertum bellum irriramenta, tutius fore putans, continere ſe caſtris? nec alia vi urbem expugnare, quam conſtantiſſima obſidione. Porro & illi pronior fortuna præter opinionem fuit. Etenim Mediolanenſes turbide rem ſuam adminiſtrantes, atque in ipſos auxiliarios Venetos contumeliis, ac cædibus feroces, opinione citius in Franciſci Sfortiæ poteſtatem venere. Sub hæc, vel metus creſcentis potentiæ, vel invidia Alphonſum Regem Neapolitanum,

Ludo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Ludovicum Ducem Allobrogum, & Guilielmum Montis-ferrati Marchionem adverſus novum Mediolani Principem armavit. Verum dum ſinguli per ſe vicino, & fortiſſimo hoſti videntur impares, in unum ſocia arma contrahunt: & quia adhuc ſuffecturo etiam conjunctis, & affectanti adhuc alienas ditiones longe maximis viribus obviam eundum ducebant, Venetos iteratis ſæpe legationibus in eamdem expeditionem ſollicitant. Itaque adhæſerunt ſocietati, ut bellum Italicæ pacis cauſa gereretur: primique omnium adverſus Sfortiam inſurrexere. Hic Florentinorum opibus, & Mantuanorum amicitia ſubnixus ad arma conclamata ſe vertit intrepide, & ubicumque ea perſtreperent, audacter ſeſe expediit. Soncinum interea oppidum, quia noſtris diu reſtiterat, mulctatur mœnibus. Noxam ulturus Sfortia in apertã cum Veneto concertationem procurrit, ubi æquo exitu, parique clade pugnatũ eſt. Inde hoſtis ad tutelam Cremonæ converſo agmine, cauti potius militis quã pugnacis famæ in poſterũ ſtuduit. Crebriores ſub hoc tempus fuere inteſtini conflictus, quam caſtrenſes, oppidanis, populiſque, qui interea fœdis ſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſe factionibus polluebant; in Venetas, aut Sfortianas partes diſtractis. Mantuani etiam irruptionibus à Venetis hoc ipſo tempore caſtigati, quod Sfortiæ adhærerent. A majoribus tandem cladibus temperatum, quaſi conſtituta pace ad perceptam Conſtantinopolitanæ urbis everſionem. Illuc vires ducendę omnium Chriſtianorum Principum videbantur, ne calamitas ea totius Orientis imperium Turcico Regi Mehemeto brevi ſubderet.

Bellum Conſtantinopolitanũ tertium. 1453.

CONſtantinopolis Orientalis caput Imperii, & ſedes poſtquam à Conſtantino Magno conſtituta ſtetiſſet annis MCXXII, à Mehemeto Turcarum Rege alteri Conſtantino eripitur. Cum itaque fama vulgaſſet Conſtantinopolim Turcicis armis oppugnandam eſſe, jamque barbarum Regem formidandis terra marique viribus applícuiſſe, Veneti, proprio & totius Chriſtiani orbis periculo moniti, confeſtím diſperſa alibi arma contrahunt in hanc perquam neceſſariam expeditionem, quia Turcarum avaritia non uno ſatura imperio,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

rio, toti Europæ inhiabat. Quamobrem nec minor cura ſollicitabat reliquos Italiæ populos, qui primi hoſtis injuriæ erant obnoxii, Romani, Genuenſes, & Neapolitani. Interim adverſus Mehemetum Regiam urbem obſidentem, viginti roſtratarum claſſem traducunt Veneti: quibus totidem onerarias adjungunt confœderati. Totius rei maritimæ imperium Iacobus Lauretanus omnium conſenſu accepit: in altum provectus naves præmiſit, quę urbis portum defenderent: ipſe cum reliquo navium apparatu in hoſtilem incidit ad Helleſponticas fauces: aggreditur audaciſſime, oppugnat, turbatque barbaros, ſed integram noſtro duci victoriam intercepit ſubita illorum fuga. Palæologus ad hanc famam, cum nimis propere vellet hoſtium trepidationem in ſequentis victoriæ omen convertere, dato terreſtris eruptionis ſigno, Turcarum invadit ſtationes. Sed ſuo tandem fato experitur, non ubique locorum eandem ſtare fortunam. Incredibile dictu, quibus copiis terra conſederit Mehemetus; CCC armatorum millibus urbem vallaverat, eamque jam irrequieta LX dierum oppugnatione fatigarat. Hic
hoſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

hoſtis cunctatione erat vincendus, ut immane corpus ſua ipſius mole concideret. Sed quo tempore Palæologus è continenti raptus eſt in hoſtes, noſtri mari eoſdem inſectabantur. pugnatum iterum ſtrenue fuit. at poſtremo juſta cauſa malignæ ſortis arbitrio ſuccubuit: fortuna quippe in imperia idem habet jus, quod adverſus imperantes, fataleſque ſunt rerum humanarum interitus. Victis igitur profligatisque fœderatis, Conſtantinus ut honeſtius occumberet, claroque exitu vitam cum imperio clauderet, inter confertiſſimos hoſtes dimicando cæditur. Capta Conſtantinopoli, Turcæ, Regio neglecto titulo, in poſterum dici Imperatores voluerunt. Quadraginta mortalium millia è noſtris periiſſe fama eſt: innumeros fuiſſe captivos, eoſque inter ſeptem ac quinquaginta patricios Venetos. Ad hos redimendos legati nomine Mehemetum adiit Bartholomæus Marcellus: hic ab Turca præter captivorum corpora, eorum quoque bona humaniſſime recepit, tulitque pacem. Verum huic non acquievit Senatus, turpe ſe facturum exiſtimans, ſi cum hoſte haberet amicitias, cum quo neceſſario depugnandum, ne religio, quam ille

per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

perſequitur, una cum fortunæ bonis profanum ſervitium patiatur.

Bellum Inſubricum ſextum.

1454.

PRivata Principum Chriſtianorum odia Mehemetum Conſtantinopolitana victoria ferociorē reddidere, ac ſi nō timeret Italiam, quod inter Italiæ Proceres vigerent perpetuæ lites, & concertationes. Spes erat communi omnium conſpiratione ingens bellum Turcis fore inferendum: ſed magis per ea tempora in Ciſalpinis invaluerant irarum diſcordiæ. Qua occaſione Turcæ, non tam ſua virtute, quam noſtra æmulatione vaſtum illud Orientis imperium ſibi compararunt. Sfortia, tanti mali fomes, oppida, arceſque Brigantinorum montium Veneto erepturus, Abduæ tranſitu, reſciſſo ponte, illum prohibere conatus eſt. Ex his Senatus facile perſpicieus quorſum tenderent hoſtis machinamenta, cum etiam per eos dies Rhoadum, & Urceos expugnaſſet, bellum totis animis arripuit, brevique temporis momento Gentili Leoneſio duce ſub ſignis XX armatorum millia recenſuit. Pro Inſubre ſte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tere in armis Florentini, & Renatus ex Aragonia familia, ut Veneto peracto bello, Neapolitanum Regnum, adſcititia ope, ſibi ex Alphonſi obitu jungeret. Horũ auxiliis hoſtis Brixienſes, ac Bergomates agros vaſtavit, ſparſaque circum caſtra partim vi, partim deditione ſubegit. Veneti retinendis urbibus occupati, poſtquam illas præſidiis confirmaſſent, more velitum nulli hoſtium rei parcentes, hinc inde excurrendo militari licentia omnia rapinis, cædibuſque miſcebant. Mediolanum, cujus crebro ad portas procurſum erat, ea formido pavorque invaſerat, ut in anceps adductum periculum aliquandiu in Sfortiana fide nutaret. Tandem iratos animos opportune Chriſtianæ trãquillitati conciliat Nicolaus Pontifex, qui duos hos potentiſſimos Italię Principes adverſus Turcam armari optabat. Pacis conditiones pro Venetis eæ fuere, ut illis, præter Abduæ Glaream, redderentur quæcumq; oppida in Brixienſibus, ac Bergomatib. Sfortia cœpiſſet. Hæc denique pax, ut Divino Numini, placuit, diu firma, ac ſtabilis perduravit: Mediolani imperiũ longa poſterorum ſerie propagatum Sfortia retinuit.

Finis Libri Secundi.

JOAN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

IOAN. BAPTISTÆ VERI
RERUM VENETARUM
LIBER TERTIUS.

Bellum Turcicum ſecundum.
1463.

PArtam terreſtri bello quietem navalis in Turcas turbavit expeditio, altero Chriſtophori Mauri Principis anno. Tunc in Peloponneſum deſcenderat Mehemetus Secundus Turcarum Imperator, totamque pene provinciam ſui juris fecerat, fraterno in illa regnantium diſſidio. Contendebant inter ſe de finibus Thomas, & Demetrius fratres Palæologi: & dum alter ſuccumbere alterius viribus timet, tyrannum ſibi auxiliarium depoſcit, impetratque. Turca inſtructo exercitu ad prædam, non ad opem ſupervenit, atque utrumque more latronis regno exuit: expulſo Thoma, Demetrium redegit in ſervitutem: at-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

que ſic tum primum, & per ſcelus Othomannicæ tyrannidi ceſſit Peloponneſus. Veneti circa littora præclara quædam oppida retinebant, quibus dum etiam inhiat Barbarus, ex Senatus conſulto robuſtiſſimæ octoginta navium claſſi datur Præfectus Victor Capellius. Hic obſecundante pelago provectus Iſthmum, in quo bimaris Corinthus, opportunis firmat munitionibus, & porrecto muro in utrumque fretum, ne Turcæ ab Achaja irrumperent: nihil interim movet armis, donec etiam ad opem accederent pedeſtres copiæ. Interea hoſtis, quæ in Iſthmo erant, munitiones ſubruere connixus eſt, ſed magna ſtrage repellitur: terga danti inſiſtunt noſtri, & dum ille in tutiora dilabitur, Spartam celebrem olim urbem rebus pace, belloque geſtis, occupant. Verum non multo poſt apud Corinthum accepta calamitas illam nobis victoriam imminuit: tanta quippe, ex conſerta pugna, noſtrorum fuit clades, Bertoldique Ateſtini, peditum ſummi ductoris cæde in primis conſpicua, ut ex tribus armatorum millibus vix unus ſuperſtes profligati exercitus nuncium afferre potuerit. Hinc à claſſiariis terreſtris ſuſcepta expeditio. Ar-

go

gos vetuſtiſſimum oppidum diripitur, in penitiora Peloponneſi procurritur, obvia quæque vaſtantur:ſubinde à Turcis circumventi Naupliam repelluntur. Refectis poſtremo viribus in bellum rurſus redire placuit: reperti ſunt hoſtes, quaſi plane viciſſent, lætabundi, incompoſiti, prædæque intenti; quare ex inopinato petiti maxima ſternuntur clade, fuganturque Methonem uſque, ubi ab erumpentibus oppidanis penitus deleti ſunt. Variis hiſce eventibus veluti de induſtria ſpectante ludenteque fortuna pugnabatur: Interim in Coroneum agrum effuſi Barbari tantis illum direptionibus, & incendiis fœdarunt, ut nihil reſiduum crudelitati fuerit, quacumque hoſtilis illa tempeſtas intonuit. Igne ferroque vaſtatam, deprædatamque Peloponneſum reliquit tandem immaniſſima gens, quando ſcilicet non habuit unde amplius cupiditatem, atque iram ſaturaret. Juncum arx, à noſtris munita præſidio, reſtitit oppugnantibus; ſua tamen prædia, circumque patentes agros direptos, inflammatoſque miſerrime proſpexit. Poſt hæc Veneti per Arcadiam libere decurrentes ipſo Turcarum more deſævierunt. hoſti enim moleſtiſſima quæ-

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

que vis inferenda eſt (non tamen perfidia, & dati jurisjurandi violatione) ut ita tuis animos addas, illi detrahas.

Tergeſtini debellati.
1464.

SAtis conſtat, quam invicta ſemper, & maxime in adverſis conſtans fuerit Venetorum fiducia, & animus. Gravem belli molem in potentem, ac aſperrimum hoſtem Turcam ſuſceperant, cum tamen auſi in diverſa proſpicere, & vires ſuas aliò convertere. Juſtinopolitani per ea tempora querebantur de Tergeſtinorum injuriis. Hi, permittente Federico Imperatore, ad nundinas ſuam in urbem Germanos negotiatores alliciebant, ut ita Tergeſtum totius Hiſtriæ emporium eſſet. Quoniam vero hujuſmodi antiquum jus ſervandum erat Juſtinopolitanis, ex decreto Senatus proceſſere armati in Tergeſtinos Sanctes Gavardus, & Antonius Martianus, de injurioſo populo vindicias exacturi: alter proximos à mari agros rapinis exhauſit, & hoſtium plures confodit: alter, ubi copias Utino deductas circa mœnia diſpoſuit, tripartito agmine molitus eſt oppidi expugnatio-

gnationem. Ab hac ut deterrerent oppidani, crebro turmatim in caſtra fecere impetum: ſed illam animantibus legatis Vitali Lando, & Iacobo Antonio Marcello, tanta milites inceſſerat obſtinatio, ut tandiu circa urbem hærere decreverint, donec, ſi non machinis, ſaltem annonæ inopia hoſtes caderent. Ita ſane contigit: debellatique ſunt Tergeſtini. his tamen extremas merentibus pœnas data pax eſt, precibus Pii Secundi Pontificis, qui Epiſcopus Tergeſto olim præfuerat, ea lege, ut nihil novi deinceps in Iuſtinopolitanorum fraudem molirentur.

Bellum Turcicum tertium.
1466.

ITerum Turca per Peloponneſum volitabat infeſtis agminibus, compluribuſque fortunatis congreſſibus nonnullas Græcorum, noſtrorumque copias deleverat, ſuis & numero, & audacia impares: neque ulla jam urbs, aut caſtrum à barbara ſævitie immune, præter Methonem, quæ diu Venetæ fidei adhæſit. Hexamilum murum, ut vocant, in Iſthmo, à noſtris magno ſumptu, longoque labore refectum

Turca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

urca à fundamentis deſtruxit. Vt vero
liquam hoſtilibus victoriis remoram
jicerent, Sigiſmundus Malateſta mili-
ſtipatus eo appulit, moxque cum
laſſe Aloyſius Lauretanus, poſt ſerva-
m Lemnum, quam Veneto ſubjece-
t Cominius Princeps, tentatamque
itylenen per Urſatum Iuſtinianum.
ic prænavigare juſſus audacter por-
m intrat, & permiſſo claſſiariorum
eſcenſu totam inſulam, & ejus nomi-
s oppidum aggreditur, ita ut brevi
pareret obſeſſos, aut deditione, aut
ac impetu in noſtrorum manus caſu-
s. Verum contra Venetos pugnabat
tum urbium, & inſularum oræ illius.
ſuperveniente enim barbaro pertur-
tur obſidium, atque ex eis ad tria
illia cæduntur. Non perterruit hæc
ades virum magni animi Urſatum,
i reſtauratis viribus utroque marte
itylenem invadit, attamen nihilo
eliorem expertus fortunam cum cæ-
rurſus repellitur: ſed neque terga
rtiſſet, niſi vocatus in Eubœam ad-
rſus Othomannicam claſſem, quam
oſpere, retenta, munitaque inſula,
ſjecit. delatus poſtea Methonem, ibi
æ animi mœrore occubuit, dum ſe-
m plus nimio conquereretur de triſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

apud Mitylenem eventu. Defuncto ſub-
rogatus Jacobus Lauretanus, cui in
Græciam naviganti occurrit nuncius,
& acceptæ cladis ab Andrea Dandulo
juxta Mantiniam Arcadiæ, & Rhodio-
rum in nonnulla noſtrorum navigia in-
ſultus. quare ab his primum decrevit
illata damna repoſcere, mox per Hel-
leſpontum in Callipolis oram irrum-
pere. Utrumque peregit feliciter. Inte-
rim Malateſta repetiit Italiam, poſt-
quam multa virtutis militaris exempla
in Græcia reliquiſſet. Spartam ab ho-
ſtium manibus eripuit, ac deinde ſæ-
pius prælia detrectando ſumma dexte-
ritate, & ingenio, quàm dimicando
barbarorum conatus, vireſque infre-
git: ſuo exemplo reliquos docens exul-
tantem, ac ferocientem hoſtem non
audacia, nec viribus, ſed conſilio, &
cunctatione plerumque vinci. Ad hæc
maritimis rebus iterum præficitur Vi-
ctor Capellius. Accepta claſſe in Eu-
bœam ex Methoneo littore defertur:
inde in hoſtes, à quibus Aulidem re-
cepit: ad Pireum appulſus Athenas
Græcarum urbium àntiquitate, & do-
ctrina quondam celebres impetu fact
capit ſpoliatque, diviſa militibus præ-
da: poſtremo Corinthiacum ſinum
men

henſus, Patras oppugnat: ſed in expoſitos milites Turca victor irruit, dum illi agrum populantes diſperſi vagantur. Non hoſtium virtuti, ſed ſuorum temeritati jure eam ſtragem adſcripſit Capellius: at cum in ipſam quoque expeditionem alios immitteret, eandem patitur ſortem. Patræ nihilominus audaciſſime ſunt expugnatæ, & cum Turcis dimicatum ſæpius. Porro dum aliæ inſuper, & aliæ pene innumerabiles ſuperveniunt hoſtium legiones, ſternuntur ingenti occiſione Veneti. Capellius, re male geſta, Chalcidem Eubœæ, hodie Negropontum, tenuit; ibique pari cum Juſtiniani fato, præteritarum cladium, atque bellicorum eventuum infelici memoria expiravit.

Ænum à Venetis captum: Chalcis à Turcis expugnata.

1469.

PIus Secundus Romanus Pontifex, à pio bello pontificatum exorſus, Mantuæ conventum indixerat, ubi ferme tota confluente Europa de profectione in Turcas actum, propoſito periculo, quod Chriſtianorum cervicibus imminebat. verum, Deo ita volente,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

quicquid Catholicus Orbis in communem hoſtem paraverat, id brevi poſt evanuit, Pontificis obitu. Una Venetorum Reſp. tantam belli molem non abjecit, tranſmiſſo Nicolao Canalio in Eubœam, ut ejus auſpicio claſſis regeretur. Ubi appulit, cum viginti triremibus prӕternavigata inſula Thermaycum ingreditur ſinum, factaq; deſcenſione in Theſſalonicenſem agrum, continuo vaſtat omnia, fugat ubique Turcas, & Æni munitiſſimi Thraciӕ caſtri oppugnationem molitur. Summo mane in oppidi conſpectum totam claſſem expoſuit, admotiſque repente ſcalis intro militem juſſit deſcendere, tantoque ſilentio, ut prius perfractӕ portӕ eſſent, cӕſique vigiles, quam ſentirent oppidani, ſe in manus hoſtium veniſſe. Incruenta quidem & inſignis fuit victoria, ſed ultra jus victoriӕ ſӕvitum legimus, pluſquam Turcica barbarie, quod ſcelus Chalcidis expugnatio, & Veneti imperatoris exilium expiarunt. Direpto, combuſtoque Aeno in Lemnum navigat Canalius, quo tempore hoſtica claſſis ab Tenedo in Eubœam promoverat, jamque expoſitis turmis ad fatale Chalcidis excidium conſtiterat. Trecentarum navium apparatui terre-

terreſtre robur par erat: viginti quippe hominum millibus mœnia circumſepſerat Othomannus, ut nulla deinceps eſſet reliqua obſeſſis annonæ, & auxilii ſpes. Chalcis, Eubœæ præcipua urbs ab Aulide, Beotiæ portu, euripo dividitur: hujus anguſtias tenebat Canalius; crebro per occaſionem laceſſebat hoſtilia caſtra; atque ita impigre tractabat rem bellicam, ut ſua, & erumpentium oppidanorum virtute territus Othomannus non ſemel de tollenda obſidione cogitarit. Hæc tamen ſtetit fatorum obſtinatione, adhortanteque Aſiaticæ oræ Præfecto, ut per noctem terra, marique totiſque ſimul viribus obſeſſi, nulla quietis mora, vexarentur. Adeo nihil tam arduum, quod patientia non ſuperet. Igitur Chalcidenſes oppugnabantur acerrime, & Canalius ad ſubſidia pervicaci ſuperſedit animo, conſulentibus reſpondens, tum certa ſe in hoſtes victoria iturum, quando altera claſſis appelleret, decreta ab Senatu, ad quem jam illius urbis neceſsitas perlata erat. Ita quaſi plus in imperio eſſet, quam in victoria, omnem rei bene gerendæ occaſionem rejecit Canalius. Hæc propter obſeſſi omni deſperato ſubſidio poſt irrequietam ſexa-

ginta dierum oppugnationem in barbarorum prædam, & captivitatem venere, vulneribus, inedia, pervigilioque adeo confecti, ut in miſerandas corporum reliquias nemo, præter Turcam, deſævіſſet. Canalius, ut ſe negligentia purgaret, Othomannicam claſſem Chium navigantem inſequitur, ſed iterum ab egregio facinore illum invida, vel potius ludibunda fortuna avertit, oblata recipiendæ Chalcidis ſpe. Converſis itaque proris in Eubœam redit, illudente à tergo hoſte, ſe ſatis hoſpitaliter à Veneto acceptum eo in itinere; ac terreſtri maritimoque aggreſſu, unaque ſimul impreſſione oppidum tentat; ſed quoniam à pedeſtribus copiis nimis properanter in expeditionem proceditur, in deſtitutas à reliquis erumpentium Turcarum fit impetus, & cædes tanta, ut conſternatæ navales manus trepide in proximam Aulidem confugerint. Ad novam expugnatæ Chalcidis famam lacrimabilis mœror Venetiis oboritur, & acris indignatio adverſus Canalium, qui maritimo exutus imperio confeſtim in perpetuum exilium amandatur. Per eos quoque dies Turca ad pacem inclinabat, ne ob illatam noſtris cladem in ſe

arma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

armaret Europam;ſed cum Venetis legatis Nicolao Cauco, & Franciſco Capellio eæ dicerentur conditiones, quæ minime è Reip. dignitate eſſent, à Patribus repudiantur, ultima pati potius cupientibus, quam antiquum decus,& Veneti nominis exiſtimationem alicujus turpiſſimæ pacis nota cõmaculare.

Socialis expeditio in Turcas.
1470.

CHalcidis Turcico imperio ſubactæ fama, atque conſtans cum Veneta Rep. bellum, cæteros Italiæ Principes, & in primis Sixtum Quartum Pontificem ſumme commovit, concuſſitque Neapolis Regem Ferdinandum, quia Apuliæ, & Calabriæ maritima ora inſaturabili hoſti nimium exponebatur. Hi ergo communi conſilio, & ope parandam cum Venetis claſſem decernunt. Pontifex viginti quatuor triremes in bellum contulit: totidem Rex: quinquaginta Veneti, ſub quorum auſpiciis cæteri ſuccurrerent. Dum à ſociis complentur promiſſa, mittitur in Perſidem Catharinus Zenus ad Uſumcaſſanum Regẽ orator, ut impio Turcæ hoſtis etiam excellere; [illegible] quærere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tur: & Canalii dignitas Petro Mocenico defertur. Hic Cyprii Regis, & Rhodiorum comparatis auxiliis in Ægeum navigat primum: mox per retentas in fide minores inſulas tranſit in Ioniam, & Paſſagium oppidum, Orientalis negotiationis emporium diripit. Relata in naves opima ſpolia, delataque ſunt innumera Turcarum capita, pro quorum ſingulis totidem aureos nummos receperunt interfectores ex imperatoris claſſici decreto. Ab hoſte recedens claſſis Cariæ appellit, prædatum immittit equites, & everſo eo oppido, contenta Methonem navigat, ut ibidem opperiretur Pontificiæ claſſis ductores. Horum demum adventu in majorem rei bene gerendæ ſpem erectus Mocenicus Athaliam Pamphiliæ urbem adoriri deliberat. factus eſt omnium Ducum in eam ſententiam concurſus, atque illico miſſus cum decem roſtratis Victor Superantius, qui portum occuparet. ita contigit, parique eventu Stephanus Maripetrus cum terreſtri manu in hoſtium loca penetravit. Non tamen oppidum ſimul oppugnaturis eadem fortuna arriſit: duplici quamvis muro potiti in internas tamen munitiones deſcendere prohiben-

bentur, quia ſcalarum, quoniam illæ breves, nullus fuit uſus, & irrita quoque murorum demolitio ſubterraneis dolis. Quoniam igitur obſidioni parum tuta erat ſcopuloſæ Pamphiliæ ora, conclamatis vaſis, Rhodum petit Mocenicus. Utinam in mari ea facinora geſſiſſent fœderati, quæ in continenti Rex Perſicus; quippe erepta Turcis Armenia, præclara legatione univerſos Chriſtianos Principes in Othomannum animare ſtudit: proh dedecus! cum nullo ſollicitante nos pluſquam ſatis adverſus Barbarum deberent impellere & acceptæ clades, & adempta regna, & quod profitemur, nomen, ac religio. Hinc fortaſſe aliquo affectæ pudore Veneta, & Pontificia claſſes, quod nihil adhuc præclare geſſiſſent, Smyrnam invadere decrevere. quo autem animi ardore in expeditionem ſe contulerint, id facile indicat, quod unica impreſſione munitiſſimam illam arcem ceperint, & expugnarint, deletis propugnatoribus, ingentique abducta præda. Inde majores de barbaro hoſte victorias animo concipiebant. verum ille nunquam ex Boſphoro in Ægeum prodire auſus eſt. Poſt hæc Pontificii in Italica hyberna receſſere, Veneti in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Peloponneſiaca, quo tempore venerunt è Perſide legati ad Nicolaũ Thronum Principem, quibus Uſumcaſſanus bellica tormenta, atque alias id genus poſtulabat machinas, in Turcam exercendas. Regi perhumaniter ſatisfactũ, & cum armis illuſtria dona tranſmiſſa, erga illum amicitiam, & munificentiam cum primis Venetę Reip. teſtantia.

Bellum in Cilicia.

1471.

VEneti, ne Ciliciæ Reguli inopia, auxiliorumq; cunctatione ad Turcas deficere cogerentur, Mocenico imperant, ut in ſubſidium tranfretaret, maritimaque Ciliciæ, nunc Caramaniæ, oppida hoſti eriperet. Profectus cum claſſe dux Venetus, Corycum æneis machinis proſtratum, Seleuciamque urbem, ſuo ſatis conditore illuſtrem à Turcarum manibus extorquet. Hanc natura, & opere probe munitam Naſambegus Baſſa regebat. Sed ut Mocenico conſtitit à meticuloſo præſide gubernari, caduceatorem præmittit, qui oppidanis, niſi ſe dediſſent, vincula, cædes, extremaque omnia denunciaret. ſed cum eos à deditione alienos

eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

munitiſſimum habebatur. Eo
eſſe inten... mannus ad occupandam
ſuit, Oronten... que nobiles provin-
atque ad primos torm... riebat: qua-
nudavit defenſoribus mœ... ntum ar-
machinarum ſtrepitu territus ... Mo-
begus, urbem tradit oppugnant... rſus
ſicque integra Cilicia ſuis dominis re-
ſtituitur. Mocenicus acceptis à grata Principum manu muneribus, proras in Cyprum direxit.

Bellum in Lycia.

1472.

VErum ne in pacifica Cypri ſtatione torperet otio miles, adhuc bello intactam Lyciam petere voluit. Naviganti in eam provinciam Mycra munita arx primum occurrit: ut cæteris Venetæ virtutis daret experimentum: ita ſi hæc caperetur, cum ſufficere ad reliquarum deditionem ſperaret Mocenicus, repentina terra, marique aggreſſione eam vexat, tormentis quatit, & proxima quæque loca deurit, ut pejora timerent obſeſſi, ni ſeſe traderent. Egregie tamen reſtitit Mycra, fiduciamque oppidanis fecerat nuncius, haud procul inde abeſſe Ajasbegum validi exercitus ductorem. Venienti revera hoſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Peloponneſiaca, quo tempo:s eques, runt è Perſide legati ad Naiſcet, quod num Principem, quibue duces habuit bellica tornorro cadente Turca, propoſtulaban Mycræ muros occiſi Ajascendaspite, in voluntariam deditionem & cieſtim venere cives, hoſtiumque præſidia: attamen ad exemplum, direptionibus, ac flaminis vovetur arx. Dum interim continua felicitate per alia Lyciæ caſtra Mocenicus victricia arma fulminat, in Ciliciam litteris Catharini Zeni apud Perſas legati vocatur: ſi quidem in minorem Aſiam ſuas copias traducere Vſumcaſſanus adverſus communem hoſtem cogitabat. Attigit ob id iterum Cilicum littus, & Mirenæos agros populatus, inde Turcas expulit. Sed cum nondum pro certo conſtaret de Regii exercitus adventu, ex ea provincia minus tuta noſtris placuit recedere.

Scorda, & Naupactus Turcica obſidione liberata.

1473.

SCodra non ignobile quondam Liburniæ oppidum, Scutara recentioribus, in arduo monte collocatum à natura

natura munitiſſimum habebatur. Eo diruto Othomannus ad occupandam Epirum, Illyricumque nobiles provincias facilem ſibi aditum aperiebat: quare illius expugnationem centum armatorum millibus aggreſſus eſt. Mocenicus ad famam propere converſus è Peloponneſo Corcyram venit, conſuluitque de movendis illico in hoſtem armis. Concutiebantur ſubinde Scodrenſes muri jugi machinarum verberatione; & per Antonii Lauretani Præfecti virtutem, ac vigilantiam nihil interea artis, aut induſtriæ omittebatur, quin diruta mœnia ſtatim reficerentur, & defenderetur Scodra impigre. Ex alia parte claſſiarii, aſcito in belli ſocietatem Illyrico Principe, quinque roſtratis Drilonem fluvium, Lyſſamque Scodræ proximam arcem munivere. Ex his crebra fuere cum hoſte certamina, & in primis ſingularis ea pugna, ad Bolianam commiſſa, qua Turca multa clade fuſus, fugatuſque eſt. Cæterum adhuc fatigabatur oppugnatione oppidum, dirutiſque propugnaculis, muri quoque plane conſiderant, Turcæque per ruinas tentabant irrumpere: at oppreſſi, audaciam ſpirituſque ex periculo ſumentes, duce

Lau-

Lauretano, barbaris ingruentibus oppoſuerunt corpora tanta pertinacia, ut obſtupeſceret Othomannus, quod ſibi non minus negotii videret cum ſemidiruta Scodra, quam fuerit cum integra. Strenue quoque navales turmæ adoriebantur aliquando Turcicas ſtationes. Verum hæc inter Reſp. à Matthia Pannoniæ Rege fœdera impetravit & auxilia, quæ per annua ſtipendia magno uſui fuere. Igitur cum primum Rex in Thraciam auxiliares copias immiſit, Scodra liberatur, tertio, poſtquam obſeſſa fuerat, menſe, duobus oppidanorum millibus amiſſis. Abiit inde Othomannus ne dum uni caſtro inhæret, integram amitteret provinciam. Poſt hæc Mocenicus in patriam rediit opportune, de rebus à ſe præclariſſime geſtis ſuprema munera recepturus, dum concordi Patrum conſenſu in Nicolai Marcelli locum Venetus Princeps declaratur: virtus quoque Antonii Lauretani dignitate crevit. Accepto enim rerum maritimarum imperio in Ætoliam divertit; evulgata Naupacti obſidione affuit in tempore, & obſeſſis neceſſariam opem tulit, & auxilia, quibus ſtrenue illi ſe tutabantur, ſumebãtq; animos à fortunatis plerumq;
eli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

velitationibus, quas crebro claſſicus miles cum hoſte conſerebat. Quatuor menſes duravit obſidio, in qua cum Turca nihil proficeret, fatigatus bello, non animo turpiter receſſit. Dum tamen opinatur Venetum plures dies reficiendo oppido intentum, ipſe Lemnum traducit, hanc inſulam veluti per otium occupaturus. Rei monitus Lauretanus celeri navigatione, & vix barbaro credita, apparuit, obſeſſoq; Coccino caſtro ſuppetias importavit. Tandem non pugnando, ſed ſedendo hoſtem vicit, cum ille militum curationem, quæſitam ordinandi certaminis moram interpretaretur.

Croja à Turcis capta.

1475.

REmpublicam regebat Andreas Vendramenus, cum parum proſpere terreſtri bello pugnatum eſt. Crojam Chaoniæ montanum oppidum, quod ſine grandi obſidione capi non poterat, numeroſiſſimo exercitu concluſit Othomannus. Veneti ſubinde importato commeatu, ſubmiſſoque milite ſpem, auxiliaque dabant oppidanis ad repellendam vim. ſic erumpendo

pendo ſæpius omnia hoſtilia machinamenta turbabant: nec minus claſſiarii oppugnando Turcica caſtra ea moliebantur diſcrimina, quæ hoſtem, majora timentem, ſummoverent. Porro in planitie Tyranna (locus calamitati omen fecit) fortunæ tyrannidem experti ſumus. Congreſſi noſtri obverſas copias multa cæde profligarunt: mox inſecuti, quo quemque fuga rapiebat, in ipſa caſtra feruntur: hæc cum cepiſſent, prædaque impedirentur, omnes à retro ingruentibus barbaris, uno relicto cladis nuncio, internecione mactantur. Ita partam victoriam amiſimus avaritia, prædandique libidine: & hanc poſtremo adauxit calamitatem Crojæ deditio, domitæ tamen non armis, ſed rerum omnium egeſtate, fameque, cui nullum invictum mortalium opus reſiſtit.

Turcicæ irruptiones in Forum-julium.

1476.

NOn Crojæ fœdior clades ea, quæ irrumpentibus Turcis Foro-julio illata eſt. Patriæ Foro-julienſis fines decem Turcarum millia intrarunt Aſnarbejo duce, ac tumultu omnia, terrori-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

roribuſque complerunt: populati locupletem provinciam, ad Sontium amnem, ductaſque per Aquilejenſes paludes extruunt munitiones, atque Italiam, cui Othomannus inhiabat, ex tam vicino loco hoſtis vehementer conterruit. Sed non alius, niſi Venetus, opponitur tumultuaria manu, qua primum Hieronymus Novellus ductor ſtatuerat intra caſtra rem Venetam defendere, non eam aperto diſcrimini committere. Sed miſſis ab urbe copiis, mutato conſilio, extra proſilire decrevit, quacumque hoſtis occurreret. Unius audaciam ſecuta ſunt aliorũ conſilia: tutius tamen hoſtile robur mora frangere, poſt ruinam creditum fuit, quam viribus adhuc vegetum in ſe convertere. Aſnarbejus quaſi præſagiret noſtrorum inſcitiam, trajecto Sontio, expeditiſſimas turmas, quæ Venetos ad pugnam elicerent, immiſit. Concurrentibus, & caſtra obequitantibus arreptis continuo armis noſtri eunt obviam: at vix bene inter inimicas acies conſeritur prælium, cum Turcæ, ſimulata fuga, recedunt: inſiſtunt illi fugientibus, timore hos cedere rati: verum ita in paratas ad Liciniſiũ montem inſidias pertrahuntur: in incautos pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

proſiliunt latitantes, & redintegrata pugna prorumpunt. Noſtri aſtu, caſuque circumventi quaquaverſum profligantur. Cecidit Novellus, & complures alii honeſti viri. Hoſtis victoriæ uſum rapinis, incendiis, ac deſolatione provinciæ finiit. Attamen ut aliis Barbarorum incurſibus tutiora objicerentur impedimenta, placuit validioribus præſidiis jam extructa propugnacula firmare, & caſtra ut in poſterum cautius defenderentur, Carolum Montonium ſeligere. Hæc vix in hunc modum diſpoſita, cum Turcæ opulentiſſimæ regionis vel non obliti, vel, quod verius, ab Othomanno immiſſi, ut Veneta arma retraherent ab Scodra, iterum in Forum-julium venere, & majori quam antea numero conſedere inter Sontiacas, & Gradiſcanas munitiones. Hic explicata acie importune obſtrepebant, & Venetos ad bellum proclamabant præteritæ victoriæ, monſtræque dementiæ memores. At Montonius acceptam à Novello cladem ſecum revolvens, de procaci hoſte cunctando maluit triumphare. Quare edocti Turcæ cum alio duce ſibi fore pugnandum, non multos poſt dies moræ pertæſi, ſuborienteque commeatuum penu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

penuria exhauſti, victis pene pares, abſceſſerunt.

Scodra Turcis tradita. Pax. 1478.

SCodræ arcis obſidio, jam antea infeliciter tentata ab Othomanno, adeo Barbari animum lancinabat, ut inſignem gloriæ ſuæ maculam inuſtam putaret, ſi eam imperio ſuo non adjungeret. Alteram itaque parat expugnationem majori vi, odioque, in quam delecti ſunt Alibegus, & Solimannus viri truces, ac bellicoſi. Horum ſub imperio quindena mortaliũ millia tranſmiſſa legimus, murales inſuper machinas pene innumerabiles. Tanto armorum, militumque apparatu expugnanda erat Scodra, quæ à duobus propugnantium millibus defendebatur: atque ſic illam Turcæ circumcirca vallaverant, ut non ſine cœleſti auxilio aditum reliquiſſe viderentur. Hoc pacto repetita eſt obſidio, & oppugnatio ita promota, continuataque ut ex ſolis miſſilibus, machinarumque pilis in deturbati muri locum obſeſſi aggerem contra extruxerint. Interim ad ſtuporem hoſtium intrepide pugnabatur:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tur: cumque bis per disjectos muros tentaretur irruptio, horrenda Turcarum ſtrages eſt edita, oppidi Præfecto Antonio Legio rem bellicam adminiſtrante; ita ut barbari duces non tam Scodrenſium virtutem, quam Veneti hominis conſtantiam pertimeſcerent. Noviſſime ipſe Turcicus Imperator obſidioni, quæ ultra opinionem protrahebatur, intereſſe voluit, ut ſua præſentia, propoſitiſque præmiis milites animaret. Hinc facti omnium periculorum immemores pertinaciter noſtrorũ propugnaculis ſic inhærebant, ut certum mortis diſcrimen ſubeundum eſſet obſeſſis, ſi vellent inſiſtentibus diutius reſiſtere. Sed omni neglecto metu per tela, per hoſtes ruunt, magnaque clade, & ignominia irrumpentes repellunt. Faſſus eſt Othomannus ſe pugnare cum hoſte, cui eſſet propoſitum malle mori, quam cedere. Perſeverante autem obſidione, nec remittente fati malignitate, vicina expugnantur municipia: captivi ferme trecenti omnes ante Scodræ mœnia in duas partes ſecantur: vallato denique fluminis oſtio binis arcibus nullum amplius ſubſidium importari potuit. Tot itaque anguſtiis, & adverſæ fortu-

næ

næ calamitatibus conflictati Veneti, poſt ſexdecim annorum, quod cum Turco geſſerant, bellum, de pace agere ceperunt, quæ hiſce conditionibus firmata eſt, ut Reſpublica Othomanno cederet Scodram, Lemnumque; hic Ponticam navigationem noſtris negotiatoribus immunem, tutamque relinqueret. Evulgata pace, Scodrenſes, deteſtati Turcicum dominium, ſolum patrium ad unum deſeruere. In eos, qui Venetias commigrarunt, ſe præbuit Senatus longe gratiſſimum, ac ſumma edidit benignitatis argumenta in fœminas, quæ obſeſſa Scodra pro mœnibus ſteterant, & quæ tanta in urbe caſtitate excelluiſſe dicebantur, ut celebris cujuſdam pudicitiæ famam, & nomen in hodiernum uſque diem retulerint.

Bellum Ferrarienſe ſecundum ſociale cum Inſubre, & Aragoniis in Venetos.

1482.

PAcē maluit neceſſariam inire Reſp. quam armis cum potentiore decertare, & omni externo auxilio deſtituta Turcico furori tradere oppida, ſibi

bi reliqua in Græcia. Non ſine inſigni Chriſtianorum Principum dedecore id factum, qui non modo Venetis, aut nullas, aut exiguas aliquando ſuppetias tulerant, verum etiam eos revocarant in Italiam, primum pro Florentinorum libertate implicitos, mox Ferrarienſibus armis laceſſitos. Florentinum bellum uno ad montem Sperellum Peruſini agri prælio confecit Robertus Malateſta, fuditque hoſtiles copias, interceptoque militari apparatu amico populo pacem reddidit. Sed Ferrarienſi vix aliud antea gravius geſſere Veneti: hoc tamen eò alacrius ſuſceptum, tractatumq; quod per eos dies, fruſtra tentata Rhodo, interierat Othomannus. Ab Hercule Ateſtino Ferrarienſium Duce profecta eſt belli cauſa, dum rerum novarum cupidus, ac regia Aragoniæ gentis affinitate tumidus, Venetum Magiſtratum, Vicedomini titulo Ferrariæ jam multos annos conſtitutum primo negligere, contumeliiſque afficere cœpit: mox Reip. limites hoſtiliter vexare, peccare in fœdera, atque amicitiam à ſuis majoribus ſancte cultam contemnere. Ut injuriis abſtineret, ab Ioanne Mocenico Principe non una miſſa legatio, quibus cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cum nihil profectum eſſet, confeſtim indicta ſunt arma, & ictum fœdus cum Sixto Pontifice, qui æque Ateſtinorum domitam temeritatem, correctamque ſuperbiam peroptabat. Itaque in juratum hoſtem proficiſci duplici claſſe decretum eſt: Padana altera, ut à flumine Ferrarienſes agri vaſtarentur: altera maritima adverſus Ferdinandum Neapolis Regem, ſi quid à pelago, ut fama erat, in affinis opem tentaret. Conſcriptæ ſunt etiam terreſtres copiæ, & his duo fortiſſimi viri, ambo Roberti nomine, præfecti, Severinas, qui circa Padum curaret rem bellicam; Malateſta, qui in Flaminia hoſtiles adverſus Pontificem conatus, ſi qui forent, reprimeret. His tam prudenter decretis, Severinas cum Antonio Lauretano Legato exercitũ per Tartari fluvii ſtagna in hoſtem traduxit, & ad depopulandũ provinciam, & ad oppugnanda municipia ſubito converſus, omnia pavore, ſtrageque complevit, pluraque caſtra, aut deditione, aut vi Venetæ ditioni ſubjecit, quibus & Ficariolum quoque munitiſſimam arcem per eos dies adjunxiſſet, niſi ab Federico Urbinate Ateſtinarum copiarum ductore circumventum iri dubitaret, qui occupata Hoſtilia,

ſtilia, in extrema agmina impreſſiones faciebat: Sed ut hinc inde diſtraherentur hoſtium vires, Chriſtophorus Amulius copias movet in Adrienſes minoribus navigiis; datoque certamini ſigno, unica hora univerſa fere Adria conflagravit: tanti impetus cauſa fuit cædes Dominici Ericei, qui primus vim intulerat, cujus mors noſtros milites adeo irritavit, ut ejus manibus oppidi, arciſque everſione parentandum jurarent. Comaclum, audita Adrienſium deſolatione, ſponte Veneto ſe dedit. Damianus quoque Maurus Padanæ claſſis Præfectus proſpere ad Piloſellam conflixit: ibidem Ateſtini communiverant utramque amnis ripam, Padumque extructis miro ingenio caſtellis, productiſque per medias aquas repagulis, ne ulterius adverſo flumine Veneti agerentur: in eamdem curam expeditiſſimi equites per anfractus riparum brevioribus ſemitis occurſantes invigilabant. Maurus, impavidus vir, invectus in obverſas machinas, non tam fluviatiles diſſipavit munitiones, quam terreſtres fugavit copias, imperataque per vicinos agros decurſione opimas prædas navalibus ſociis revexit. Hac animatus victoria Ficariolum

adna-

adnavigavit, quod caſtrum à Severinate oppugnabatur, ſummo tamen labore, cum vix impedire poſſet, ne Urbinas neceſſaria inferret obſeſſis: attamen ille obviam ire cuique volens, per abrupta tormentis mœnia irruptionem molitur, quamvis hoſtes armati ruinis ſuperſtantes munimenti loco ſe ſe opponerent; ſed tandem Veneti ducis virtute & audacia captum oppidum, dirutaque propugnacula fuerunt, atque inde tutius per Polyneſum diſcurſum, ſubactaque Rhodigini agri municipia, adjuvante cum primis Jacobi Laurentii Avantii ſtudio, ac militari ſolertia, qui propterea ab Senatu ſummis honoribus, & dignitatibus auctus, tandem immiſſis ab hoſte ſicariis ob incontaminatam ejus in Rempublicam fidem fuit trucidatus. Dum hæc in Ferrarienſibus: ab Alphonſo, Ferdinandi Regis filio vexatur armis in agro Veliterno Pontifex: ad opem juſſus eſt accurrere Malateſta, & Romanis quacumque neceſſitas poſtularet, præſto eſſe. Hic ut in provinciam venit, Alphonſum vidit explicatis ſignis bello promptum; at ubi primum conſerta eſt manus, Aragonii victi, fugatique ſunt: nec parum noſtram illuſtravit vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ctoriam fama ſuperati validiſſimi exercitus à pauciſſimo milite: non diu tamen tantæ ſuæ gloriæ ſupervixit vir ſtrenuus. Cum igitur pro aſſerenda Pontifici dignitate præliaretur, in Apuliam transfretavit Victor Superantius, eamque regionem, & proximam ei Calabriam agrorum, vicorumque depopulatione maxime deturpavit: poſtremo è maritimi in fluviatilis apparatus imperium traductus, non minori fortuna Venetis navibus Padi aditum aperuit ad ripas uſque Lacus, quem dicunt Obſcurum; & ulterius progreſſus ad res hoſtium intercipiendas milites ablegavit. Hi tamen ad prædam verius, quam ad pugnam profecti, inopinato Sigiſmundi Ateſtini adventu fœdiſſime appetuntur, ſed accurrente propere Severinate intercepta ſunt ſpolia: fugatique Ferrarienſes ſpem noſtris fecere occupandæ Ferrariæ, cum nullo obice per patentes campos volitarent, ſæpiuſque prodirent, refracto Parco muro, in urbis conſpectum ordinatis agminibus. Cæterum cum ea ſe potituros crederent, inexpectata Pontificis averſione decipiuntur. Ille, qui primas bello huic faces ſubdiderat, ab Veneta tunc divulſus ſocietate, cum

hoſti

hoſtibus in Remp. percuſſerat fœdera, edictumq; ut quod illa bellum in Ferrarienſes tractaret, impium eſſet, & injuſtum: ac anathematis fulmine feriebatur, quæ ſua jura tueri nitebatur. Verum ne publicæ dignitatis ratio parvi duci à Patribus videretur, nihil tot minis, & conſpirationibus de bello remiſſum eſt; quinimo ad majora facinora elati ſunt animi, contendente per ea tempora Galeatii Mediolani Ducis uxore cum Ludovico Sfortia, qui ſub ſpecie tutelæ nepotis invaſerat principatum. Severinas cum parte copiarum è Ferrarienſibus in Inſubriam, ſuperato Abdua, caſtra ad Trecium locat. Hinc in hoſtium fines continuæ actæ impreſſiones, & ſuperata caſtra: territi, ac perculſi populi, convaſatis rebus, fortuniſque ſuis trans Alpes aufugerunt. Interim Ludovicus in Cremonenſes venit, conjunctoque cum fœderatis exercitu adoriri Venetas ſtationes decrevit. Conſilii monitus Severinas Bergomum adit, ne viribus impar uni variantis fortunæ aleæ cuncta exponeret. At ubi audiit, hoſtes libere diſcurrentes ad deditionem compuliſſe quicquid Brixienſium inter Mellam jacet, & novos Urceos, longioris moræ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

pertæſus egreditur, & Venetas ditiones ab Inſubrum incurſibus, & imperio vindicavit. Hæc agebantur in continenti, quando à mari affertur, Ferdinandum Neapolis Regem cum inſtructiſſima claſſe Dalmatiam tenuiſſe. Ut hoſticas inde detruderet cum ſuis triremibus extemplo navigat Jacobus Marcellus; at dum plus nimio in re navali curanda moratur, in ſuſpicionem cadit, quominus Aragonios prope Corcyram nigram non profligarit. Illius tamen partes explevere optime Georgii Viari, & oppidanorum virtus fideſque hoſtibus tota inſula expulſis. Poſt hæc Marcellus Callipolim Calabriæ advectus priſtinam, ſi quæ erat, infamiæ maculam, proprio ſanguine delevit: quippe inchoatam ejus oppidi oppugnationem tanto ſpiritu proſecutus eſt, ut dum anteſignanus, cæteros ad irrumpendum invitat, tormenti globo ictus ceciderit. Claſſica adminiſtratio ob Marcelli interitum Dominico Maripetro obtigit. tum opus tali quidem duce fuit, qui poſt captã Callipolim, Aragoniam temeritatem coerceret, multis illatis cladibus, occupatiſque oppidis in Calabriæ, Apuliæque littoribus. Quapropter Ferdinandus,

ne

ne ulterius in ſui Regni viſcera penetrarent Veneta arma, una cum fœderatis ad pacem deflexit. Venetæ tamen ditioni acceſſit Rhodigium, totumque Polyneſum. Verum hanc pacem, è Reip. dignitate firmatam, non nihil mœſtam reddidit ſubſecuta peſtilentia, & nuncius direptarum à piratis in Britannico mari navium, quas Bartholomæus Minius onuſtas mercibus in eas inſulas advehebat. Porro hæc eſt humanarum rerum conditio, ut nunquã ſolida, vel perpetua obveniat felicitas.

Bellum Rhæticum Auſtriacum II. 1486.

PRomota de finibus controverſia ab Arcuanis Comitibus adverſus Ripenſes, Benaci accolas, ortaque inter utroſque lis de argenti fodinis, quæ in Noricis, tum Veneti, tum Auſtriaci juris habebantur, præſentis belli ſemina extitere ſub principatu Auguſtini Barbadici. Sigiſmundus Auſtriacus Tirolenſium Comes in armis primus viſus eſt, & Roverenſe oppidum per crebros inſultus laceſſivit, Gaudentio Amaſiano duce: illud tamen ſtrenue multos dies defendit Nicolaus Priolus Præfectus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Sed cum interim Reſp. ſe parat ad bellum, militumque habet delectus, quos ductore Iulio Camerte Rhætis opponat, Priolus, qui non ſatis virium ad majores conatus haberet, imminuto ſubinde præſidio, ac territis, qui ſupererant, militibus novo pilarum ignitarum, ſeu verius fulminum genere, oppidum deſerit, ac in arcem profugit. Creſcente in dies bello, novas quoque copias conſcribebat Senatus: & quamvis crederetur, præteritis jam bellis fractus non poſſe potentiori diutius reſiſtere, nihilominus ſtetit periculis audacior, ipſique profuit communicata Roberto Severinati cum Camerte rei bellicæ adminiſtratione. Addidit animos Hieronymus Sauorgnanus, qui Germanicas aliquot turmas, Carnicos fines populantes, vel cecîdit, vel in effuſam fugam conjecit. Attamen hæc inter Rovereti arx bellicis machinis paſſim diruta, neque ullum oppugnatis ſperatum auxilium, Præfectum in deditionem compulit. Sub hæc etiam cepere tumultuari Germani milites, & quia deficerent commeatus, & quia ſtipendia non ſolverentur. Hac de re Amaſianus, ne à propinquis Venetis inſignem aliquam cladem reportaret,

cum

cum præſentiſſima exitii auguria ſint in exercitu diſcordiæ, motis repente caſtris, incenſoque Rovereto, Tridentum petit. Severinas, cui, ægrotante Camerte, totius belli ſummam detulere Lucas Piſanus, & Hieronymus Marcellus Legati, hoſtis abeuntis terga inſecutus, Tridenti obſidionem parat. verum, ne quid hoſtile poſt ſe relinqueret, ad expugnandam Petram arcem ſelectos milites præmiſit. Hi ponte Atheſi tranſmiſſo, contra quam ille mandaverat, cepere dulcedine prædæ vagari incompoſiti: interim perlata Tridentum inopinatæ rei fama, conclamatur propere ad arma, quod majorem, quam pro re, terrorem ea in urbe excitavit. Egreſſæ duæ equitum turmæ, collectaque in unum agreſtium manus, ſua multitudine non contemnenda, facto impetu, qua effuſa populatio nunciabatur, noſtros jam trepidos, & diſpalatos fœda clade, turpique fuga opprimunt, repelluntque. Severinas opem laturus oppreſſis advolavit, dumque objurgando, hortandoque ſuſtinere hoſtem, & ſuos continere conatur, ferox prælium orditur. Verum nihil ducis imperium, nec majeſtas, aut exemplum valuit: ipſe namque à fugienti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

bus, & ſuo fato raptus in amnem dejicitur, in eoque vir clarus periit. Hinc animoſiores Germani urgere aciem, micare gladiis, perſequi noſtros, qui raptim ad pontem confluebant, ut eo ſuperato fugæ finem, & corporum ſecuritatem invenirent. Sed ille antea fuerat reſciſſus legatorum juſſu, quia ſperabatur ex neceſſitate virtus, ut ſublato effugio milites acrius in hoſtes converterentur. Non admiſit conſilium timor, quin potius in flumẽ præcipites ferebantur, & paucis in alteram ripam natando devectis, plurimi aquis abſorpti ſunt. Unus poſtremo Guido Maria Rubeus Parmenſis Germanos undequaque inſtantes parva manu ſummovere potuit, ac ſternere: nec dubium erat, ſi noſtri parum reſiſtere valuiſſent, hoſtes terga daturos. Senatus decrevit, ut Arcum municipium ſuſcepti belli cauſa deleretur: jamque converſum ad legendas recentes copias Innocentius VIII. Pontifex hac pacis conditione mitigavit, ut reſtitutis damnis nihil amplius de finibus cum Rep. innovarent Auſtriaci.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Cyprus Veneto imperio adjecta. 1487.

CYprus, felix quondam inſula, inter majores mediterranei maris locum ſibi vendicat. Hæc Græcis ab Richardo Britanniarum Rege erepta, cum Europæi Principes ad Sacrum bellum confluerent, Guidoni Luſiniano Gallo tradita eſt. Hujus poſteri per annos propemodum trecentos regnum in Inſula obtinuere, ſed variis ſubinde fortunæ caſibus agitati, Janus prælio navali cum Ægyptiis commiſſo in poteſtatem Barbarorum venit, qui tandem, ut ſe captivitate redimeret, ingenti auri vi, & annui ſolutione tributi ab Soldano victore inſulam cum adminiſtratione recepit. Huic Ioannes filius iiſdem legibus ſucceſſit, qui ex Helena Palæologa conjuge unicam ſuſcepit filiam, nomine Carlottam, Ludovico, Allobrogum Ducis Ludovici ſecundo genito, deſponſatam: ex concubina Jacobum habuit, quem adhuc juvenem, Nicoſienſi Archiepiſcopatui deſtinavit: Ioanne mortuo ſine aliis liberis, Allobrox in ſpem novi Regni erectus, Cyprum uxorio nomine ſibi

poſtulabat. Cyprii Jacobum, nulla e-juſdem regni lege imperio prohibitum, depoſcebant Patri ſucceſſorem. Inter diſſidentes non leve exarſit bellum. Verum cum Jacobus ægre Allobrogem depellere poſſet, ad Soldanum profugit, cujus tributaria erat inſula: ab eo exceptus impetrat libero jure totius regni adminiſtrationem: reverſuſque cum auxiliis competitorem, & ſocios tota Cypro exterminat. Ita Jacobus pacatæ Inſulæ Rex ſalutatus: in uxorem poſtea ſibi delegit Catherinam Marci Cornelii patricii Veneti filiam, ab Rep. quoque filiali ſolennitate adoptatam per Nicolaum Marcellum ejus temporis Principem. Tandem vita exceſſurus Rex fœtam conjugem cum poſthuma prole Regni hæredem ſupremis tabulis reliquit: atque interim tutelæ, ac Veneti Senatus patrocinio commendavit. Porro defuncto Rege, continuo repentinis tumultibus inſula vexari cœpta: & primo eam turbavit Jacobus apud Ferdinandum Neapolis Regem Orator, dum ſe acturum pollicetur, ut notho ſui Regis filio pariter filia Jacobi ſpuria nuptui, atque adeo dotali nomine Cyprus Aragonio daretur. Placuit regiæ cupiditati conſilium,

& ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

& ut promiſſa adimplerentur, illico in Cyprum cum armatis triremibus remittit Legatum. Hujus adventu in Reginam, ejuſque familiares oritur conjuratio, qua illius patruus cum primis Andreas Cornelius opprimitur. Sceleri additur poſtea violentia, coacta Regina, ut ad Petrum Mocenicum, ſub id temporis Venetæ claſſis imperatorem, ſcriberet, Cornelium denegato præſidiariis ſtipendio ſublatum, eodem nomine ad Senatum decreti Oratores. cæterum in hac rerum perturbatione ratas nuptias legatus paciſcitur: interim fraudis per occultos nuncios certior redditus Mocenicus, è veſtigio Victorem Superantium cum ſelectis navibus præmittit. His auxiliis exhilaratur Regina, ac in priſtinam quietem, ſecuritatemque traducitur. quia expoſitis ad Tamaſſum copiis jam indictum perduellibus bellum videbatur. ſic illi armorum fama, claſſiſque conſpectu perterriti ſe mulctant voluntario exilio, & Cypro optata pax reſtituitur. Hoc pacto excitatas turbas compeſcuit Venetus anno MCCCCLXXI. Seu ne amplius, aut tam facile emergerent conſpirationes, annitente Regina, deſtinavit, veluti Præfectum Inſulæ,

læ, eundem Superantium; & ſic integris ſexdecim annis Cyprus manſit incolumis, ac omni metu ſecura: quo demum tempore, quia ferebatur Bajazethus Turcarum Imperator inſulæ animum adjeciſſe, timeri cœptum eſt, atque tum major injectus timor, cum idem barbarus comparata valida claſſe, in proxima maria ducenda, ab Senatu commodum Cypri appulſum petiiſſet. Verum Patrum conſtantia omnem metum excuſſit. negatus eſt enim Barbaro acceſſus, novaque claſſis inſtructa, ac Franciſco Priolo demandata Inſulæ propugnatio. At quoniam ab externo non ſolum hoſte, ſed etiam à domeſtico timendum erat (adhuc enim remanſerant, qui Aragoniis, Allobrogibuſque faverent) ex Senatus conſulto Georgius Cornelius, Reginæ frater, Cyprum navigat, ei perſuaſum, ut permiſſa Reip. Regni ſui gubernatione, ipſa, tum parvulo filio orbata, vellet in patriam tranſire, tutius victura in natali ſolo, quam in rebelli Inſula, tamque remota, & circumdata ab immaniſſimis hoſtibus. Illa fraternas adhortationes lubens admiſit. Venetiaſque ſubeunti totus Senatus fit obvius, qui nihil ad ſummos hono-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

honores, & vere regios in ea excipienda, colendaque omiſit. Mortua tandem Regina, Cyprus in Venetam provinciam redacta eſt. Turcæ nunc paret, inani potius, quam ſpecioſa Chriſtiani Principis contentione, cum prius vi, quam jure, ac titulo aſſerenda videatur ejus poſſeſſio.

Bellum Gallicum ad Tarum.

1495.

IUra ſanguinis, ac pietatis officia violavit Ludovicus Sfortia regnandi libidine: datus enim tutor Ioanni Galeatio nepoti, hunc in primis corruptiſſimis moribus curat inſtituendum, ne unquam Mediolanenſes vecordem, & improbum Ducem ſibi exoptarent; mox ne ille unquam ſui principatus adminiſtrationem repoſceret, eundem non ſine veneni ſuſpicione de medio ſuſtulit. His ſceleribus addendo ſcelera, ut etiam defuncti nepotis deleret affines, adverſus Ferdinandum, & Alphonſum Aragonios, in Italiam Gallos promiſſa ope, tanquam Neapolitani regni dominos, pellexit. Hanc igitur ob cauſam Carolus Octavus Gallorum Rex Italiam per Cottias alpes in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ingreſſus, tanto cum exercitu Neapolim feſtinavit, ut horrendo omnibus terrore, quacumque pergeret, incuſſo, brevi regnum illud ferme totum in deditionem reciperet, rebus ſupra vota fluentibus. Tam repentini, ac proſperi Gallorum ſucceſſus metum, odiumque apud Italicos Principes, liberaſque civitates injecerant, quod ad totius Italię imperium tendere crederentur. concitavit itaque in eorum perniciem univerſam propemodum Europam, percuſſis fœderibus cum ipſo Ludovico, quem jam pœnitebat ſuorum conſiliorum, haud ignarum, ut ea ſæpe ſunt pernicioſa, ita in auctorum capita plerumque recidere. Confœderatis militibus Franciſcus Gonzaga Mantuanorum Dux datur imperator, qui cum Veneto præcipue, ac Sfortiano exercitu Regis in Galliam reditum intercluderet. Carolus per eos dies, ſuperato Apennini dorſo in dexteram Tari amnis ripam juxta Forum-novum deſcenderat: ibi Gonzaga, Marco Antonio Mauroceno, & Melchiore Triviſano, Venetis legatis, pugnam diſſuadentibus, quod nondum omnes copiæ adeſſent, Gallos aggredi deſignat. Diviſo itaque equitatu in quinque turmas, ipſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ipſe cum ſelectiori flumen trajecit, alteras ordine ſubmittere, pro neceſſitate, juſſus eſt Rudolphus Gonzaga. Rebus ita compoſitis, Regem ultra amnem jam progreſſum inſectatur, majore quidem animo, quam conſilio. Gallos enim à tergo petitos adeo iratum plenos in ſe convertit, ut inter utraque agmina, eodem ferme numero & armis paria procedente certamine, dubium aliquandiu prælium fuerit. Interim ſecunda equitum ala in ſubſidium immiſſa eſt, quæ recens, & integra plurima ſtrage hoſtiles cuneos diſſolvit. verum certa nondum victoria, & audentibus faviſſet ſors, niſi illam noſtris indigne eripuiſſet Franciſci Severinatis mora, qui in præmiſſarum turmarum opem, tertiam ſubmittere recuſavit. Ille Sfortiani militis ductor, vel non eſt auſus tentare vada fluminis, ſuborta pluvia intumeſcentis, vel monitus à Ludovico, ſuſpicante ex proſpera illius certaminis fortuna, Venetam gloriam & potentiam nimis auctum iri, ſubſidium afferre neglexit. Hocque apertius comprobatum, cum idem Ludovicus Bernardo Contareno interdiceret, ne abeuntis Regis extremam aciem carperet. Subinde pugna obſti-

obſtinatione creſcebat, & noſtroru
numerus deficiebat, qui tandem ſpe
ratis auxiliis fruſtrati, loco moveri cœ
perunt, unde Galli acrius, vehemen
tiuſque inſurrexere, atque ita unius e
fœderatis invidia converſa ad hoſte
fortuna plures egregios viros protr
vit, aut dedit captivos. Illud Venet
virtutis, & conſtantiæ ſpecioſum argu
mentum, quod eorum nemo ex e
prælio vivus in Gallorum poteſtate
devenerit. Tria hominum millia in
terfecta dicuntur: uterque exercitu
victoriam penes ſe ſtare profitebatur
neceſſario fortaſſe commento, ne ſu
perſtites copiæ terrerentur: dubio ta
men procul noſtri viciſſent, ſi fati ne
ceſſitas humanis conſiliis abrumpere
tur, aut comes virtutis livor non eſſet
Tradunt annales Venetos ſuperiore
extitiſſe, quod hi bellica omnia impe
dimenta interceperint, opimaque præ
da abducta coegerint Regem præ ti
more ſubſequente nocte ſub dio agere
fugamque moliri victo ſimilem. Aſt
fugitivum excepit, nec noſtris defui
animus, quo minus altera die terga
dantem laceſſerent, eaque in urbe ob-
ſiderent Ludovicum Aurelianenſium
Ducem, qui, ut cum ſuis tuto in pa-
triam

triam rediret, crebas eruptiones faciebat; ſed mira in cohibendo hoſte Contareni ſolertia effecit, ut extrema pene fame maceratus, & ad ſordida quæque alimenta compulſus in eas pacis conditiones venerit, ut Novaria Sfortiæ reſtitueretur. At Reſp. quæ Gallos cupiebat penitus ab Italia ejectos, non tam terreſtres, quam maritimas vires ad Ferdinandum tranſmiſit, ut iis pulſis Regnum recuperaret. Cum claſſe ſolvit in Apuliam Antonius Grimanus, cujus adventu, & ope in regnum integre reſtitutus, auxilianti Reip. tradidit Aragonius Thranum, Hydruntum, ac Brunduſium oppida, donec expenſum in ea expeditione aurum rependeret. Per hæc Carolus eadem celeritate, qua id acquiſiverat, regnum amittit. tanta nempe fortunæ vis eſt, ut ſæpe unico momento ſimul parta, & ſperata decora evertat.

Bellum Piſanum cum Florentinis. 1496.

VIx ſe Gallici furoris metu liberam credebat Italia, cum nova in Hetruria exarſit bellorum origo. Piſanis Carolus libertatem magno auri pondere

dere vendiderat, dum ubique locorum victor Neapolim tenderet. Illi ne ſemel excuſſum ſervitutis jugum iterum ſubirent, extrema quæque pati malebant. Qua de cauſa adverſus præpotentem Florentinorum Remp. Romani primum Pontificis, mox Cæſaris, poſtremo Ludovici Sfortiæ, ac Venetorum auxilia implorarunt. Sed non ab aliis promptiora, firmaque magis obtinuere Piſani ſubſidia, quam à Venetis, qui ut amicorum libertatem integram conſervarent, arma in Hetruriam intulerunt, atq; in eo bello, quod varium, diuturnumque fuit, ita ſe geſſere, ut pro libertate propria pugnare viderentur. Itaque poſt multas acceptas clades, merſas disjectaſque naves, commeatus interceptos, oppida direpta Florentini, ne pejora in dies paterentur, Gallorum Regem ſupplici legatione orarunt, ut denuo tranſiret in Italiam, juſtæ eorum cauſæ opem laturus. Conſtans fama erat, Carolum hanc in provinciam alteram parare expeditionem. Sfortia igitur veritus ne imminens illa ab Alpibus tempeſtas in ſe unum caderet, demiſſe admodum cum Venetis egit de accerſendo Maximiliano Cæſare, qui Gallo, Italiæ hoſti

ti, opponeretur. Cæterum ille, qua
pollebat perfidia, venientem Cæſarem
licitur allocutus, idque unum ei per-
uaſiſſe, ut ſe Piſanæ controverſiæ ju-
dicem conſtitueret, antequam Veneti
aliqua magni momenti urbe in Hetru-
ia potirentur. Acquievit Maximilia-
nus conſiliis, ſed nihil ſua majeſtate di-
gnum imperando profecit: Illi nam-
que, qui ſpem omnem recuperandæ
urbis in Carolo collocarant, arbitria
reſpuebant: Noſtri vero, ut apertius
conſtaret, nulla ampliandi dominii cu-
piditate Piſanis auxilia præſtitiſſe, per
Franciſcum Foſcarum legatum ſuſce-
pti belli titulum Cæſari aperiunt, ſua-
dentque ut, cum certa Italiæ tranquil-
litate, diſcrepantes inter ſe populos
componeret: ad id non defutura na-
vigia, quibus ille Piſas veheretur, nec
arma, quibus contumaces domaren-
tur. Sic Venetis reconciliatus Maxi-
milianus in Hetruriam fertur, Piſanos,
& Florentinos ad concordiam horta-
tur. verum quia cum his omnia irrito
eventu procurata, eoſdem armis terre-
re ſtatuit. Junctis itaque cum Venetis
armis, Liburni portus, & oppidi im-
perat obſidionem, quæ cum concepta
ſpe diuturnior evaderet, ille moræ im-
patiens,

patiens, pertæſuſque ſe rem cum pe
vicaciſſima gente molitum, ex ea pro
vincia ſuas in ſedes remigravit, null
ibi relicto tanti nominis egregio fac
nore. Veneti nihilominus ſuſceptu
bellum proſequebantur, illudque a
optatum finem perduxiſſent, niſi Sfor
tiæ ingenium, ad dolos, fraudeſqu
natum, Reip. decus illud invidiſſet, au
illius dignitatem læſiſſet Hercules A
teſtinus: alter enim qua vi, qua dol
noſtrorum conatus debilitavit: alte
vero datam fidem non ſervavit. Piſar
ultro Veneto Senatui ſe dederant, a
cturi quæ ipſe ſentiret, modo ne ite
rum inviſo populo ſuccumberent, ha
una conditione firmanda pax erat, qu
ab Ateſtino promiſſa, ſed non ſervata
Piſas in priſtinam obedientiam redege
re Florentini: Veneti vero nil præte
ejus belli impenſas receperunt; cun
poſſent uſque in Liguſticum mare no
men cum imperio protendere.

Bellum Turcicum quartum.

1500.

CAroli Octavi repetendæ Italiæ con
ſilia mors interrupit: ea tamen Lu
dovicus duodecimus Regno potitu

nor

ıon diſtulit, quin & in ipſo initæ pu-
ılicæ adminiſtrationis die fœdus cum
Rep.ictum in Ludovicum SfortiamMe-
liolanenſium Ducem publicaret;eo ju-
e, quod defuncto Philippo Vicecomi-
e, res Mediolanenſis ad Valentinam,
oannis Galeatii Ducis filiam, ſibique
ıviam ſpectaret. Veneti ob Cremo-
ıam per eos dies furtim ereptam in
ocietatem coivere his conditionibus,
ıt Rex, ejecto Sfortia, Mediolanenſem
ıbtineret principatum: Reſp. Cremo-
ıam, totamque Abduæ Glaream. Ita-
jue Aubignio, Trivultioque ducibus
Gallica tempeſtas in Alexandrinos pri-
num perſtrepuit, ac uno velut impetu
x ejus nominis oppido, deinde ex re-
iqua Inſubria Sfortianos depulit. Ve-
ıetorum non minus armorum fragor
irca Cremonam intonuit tanto ſtrepi-
u, ut è veſtigio conſternati cives, &
ircumjacentes incolæ priſtino obſe-
juio ſe addixerint. Ludovicus Sfortia
ot malis undique circumdatus, fruſtra
x à Venetis, quos toties deceperat, in-
uriam deprecari, & litem de Mediola-
ıenſi ditione cum Gallo componere
ɔer conditionem annui tributi conatus
ſt. Hinc periculi certus, conſiliique
ıops propere in Germaniam profugit,
ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ut Maximilianum Auguſtum in Gallo concitaret, cum in Venetos jam hoſtem Bajazethum, Turcarum Imperatorem impia legatione quæſiiſſet. Utrumque his perſuaſionibus ad bellum promovit, quod nempe Galli, Venetique poſt ſubactam, diviſamque Italiam illi Germaniam, iſti Aſiam evertere meditarentur. Hanc unam ob cauſam rediit in Græciam Turca, quem diſcordia Chriſtianorum Principum, ac ſæpius eorundem in Remp. florentem invidia concitavit. Quem igitur terra, marique militarem apparatum ſub id tempus inſtruxerat Bajazethus, brevi omnem in Venetos ferebatur moturus, eo prætextu, quod illi Principes Illyricos adverſus Turcica arma defendere ſtatuiſſent. Cum autem in dies magis belli fama creſceret, miſſus eſt Andreas Zancanius, qui Bajazethi animum erga Remp. exploraret. Regreſſus orator hoc Barbari reſponſum attulit: illum pacta cum Venetis à Mehemeto fœdera non eſſe violaturum: ſed quæ fides penes infidum, & barbarum hoſtem? Ne itaque terreſtre imperium, maritimamve oram præſidiis vacuam inveniret hoſtis, omnia neceſſario firmantur milite; & præter copias,

ias, quæ Forum-julium ſervarent, in-
ructiſſima CC pene navium claſſis pa-
atur, quæ, imperante Antonio Grima-
o, Turcicæ opponeretur. Hæc dum
enetiis expediuntur, Turcas extra
uos fines exiiſſe, Jaderæ, Sicique agros
opulatos eſſe, ac abductis ex tota
)almatia prædis, univerſam provin-
iam vaſtaſſe, nunciatum eſt: claſſem-
ue Deuthe Præfecto in perniciem
eip. Helleſpontico mari egreſſam.
Iac rerum fama ſatis clare apparebat
upti fœderis indicium, illatumque
rius, quam indictum bellum. Qua-
ropter juſſus Antonius Grimanus, ut
1 hoſtem collectis undequaque viri-
us iret, acceptaſque clades ulciſcere-
ur. Sed in Peloponneſum navigans,
'urcis obviam factus, incertum, cur
iperior viribus non conflixerit. Sub-
ide opportuniorem alteram rei bene
erendæ occaſionem declinavit apud
poradas inſulas, incautos dubio pro-
ul facile oppreſſurus. Fatendum certe
um Veneti ducis inertia pugnaſſe Ba-
izethi fortunam. Ægre tamen ferentes
antã incuriã Albanus Armerius, & An-
reas Lauretanus trierarchi, barbaros
uis triremibus adorti, unam præcipue
avim immenſæ magnitudinis, ex qua
mille

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

mille Turcæ præliabantur, ſub ipſius Grimani conſpectum harpagonibus ita alligarunt, ut deſperati hoſtes, ne tandem in noſtrorum manus venirent, ultro excitarint incendium, quo victi victoreſque ſimul concremati. Eo ſpectaculo alii perterriti nihil interim moliri auſi ſunt. Unus quoque Vincentius Polanus ſua navi in hoſtes delatus, plures eorum roſtratas tormentis attrivit, multoſque è barbaris occidit, ac reverſus ad ſuos incolumis proprio experimento oſtendit, fortibus viris omnia cedere. Per hæc odio, & conviciis exponitur Grimanus, qui tandem certior factus, alia adventare ſibi auxilia, Zacynthum divertit, ut ibidem Rhodias naves in ſupplementum acciperet, auctuſque viribus cum Turca tutius confligeret. Ille tum juxta Torneſium converſis in mare proris littori hærebat puppibus, veluti, in triſtem navalis pugnæ eventum, terra fugam cogitaret. Proceſſum eſt in certamen, & aliquandiu proſpere dimicatum. poſtremo continuante vel claſſiarii ducis infortunio, vel navium præfectis minus opportune juſſa exequentibus, Turcæ metum diſcutiunt, & ulterius tranſgreſſas naves, reliquis auxilia remo-

ranti-

antibus, facile oppugnant, capiunt-
ue, ac denique per apertum mare
Jaupactum verſus dant vela. circa eam
rbem jam antea conſtiterat Bajaze-
ius pedeſtri robore, quæ, ut primum
æpta eſt premi, noſtræ claſſis deſpe-
ans opem, deditionem facit. His o-
inibus cum ingenti mœrore auditis,
rimanus claſſis imperio privatur; ve-
ientique in patriam gravato vinculis
auſam dicere ob rem turpiter geſtam,
jungitur, mox irrogatur exilium; cum
a inter Melchiori Triviſano navalis
lminiſtratio demandaretur, & Turca
ctorias cumularet victoriis, qui Nau-
acto adjecit in Epiro Dyrrachium, &
ſulam Cephaleniam. Noſter tamen
crevit metus, cum recens nuncius af-
rret, hoſtes in Forum-julium, inde in
arviſinum agrum populabundos ir-
piſſe. Decem barbarorum millia al-
ſimis ſuperatis fluminibus in feraciſ-
nam regionem effuſa, nullo reſiſten-
, luctuoſiſſime graſſabantur: in vi-
oriæ uſum non ferro, non igni par-
bant: plena tumultu vicina oppida,
urbes metuebant: hinc vidiſſes tre-
lantes ad incendiorum flammas vo-
e currus, qui infeliciſſimos incolas
itutum deveherent: tanta denique

N tre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

trepidatio non prius ſedata, quàm immaniſſimi Turcæ è provincia abiiſſe dicerentur. diſperſi ſuper Tilavempti ripas, captivorum, quos gravior ætas præpediebat, ad quatuor millia trucidarunt. Profectus hæc inter in Græciam Triviſanus, dum præclari alicujus facinoris famæ ſtudet, vindicandæ ſcilicet ab hoſtibus Cephaleniæ, ſibi ex vano conatu interitum, & hoſti parat commoditatem appellendi Methonē, quam per eos dies Bajazethus à terra obſederat. Audacter nihilominus, ac fortiter Methonæi Turcas non ſemel inter murorum ruinas repreſſere, unde in propugnantibus nata ſpes omnino fugandi hoſtis, etiam modico noſtrorum auxilio. Tunc Triviſani locum ex turmarum conſenſu obtinebat Hieronymus Contarenus. Hic, relicta Zacyntho, ut oppreſſis afferret opem cum Turcica claſſe confligit, ſpectante Sphagia inſula: & in hoſtilia roſtra ſine metu concurrit, & pro ſe, proſpere flante fortuna, ab initio apparebat ſtare victoriam, ſed orta extemplo (ut omnia barbaris favere crederes) mari tranquillitate, navium onerariarum uſus illi eripitur, quæ mole ſua ſtantes quaſi torpedine præpeditę loco moveri

nequi

nequiverunt: & ex his tota belli alea pendebat; quare qui anteceſſerant, diffiſi, ob earum tarditatem, auxilio, remis inſteterunt feſtinanter, ne præda eſſent hoſti. Contarenus duabus ex infauſta decertatione amiſſis navibus, alterum fortunæ momentum expertus, tribus roſtratis hoſticas impavide prætervehitur, & Methonæis arma, commeatuſque ſuppeditat. Verum urbis interitus ab ipſa ope promanavit. Oppidani enim mœniumque quotquot erant propugnatores, ut citius inferrent neceſſaria, ſimul omnes ad portum cucurrere. Hoſtis interim opportunitate uſus, ſcalas admovet, mœnia cuſtodibus vacua aſcendit, & in oppidum diverſis partibus irrumpit. Ita capta eſt Methone totius littoralis Peloponneſi munitiſſima arx, non virtute, ſed caſu, quoniam in fatis erat, ut ſuperba, & contumax Græcia aliquando Barbaris deſerviret, & cum religione mutaret imperium. Civium captivitate, rerum omnium direptione, Veneti prę-ſidii cæde abſterritos Coronæos, & circum ſparſos populos ſponte obtinuit Bajazethus. Nauplia non ſemel machinis ita concuſſa, ut de deditione cogitaret, ſed Prætoris opera, ac vigilan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tia per eos dies fidem retinuit. At dum hoſtes libera populatione per Peloponneſum excurrerent, Benedictus Piſaurus, rerum maritimarum electus Imperator, Corcyram applicuit: & per Senatum miſſi Oratores, qui Chriſtianos Principes de Turcicis victoriis admonerent. Hæc propter in Bajazetho metus ſuboritur, crevitque diverſis rumoribus, famaque ex longinquo aucta, Hiſpanos, Gallos, atque Italos in communem hoſtem facta conſpiratione validiſſimas parare claſſes, quamobrem in Thraciam ſuas reduci jubet tum pedeſtres, tum maritimas vires. Piſaurus ex hac Turcarum trepidatione Ægium petit, interfectiſque occulta machinatione præſidiis, oppidũ Reip. rurſus addixit: Mitylenen, Tenedumque prædatus opulentiſſima ſpolia ſuis militibus diſtribuit: ulterius progreſſus extremum hoſtilis claſſis agmen, nondum Helleſponticas fauces ingreſſum cum clade excepit turbavitq; plurimis interceptis navigiis hoſtium, quos ad unum reſticulis ſuſpendi juſſit: deinde etiam Samothraciam, maris Ægei inſulam in voluntariam deditionem recepit; direptaque Caryſto Eubœæ multa dives præda Naupliam repetiit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

petiit. Videbatur non alium coercendis tantis hoſtibus idoneum magis imperatorem hucuſque elegiſſe Reſp. quæ ſubinde auxiliari Hiſpanorum claſſe, ductore Conſalvo, cui Magni cognomen militaris virtus attribuit, validiorem Turcæ, veluti torrenti omnia diſjicienti, obicem poſuit. Piſaurus recreatus recenti ope, Cephaleniæ oppugnationem decernit, pergenſque ſine mora in expeditionem Inſulæ utrumq; portum majoribus roſtris obſidet. imperatoque militum deſcenſu cuncta replet ruinis, volitantes hoſtium cuneos reprimit, atque tandem ita cum ſubſidiariis Hiſpanis ſe geſſit, ut poſt præclara integri ferme triennii facinora Cephaleniam recuperarit. Plurimum in repellenda ab Inſula Barbarorum colluvie Conſalvi robur, & ingenium profuit, quem poſtea Senatus Neapolim reverentem abundanti gratiarum, ac munerum largitione honeſtavit. Solus deinde Piſaurus in bellum incubuit, qui monitus à ſpeculatoribus Turcicam claſſem in Ambracio ſinu morari, ad illam oppugnandam feſtinavit, & ſelectioribus præmiſſis navibus in pugnam traxit, contra Turcæ non armis, ſed arte rem gerere male-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

bant: at ille cognito aſtu, vehementius in obverſas puppes inſurrexit, & de hoſte, non prælio magis, quam ſuamet conſternatione turbato victoriam reportavit: captæ undecim triremes, totidem ſubmerſæ, laceratæ plurimæ hanc victoriam ad Præveſam, antiquis Nicopolim, inſigniter nobilitarunt. Cum his deductus Leucadiam dux Venetus, totam inſulam, in uno expugnato ejus nominis oppido, ſuperavit. Utinam Galli, qui altero anno ex hybernis in auxilium venerant, eadem circa Mitylenen moliti eſſent. Sic Piſaurus, rerum geſtarum fama, gloriaque notiſſimus, Bajazethi fregit audaciam, ſuperbumque in hanc pacem deflexit; ut Cephaleniam Venetus haberet: ille Leucadiam reciperet, arma terra, marique retraheret; captaque oppida cederent victoribus.

Bellum Faventinum.
1503.

MOrtuo Alexandro Sexto, cujus Pontificatus inſignis Italiæ fuit ob graviſſimos bellorum motus, omnis pene Æmilia, Flaminiaque illuſtres provinciæ, ejectis Cæſaris Borgiæ præſidiis,

ſidiis, & excuſſa tyrannide, aut in libertatem, aut in benigniorem adminiſtrationem tranſiere. Ariminum nomine Pandulphi Malateſtæ Venetæ dominationi tradidit Galeottus Gualdus: quem virum & Principis, urbem dedentis, affinitate, & vetuſto generis ſplendore clariſſimum eo publicæ munificentiæ teſtimonio excepit, dimiſitque Senatus, ut ad rei famam alia circum præſtantiora oppida in ditionem ultro venerint. Ipſa quoque Faventia, quamvis eſſent, qui illam Hectori Manfredio aſſererent, ſanctum & auguſtum Reip. imperium amplexata eſt. Ad urbem hanc recipiendam, tuendaſque pro Veneto arces miſſi legati, non tamen recepti ſunt, ſciſſis in diverſa civibus, ac patrocinantibus Manfredianæ factioni Florentinis, non aliam ob cauſam, niſi quia Veneti tanta potiti urbe, totam denique Flaminiam facile eſſent adepturi. Exinde cum Florentino, declarato hoſte, ſæpius commiſſa manus, editæ clades, & diu, multumque circa Faventiam elaboratum: poſtremo, impigre adminiſtrantibus rem bellicam Chriſtophoro Mauro, & Nicolao Fuſcareno legatis, urbs ſubruta muralibus machinis, ſubterraneiſque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

dolis everſa Senatui Veneto paruit, atque in certæ fidei, ac obſequii teſtimonium oratores Auguſtino Barbadico Principi deſtinavit. At quia nullum illuſtre facinus mutationis, aut livoris dentibus immune, æſtuantibus invidia vicinis Principibus, ſævàque ludente fortuna, non diu Reſp. aut Faventiæ, aut aliarum in Flaminia urbium acceſſione gaudebat.

Bellum Auſtriacum tertium.
1507.

QUam ſancte coluerint Veneti inita cum Gallis fœdera ſatis conſtat, denegato pluries Maximiliano Cæſari tranſitu per Reip. fines: ſuſpicati, ne, fictoRomam verſus itinere, Gallos Mediolanenſi Principatu exturbaret, quia frequentiori, quam par eſſet, milite iter ſuum inſtituebat. Hæc propter non ſemelCæſareo Legato reſponſum, Maximiliano non niſi cum juſtis ad præſidium turmis liberam per Venetas ditiones viam fore: Quamobrem minatus ille, ſibi iter aperturum vi ferroque, Vincentium Quirinum Oratorem ab ſe dimittit, infeſtiſque armis attentat quod bellum indixerat. Pro-

vocata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

vocata accingitur ad ſui defenſionem Reſp. deſtinavitque in bellicam procuratione Andream Gritum, & Georgium Cornelium, quorum alter in Rhætos miſſus, alter in Carnos, ubi primum Germanici tumultus turbo auditus eſt, deinde majori quam alibi fragore in Tridentinis faucibus. Terreſtribus copiis præficitur cum ſummo imperio Nicolaus Urſinus Petiliani Comes. Hic Cæſareas turmas per valles Atheſis irrumpentes repreſſit, expugnavitque Petrenſe municipium. Subinde etiam Bartholomæus Livianus vir fervidi, & audacis ingenii, qui ſecundus ab Urſino militares obibat vices, alterã Germanorum manum per nivoſa Carnorum juga ita repulit, cecîditque ut exinde ei facile contigerit Cadubrii munitiſſimi caſtri oppugnatio. Ad hæc illato armorum metu complura nobiliſſima oppida in deditionem venere, & fuſus eſt hoſtis in Tarviſino agro. At quia bellum non uno loco graſſabatur, Livianus ſuperatis montium jugis, Tergeſtum rebellem urbem obſedit: adjuvante mari Hieronymo Contareno, ita pedeſtres copiæ ad aggreſſionem, irruptionemque animatæ ſunt, ut illam paucos intra dies domitam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

captamque Veneto juri reddiderint. Rebus tam præclare geſtis illuſtrior factus Livianus æquali honore, parique auctoritate jungitur Petiliano. Interim Cæſar, cui res parum proſpere ſucceſſerat, rejectis incerti belli deliberationibus, cum Veneto per legatos dè pace egit. Verum Patribus placuit, procurante Zacharia Contareno inducias in trienniũ paciſci. Poſtremo ad hunc, (quod nunquam antea auditum) virum privatum peculiari legatione Ioannem Raublerium deſtinavit Maximilianus, rogatum, ut quemadmodum paulo antea inter ſe, & Remp. induciarum auctor extitiſſet, ita & pacis foret. Tantam apud exteros, ſummoſque Principes exiſtimationem ſua virtute, integritate, ac prudentia ſibi Contarenus conciliaverat. Porro Ludovicus Gallorum Rex conqueri tum graviter cœpit, quod nulla ſui recordatione noſtri cum Cæſare tranſegiſſent. Hæc una parvi momenti cauſa, quærenti novitates oblata eſt, ruptiſque indigne fœderum ac amicitiæ vinculis, primo cum Rege Ferdinando in Liguria de invadenda Rep. Veneta conſilia iniit: poſtremo ſollicitatis reliquis Italiæ, ac ferme totius Europæ Principibus, Camera-

meracenſem illam conflavit tempeſtatem, quæ multos annos ſub principatu Leonardi Lauretani ſuprema prope clade Venetam Remp. anhelantem proſtravit.

Fœdus Cameracenſe in Venetos. 1508.

VEneta Reſp. quæ propagatis longe lateque terra marique imperii ſui finibus, multis florebat opibus, auctoritate, & fama, non tam finitimis populis, quam etiam longinquis odio & invidiæ fuit, præſertim per hæc tempora, ut Cameracenſi fœdere omnino debilitanda crederetur, futuraque cæteris exemplo, humanam potentiam fatales habere limites. Verum hæc religione, juſtitia, & moderatione firmata, quæque ſemper artibus pacis magis, quam belli ſtuduit, cum orbe eſt perennatura. Cameraci itaque, quod eſt in Belgis oppidum, contra Venetos percuſſum fœdus, quod primum apud Savonam Ligurum Ludovicus XII Gallorum Rex cum Ferdinando Hiſpano contraxerat: adhæſere huic Iulius Secundus Romanus Antiſtes, & ipſe Maximilianus Cæſar, tantoque ſilentio ſocietas hæc per lega-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

legatos ſancita dicitur, ut cum demum ejus ſuſpicio emanaret, Venetiis nequaquam crederetur. Porro tam diræ conſpirationis famam intrepide Reſp. excepit: & quis crederet conjurantibus in unum tot Regibus illam prope parem extitiſſe? Se adverſus tot hoſtes, tantis florentes exercitibus, armavit animavitque una ea cogitatione, non fore diuturnam concordiam, quæ conſtaret diſſimilibus animis, neque prolixum bellum, quod à multis, iiſque variantibus inter ſe ſuſciperetur, quando primos impetus vel propulſaret, vel parum ſuſtineret. Belli cauſæ hæ publicatæ. Singuli ex fœderatis repetebant urbes, & oppida, quæ tunc à Venetis aut jure belli, aut voluntaria populorum deditione legitime poſſidebantur: Pontifex imputabat, quod Ariminum, Faventiam, aliaque in Flaminia Romanæ Sedis caſtra occuparent: querebatur Maximilianus, ſe potiſſimum Verona, ac Patavio contra fas ſpoliatum: ægre ferebat Gallus Cremonam Mediolano detractam: Hiſpanus haud integrum ſibi contigiſſe Neapolitanum regnum, cui deeſſent maritimæ aliquot urbes ab Aragoniis Veneto oppignoratæ. Cameracenſi quoque vinculo devinciebantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

bantur Ferrarienſium, & Mantuanorum Principes, ut & hi ſuis ditionibus redderent, quæ oppida in Mantuano, Ferrarienſique agro tenebat Reſp. Dux etiam Allobrogum ob Cyprium regnum conjuraverat, nec non Britanniarum, & Pannoniæ Reges, ut nullus propemodum in Europa extaret, qui contra Venetos non ſentiret. Turca ſolus repertus, ad notandam cæterorum perfidiam, & dedecus, qui memor datæ pacis non modo ſervaret fidem, ſed etiam indigne oppreſſis auxilia offerret. Verum, ut Chriſtianam decebat Remp. ea fuerunt rejecta, victoria enim maxime ſperabatur à Divino numine, violatorum fœderum ultore certiſſimo.

Bellum cum fœderatis hoſtibus ad Caravagium.

1509.

LUdovico Gallorum Regi prima inchoandi, peragendique belli alea obtigit. Illud ſuperbe, ac minaciter denuncianti hoc Venetorum fuit reſponſum: non adeo humilem rem Venetam, ut ſuis hoſtibus per ſummam licentiam deſpectui, & prædæ futura

ſit

ſit: adeſſe arma, & dextras, animoſque: neque virtutem, & fortunam juſtis, neque Deum ultorem fœdifragis defuturum. Subinde feſtinato militum delectu, brevi enumerata ſunt in caſtris XXX peditum, equitum VII millia; tantiſque copiis præfecti Nicolaus Urſinus Petiliani comes, & Bartholomæus Livianus, viri ambo militari experimento celebres: datique ſunt procurationi bellicæ legati Andreas Gritus, & Georgius Cornelius. Hæc inter Galli, ſuperatis Alpibus, cœpere omnia infeſta reddere, Carolo Amboſio duce: hoſtium irruptionibus leviſſimis quidem pugnis reluctati ſunt Veneti: at denique gliſcente bello, multa clade, & oppidorum direptionibus certatum. Gallus Trivilium ſecus Abduam occupat: Franciſcus Urbinatium Dux Pontifici, cui militabat, Ariminum, & Faventiam conatur vi aſſerere: Gonzagianæ turmæ Caſale in Padana ripa caſtrum recipiunt: atque ita pluribus in locis oppugnatur res Veneta. Cæterum recuperandi, ſi quæ amiſiſſent, ſpes omnis erat Patribus in eo florentiſſimo collocata exercitu, qui in Abduana Clarea contra Gallos ſtabat. Et cum hoſtium numerus, ipſo adventante Rege, auge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

augeretur, cui erant in armis XXXX hominum millia equeſtris fere ordinis, acceſſere terreſtribus noſtris maritimæ etiam vires, plurimis comparatis navigiis, quorum alia adverſo Pado deduceret Sebaſtianus Maurus: alia deduceret in Benacum Zacharias Lauretanus. Interea ultra Abduam arma transferenda clamabat Livianus, ut regii exercitus tranſitu prohiberentur: atque ob id ſuſceptam Trivilii oppugnationem peregit egregie, recepitque Aſulam ingenti Mantuanorum cæde & captivitate, ne poſt ſe hoſtile aliquid relinqueret. cæterum tanta hic intervenit mora, ut tandem ipſe fruſtaretur, quominus Gallos à flumine arceret. Tranſitionis fama admonuit Livianum prætergreſſos hoſtes illico invadendos eſſe, & eo promptius, quo lætiores redditi noſtri ex primis ſucceſſibus, non tam ſibi ominabantur Reipubl. tutelam, quam ſecuritatem Italicæ libertatis. Conſtat ex alacritate Veneti exercitus trepidaſſe Ludovicum, & relicto bello voluiſſe iterum paciſci fœdera: ſed erant, quæ Venetus lueret. Rex ſuorum animo in paratam expeditionem excitatus, quas præmiſerat Helvetiorum phalanges, tranato Abdua, ſequitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tur. Livianus dum repellendi hoſtis conſilium rejicit in alteram diem, tam denſa caligo campis incubuit, ut ne cæcus in temeritatem rueret, à propoſito abſtinuerit. Subinde ratus Gallorum machinamenta adverſus Cremonam diligenti celeritate poſſe anteverti, invadenda eorum caſtra, aut in illos aperto marte procurrendum cenſebat. Secus Petilianus, qui mora frangi Gallicum robur; nihilque in re bellica cunctatione melius, nihil audacia deterius. Hæc ducum diſceptatio, aut æmula orta prius ſimultas Remp. in perniciem trahebat. Nihilominus pugnæ avidus Livianus cum ſuis certamen aggreditur, primoque ipſo conflictu viro audaci arridere viſa eſt fortuna; quippe victor, turbatis, quæ anteibant, Gallorum aciebus, ad ipſa uſque Regis caſtra penetravit: poſtea illa ſuo more inſtabilis falſo evulgat per infidos Veneti equitatus ductores pene fuſas, profligataſque eſſe pedeſtres copias. Ea credita fama Gallos confirmavit, & Petilianum ſubſidio retinuit. Quapropter urgere hoſtes, & noſtros loco exturbare cœperunt, verſoſque in fugam palantes atque diſperſos occidere, aut rapere captivos, inter quos ipſe Livianus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

nus, amiſſo ex vulnere altero oculo. Hac funeſtiſſima clade deſiderati optimi quique duces, cæſa militum X millia, vaſtata caſtra, direpta impedimenta, illuſtratuſque Gallorum victoria Aignadelli apud Caravagium vicus ignobilis. Fuit ea noſtrorum veluti ſuprema calamitas, vulgo ad Gieradaddam dicta, modico Gallici ſanguinis impendio: unde merito dici poteſt nobis inauſpicatius Abduam fluxiſſe, quã Romanis quondam Alliam: non ita tamen Venetias allatus cladis nuncius perterruit Senatum, ut animum abijceret. Decrevit itaque extemplo legatos Chriſtophorum Maurum, & Petrum Duodum, qui Brixiam, Veronamque adproperarent, vagos milites colligerent, recenteſque conſcriberent largo ſtipendio. Et quoniam magis in juſto bello fortunæ vices penſandæ, cum ea haud in optimis conſiſtens, ad pejora ſine judicio deflectat, datæ ſunt publico nomine litteræ ad Dominicum Grimanum, & Marcum Cornelium Cardinales, ut Julium Pontificem conciliarent Reip. atque ut inde Flaminiæ oppida reciperet: ab urbe etiam diſceſſit Antonius Juſtinianus ad Cæſarem legatus, ut pacem impetraret, reſtituto

Ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Tergeſto. At quia omne tum cum Romano Præſide, qui nuper Venetos ſacris excluſerat; tum cum Auguſto, qui Forum-julium, & Hiſtriam vexabat, irritum fuit obſequium, creditum eſt non fuiſſe ſuperis curæ ſecuritatē Venetam. Cum interim continentis urbes adventantis cum terrore hoſtis impetum, aut ipſam urgentem famam haud ſuſtinere poſſe viderentur, prudentiſſimo Senatus decreto, omnes à præſtito jam fidei juramento liberantur: atque ita temporis momento terreſtri imperio diſceſſit, quod majorum providentia vix integroſeculo maximis artibus, domi bellique adminiſtrata Rep. civitati omnium nobiliſſimæ adjecerat. Utinum tamen in Foro-julio: & in hac noſtra provincia Tarviſium, plebejo ſtudio animatum, Venetam fortunam ſequi voluit, cum ejus libertas extremum pene ſpiritum traheret.

Patavium, receptum à Venetis, fruſtra à confœderatis oppugnatur.

1509.

VEnetus, qui non ita pridem de imperio, & ſalute publica deſperare viſus eſt, oblata rei bene gerendæ op-

por-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

portunitate, Patavium recuperat. Cum enim pro explorato habuiſſet Andreas Gritus, Germanos, quibus ſe tradiderant Patavini, torpori ac vino deditos minus caute tueri urbem, delecta equitum peditumq; turma, noctu Tarviſio egreditur, confectoque per tenebras itinere haud procul conſiſtit in inſidiis. Actum paulo antea erat cum agreſtibus, quorum ſtudium ſingulare erga Venetos, ut portæ urbis, quæ Cauda-longa dicitur, pons obverſo de induſtria fœni plauſtro impediretur: itaque patrati aſtus opportune monitus Gritus è latebris celeriter adeo ac inopinanter, occupata porta, irrumpit, ut in foro prius Veneta ſigna conſpecta ſint, quam ullus hoſtium præſenſerit. non in alios ſævitum, niſi in cives, qui alteram defectionis ſuſpicionem de ſe fecerant: arx inſequenti die recipitur, eam dedente Cæſaris præfecto Leonardo Triſſino. ad Patavii recepti rumorem plurima circum municipia Venetæ dominationi ultro adhæſerunt: jamque ſatis perſuaſum erat, fortunam hanc primam præ pudore languentis clariſſimæ Reip. viam ad priſtinam aſſequendum imperium aperuiſſe; cum etiam Serravallium, Lemniacum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

niacum ad Atheſim, aliaque præclara oppida reciperentur, pulſis inde Germanis, fuſoque Ateſtinorum equitatu. Sub hæc Pontifex morari noſtrorum victorias fucato pacis titulo excogitavit: nempe ab ſe inter Cæſarem, Venetoſque compoſitum, ut hi, reſtitutis recenter occupatis oppidis, Tarviſium, & Forum-julium libero jure poſſiderent. Interim Senatui has conditiones examinanti nuncius è Pannonia retulit, Romanum Præſulem, & Galliæ Regem ſumme eniti, ut Pannonius diſtrictis nunc in Remp. armis, opportune ſuo regno redderet ademptas ſibi urbes in Hiſtris, & in Illyrio: attamen nihil illum moturum, redolentibus perfidiam poſtulatis. Exinde omnis Patrum cura in communiendo Patavio locata eſt, mandatumque Petiliano, ut cum ſelectiori exercitus parte eamdem in urbem rediret, ad cujus expugnationem propediem venturus erat Maximilianus. Hæc inter ingruentes in provinciam Germani, fugatis ex Alpium arcibus præſidiis, direptis, incenſiſque Carnio, ac Feltrio agro, Tarviſinum populabundi ſua multitudine operiũt: Chriſtophorus Maurus primam hoſtium irruptionem parumper ſuſtinuit.

Interim

Interim Franciſcus Gonzaga Mantuanorum Dux, Verona ad Cæſareana caſtra iturus apud inſulam Scaligeram opprimitur, extractuſque è latebra, agreſti exploratione, Venetias captivus deducitur. Omnem ſibi exinde gloriam peperere Alexander, & Hieronymus Pompeii Veronenſes; illamque egregia Senatus munificentia conſecuta eſt, dum ad annua ſtipendia, poſſeſſaque in Laſii juriſdictione prædia, ipſum Caſtrum dono adjecerit. Sed Maximiliano Patavium obſeſſuro jam quoque acceſſerant Pontificis, Galli, Hiſpanique Regum auxilia: jam Alphonſus Ferrarienſium Princeps, multis nominibus Reip. infenſus, majora tormenta, & innumerabiles pene machinas ad belli uſum ſuppeditaverat. Quoniam vero conſtabat urbem facile capi poſſe, ſi ea fluminis pars, quæ Patavium influit prope Liminis arcem, in alteram derivaretur; capta arce, abſciſſionem, deductionemque inchoant Germani milites, ſummo quidem labore: idem opus in Bacchilionis alveis commiſſum, ne quis illorum amnium aquæ obſeſſis eſſet uſus. Hoſtes tamen ab incepto deſiſtere coacti ſunt, acriter à noſtris, frequentiſſime erumpentibus,
dive-

divexati. Nihilominus expugnato Ateſte, in Montem-ſilicem per ſaltus, crepidineſque irrepſerunt Hiſpanorum virtute, quæ docuit nullum oppidum, vel natura munitiſſimum, capi non poſſe. Viſus eſt denique proprior ad urbis mœnia ſtare Cæſar, & eo iratior, quod per id tempus Belunum, Feltria, & in Noricis præſtantiores aliæ munitiones, Hieronymi Savorgnani robore, Venetis eſſent reſtitutæ; ſuoque in exercitu octoginta mortalium millia cenſa dicuntur. Tantis viribus oppugnandum erat Patavium adverſus Venetos, qui pro tutela ſuis in ſtationibus equitum tria, peditum millia XV adnumerabant, præter primarios ex patricio ordine adoleſcentes, fere ducentos, ſingulari in Remp. caritatis exemplo. His potiſſimum data cura præcipuis in locis vigilandi, ne qua doloſa hoſtium fieret irruptio: propterea & Venetias evocati ſuſpectæ fidei cives, juſſiq; non recedere durante bello. Subinde Patavium ex ea parte, quæ Septentrionem reſpicit, ubi quondam Helenæ fanum, urgeri, & concuti cœptum eſt; jamque muri ad tormentorum jactus corruerant, & per aperta mœnia Germanus miles ingreſſus eſſet, niſi Petilianus ſupremo

premo

premo virtutis bellicę opere militarem excitaſſet aggerem per totum fere urbis ambitum, qua modo viderentur hoſtes facturi impetum, adjecta extrinſecus profundæ altitudinis foſſa. Extructæ molis propugnatio uni præ cæteris viro armis præclaro Citolo Peruſino demandata eſt. Illam Galli, Germanique Cæſaris pollicitationibus animati junctis viribus demoliri aggrediuntur: ſed cum irrito conatu opus tentaſſent, turpiſſime deturbantur. Hiſpanis igitur eadem aggeris expugnatio committitur, quorum audaciam, impetumque dum Citolus eludere meditatur, diſpoſita in vallo idonea igni, fumoque excitando materia, intra munitiones ſelectiores milites, quaſi in inſidiis, collocavit. Hiſpani interea continuatis probris, & ad felium venationem jocis militaribus irritati non magis, quam Auguſti præſentia incenſi, aggerem, turres, murumque ea alacritate, fortitudine, odioque ſuperant, ut, duobus ibidem fixis vexillis, ſpem certam in oppidū irrumpendi facerent: at ubi ſat hoſtium iræ, vindictæque explendæ in muro, & in ipſo vallo conſiſtere Citolus conſpexiſſet, occultum ſuccendit ignem, & fumum maximum excitat,

excitat, cujus vi, & fœdo nidore miſeri conſternati, excœcatique non ordines, non ducum imperia obſervare potuerunt. Exiere confeſtim cæteri è latebris, advolavitq; Petilianus, & in quos flamma, vaporque non ſævierat, ferrum diſtrinxerunt. Miſeranda continuo ſtrages, & effuſa ubique trepidatio exoritur, qua uſus Ludovicus Malvetius urbe egreditur, & pervadens Cæſareana caſtra reluctantium cæde, hoſtilia configit tormenta, revehitque in tutum ſtipendia, quæ Patavium mittebantur, decepta Hiſpanorum phalange, in contrariam curam excubante. Nulla poſthac dies præteribat, qua noſtri frequentiſſimis inſultibus non fatigarent obſidentes, & non niſi victores, multaque onuſti præda reverterentur. Hi rerum eventus palam demonſtrabant Cæſarem deinceps ea in oppugnatione nihil aut armis, aut dolis profecturum: propterea vir, alioqui bellicoſus, & in dubiis auſibus plerumque pertinax, poſt quam Hiſpanos à noſtris repulſos vidit, & inexpectata obrutos clade, ab ultima certaminis alea temperandum ſibi duxit. Quadrageſimo itaque obſidionis die, Octobribus Calendis, ſublatis caſtris Meduacum

duacum trajecit, & per Vicentinos re infecta raptim, exemplo improſperi ſucceſſus, Alpes tranſmiſit.

Vincentia recepta.

1509.

REgreſſo in Germaniam Maximiliano, quæ fiducia ſuccreverat in Venetis, brevi ſe priſtinæ dignitati reſtituendi, dies aliquot elanguit Petiliani interitu: confectus curis, vigiliis, ætate, Vir ſpectata militia clarus, magno, ac publico Senatus mœrore, occubuit. Quamobrem Andreas Gritus bellica conſtantia, ac diſciplina haud impar ju-
etur exercitibus præeſſe. Hic animoſe
bi fidens, veluti omnes interceptas
rbes certo recuperaturus, per magnos
nbres, difficiliaque itinera Vincentiam
gna primo intulit, atque ex inopinato
ruptionem parat. Dionyſius Naldus
rimipilus mœnia conſcendit, & pene-
are in urbem potuit, repulſo impigre
aſpare Severinate, Cæſareanorum
æfecto: exinde reliqui hoſtes pacti
int deditionem, qua liberi, & immu-
es à cæde recederent. Et quia proxima
uęque victoria inſtrumentum ſequen-
s eſſe debebat, Veronam ſubito mota

ſunt caſtra, ut urbs celeritate magis, quam contentione caperetur. Præmiſſo equitatu cœpere nutare oppida, & quædam Veneto duci ſe tradidere, hoſtilium præſidiorum internecione. Interea noſtri obequitando, provocandoque ſæpius cum exeuntibus Germanis velitarunt; ſed cum à transfugis, captiviſque relatum eſſet urbem magnis tener præſidiis, maluit Gritus ſuos tutos in Patavinos reducere, quam viribus diſpares certo deſtinare periculo. In reditu Montanianum vi obtinet, ultro in fidem recipit Ateſte, aliaque caſtra, ex turbato hoſte, qui ea pro Cæſare tuta batur. Sub hæc etiam affertur Aloyſium Delphinum, in Foro-julio legatum robuſtam Germanorum alam, in Libur nia graſſantem, compreſſiſſe, & ab An gelo Triviſano flumen, in Hiſtris mu nicipium, igne conſumptum, quoniam incolæ Reip. inſignia laceraſſent.

Bellum tertium Ferrarienſe. 1509.

ALphonſus Ferrarienſium Dux, qu una cum aliis in Venetæ Republi cæ damna conjuraverat, cæteroſqu commeatu, armis, reque omni bellic

djuverat, quo potiſſimum tempore Patavium obſidebatur, Patres illatæ injuriæ vindices habuit. hi, quod perſtrepente eo bello diſtulerant, nunc perſequi voluere, ulturi hoſtem eo magis infeſtum, quo reliquis vicinior eſſet. Claſſem itaque viginti roſtratarum, plurimarumque biremium Angelus Triviſanus ex Senatus decreto in Padum traduxit, ſubitamque hoſtilis agri direptionem imperavit. Alphonſus auxiliaribus copiis ſuccinctus populantem Venetum aliquandiu cohibuit, duaſque triremium ignitis machinis laceravit. Ea propter Claſſiarius Præfectus, reducto navali apparatu ad Piloſellam, firmum ibidem propugnaculum erexit, ac ita inſequentem moratur hoſtem. Tutius noſtri rem gerebant ab altiore aggere, & auſum quandoque ſubire Alphonſum intra ſuas ſtationes cum clade ſæpius repellebant. Hæc agebantur, cum expeditæ equitum turmæ in auxilium claſſis venere, quas Triviſanus tranſverſis triremibus, veluti facto ponte, in hoſtilem agrum trajecit: omnis illico circum regio miſerrime vaſtata: adeo flammis ac militari licentia ubique debacchatum, ut Senatui neceſſe fuerit ſuis imperare,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

abſtinerent à vaſtatione, & incendiis. Sed horum egregius ultor extitit Hippolytus Cardinalis, Alphonſi frater, dum inſuetum facinus felici ingenio peregit. Perforato ſiquidem perpetuo Padi aggere, majora tormenta in ſingulis foraminibus eo modo diſpoſuit, ut à noſtris haud obſervata in certo claſſis detrimento tempore ſtatuto fulminarent. Dolo ipſa quoque fortuna favit, cum repentino imbre auctus amnis, ſummas plane ripas adæquaret, ſuoque incremento Venetas triremes ita eveheret, ut commode machinarum pilis objicerentur. Noctu ergo, nihilque tale ſuſpicante Triviſano, repentinis ac frequentiſſimis ictibus verberata claſſis, tota concutitur, infandaque ſtrage diſſipatur. Ille inopinato caſu perterritus, ægre ab internecione ſe ſubtraxit, vixque integro navigio Venetias delatus eſt; ac Ateſtini Duces quindecim triremes, demerſis reliquis, atque omnia claſſica inſtrumenta Ferrariam juſto cum triumpho abduxerunt. Hæc ruina non parum turbavit Remp. Angelus Triviſanus toto procul dominio relegatur, quia præcipue tumentis fluminis aggeres non abſcidiſſet, certa illuvione caſtra, hoſtiliaque machinamenta obruturus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Promiſcui bellorum ſucceſſus.
1509.

ALternabat fortuna res Venetas modo proſperis, modo adverſis ſucceſſibus: Ob inflictam in Pado cladem animoſiores, qui Veronæ præſidio erant, hoſtes, urbe ſeſe effundunt, & nonnullas noſtrorum cohortes ad pagum Martinianum male excipiunt, lateque circum agros, vicoſque populantur, quia conceſſa illis præda pro ſtipendio erat: atque ob hanc cauſam concubia quandoque nocte per oppidi plateas, viaſque decurrentes Reip. nomen collaudabant, conclamabantquo Venetos intra mœnia eſſe, ut erga illos civium voluntatem hac fraude noſcerent: quare cum iis acclamationibus hilariter à plurimis reſponderetur, pertæſis barbaræ gentis imperium, ſingulas eorum domos, è quibus credulæ voces emittebantur, per tenebras obſignantes, oborto ſole ad unam hoſtiliter exhauriebant. Adrienſes ſollicitati ab Alphonſo, ut in ſui obſequium redirent, Veneto auxilio hoſti ſtrenue reſtitere, quem in fugam actum Ioan. Paulus Gradonicus non tam aſtu, quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

virtute profligavit. Inito enim à noſtris ex induſtria tumultu magis, quam prælio, compoſitaque fuga univerſæ hoſtiles acies ſuis è munitionibus proſiliere. has demum Venetus ductor non dolo, ſed aperta vi debellare voluit. Proprio igitur exemplo ſuos ad pugnam hortatus, omnium primus in eas impetum fecit, atque ita ſe geſſit, ut ex æquo Padanam cladem rependeret. Auxit mirum in modum victoriæ gloriam captivorum numerus, præda ingens facta, & obtentæ munitiones. Sub id tempus Veronæ occupandæ ſpem dedere cives, qui non amplius externorum injurias ferre poterant: cum itaque oppidanorum ſtudium in Venetos converſum eſſet, hi nocturna metatione prope urbem inſidunt cum ea exercitus parte, quam non multitudo, ſed virtus commendaret: interim moniti de vigiliarum obtruncatione, tacito agmine pergunt ad facinus, quod ſcalis erat perficiendum, quæ ut muri altitudine breviores repertæ ſunt, alteram alteri jungendam dum curant, ex temere percepto ſtrepitu, veriti ſe detectos ab hoſtibus, in caſtra rediere inglorii, & laudabili incepto fruſtrati. Patefacta audacia majoris curæ admonuit præſidiarios,

rios, cæteroſque milites, qui ſubinde aucti viribus Lemniaci oppugnationi ſe accingunt. Tantæ arcis tutelam Gritus Vaniſſæ Dalmatæ commiſerat. Is hoſti, antequam accederet, obvius, tam acriter reluctatus eſt, ut nullo è ſuis deſiderato, integram Gallorum cohortem deleverit. Per eos quoq; dies Alphonſus libero tranſitu in Rhodiginos parato, occiſis fluminum cuſtodiis, alteram ſui exercitus partem ad agrorũ ruinas, alteram ad urbis excidium deſtinat. Viſo hoſte Venetus Prætor ſibi timens, quia inferior viribus, tuto potius, quam decoro conſilio Rhodigium deſerit. Inde cum Patavio novum immineret periculũ, Grito Senatus mandat, inter eandem urbem, & Vicentiam caſtra poneret, ut pro opportunitate utrique datis auxiliis proſpiceretur. Etiam Franciſco Polano, Hiſtriæ Præfecto imperat, ne ſuis navibus Clodiæ deeſſet, in quam moturum apparebat Ateſtinum ex incenſo Laureti pago. Hac veluti Venetorum trepidatione Galli omnia audentes, in Vincentinum agrum excurſitarunt, ac libere tandem ubique graſſantur, Veneto præ metu cis Meduacum regreſſo. Vincentini, auxilio deſtituti, cum auro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

empta corporum incolumitate, ſe Gallis dedidiſſent: verum paulo poſt ab Germanis violata fide peſſime excepti ſunt. expilatæ namque ſunt domus, in captivitatem ducti cives, & qui in proximas cavernas, antraque ſe abdiderant, canum ſagacitate conquiſiti, flammarum fumique vapore barbarum in morem necati. Poſt captam Vincentiam, ſubactaque in confinio caſtella, incitante Alphonſo, Galli Montem-ſilicem expugnant. Proſpere per Venetos alibi pugnatur. Fori-julii Præfectus Aloyſius Delphinus è Gradiſcano præſidio cum expeditioribus egreſſus plures Cæſareanorum manus, ſubjectam planitiem more latronum infeſtantes, oppreſſit, auxiliareſque copias, quæ vindictæ avidæ accurrebant, celerrime tranato Sontio tanto tempore remoratus eſt, ut ſui, numero impares, intra munitiones integri recipi potuerint. In Patavinis quoque plerumque fortunato eventu conſerta manus; non continue tamen, neque junctim, ſed prout hoſtes laceſſebant. Tandē Galli rurſus, ductore Carolo Amboſio, Lemniacum adoriuntur, ponte Atheſi ſuperſtructo. Huic expeditioni Alphonſus interfuit, cujus ope, productis Fer-

raria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

raria æneis tormentis, tanta vi quaſſati ſunt muri, totque in partes disjecti, ut præſidiarii animos ob terrorē deſpondentes, ſe cum oppido & arce victoris arbitrio permiſerint. Poſt hæc in muniendo Patavio omnis Senatus cura, ſuſpicantis iterum illud obſidione tentandum. Tarviſium quoque ad belli ſubſidium neceſſaria comportantur. At cum diu dubitatum eſſet, quo ſe potiſſimum verterent hoſtiles acies, quæ tum XII armatorum millibus conſtabant, tandem in Montem-ſilicem graſſantur, à noſtris paulo pridē receptum. Univerſis hinc inde viribus eam arcem obſepiunt, ac poſt varios inſultus occupant, diripiuntque. Prædantibus ceſſit Sebaſtianus Naugerius Prætor, quē dum Hiſpani ſuum eſſe captivum aſſerunt, Germani eundem ſibi deberi, miſerrima præda inter rixantium manus laceratur, voveturque flammis oppidum, & caſtra, quæ eſſent Ateſtinorum ditionis, Alphonſo reſtituuntur. Hæc non procul Patavio improſpere geſta: intra alpes felicius. Aloyſii Mocenici obſtinata vis Bellunum expugnat. Non multo poſt reſtituta huic provinciæ fortuna, viſa eſt per tot viciſſitudines conſtantiori animo vultuque rei Vene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tæ conſulere. Vincentia imminuto Germanorum præſidio rurſus Reip. obſequium præbet, nec ſecus omnia ferme Patavini agri municipia ejuſdem leges, & gubernacula amplexantur.

Fœdus cum Iulio Secundo Pontifice. 1510.

POſt receptas Flaminiæ urbes Julius Pontifex non nihil de odio in Venetos remiſiſſe videbatur, haud ignarus, quonam tenderent externa arma, & cum primis Gallorum, qui amœniſſimam hanc provinciam occupare nitebantur. Hinc prudentiſſimum Leonardi Lauretani Principis conſilium: ut de Romano Antiſtite Venetæ Reip. conciliando quamprimum cogitaretur. Confeſtim itaque Hieronymo Donato Oratori injunctum, ut Julii animum omni obſequii genere placare conaretur, ageretque ut contractis fœderibus, conjunctiſque armis Italicæ proſpiceret libertati. Pontifex generoſum hunc & pium Reip. animum libentiſſime amplexatus eſt, & interpoſita fœderum ſanctitate cum illa in gratiam amicitiamque rediit, indicto quoque Ferrarienſibus bello, ſi deinceps rem Vene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Venetam infeſtaſſent. Novæ hujus reconciliationis, ſocietatiſque famam ægre ferentes reliqui fœderati Principes, arctius ob id ſeſe uniunt, & ſe Pontificis quoque hoſtes declarant, atque omnium primus Rex Galliæ cum Ateſtinos defendendos ſuſciperet. Quamobrem Julius, & Veneti bellum adverſus Gallos præcipue, & Ferrarienſes geſturi, X Helvetiorum millia ſocia in caſtra traduxerunt. Gens hæc, inter ferrum & arma nata, invictiſſima ſemper eſt habita, & iis, quorum fidis, ac promptis ſtipendiis militat, perſæpe impendio ſui ſanguinis inſignes victorias peperit.

Irrita Veronæ oppugnatio. 1510.

AD primas Helvetiorum irruptiones hoſtilia arma cœpere imminui, ac ſeparari, ut quiſque propriæ occurreret neceſſitati. Cum autem frangi facile poſſit quidquid divulſum eſt, jam viciſſe ſibi videbatur Reſp. cum in partes hoſtem diremiſſet. Ut igitur fama increbuit Gallos ſecus Abduam ab Helvetiis eſſe fuſos, Andreas Gritus, legatus cum Lucio Malvetio exercitus impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

imperatore certa ſpe debellandi fugientes Gallos erectus, ad Larium lacum movit, prudenti ſane conſilio, ut illos incluſos commodius opprimeret. Atque utinam pari mente pugnaſſent, accenſis cum primis peditum animis, & rem integro prælio decernere cupientibus. At ſibi tunc minus decorè temperarunt Veneti duces, quando in fugam datos, quos à fronte adoriri debebant, à tergo perſequi maluerunt, atque etiam ita cunctanter, ut diſperſi antea in unum poſtea coirent, & Veronam ſine metu ſe reciperent. Malvetius prę pudore irarum plenus in Veronenſium mœnia converſus, ſic ea machinis concutit, ut militibus ad omnia impigris brevi introeundi viam ſterneret. Quoniam vero fortuna ad primum conſpectum parum nota, ſæpe non reditura præterfluit, fruſtra bellica inſtrumenta admota ſunt, vanique omnes conatus fuerunt cum inſigni noſtrorum jactura, dum cadit Citolus Peruſinus, vir militia incomparabilis, qui ad repentinam hoſtium impreſſionem ſuſtinendam, ne ſui cæderentur, ſolus accurrerat. Allatus deinde rumor adeſſe Gallos, qui ſua multitudine obſidentes appeterent, Malvetium in ſta-

tiones

tiones Martiniani vici reduxit, indignante milite, qui certam potiundi oppidi ſpem ſuo vigore, & alacritate conceperat. ſic quandoque imperatoris vigilantia in militis ſtrenuitate deſideratur, cum aliquando fortuna ducum tarditate neglecta effugiat, ubi ſequentes non videat.

Bellum quartum Ferrarienſe.
1510.

Icto jam fœdere cum Julio Pontifice Venetam claſſem in Liguſticum mare duxit Hieronymus Contarenus, ut Gallos Genua expelleret, quod ſumme erat in votis Romano Antiſtiti: in Alphonſum, diris devotum, traduxit per Padum navigia Joannes Maurus, edictumque publice eſt, ut cuilibet in hoſtili ſolo prædari liceret, quare ducentæ, & amplius privatorum naviculæ repertæ, quæ Ateſtinorum res majorem in modum afflictarent. Ad hæc Pontificię copię oppugnationibus cuncta pene continentis oppida, Veneti claſſiarii omnia ſecus Padum, ac præſertim Rhodigium, occuparunt. Non eadem tamen maritimo prælio felicitas. Genua enim hoſtium oppugnationibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

nibus ſtrenue reſtitit, licet eam vir infracti animi Julius ſemel, & iterum, terra, marique aggreſſus eſſet: Cæterum Alphonſus, adjuvante Gallo, incendit naves, quę Padi cuſtodiæ à Mauro datæ erant, & per campeſtria diffuſus, una cum ſociis, effuſi amnis inſtar, ſingula ſibi obvia proſternit. Occurrens Andreas Gritus, ut obicem poneret, nutantia primum caſtra confirmat, mox hoſtibus citra Atheſim, rupto ponte, ne fugerent, in certamen vocatis, magnam eorum; partem cecidit. Sed, ut Alphonſus majores illatæ injuriæ pœnas daret, Patres graviſſimi belli mollem tranſmittunt in Franciſcum Gonzagam, quem, Julio Pontifice deprecante, captivitate liberaverant: & Mauro injungunt, claſſem rurſus conſcendere. Hic nulla mora Padi oſtium, Vatrenum appellatum, ingreditur, & ſolo adventus ſui nomine fugavit hoſtiles biremes, quæ piratico more crebro illac navigantibus inſultabant. eo quoque tempore Gritus una cum Paulo Capellio equitum ductore Rhodiginos fines denuo percurrens hoſtium expugnat munimenta, incolas redigit in poteſtatem, Ferrariamq; præ metu non parum conſternat. Verũ hæc urbs

timore

timore demum liberata eſt, cum Venetus Bononiam pergere juſſus, ad famam Gallicæ expeditionis in Pontificios, qua Bentivolis illud oppidum aſſerendum ferebatur. Ob id etiam Grito imperata nova militum conſcriptio, datæque litteræ ad Gonzagam, ut muneri ſuo non amplius deeſſet. Is Mantuæ detinebatur quibuſdam veluti pręſtigiis uxoris, quæ non tam maritum retrahere, ne adverſus fratrẽ Alphonſum militaret, quam, ut Capellio, Padum tranſeunti, armis reluctaretur, conata eſt. Interim Galli, receptis, noſtrorum abſentia, in Ferrarienſi agro municipiis, in Bononienſem poſtremo late ruunt. Hinc Julius in primis ſtudens, ne Bononia cederet Bentivolis, quibus major civium pars, præſente Gallo, favebat, Venetos moræ incuſat, ſed tandem Capellii adventu recreatus, viribuſque auctus, hoſtium conatus infringit, & urbem retinet in obſequio. Poſt hæc converſis Mutinam ſignis, eo oppido, Rhegioque Lepidi Alphonſum ſpoliat, Gallis non una arce exturbatis. Cæterum præclariſſime enituit Capellii virtus in Mirandulæ expugnatione, quam ipſe Pontifex ſua præſentia, atque conſtantia illuſtra-

luſtravit. Ob captam munitiſſimam arcem noſtri, ac Pontificii milites concepto belli ardore ſe majoribus victoriis accingunt, & rurſus in Ferrarienſes ruunt, cunctaque luctuoſis direptionibus complent, non tam è continenti, quam à flumine, reverſa in Padũ claſſe, quam denique multa divitem præda Maurus ad fluvii oſtia Volane, & Primarium revexit, cum fruſtra hoſtes in perforatis Padi aggeribus tormenta iterũ diſpoſuiſſent, recenti memoria decepti alias ea fraude ductoris Veneti. Sub id tempus Andreas Gritus hoſtiles munitiones circa Lemniacã arcem invadit. Hæc in vicina provincia: Cum ea inter in Æmilia Bentivoli Bononiã occupaſſent, nuncius Patres admonuit, copias intra oppidorũ propugnacula redigẽdas eſſe, ne victor, & ſuperbus hoſtis, qui ubique ferebatur cum impetu, illas in campeſtribus morantes, parumq; munitis in ſtationibus laceſſeret.

Bellum in Foro-julio, & Hiſtria. 1510.

BEllum adverſus Ferrarienſium Ducem obſtinatione, & odiis adhuc invaleſcebat, cum Veneta arma alibi

etiam

etiam contra fœderatos diſtringerentur. Ioannes Delphinus Feltriæ Præfectus, contracta indigenarum manu, Cæſarianos aliquot pagos prædis mulctavit, factiſque per Teſinos agros populationibus, vix rapinis ſuffecere diripientium manus: ita ex æquo vindicavit quæ damna prius Germani illi populo intulerant; congreſſuſque cum ſpolia repoſcentibus, omnes in fugam verſos, ac intra ſpecum, cui Covoli nomen eſt, actos compulit in deditionem. Poſtea ab Alpibus in Forum-julium terror hoſtium illatus, nulloque reſiſtente, tota ferme eam provinciam ingruentibus patefecit. Utini Præſes Aloyſius Gradonicus ad famam vicini hoſtis præſidium ſibi in fuga comparat, deſerto oppido. Eo potiti Cæſariani Foro-julienſem Patriam circumeundo rapinis & incendiis cætera caſtra, hominibus præ timore vacua, uſque ad Liventiam amnem facile conſequuntur. Verum neque ullum extitit fugæ ſolatium indigenis. Nam qui in propinquas Tarviſinorum collium ſilvas profugerant, ab Gallis ex altera parte, de induſtria eos quæritantibus, aut cæſi, aut in captivitatem abducti ſunt. Subinde Patres ad nuncium ſubacti

Sacilii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Sacilii Carnici auxere milite Gradiſcarum præſidium: at ubi ſemel pavor timidorum animos invadit, irrita cedit omnis diligentia. Vix hoſtes ejus oppidi mœnibus inſultarunt, cum illico in eorum deditionem venit. Oſopium, caſtrum in monte ſitum, diu fruſtra, & blanditiis, & minis tentatum, unicum in Foro-julio manſit Reip. Illi præerat Hieronymus Savorgnanus, fide erga Venetos ſingulari, & propterea à Senatu in patriciorum numerum relatus. Per eadem tempora in Hiſtriam quoque impetus armorum factus. Chriſtophorus Frangipanius Mugiam, prope mare municipium, aggreſſus, ſub primis velitationibus ſaucius rejicitur; demum reverſus robuſtior obſidione ipſis portis inhærens, muro machinis diruto irrupturis facilem aditum patefecerat: ſed opportune adveniens Juſtinopoli Andreas Civranus obſeſſorum recreavit animos, imperataque eruptione vertit in turpiſſimam fugam obſidentes. Indurato tamen animo Frangipanius tertio adfuit, verum eundem propugnatorem Civranum iterum in ſe concitavit acrius vehementiuſque, ita ut acceptis vulneribus, projectiſque inſignibus cum ignominia bello exceſſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ceſſerit. Sub hæc Ioannes Victurius Goritianas turmas ab Cremonſe maximo animi robore diſpulit. At diſſimili ſorte circa Gradiſcas Gradonicus pugnavit. Defenſores enim alacriter ſe tuentes exprobrabant, tunc propugnari oppidum non à meticuloſis, quales eſſent Veneti: ſcirentque peſſimum urbium, atque arcium cuſtodem, timorem eſſe.

Variæ hinc inde hoſtium expeditiones. 1510.

POſt receptam à Bentivolis Bononiam, cum Iulius Pontifex ex Aemilia Romam trepide conceſſiſſet, planum erat ſolos Venetos victori hoſti relictos in prædam. Veronæ præſidiarii tam crebro ex urbe erumpebant, ut auderent etiam noſtra caſtra in Leonicenis agris adoriri. Coactus Gritus ad Ateſte metari, Veronenſis agri oppida, & proxima quæque caſtra, veluti contagio quodam correpta in hoſtium manus corruiſſe, ſummo animi mœrore audiit. In vicina quoque provincia omnia erant adeo plena hoſtico tumultu, ut in ea trepidatione integram de fugientibus victoriam reportaſſet, niſi objecta præda inſequentes morata fuiſ-
ſet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſet. Patavium, Tarviſiumque tumultuario milite, annona, omnibuſque ad bellum neceſſariis confeſtim munita atque juſſum, ut alteri urbium ipſe Gritus, alteri Ioannes Paulus Gradonicus cum imperio præſiderent: delecti etiam patricii plures, qui ad illarum tutelam excubarent. Hoſtes interea ducti à Palicia Gallo, viro audaciſſimo Vincentiam cum primis obtinuere; poſtea direpta civitate in proxima loca diſperſi, cuncta lacrymabili vaſtatione ita fœdarunt, ut nihil reliquum crudelitati fecerint: in captivos barbare ſævitum: domus, templa, aræ, vicique paſſim rapinis, furore, incendio afflicti: triſte mortalibus ſpectaculum exhibebat Vincentinus, ac reliquus in confinio ager: & hæc inter gravis cura angebat Senatum, quemnam potiſſimum imperatorem ſuis copiis deligeret. Tandem cunctis ſuffragiis in Joannem Paulum Baleonium ſententia Patrum inclinavit, virum armis præſtantem, & quod eſt in bello magni ponderis, ſumme militibus carum. Hæc domi, foriſque: cum inde arrepta occaſione Ateſtini Venetos fines circa Padum iterum turbant. Igitur expedita claſſis à Clodiæ portu ad Vatreni

oſtium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

oſtium navigat, hoſticaſque biremes
profligat, ac ingentem reportat præ-
dam: clara quoque victoria potitur
Federicus Contarenus, & opimis lo-
cupletatur manubiis: cum enim ne-
que dux militi, neque miles duci deeſ-
ſet, quingentos equites delevit, eri-
puitque victis ſpolia, quæ pro primi-
tiis Paliciæ afferebantur: in alteram
quoque expeditionem profectus Ca-
ſtrum-francum Gallis eripuit intro-
miſſo milite per ardentes unius portæ
ruinas. Eodem tempore Germani præ-
datum ultra Plavim ierant, conqueren-
te Gallo, qui à ſociis tranato amne, ac
in patriam quodammodo tendenti-
bus, deſeri ſuſpicabatur. Quare colle-
ctis in unum copiis, Patavium inter,
Tarviſiumque metatus, utramque ur-
bem quadam veluti obſidione tenebat,
& dubio procul unam, vel alteram ex-
pugnaſſet, niſi ſæpius à noſtris extur-
batus, interceptaque fuiſſent ad belli
uſum neceſſaria. In primis, qui erant
Patavii Legati Veneti cum ab explora-
toribus renunciaretur, magnas equi-
tum cohortes è Suavio Veronenſis a-
gri caſtro in Tarviſinum profecturas,
extemplo virum acrem deligunt Gui-
donem Rangonium, ut eas in itinere
ex

ex inſidiis diſſiparet. Audax ille, nocturnum ingreſſus iter, Suavium, quo loci morabantur, prima luce ſcalis, & irruptione adoritur, ac interfectis vigiliis irruit in incautos, eoſque cum ipſo municipio feliciter cepit. Profligati auxilii nuncius reliquos Gallos trans Liquentiam fluvium adegit: verum libere ſecus ripas ad maritimum uſque littus divagati omnia rapinis infeſtarunt. Ille tamen tractus à populationibus vindicatus eſſet, ſi deſtinata in latrocinantes navigia celeriter applicuiſſent: poſtremo conjuncti Germanis in Tarviſinas ſtationes rediere, nec multo poſt Vincentiam, deſperantes Tarviſii expugnationem. Itaque illis abeuntibus cuncta pene in Carnis oppida, & in Ferrarienſibus Rhodigium, Venetorum juſtitiam benignitatemque olim experta, iterum eorum publicam adminiſtrationem recepere.

Brixia recepta, mox amiſſa.
1511.

IUlius interea Romanus Pontifex nihil non meditatus, ut Gallos ejiceret, Ferdinandum Hiſpaniæ Regem, & præcipue Maximilianum Cæſarem Venetis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

netis reconciliare, ictiſque fœderibus contra Gallos conjungere plurimum nixus eſt. At non omnia impetravit ab Senatu, Cæſare cum primis Patavium repoſcente: cum Hiſpano igitur amicitia inita eſt, renovatumq; fœdus cum Helvetiis, quibus in Italiam venturis Auguſtinus Maurocenus publico nomine commeatus, bellica tormenta, ac quingentos equites promiſerat. Hæc nova fœdera Pontificis auctoritate, & odiis potiſſimum confirmata, ut ad aures Ludovici Regis pervenere, omnem pene Galliam uno quaſi impulſu in conjuratos excitarunt. Tum Gaſto Foxius, Nemoroſi Dux, militiæ monſtrum, cum prius imperare exercitibus, quam tractare arma noviſſet, in Italiam innumeris comitatus legionibus advenit. Hoc duce in Bononienſibus primũ Gallica procella deferbuit, tanto impetu omnia quatiens, ut momento temporis, ſervata Bentivolis urbe, Pontificios, Hiſpanos, Venetoſque eam tum obſidentes milites ad unum turbarit. Hæc in Æmilia: verum in Tranſpadana regione Aloyſius Avogadrus & Fabricius Sovardus Comes Brixiam ab externo ſervitio liberaturi, ejus occupandæ Venetis ducibus afferunt occaſio-

caſionem; modo clam Venetæ copiæ accederent. Andreas Gritus factæ ſpei monitus intempeſta nocte cum ſuis afſuit, fruſtra tamen, detecto Avogadri facinore. Cæterum vir pius in patriam oppido furtim egreſſus, maximam ſua auctoritate contraxit agreſtium manum, vertitque in hoſtes, ita ut iterum Grito commodum faceret potiundæ urbis, ſponderentque fortunatum exitum civium animi erga Rem. Itaque ſecundo movens, & quidem nocturna expeditione, Brixiam tuto accedit, portas ferreis machinis convellit, præeunteque Avogadro urbi ſe immittit. Inopinatus hic ingreſſus valde hoſtes exterruit, & cum tumultu in montis arcem fugavit, quam evertere Gritus non potuit, quia majora tormenta, quibus tum opus, ſecum non attulerat. Bergomates ad eam famam, recepto in Prætorem Antonio Iuſtiniano, Gallica præſidia expellunt. Sed quia ingentis felicitatis ſemper inſignis aliqua calamitas fere comes eſt; Foxius, percepta Brixiæ defectione, violento flumine rapidior è Bononienſi per Mantuanum agrum tanta celeritate ſe proripuit, ut ſuæ profectionis nuncium anteiret. Nec defuit properanti amica ſors, cum Ve-
ronen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tonenſes ingreſſus fines Baleonium Veneti exercitus imperatorem, ad Villam-francam cum univerſis ferme copiis ſedentem, improviſa pugna debellaſſet. Hoc obſequentis fortunæ auſpicio, Brixiam acceſſit, & à ſuis in montanam arcem receptus eſt. Porro Gritus, etſi ſæpius ad expugnandam arcem petitas machinas nunquam ab Senatu acceperat, urbis tamen defenſioni probe intentus, ne qui ſecum erant pedibus, ſed virtute auxilia quærerent, oppidi portas occludi jubet, & ad excipiendum hoſtem jam jam erupturum diſponit militem. Dum parat hæc Venetus, Dux Gallicus altero ſui adventus die, excuſſæ ſagittæ inſtar, in ſubjectos ruit; quippe illum præter virtutem, fortunamque adjuvabat copiarum numerus, locuſque ſuperior: igneæ faces, pilæ, haſtæ, bellicaque omnia non tamquam ex æquo miſſa vana cadebant, ſed ſuis librata ponderibus certo ictu infigebantur, diu Veneti ſuſtinuere Gallorum impetus, & præclara invicti animi argumenta, adverſante licet fato, dedere. Non enim, niſi omnibus interfectis, aut captis, Galli urbe denuo potiti ſunt. Gritus vivus ab hoſte retentus in Galliam ducitur, Avogadro

medio in foro caput abſcinditur: cruen-
tiſſima edita eſt oppidanorum ſtrages:
direptæ tum profanæ, tum ſacræ do-
mus, nulli ſexui indultum, & ita ubi-
que ſævitum inhumaniter, ut nobiliſſi-
ma ea urbs horridi veluti deſerti fa-
ciem prætulerit. Gaſto tanto elatus fa-
cinore, qua venerat pernicitate in Æ-
miliam reverſus eſt, ibi ſuo interitu
Brixienſium manibus parentaturus.
Nam immoderatæ virtutis juvenis po-
expugnatam Ravennam dum concita-
to equo in fugitivos hoſtes rapitur, u
integram ſibi victoriam aſſereret, à gre-
gario milite cæſus occubuit.

Gallorum fuga ex Italia.

1512.

NUlla unquam major calamita-
metuſque perturbavit Senatum
quam præreptæ ſibi Brixiæ caſus, cæſi-
que exercitus ſtrages: inſuper augeba-
publica damna indigna Pontificis ob-
teſtatio, qua ſe Remp. deſerturum mi-
nabatur, niſi illa cum Maximiliano, jam
dictis conditionibus, conveniret. Atta-
men ea fuit prudentia Patrum, qua
præſentes minas contineret pollicita-
tionibus, nihilque magis curaret, quam

u

ut iterum Brixiam ſui juris faceret. Cæterum hanc parantibus expeditionem repugnat Pontifex, Alphonſum Ateſtinum rurſus bello petiturus. Obtemperandum fuit, ne hominem bello magis, quam paci natum, ab ſe periculoſiſſimo tempore diſtraherent: ingens telum neceſſitas. Quare decretæ naves in Padum, quæ multum Pontificiis conatibus profuere. Verum moras trahente bello, & tota circa Brixiam pendente Rep. Alphonſus Rhodigium ſuæ dominationi reſtituit, & Pontificios milites, noſtramque claſſem deturbat. Hinc itaque arbitratus Iulius nihil ſe profecturum, niſi Venetis conjuncto Cæſare, fœdus pacemque inter utroſque ſtabilire nititur, hiſce legibus, ut Verona, & Vincentia Maximiliano cederent; Patavium, Tarviſiumque Veneti poſſiderent, auri ſumma perſoluta: de Carnicis vero oppidis ipſe arbitraretur, quibus potiſſimum illa adjudicanda. Reſpuit Senatus, uti incongruas, eas conditiones. Et quis non admirabitur inſignem in tot adverſis fiduciam, & ſingularem animum, ac ſpiritum Veneti Senatus? Porro, ut aliquid obtinuiſſe Iulius videretur, inducias cum Maximiliano in proximos decem menſes pepigerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

His ita compoſitis, Cardinalis Sedunenſis opera Helvetii ſuis ab ſedibus denuo evocati, per Tridentinos ſaltus in Ciſalpinam Galliam decurrunt: hi Venetis copiis aſſociati in Gallos, noſtram provinciam occupantes, magnis animis, majoribuſque odiis feruntur. Exercitum Reip. deduxit, promovitque Baleonius, atque ſimul cum extera militia hoſtes adortus, illorum memorandam ſtragem edidit, ultus ad ſatietatem quam cladem ille pridem juxta Villam-francam acceperat. Qui ab Atheſi, Oleo, Abduaque fluminibus cædi ſuperfuere, Ticinum ingreſſi ſunt, & à perſequentibus noſtris eo in oppido obſidentur. Quare Palicia non auſus obluctari, cum à fœderatis, trajecto amne, urbem corona cingi, ſibique intercludi aditum animadverteret, in remnato conſilio uſus, fiduciariis ſuorum poſthabitis auxiliis, cum ſuperſtite funeſti exercitus turba clam raptimque ſeſe in Galliam proripuit. Cæſis in hunc modum, dilapſiſque Gallis, Iulius Pontifex Helvetios Romanæ Sedis propugnatores appellat, ſibique ſoli, communem alias cum Venetis, liberatæ Italiæ titulum adſcribit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Brixia Hiſpanis prodita.
1512.

SOluti Gallico metu Veneti, quamvis adhuc hoſtilibus ejus gentis præſidiis captæ urbes tenerentur, alacrius ad expugnandam Brixiam parantur; ad id communi civiũ devotione pellecti, adductique ab ea, quæ ſumme in Comite Iabricio Sovardo emicabat fide verſus Remp. cui ille per eos dies urbem, & ipſam munitiſſimam arcem non ſemel reſtituere tentaverat, expulſo, ſi contigiſſet, Hiſpano Præſide Icardo. Itaque contractis undique copiis, ut primum ſe oſtendunt urbi, & majoribus machinis rem agunt, paſſim concidunt muri, ruinis implentur foſſæ, & irrupturis non uno loco aperitur aditus. Sed nihilo ſegnior erat oppidi propugnatio. Nam vibratæ faces, emiſſæque telorum veluti nubes, tota pene caſtra horrore, & incendiis complebant: nunquam tamen ſummoti Veneti, imo audaciores inflictis vulneribus reddebantur. Spem interim Brixiæ citius obtinendæ non tam circum jacentium municipiorum voluntaria deditio (unde illa arctius obſidebatur) quam Baleonio dabat Ber-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

gomenſis arcis occupatio, receptaque Crema: unde præclara habebat exempla, quæ ſequeretur. Cæterum cum proxime capienda eſſet jam armis & fame laſſata, venere in noſtras ſtationes Hiſpanarum copiarum ductores Proſper Columna, & Raimundus Cardonius, ut data ope maturarent oppugnationem. At Cardonius, vir ſubdolus rem Venetam ſe curaturum dum profitetur, tacitis nunciis Gallorum ducem Obignium, ſe dedere meditantem admonet, ut Brixiam Hiſpanis tradat, & cum ſuis, factaque præda innoxius inde abeat. Gallus non tam compulſus neceſſitate, quam opportunitate uſus ſerendæ inter fœderatos diſcordiæ, Hiſpanos, palam excluſis Venetis, in urbem arcemque admiſit. Cardonius in eo fuit datæ fidei cuſtos, conceſſæ nempe poteſtatis, ut rapinas, quas ingentes capto antea oppido Galli fecerant, domum revertentes libere aſportarent: quod reſiduum erat, illud poſtea Hiſpani totum abſtulerunt. Cum igitur Raimundus Cardonius Brixiam, uti ſuo Regi adquiſitam, indigne ac pertinaciter retineret, pro hoſte eſt habitus, & ab Hiſpana ſocietate jure receſſum.

Fœdus

Fœdus Venetorum cum Gallis.

1512.

EDocti experientia Veneti Hiſpa-
nos, ſub honeſtis fœderum nomi-
nibus, hoſtilem, & alienæ rei appeten-
tiſſimum tegere animum, ſuæque tan-
tum conſulere utilitati, confeſtim inſi-
dorum hominum amicitiæ, ac ſocietati
renuntiarunt. Sed non tam intercepta
Cardoni fraudibus Brixia commovit
Senatum hoc tempore, quam Pontifi-
cis, nulla honeſtate ſua conſilia metien-
tis, recens odium. Venetis indignatus,
quia pacem ab ſe cum Maximiliano
pronuntiatam adhuc reſpuerent, ite-
rum vehementioribus irarum motibus
æſtuans adverſus Remp. concitat, præ-
ter Germaniam, Hiſpaniamque, ipſam
toto orbe diviſam Britanniam. Cæte-
rum opportuna mors eripuit meditan-
tem turbulentiſſimis bellorum procel-
lis totam concutere Europam. Italia
tamen nondum ſua ſcelera, multo e-
tiam ſanguine effuſo, luerat: denuo
enim quaſſatur, vaſtaturque converſa
ad Gallos Republica, & proclivi in
concepta fœdera Leonis Decimi inge-
nio, qui Julii, non tam ſucceſſor in Pon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tificatu, quam odii in Venetos hæres extitit. Hæc inter, ut quod ſuum erat ab injuſtis poſſeſſoribus vi extorqueret Senatus, per Andream Gritum, qui cum Bartholomæo Liviano in Gallia captivus detinebatur, cum Rege de pace agit, initque amicitias, opportunam nactus occaſionẽ, cum ſubinde Rex conſilia agitaret, quonam pacto Mediolanenſem Principatum reciperet. Helvetiorum auxiliis Maximiliano, Ludovici Sfortiæ filio reſtitutum: Gritus magna dexteritate omnia perfecit, paciſque, & fœderum ſanctionibus Veneto Regem conciliavit, eaſque gerendi belli conditiones ſtatuit, ut primum Gallo in Mediolanenſi expeditione auxiliaretur Reſp. Ipſa deinde, adjuvante Rege, obſeſſas ab hoſtibus urbes haberet: præterea captivi omnes libertati reſtituerentur. His ita conſtitutis, Rex ſuis exercitibus Tremolium, Trivultiumque clariſſimos duces præfecit. Veneti è captivitate revertenti Liviano novas copias cum nova belli mole & imperio tradidere, electo Grito, ut legati officio in Gallicis caſtris fungeretur. Ille, ut ſui muneris accepit inſignia, luſtravitque exercitum, ſumma felicitate Veronenſium caſtra pertentavit, majoraque

que moliturus, per medias paludes, & Tartari amnis loca invia Cremonam adortus eſt, eamque dedentibus ſe civibus, Venetæ addixit majeſtati. Sub hæc circumſtantes Novariam Galli, congreſſi cum hoſte læti principii triſtem exitum ſortiuntur: ſub primis enim impreſſionibus, veluti proſpero belli præludio, erumpentes fundunt Helvetios: tandem redintegrato conflictu, ut ſunt incertæ bellorum vices, vincuntur, qui vicerant, cæduntúrque ab effuſo undique hoſte, fugantúrque inſigni caſtrorum direptione. Novarienſi huic pugnæ Gritus ſpectator fuit. Porro clades, quæ initio certaminis ſolet ſociorum animos diſtrahere, minime inconſtantem Venetum reperit, illamque Livianus celare, quoad potuit, ſumme contendit. verum tandem certis auctoribus quotidie magis evulgata, ipſe Cremona exceſſit, ſtipatiſque agminibus Brixiam prætergreſſus, territavit non parũ hoſtica præſidia: mox Veronam prolatis tormentis veluti obſeſſurus, conabatur hunc in modum diſſipatos Gallicę ſtragis rumores comprimere, aut certe oſtentare hoſti, neutiquam ob inflictum vulnus animum, vireſque abjeciſſe. Eadem Liviani con-

ſilia ſecutus Baleonius, ipſo tranſitu, Lemniaco depulit audacter Hiſpanos. Strenui nempe ducis eſt, ut ſuos confirmet ſe nullo teneri metu illis ipſis perſuadere.

Venetorum clades ad Creatium.
1513.

PRofligatis ad Novariam Gallis, Hiſpani cum reliquis in Rempublicam fœderatis hoſtibus, Venetam ingreſſi provinciam in omne ſcelus per militarem inſolentiam feruntur. Livianus victoribus occurrere prudenti conſilio non auſus, relicta Vincentia, alteram exercitus partem Patavium, alteram Tarviſium cum Baleonio reduxit. Vix hæc diſpoſita; cum Raimundus Cardonius, & Proſper Columna rejecti ab Cremenſi oppugnatione, Laurentii Ceritis virtute, poſt late circum direptos agros, haud procul Patavio caſtrametantur: at nihil, productis etiam machinis, proficiunt in urbis incommodum: emiſſæ ſubinde à Liviano expeditæ equitum alæ, delectæque militum turmæ, omnia hoſtilia debilitabant, infeſtabant populatores, & in ipſas munitiones quotidiana exercitatione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tione irrumpebant. Ita hoſtibus propius neque accedere permiſſum, neque complere aggerẽ, per quem tuto irent ſub mœnibus, ſubrutiſque cuniculo, intrarent oppidum: præterquam quod certo ſemper eorum damno majora tormenta graviter offenderent. Igitur tentato nequicquam Patavio, deſperatoque in agrum Venetorum deſcenſu, in proxima quæque oppida villaſque rapacitatis ac furoris impetum effuderunt. Quippe tanquam impii belli ſacramento obſtricti obvia quęque flammis abſumebant, ac prophanis divina miſcentes cuncta populabantur promiſcue; miſeros quoque mortales ad lanienam conquiſitos trucidabant, cædibus addentes ludibria, & diris ubique vaſtationibus, ac barbara prorſus immanitate graſſabantur. Meduaco tranato in ſuburbano noſtro littore Venetæ nobilitatis, regio ſumptu ædificata palatia, plenas deliciarum ædes, igne, & ferro, ſolo æquarunt. Tota quaquaverſus regio ardentibus ruinis operiebatur, ſpectabanturque incendia ex urbe ab ipſis Patribus; nec majori unquam rabie ante debacchatum ſævitumque legimus, quia potiſſimum Hiſpani vicere Hunnorum furorem: ſed

neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

neque teterrimos hoſtes, quos jam prę-da certe expleverat, ſatiavit adhuc feritas animi; cum enim ad Margherium maritimum oppidum perveniſſent, eo fine contenti, ipſa interveniente natura, proſpectantes breviſſimo maris interjectu Venętam urbem, contorſerunt in aquas tela, & in contumeliam inviſæ gentis plures tormentorum pilas exonerarunt. Non tulit ulterius tantam ignominiam infracti animi Senatus, quominus è veſtigio imperaret Liviano, non ſecus æſtuanti in vindictam, ut nulla mora moveret in hoſtes, unaque cum Baleonio acceptas injurias ulciſceretur. Nullus gratior nuncius Veneto Duci pugnandi cupido, & cum primum Patavio in ulteriore Meduaci ripa locata ſunt caſtra, hoſtili vaſtitati modus imponitur. Ille, qua in metando uſus fuerat celeritate, Hiſpanum præcipue turbavit, cui fluminis tranſitu jam intercluſo ut quavis ratione connitentem repelleret propere advolavit Livianus, præoccupatis etiam proximorum collium anguſtiis, & communito Ulmo, Vincentini agri pago, qua hoſtes neceſſario erant tranſituri, ſi amnem ſuperaſſent; nulla enim commodior via relicta videbatur, quæ illos Ve-

ronam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ronam deduceret. Interim haud longe à Venetis caſtris conſidere coacti ſunt, & totam proximam noctem agere in tenebris, ne deſtinatis tormentorum ictibus peterentur. Summo mane protecti denſiſſima caligine retrocedunt Baſſianum, ut declinata cum fervido duce pugna per Tridentinos ſaltus, etſi longiori via, tuti Veronam intrarent. Nebula erat adhuc ad multũ diei, denſa adeo, ut propinquo etiam congredientium inter ſe conſpectui viſum eriperet. Edoctus Livianus eo fortunæ munere tectos hoſtes abiiſſe, hos cunctationis impatiens, neglecto acierum ordine perſequi voluit, tanta victoriæ fiducia, quaſi pavidum gregem inſectaretur. Ventum eſt igitur ad Creatium, quo loco ille quadrato incedentes agmine adoritur hoſtes, qui eo alacrius ſuſcepere oblatum bellum, quo tumultuoſius noſtri ferebantur. Inito congreſſu, Bernardinus Antiniola, Liviani nepos, poſtremum agmen cum ſuo equitatu juſſus invadere, prævalènte Hiſpano, momento temporis diſſipatur, ac in fugam diſſolvitur. Victo avunculo addit animos unaque reſtaurant certamen, pugnantque ex integro ingenti contentione, parique contumacia. Sed

ſi mi-

ſi militares ordines ſervaſſet Livianus, aut ſibi tum ex opinione anteactæ virtutis in præcipiti feſtinatione victoriam non eſſet ominatus, utique deleviſſet hoſtes, nec Veneti eam cladem accepiſſent, quorum illi tantam multitudinem interfecere, quantam per integrum diei ſpatium licuit; cum non niſi ingruentibus tenebris fuſorum, ac palantium cædibus temperatum ſit: ſic itaque infelici noſtrorum clade nobilitatū Creatium. Execratus numina Reip. ac Italico nomini nimium infenſa Patavium ſe recepit: Gritus hærentem tergo hoſtem declinavit, funibus intra Vincentinos muros receptus: capitur Baleonius; & Andreas Lauretanus, legatorum unus ab altercantibus de præda obtruncatur. Hoc vulnus rei Venetæ illatum omnes Livianæ temeritati adſcripſere. At ludente in humanis fortuna ea plerumque exequi cogimur, quæ infauſta ſunt, ac periculorū plena.

Crema obſidione liberata.
1514.

Creatiana clades, qua nulla unquam Venetis contigit, vel exitu fœdior, vel hoſtium incommodo levior,

vior, Sfortiam, Mediolani Ducem in laſſos fractoſque alacriter impulit. Vocato itaque in ſubſidium & opem Proſpero Columna Cremam Venetis auferre nixus eſt. Verum ea urbs non tam arte munita, quam incomparabili Laurentii Ceritis vigilantia, & fortitudine defenſa, univerſos obſidentium inſultus eluſit, quibus ille, crebro per intempeſtam illunemque noctem erumpens, non modicas intulit clades; quodque fuit illuſtrius, præteriens ipſa hoſtilia caſtra, Bergomum uſque progreſſus eſt, & oppidum, jam Hiſpanorum ſpolium, invaſit, & Regii quæſtoris ædes populatus, reverſus Cremam, prædam militibus diſtribuit. Columna tanti viri virtute fractus, ſoluta obſidione receſſit inglorius.

Marianum proditione amiſſum. 1514.

PActis inter Maximilianum Cæſarem, & Senatum Venetum induciis, ut interim de componenda inter utroſque pace Romæ ageretur, male rebus noſtris conſultum eſt, proditione occupantibus Germanis Marianũ oppidum intra Aquilejenſes paludes. Præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

erat illi Alexander Marcellus, cujus intimus quidam familiaris, impetratis unius portæ clavibus, ut de more ſub prima luce venatum iret, Chriſtophorum Frangipanium, nõ procul ex compoſito in inſidiis abditum, intra mœnia facili aſtu admiſit, deditque in captivitatem Marcellum. Proditi caſtri nuncius Patrum auget mœſtitiam, quia loci natura nimium opportuna erat alendo bello prope Urbem. Mature itaque decretum, ut quam maximæ terra mariq; copiæ contraherentur: claſſi Franciſcus Muſtius, pedeſtri exercitui Balthaſar Scipionius, & Hieronymus Savorgnanus præpoſiti. Interea Frangipanius robuſto milite caſtrum munivera; unde poſtea tum maritimas, tum terreſtres noſtrorum vires infregit. Mariani quippe oppugnatio paludibus undecumque ſepti haud facilis cedebat; quamvis enim claſſiarii nõ ſemel, quacumque ſpreta difficultate, audacter in muros ſcalis evaſiſſent, non ita commode pedites auxilio in tempore eſſe poterant, & aliquando, his ob viarum anguſtias præpeditis, navales manus rejectæ ſunt, fugatæque cum cæde, & unius triremis jactura. A pugna rediit vulneratus Scipionius, ac inde tanta in mili-

militibus orta confuſio, ut obſidionem derepente ſolvere tutius à ducibus conſultum ſit. Ultio interim de capto proditore habita, in fruſta populari rabie diſſecto, omnium animos paulum à triſtitia revocavit.

Bellum alterum in Foro-julio.

1514.

REjectis pacis conditionibus, adhuc dura exigente Maximiliano, qui ſaltem Vincentiam Reip. adimere conabatur, Pontifice atque Hiſpano auctoribus, omnis noſtrorum cura ab oppidorum munitionibus pendebat, cum tot adverſis rebus minime frangi didiciſſent. Patavium in primis, Tarviſiumque conſcripto etiam Venetiis milite confirmant: jamque Livianus ſatis amplas bellatorum manus in ſpeciem juſti exercitus coëgerat. Hæc inter Cardonius cum reliquis hoſtium ducibus in Patavinis conſiſtit, Ateſte diripit, urit circum agros, liberaque vagatus populatione, Rhodigium capit. miſſo deinde exercitus non infirmo robore in Forum-julium, omnia illius regionis oppida terrore percuſſa recipit, præter Oſopium, quod unicum & hoc tempore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Veneto paruit obſequio, Savorgnanorum fide & conſtantia. In eam provinciam repreſſurus Hiſpani ductoris inſultus adproperat Livianus, & extemplo ad Pordenoni oppugnationem dirigit acies. Ex arce, qui erant præſidio, quotidie pabulatum exibant, atque per occaſionem cum noſtris crebra inibant certamina: ſed Livianus, ut eos in integram dimicationem pertraheret, cataphractam Malateſtæ Baleonii cohortem propius jubet excurrere, eamque ſi hoſtis adoriretur, veluti meticuloſam effugere ad inſidiarum loca. Germani, viribus & numero inferiores noſtros univerſis pene eductis copiis invadunt, illi callide cedentes incautos in inſidias adducunt, ubi ſubſidiaria manu adjuti, frontes obvertunt, ruentes excipiunt, opprimunt, fugantque capto eorum duce Rizanio. Palantes reliquias inſectatus Livianus oppido victorem exercitum applicuit, & cum nulla deditionis ſigna acciperet, integra unius noctis expugnatione obſtinatos fregit, redegitque in arbitrium, conceſſa militibus præda. His actis, Tilavemptum ſuperat, ut Oſopienſes à Frangipanio dure vexatos liberaret. Hoſtis metum adventantis ſenſit: referre itaque ſigna

pla

placuit, ne in incertæ pugnæ diſcrimina ſuum committeret agmen, jam victum fama Liviani. Verum cum ſegnius hæc Frangipanius exequeretur, tergo hærentem Venetum experitur. quare in turpiſſimam fugam ſe dat, relictis etiam impedimentis, quo expeditius evaderet. Cæterum inſequente Provinciæ Legato Ioanne Victurio nihil ei profuit effugium, atque municipia, quæ metu, aut vi Cæſari antea obtemperaverant, nunc denuo in Venetam tranſeunt poteſtatem. Sub hæc Victurius, inexplorata ingreſſus itinera, hoſtium fit præda, parum ſua ſorte lætatus, cum paulo pridem circa Glemonæ ſaltus, virum ſumme infenſum Veneto nomini intercepiſſet, Chriſtophorum Frangipanium. At Livianus oppugnandis arcibus intentus, Goritiam, & Gradiſcas, omnium munitiſſimas, aggreditur. Sed, ut inde Venetum ducem averterent Hiſpani, una cum Cæſarianarum copiarum parte ad rapinas, vaſtationeſque in Patavinum agrum rediere.

Rhodigium Hiſpanis ereptum.

1514.

Cum de incurſionibus hoſtium quererentur Patavini, Livianus præter-

termiſſis in Foro-julio expeditionibus, oppreſſis laturus auxilia, feſtinanter advolat, & ad pagum, cui Brentellarum nomen, tutiſſimam ſibi ſtationem erigit, monitus ab aperto bello, memoria præteritarum cladium, abſtinere. Quotidie tamen hinc inde excurſitabatur, ac impigre ſe gerente Mercurio Bua, plures hoſtium cunei diſſipati. Ateſte nocturna aggreſſione captum, tentatumque Montanianum, Cardonii ibidem ſedentis, atque præ timore pugnam detrectantis objurgata ſocordia. Poſtea Venetus imperator, Atheſi trajecto, in Padanam inſulam clam tranſit, nihil æque animo volvens, quam ut illatas ſibi ab hoſtibus injurias ulciſceretur, præcipue offenſus Antiniolæ nepotis captivitate, direptoque municipio, quod Cittadellam vocant incolæ: quippe ſciebat res humanas, ſicuti perpetuæ nunquam felicitati, ita nec adverſis ſemper infortuniis patere. Hæc cogitantem non deſeruit fortuna: profecturus itaque in Rhodigii expeditionem, milites ſui conſilii ignaros eſſe voluit, indicto in Vincentinos itinere. ea propter per tenebras movit caſtra, indigenas, & obvios quoſque cepit, non tam ut hoſtes celaret adventum

ſuum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſuum, quam ut, quid de ipſis foret, exploraret. tandem imperavit, Malateſtam Baleonium caute obequitare Rhodigium, admonuitq; ut nuſquam præter neceſſitatem, ſe belli fortunæ committeret. Hic Hiſpanos, qui in aliam partem converſa audierant Veneta ſigna, metu vacuos, ſolutis neglectiſque excubiis torpentes, apertaſque ob nundinas oppidi portas offendit: tantam nactus opportunitatem celeri, ac peracri impetu perrumpit, nulloque reſiſtente penetrat in medium forum: è veſtigio itaque turbat ibi omnia, imparatos proſternit, ac demum ſupervenienter Liviano, hoſtes omnino cedere, ac ſeſe dedere cogit, armis turpiter projectis: ipſe vero præſidii dux Garcias Mericus Venetis carceribus mancipatur. Recuperato Rhodigio, facile cætera illius Peninſulæ caſtra Reip. reſtituuntur: pari ferme aſtu, ac ſollicitudine per eos dies eripitur iterum hoſti Lemniacum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Crema rurſus ſervata. Bergomum recuperatum, repente deperditum.

1514.

QUantæ molis ſit in bello Ducum ſolertia, ac ſtruendis hoſti inſidiis ingenium, Laurentii Ceritis facinus in primis docuit, qui rurſus à Sfortia, eodem Columna duce, Cremæ incluſus, iterum quoque magna ſui nominis fama urbem liberavit obſidio. Cum enim hoſtium moleſtias amplius ferre non poſſet, audaci conſilio eos ſumme afflixit. Pyrio namque pulvere, qui ad tempus ignem conciperet, ligneis tubis, olliſque teſtaceis diſpoſito, perrexit tacitus in hoſtilia caſtra, in eaque proſpero eventu paratos dolos contorſit. cum igitur concepta flamma ſtatim tentoria corripuiſſet, & vagum paſſim, furenſque incendium concitaſſet, volantibus undique flammarum globis, nemo loco conſiſtere audebat, & quiſque in fœdam ſubito trepidationem, fugamque rapiebatur. Cerites hoſtes probe confuſos, conſternatoſque aperto marte aggreſſus internecione profligavit, caſtris exuit, & multa dives præda in oppidum rediit. Exinde majora animo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

mo concipiens,&Bergomum concubia nocte progreſſus, receptuſq; à civibus, nimia Hiſpanorum ſuperbia & avaritia oppreſſis, præſidium inexpectata irruptione profligavit. Hæc fama excivit è vicinis munitionibus Cardonium, & Columnam: propterea Cerites urbem, quo validior eſſet adverſus totam ingruentium Hiſpanorum vim,novis machinis, muris, aggeribuſque obfirmare omni ingenio ſtuduit. Verum cum illi rem bellicam,& oppugnationem ſedulo tractarent, & per diruta tormentis mœnia non uno loco pateret oppidum, Cerites cum ſibi, ſuiſque liberum in Cremenſes tranſitum, cunctiſque civibus pariter rerum, & corporum incolumitatem impetraſſet, Bergomum Hiſpanis ducibus reliquit; qui promiſſorum immemores, cauſatique militum indignationem, ob interdictam prædam, Bergomates pecunia mulctant: inde in Livianum vertunt agmina, qui horum adventum præſagiens, novo, & à nullo antea tentato itinere è Lemniaco per limoſas, difficileſque paludes exercitum ad Caput-aggeris; mox Patavium, deluſo hoſte traduxit, qui Venetum ducem ſi in veterẽ Brentellarum ſtationem rediiſſet, aut flumi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

nibus incluſum oppreſſurum, aut omnino apparatu bellico ſe certò ſpoliaturum arbitrabatur.

Helvetii victi ad Marignanum.
1515.

VIta functo Ludovicio XII Gallorum Regi ſucceſſit Franciſcus Valeſius, hoc nomine primus, qui ut primum Regni imperium ſuſcepiſſet, extemplo ſuas & ipſe vires, conatuſque omnes in Inſubricam expeditionem convertit, renovato cum Venetis fœdere. Quamobrem Maximilianus Sfortia perpendens, quanta ſibi calamitas impenderet, imploratis Maximiliani Cæſaris, & Leonis Decimi auxiliis Helvetiorum pene innumerabiles manus accedentibus Gallis opponit. Sub hæc Raimundus Cordonius, & Columna Pontificio exercitui modo datus imperator, ut aliquo belli terrore noſtros ab Gallis ſejungerent, uno eodemque tempore Vincentiam, & Patavium ſimulata oppugnatione perterrefaciunt. Porro in Vincentiæ propugnationem è præſidio venerat Cerites, Patavium Livianus. Omnibus autem militum præfectis conſtans erat conſi-

lium

lium, ab oppidis propulſare hoſtem, non in apertam pugnam deſcendere, donec accederent Galli, ut deniq; conjunctis exercitibus ex æquo ulciſcerentur injurias, quas ſuperioribus annis Veneta Reſp. fraudata victoriarum parte, potiſſimumque ab Hiſpanis decepta acceperat. Cæterum nihil aggreſſi ſunt hoſtes in hac provincia, ad obſtruendos ſolum montium aditus delati, ne Galli deſcenderent. Sed hi copiis ingentibus inſtructi, equitatu inprimis florentiſſimo, Palicia, & Humbercutius duces in Italiam per Liguriæ fines venere. Ingreſſi bello deſtinatam regionem ad Villam-francam agri Veronenſis invadunt Proſperum Columnam, Sfortiæ auxiliarium, victumque deletis, aut interceptis Pontificiis turmis, in Galliam captivum mittunt. Sub id temporis Cerites, in Ciſalpinos reverſus, Mediolanenſes diris vaſtationibus territaverat, & Odethus Lautrechius, magnæ exiſtimationis dux, Novariam occuparat. Poſtremò ducente rege validiores copias ad Marignanum, quod Mediolanum, ac Laudem Pompejam interjacet, caſtra promota ſunt: haud procul Regiis ſtationibus juſſus eſt conſiſtere Livianus cum exer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

citu , qui ex fœdere conſtabat X arma
torum millibus , atque in id ſua vigi
lantia incumbere , ne cum Helvetici
reliquæ fœderatorum hoſtium legione
jungerentur. His ita diſpoſitis, Medio
lanum urgeri cœptum eſt. Nam prima
ria urbe capta , cætera in deditionem
ventura credebantur. Ex eo oppid
Helvetii confertis agminibus non mi
nus,quam arroganti Novarienſis pugna
recordatione in Gallos procurrunt, qu
ſedentes adhuc in caſtris , & inopinat
petiti facile ſub primis congreſſibus lo
co dimoventur. ſed ubi Rex affuit
ſuoſque ſuſtinuit hortando , pollicen
doque omnia prædæ victoribus futura
redintegratum eſt certamen. Helvet
tamen ea pertinacia, & vincendi ſpe d
micabant, ut iterum ab Gallis trepida
tum ſit: producta nihilominus uſque
alteram diem cruentiſſima dimicatio
ad quam poſtremo vocato in defeſſ
rum ſubſidia Liviano , Rex maximu
ſuis rebus , & ſummæ demum victor
momentum attulit. Venetus imperat
cum levis armaturæ equitibus trecent
è Laudenſi agro , in hoſtiles acies vel
ciſſime ſupervenit,ſuos hortatus,ut ſ
in contrarias phalanges ex tranſver
irruentem , ſequerentur. Quare ea v

atq

atque impreſſione Helveticos cuneos adortus eſt, ut hoſtes in ſe Venetas omnes turmas uno eo impetu motas crediderint: ob id cæſi, fugaque diſſipati; memorabili atque illuſtri exemplo, quo ſuperba Natio intellexit, quantum Itali virtute, ac generoſitate præſtarent. Mediolanenſes XV Helvetiorum millibus deſideratis, ne quid deterius ab irato victore acciperent, veniam & pacem maturata deditione impetrarunt: urbis arcem, dies aliquot oppugnatam, ipſius Sfortiæ captivitate Rex obtinuit, brevique totam ſibi ſubegit Inſubriam: attamen inſignis de Helvetiis victoria Liviani virtute parta, ſuo auctori minus læta obtigit. Nunquam is bellorum laboribus intermiſſis, feſſus, ætateq; gravis, utpote ſexagenario major, paulo poſt ex febre interiit, vir omni bellica laude dignus, & quo nemo melius militares leges percalluit; ſi frequentius in ipſo expeditionum curſu bona ſors illius conſiliis, actiſque reſpondiſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Brixia, Bergomum, Verona à Veneto receptæ.

1516.

BArtholomæi Liviani manibus non tam exercituum, quam Patrum lacrimis diu parentatum eſt. Corpus Venetias delatum, in Protomartyris æde honorificentiſſime conditur: & quia nullo unquam tempore de ſe bene merentibus ingrata fuit Reſp. tanti ducis memoriam, erecta ibidem marmorea ſtatua, noſtra hac tempeſtate poſteris renovavit. Extincto Liviano nemo alius repertus, qui digne ſuccederet, quam Ioannes Iacobus Trivultius. igitur per Senatum ab Rege impetratur, ut ille ſuſceptas expeditiones compleret. Hæc inter Georgii Hemi Legati imperio ductus miles omnia ferme Veronenſis agri nobiliora municipia Reip. acquiſivit: & ubi Trivultius exercitibus imperare cœpit, circum Brixiam militares ordines diſtributi ſunt, erectæ munitiones, concuſſa tormentis mœnia, & pluribus in locis tentata irruptio. cæterum validos globorum jactus ſolidæ murorum ſtructuræ, ac præſidiarii militis vigor, aſpernabantur

unde

unde cum nihil vires bellicæ, arteſque profuturæ viderentur, ipſe Trivultius diutinam obſidionem dehortatur. Porro mens Regis, in Remp. grati, ea erat, ut illa in priſtinam ſui ſtatus majeſtatem rediret. Dato itaque ſupplemento Brixiæ acrius inſiſtitur, fruſtra tamen: & cum dies aliquot mœnibus demoliendis nequicquam concertatum eſſet, omnium ducum ſententia ea fuit, ut impeditis itineribus, interceptiſque commeatibus fame & inedia aſſequi conarentur, quod armis difficile videbatur. Sub hæc ſuos in obſidentes eduxit Cardonius, & excitata fama accepti ab Germania ſubſidii eos ab incœptis deterruit. Hinc turpiter mutatis terrore animis Brixiæ terga verterunt; Galli Mediolanum feſtinarunt, quaſi vocati ad opem adverſus hoſtiles acies, quæ dicebantur eam urbē oppugnaturæ: Noſtri, qui ſoli robuſtiſſimas copias ſuſtinere non poterant, eoſdem ſequuti ſunt: hunc Gallorum, Venetorumque receſſum pro apertiſſima fuga accipientes Hiſpani, Mediolanenſem agrum urere, vaſtare, & diripere cœperunt; eoque atrocius, quod nihil uſquam adverſum haſce calamitates proviſum fuerat, & quia pronum ad obſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

quium credebatur Mediolanum. At fœderata noſtrorum agmina, in ſe ipſa reverſa, tantarum injuriarum ultricia arma in hoſtes converterunt, pugnandoque eo redegerunt Cardonium, nimium ſibi fiſum, ut proxima nocte bello excederet, aliis futurus exemplo, quod nemo celerius opprimitur, quam qui nihil timet. Repreſſis Hiſpanorum inſultibus, Galliſque conſtantius adjuvantibus, Odetho Lautrechio duce, Veneti alteram moliuntur Brixiæ expugnationem, & hanc peragere voluere non quidem machinarum impetu, & irruptionibus, ſed impedita annona, interceptiſque auxiliis. Obſeptæ ſunt igitur, obſervatæque viæ, ac jugi patientia toleratæ hoſtium impreſſiones: tandem ut ad fœda ſordidaque ventum eſt, quæ in cibi uſum neceſſitas vertebat, neque ulla commeatus, aut ſubſidii ſpes appareret, de deditione actum, ea lege, ut niſi in poſterum diem afferrentur ſuppetiæ, exiret militari more præſidium, & urbs non Venetis, ſed Gallis traderetur, à quibus illam Hiſpani acceperant. Aſſenſit quibuſque conditionibus Andreas Gritus, & innatum ei genti faſtum ſprevit, modo Brixiam obtineret: fortiores ſubinde manus impera-

peravit, quæ attentius obſervarent aditus, & obſeſſis annonam, ſubſidiaque intercluderent; hac diligentia maturatur deditionis dies, & omnium primus Lautrechius urbem ingreditur, eamque ab Hiſpanis receptam ſubſequenti Grito reſtituit, tanto civium applauſu, & renovati obſequii alacritate, ut inde ſatis conſtiterit, firmiſſimum illud eſſe imperium, quod populi ultro amplexantur: pari ſtudio circumjacentia oppida, Bergomumque exturbatis præſidiariis, Venetorum leges & adminiſtrationem læta receperunt. Verona clara urbs ad victoriæ, imperiique dignitatem reſtabat. Hanc Cæſareo nomine defendebat Marcus Antonius Columna, qui ut ejus obſidionem impediret, præmiſſo equitatu munitum pagum Valegium pro ſtatione ſibi occupat, atque in primas Venetorum acies, remorantibus Gallis ob non ſoluta ſtipendia, erumpens, Gritum ultra Mincium propellit. ſed ubi ſociis ſatisfactum eſt, & in unum contractæ vires, noſtri obverſis frontibus loco Cæſarianos deturbarunt, eoſque inſecuti intra oppidi munimenta rejecerunt; eo tamen facto non ita ducem terruerunt, quin Vincentiam nocturna aggreſſione præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

daretur. ſed interim majoribus tormentis ita quatiebatur Verona, ut per amplas murorum ruinas irrumpi intra mœnia poſſet: at hoſtes, animante Columna audacter obſtabant, neque ullus erat propugnatoribus vacuus locus, ſummaque celeritate novus pro diruto murus objiciebatur. Ipſa denique fortuna obſeſſis viſa benignior, cum, ſive caſu, ſive dolo id acciderit, quicquid ſulphurei pulveris in urbis expugnationem à noſtris paratum erat, illud totum unico temporis momento concepta flamma conflagrarit. Hinc hoſtibus data quies, donec ad caſtra major ejuſdem pulveris vis convecta eſt, inſtaurataque oppugnatio. Tandem Grito viſum eſt oppidum non amplius irruptionibus tentandum, neque cum deſperatis agendum armis, ſed fame, quæ omnem audaciam proſternit. Crovariam itaque, ad ripas Atheſis arcem expugnandam, ac Vincentinos colles obſidendos: non enim aliunde hoſtibus importari neceſſaria. Galli vero ad omnes impetus proni, crebro ſibi per diruta mœnia aditum quærebant: at quia nulla murorum pars ſine præſidio, aut vacua machinis, fere ſemper maxima ſubeuntium ſtrages edebatur, neq; alia
ſpes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſpes apud incluſos, continuante obſidio, quam propria animorum virtus & conſtantia, præeunte Columna, ut vere appareret, tanti æſtimari exercitum, quanti ducem. Poſtremo, ut placuit, diuturno huic bello, maximiſque ærumnis finis impoſitus, pace Bruxellis inita inter Franciſcum Gallorum Regem, & Maximiliani Cæſaris nepotem Carolum: cum Venetis pactæ ſunt induciæ, ut interea ſanctius de pace firmanda agi poſſet. Itaque tandem Rege hortante in eas conventiones cum Carolo itum, ut perſolutis ducentis aureorum millibus Reſpublica Veronam haberet. Quoniam vero hæc pactio aliquã Imperatoriæ exiſtimationi maculã irrogare videbatur, Brixiæ exemplo, Verona Gallo, nõ Veneto, permiſſa eſt. Senatus nullas non æquas conditiones duxit, modo optatiſſima urbe potiretur. Hanc Lautrechius, ſibi à Cęſarianis traditam Grito ceſſit. Et hic Cameracenſis fœderis in Remp. bellique, quo jam octavum annũ Italia miſere deflagrabat, fuit exitus. In eo quis fortunæ, & humanorum eventuum viciſſitudines ſatis miretur! Una Veneti Senatus in turbidis rebus, converſo in ſe totius ferme Europæ impetu, conſtantia, at-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

que prudentia, amiſſa recepit, priſtinumque imperii decus cum dignitate conſecuta triumphavit.

LIBRI TERTII

Finis.

IOAN.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

IOAN. BAPTISTÆ VERI RERUM VENETARUM

LIBER QUARTUS.

Bellum Inſubricum ſeptimum.

1527.

PAx, quæ in Italia diu integra ſperabatur, ſopitis jam tum bellorum incendiis, mutua æmulatione & odio duorum potentiſſimorum Principum, Caroli Quinti Imperatoris, & Franciſci Primi Gallorum Regis, diſrupta eſt. Ille ſibi Mediolanenſem Principatum, quem Cæſarum appellabat patrimonium, ereptum: hic ſe Neapolitani Regni hæreditate ſpoliatum contra fas, acerbiſſime querebatur. Hæ cauſæ bellum concivere toti Chriſtiano orbi luctuoſum. nam per ea tempora diſſidentium noſtrorum Principum ambitu & pervicacia, altius erexerat animos Solymannus, Turcarum imperator, civileſque Chriſtiani populi diſcordias in ſua com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

commoda vertens, haud cunctanter arma ſumpſerat: & ea bellorum tempeſtas Venetam quoque Remp. involvit, laſſam adhuc Cameracenſi vulnere. Porro ut in parta tranquillitate Italia tantillum conquieſceret, Leo Decimus Pontifex cum Gallo primum, mox cum Veneto Senatu, quem Italicæ libertatis aſſertorem nuncupabat, fœdus contraxit in Carolum: ne ſi armatus, ut fama erat, hanc provinciam ingrederetur, confirmatæ pacis fructum ei adimeret. Igitur ex fœdere conjunctis in unum copiis, dum adverſus ferocem hoſtem pugnandum erat, ſeſe aperuere Leonis conſilia, Parmæ, ac Placentiæ dominationem affectantis: cum enim eas urbes ſuæ familiæ acquirere Gallorum amicitia deſperaret, in Cæſarianas partes, ceu quæſtuoſiores, & in fœdus iis legibus deflexit, ut Cæſar expetita oppida ſibi traderet, ipſe vero Neapolitanum Regnum occupanti addiceret. Tanta rerum animorumque ſubverſione commota Reſp. confeſtim per ſuos Oratores admonuit Pontificem, majoribus, quam antea, calamitatibus, bellorumque turbinibus patere Italiam, imo totam ſubjacere Europam; cum jam pridem, evulgata Caroli & Fran-

Franciſci diſcordia, Solymannum ad arma converſum certi afferrent nuncii. Cæterum, ut primum in Gallos fœderatorum erupere odia, funeſtiſſimis bellorum incendiis Inſubria potiſſimum miſere jactari cœpit, Veneti ſanciti cum Gallo fœderis tenaces, Lautrechio, ſeptem armatorum millibus, parant auxilia. Parma belli prima ſedes à confœderatis hoſtibus deſtinata eſt: illam Proſper Columna Pontificii ductor exercitus aggreſſus, tanta Gallorum, Venetorumque conſternatione cepit, ut omnes ſimul copiæ veluti unica impreſſione ſimul fuſæ viderentur. Oppugnatæ, ac domitæ urbis rumor ad ſui recuperationem mirum quam ſollicitarit Lautrechium. Is ſubmiſſis Mediolano copiis Parmam altero defectionis die & obſidione cinxit, & recepit, incredibili apud omnes admiratione. Poſt hæc magni nominis dux, Helvetiis obſtiturus, ad Oleum amnem victrices copias deduxit. Ea Natio uno eodemque tempore Cæſarianis Galliciſque ſtipendiis merebat, & in ſe invicem ferebat ſigna. Sed apud venalem gentem fas, ubi merces major. In Brixienſibus ad Octolengum omnia turbabat, horrenda in omnem ſexum, ac huma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

humanas ſacraſque res graſſatione, fœderum ſanctitati prælata pecunia. cum tamen è primis velitationibus animadverteret Lautrechius ſuperare hoſtes numero, Mediolanum ſigna retrahit; & Venetos ad ferendam Laudi Pompejæ opem deſtinat. verum inde recedunt haud pares propugnationi adverſus Columnam, toto exercitu circumvallantem oppidum, quo tandem etiam potitur, & pleraque alia caſtra conſequitur, quæ nulla prorſus vi expectata, defecerunt. Sed ubi ad manus ventum eſt juxta ignobile municipium Piccocam, infeliciſſimo Gallorum exitu, tota viſa eſt tremere Italia, veluti externæ gentis dominio paritura. Exinde cum omnia magis arderent bello, & quilibet terrore tum præſentium, tum jamjam imminentium malorum metu trepidaret, Veneti, qui numquam antea non auxilia ſuis fœderatis ſuppeditabant, ut ob id Gallicæ fortunæ individui comites appellarentur, ſibi tandem unis rati finitimorum Principum, ac nobiliſſimæ provinciæ ſecuritatem concreditam, in Cæſaris amicitiam ſocietatemque tranſiere, ſuadente Andrea Grito, qui rediviva ſemper virtute ſe ipſo major clariorque per id tempus

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ad clavum publicæ adminiſtrationis ſedebat. Videbatur abunde ſatisfactum Gallico fœderi, malebatque Senatus Venetus invidiæ objici, quam communi deeſſe cauſæ. Tanta novitate iratus Franciſcus, Inſubriam ſumma vi pertentat, duce Guilielmo Gauferio, qui, regia arma quocunq;circūduxit, omnia ad deditionē prona habuit, Novariam, Laudem Pompejam, & proxima quæque oppida. Sed hæc prima Gallorum breviſſimi temporis felicitas; ab Cremonenſi enim oppugnatione Gauferius Venetorum conſtantia repellitur, fugaturque demum ab Cæſarianis memoranda ſtrage. Rex ſuorum internecionem ubi audiit, & quam vere diceretur Italia Gallorum eſſe ſepulchrum, ipſe ſeſe hoſtibus, ac Regiam opponere majeſtatem decrevit, eoque citius ob delatam Caroli Borbonii defectionem: ſic in dies magis magiſque gliſcentibus bellorum ſeminibus, Italia, facta veluti decertantium arena, tot tantiſque repletur copiis, ut univerſi orbis imperium tenere iterum potuiſſet, ſi illa, non in ſua viſcera, ſed in imminentia barbarorum capita convertiſſet. Ut igitur per Taurinos regia caſtra movere, & inſonuere armorum ſtrepitus, fortuna

tuna

tuna Gallorum conatibus adfuit: Mediolanum repente ſubigitur, vicina caſtra, urbeſque, dato quaſi ſigno, victoribus ſe proſternunt, indecora fuga è munitionibus propulſantur noſtri, atque intra Ticini, Laudiſque Pompejæ mœnia arctiſſime ſepiuntur. Interim tamen fregit Regis conſilia ineluctabilis fatorum vis. nam cum diviſis hinc inde armis, quæ in una Ticini oppugnatione ſimul coire debuerant, hoſtes varie diſtractos, implicitoſque tenere voluiſſet, erumpente cum Cæſarianis Borbonio, Gallorum ſtationes minus defenſæ, vacuæque neceſſariis præſidiis occupantur, ingenti illorum ſtrage, ac ipſius Regis captivitate, qui, cum nemo ingruenti undequaque hoſtili agmini frontem obverteret, equo ſemel atque iterum ſuffoſſo, pedeſtre certamen inire cogitur, & ab hoſte traducitur in Hiſpaniam. Hac infanda expeditione, ac lacrimabili pro Gallis pugna, octo eorum millia cæſa dicuntur, cuncta bellica impedimenta amiſſa, & quod majus, tota Inſubria Carolo reſtituta: bello tamen oborto nullus finis dari poſſe videbatur, nulla Italiæ quies, vel capto Rege, vel Cæſare victore. Hic rebus tam proſpere geſtis audax feroxque

que animum ad altiora & non conceſſa portendere viſus eſt, ſpretaque initorum fœderum ſanctione Franciſcum Sfortiam in Mediolanenſi arce clauſum obſedit: & quia non alia pacandæ Italiæ ſpes confœderatis reliqua eſſe videbatur, niſi Sfortia in priſtinum ſtatum reſtituto, nova Principum ſocietate Cæſareæ ambitioni erat obſtandum. Venetus prudentiſſimis conſiliis eo inclinabat, ut amplectenda cenſeret ea pacta legeſque, quæ tuto Italicam ſecuritatem promitterent. Quamobrem cum ejus temporis Pontifice, Clemente Septimo, cum Florentina Rep. cum ipſo demum Gallorum Rege devincitur, qui Hiſpani cuſtodia liberatus, ſe iis conditionibus haud teneri profitebatur, quas non voluntas, ſed neceſſitas expreſſiſſet. Fœdus in Coniaci oppido icitur: decretumque, ut conſtitutæ ſocietatis auſpicia ab liberatione obſeſſi Sfortiæ fierent. Ad hæc expedit Carolus Legatum, qui Pontifici, Venetoque denunciet, ſe & ad pacem, & ad arma paratum: alterutrum eligeret, qui aut quietem mallet, aut belli incommoda. Conſtanter, ac unanimiter reſponſum: à tot Principibus itum eſſe in fœdera, ut Italica libertas integra ſtaret: ab illis haud

haud recedendum, niſi communi conſenſu, & certa cujuſque regionis incolumitate. Interim Venetæ, ac Pontificiæ manus Petro Piſauro duce Laudem Pompejam vi capiunt, captamque haud minori poſtea ſolertia Malateſta Baleonius retinuit. Summa tamen auctoritate Franciſcus Maria Feltrius Urbinatium Princeps præerat exercitibus, ac præſertim Veneto, qui inter cæteros decem armatorum millibus conſtabat. Hoc robore Mediolanum petendum erat, & Sfortia eximendus obſidione. At dum cunctando res agitur, nec præſto eſſent Helvetii, quorum novem millia Reip. impenſis erant conſcripta, Sfortia, cui jam alimenta, & auxilii ſpes deerant, arcis deditionem facit, una pro conditione Comum ſibi pactus. Hæc inter Baleonius vi Cremonam obtinuerat, quam ex fœdere Sfortiæ tradidit. Mutuæ interea ſingulis ferme diebus fiebant urbium quaſſationes, deditioneſque, & interdum uno eodemque die ab hoſte captæ à noſtris recipiebantur. Procedente bello, cujus molem ſola Veneta Reſp. ſuſtinere videbatur, ſatis apparebat, pacta fœdera plus auctoritate & fama, quam viribus valuiſſe. Gallica enim tardabant auxilia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

lia, Helvetii in caſtra ſolutis ordinibus deſcendebant; ac per eos dies Pontificiæ opes acriter à Columnenſibus, Cæſareanarum partium fautoribus, ſollicitabantur. Hæc propter Venetus ſuorum finium propugnationem Feltrio imperavit. Quare nihil amplius tentatum, ſed aucto milite, urbibus, caſtris, populorumque tutelæ proſpectum, prætermiſſaque à noſtris Mediolanenſis expeditio, ne dum aliena curarent, propria perderent. Cæterum Carolus Borbonius, armis aliò converſis, Romam contendit, atque in nomen juſti belli adverſus P ntificem attexit denegatum ſibi tranſitum in Neapolitanos, quos per id tempus maritima noſtrorum claſſis exagitabat. Aggreſſus ille temerario auſu Romanam urbem, quaſi ſuo fato obſequeretur, dignum expeditionis fructum conſecutus eſt. Sub mœnibus enim, dum inter primores pugnam ciet, glande plumbea percuſſus interiit, vir tanto exitu clarior futurus, ſi pro ejuſdem urbis defenſione concidiſſet. Milites cædis ſui ducis ignari, concepto impetu fervidi, Romana mœnia expugnant, captamque urbem Hunnis ac Vandalis ſæviores diripiunt, tanto ſacrarum rerum perſonarumque con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

temptu, tam promiſcua miſerorum civium cæde, ut nulli ætati, nulli ſexui, nulli denique ſacrilego facinori parcerent. Romanæ calamitatis fama, totum Chriſtianum orbem pervagata, univerſos Principes ſumme commovit, atque in primis confœderatos; ita ut illico miſſis ultro, citroque legationibus, immortali pene odio ſimul in Cæſarem accenderentur, renovatiſque fœderibus indigni ſceleris vindictam expoſcerent. Dum igitur ultioni, ac Romanæ ſedis patrocinio parantur exercitus, atque adeo jam Lautrechius, auxiliario Veneto, Buſchum, Alexandriam, Ticinumque occupaſſet, Clemens parum decoris conditionibus ad Cæſareos inclinavit, vel captivitatis impatiens, vel vindictæ avidus in Florentinos, qui tum à ſuis deſciverant, ejectiſque Medicæis, popularem ſtatum inſtituerant. Exemplum ſecutæ fere omnes Flaminiæ urbes in diverſa ſtudia ſcindebantur: Cervienſes, ac Ravennates non aliis, quam Venetis obtemperare decreverant, eorum dominium ipſi libertati præferentes.

Bellum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Bellum Neapolitanum ſecundum.
1527.

MAri quoque adverſus Carolum Quintum, Italicæ quietis perturbatorem, hoc tempore pugnatum eſt: & quidem ex condicto cum Gallis fœdere, primum navigavit in Tyrrhenum Aloyſius Armerius viginti roſtratarum claſſe, & cum Prorege Neapolitano navali certamine tam proſpere conflixit, ut ob partam de eo victoriam, & inſignem hoſtium jacturam, Galli iterum ad Regnum Neapolitanum animos admoverint. Prope Seſtrium in Genuenſi ora primo commiſſa pugna, mox datus claſſi Legatus Auguſtinus Amulius; demandataque terreſtrium copiarum cura Petro Piſauro, & Andreæ Civrano, Neapolitanam provinciam una cum Gallorum ductoribus Veneta agmina terra quoque invadunt. Expugnatis primo Puteolis, reliqua ſecus littus oppida facile capta ſunt; eademque armorum felicitate in mediterranea penetrantes, edita Surrentinorum clade, quia reſtiterant, univerſum Samnium ſubjugarunt. Poſt hæc, ſuppleta claſſe, Petrus Lando è Corcy-

ra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ra in Campaniam trajecit, ibique, miſſus ab Rege, Lautrechius etiam affuit, ut junctis ſimul terreſtribus maritimiſque viribus oppreſſi adhuc Pontificis vindictam, & Italiæ libertatem reportaret. Quamobrem Gallus, Veneto ubique ſocio, Genuam, & Liguriam omnem Regiæ poteſtatis fecit: Venetus, favente Gallo, Molam, Polignanum, & Monopolim, urbes, quæ, jampridem moderato Reip. imperio aſſuetæ, ab Hiſpanis cupidiſſime rebellarant, in deditionem accepit: ac conſequentibus ſeſe victoriis, Brunduſium, omniaque Calabriæ, Apuliæ, ac Salentinorum municipia occupaſſet Landus, niſi ex Senatus decreto Gallis obſecutus, Neapolim cum claſſe excurriſſet. Ea urbs obſidioni, ac expugnationi deſtinata, dies aliquot in ſumma rerum penuria ac deſperatione hoſtes morata eſt. Landus, cum primum applicuit, omnem mari commeandi facultatem ſuſtulit, eandem terra Galli eripuere: inde obſeſſi brevi erant ſe dedituri, recaſuraque Neapolis in Gallorum dominationem, victis maritima decertatione hoſtibus haud procul Salerno. At interim pervagata exercitum lues, extinctus Lautrechius, diſſipataq; procellis claſſis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſis, & oppreſſæ immodico æſtu Gallorum reliquiæ, Neapolitanum obſidium fregere, quaſi tot ærumnis fortuna edicere voluiſſet, Italiæ imperium Gallis non eſſe decretũ: neque Venetæ Reip. ſub Apulo Cœlo virium ſuarum propagationem.

Bellum Inſubricum octavum.

1530.

DElata ad Cæſarem Gallorum, Venetorumque impreſſione in Inſubriam, ac Neapolitanum Regnum, extemplo Henricum Brunſuicenſium Ducem cum exercitu ad ultionem properare juſſit in Italiam, quæ nondum fatorum rabiem tot continuatis calamitatibus exſaturaverat. Hoſtis, qui famam ſui adventus prævenerat, ab Tridentino jugo in Veronenſem agrum diffuſus, villarum incendiis bellum primo miſcuit: poſtremo ad oppidorum converſus expugnationes, Piſcherium, aliaque circa Benacũ fortia munimenta in Cæſaris obſequium vi traxit. Pejora moliturum Germanum hominem cohibuit Franciſcus Maria Feltrius, Urbinas, Veneti militis imperator, qui motis è Bergomatibus caſtris inſultan-

ti ſit obvius, & commiſſis per occaſionem certaminibus eo penuriæ, metuſque adegit Cæſarianum ducem, ut nunquam auſum è ſtationibus egredi, fame, ac militum fuga inermem prope redderet. Profligato, atque ita fracto hoſte cuncta deinceps proſpera fore videbantur, modo Antonius Leva, Hiſpanarum acierum ductor Mediolano pelleretur. Huic Feltrii ſententiæ adhæſit Franciſcus Borbonius, ab Rege per eos dies Lautrechio in bellica adminiſtratione ſuffectus. Sic ad animorum concordiam accedentibus fœderatorum Principum viribus, Ticinum, paulo ante receptum ab Hiſpanis, noſtrorum validæ oppugnationi primum ſuccubuit. oppidum enim corona cinctum, & majoribus tormentorum machinis diu concuſſum, obſidentibus tandem patuit, cum per abrupta mœnia cæteris anteſignanus Feltrius ad interiora penetraret. Hac victoria, quæ ad totius Mediolanenſis Ducatus occupationem erat inſtrumentum, incertum cur noluerit uti Borbonius, ſuſcepta tunc in rebellantes Ligures expeditione. Victoribus nihil præter Mediolanum reliquum erat, quo ſubacto jam neminem vinci puduiſſet. Verum abeuntem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

euntem Gallum à tergo inſecutus Leva, noctu, ac ſine militari ſtrepitu, ut illum falleret, circa Landrianum repertum, male mulctavit. Exinde Hiſpanus, concepta ſpe noſtri etiam diſſipandi exercitus, nulla mora cis Abduam caſtra diſpoſuit. Feltrius inſectantes hoſtiles manus ſimulata fuga decipiens, compoſitiſque dolis, ferme peditum duo millia trucidavit, atque Levam veluti è naufragio fugientem cum paucis Mediolanum uſque perſecutus eſt. Sub hæc certis nunciis evulgabatur Cæſarem in Italiam venturum, totiſque viribus oppugnaturum Remp. quæ una illi rerum Italicarum fortunas interturbabat. Non uſque adeo timebat eam famam Venetus Senatus, jam profeſſus ſe omnia Carolo redditurum infeſta, modo Gallis eadem cura eſſet: qua de cauſa facti novi militum delectus, firmioribus præſidiis munitæ Apuliæ urbes, adjutus Sfortia pecunia, & milite, quo impigre bellum ſuos in hoſtes cafferet, recenteſque ornatæ claſſes, ut nemo non ad ſtuporem miraretur Venetam Remp. ex Cameracenſi conſpiratione adhuc anhelantem, tot cogere exercitus, tot in locis reſiſtere vi, atque conſtantia, ac reliquis Italiæ Principi-

bus optatam provinciæ quietem per ſe ſolam potuiſſe reſtituere. Verſabatur in hoc rerũ ſtatu Italia, atq; in dies magis, magiſque terrebatur adventu Cæſaris, cum nuncius de pace affertur, ſed muliebri firmata ingenio, Margaretæ ſcilicet Auſtriacæ, & Ludovicæ Galliæ Reginæ; eaque Cameraci ſancita, excluſis cæterorum Principum Legatis, Carolo tantum Franciſco proſpiciebat; nobis vero nihil conſultum. ſed quid boni ſperari ex ea urbe poterat, ex qua paucos ante annos omnium miſeriarum colluvies emanaverat? Merito igitur cõmota eſt Reſp., quod nulla ſui ratio eſſet habita. quare Gallorum ſocietate reſciſſa, omnia devovit Sfortiæ, ne avito ſpoliaretur imperio, atque in novum belli apparatum ſumma cura incubuit. Tandem, Deo propitio, ad pacem animum adjecit Carolus, in Pannonia per ea tempora Turcicis armis divexatus. Igitur in Bononienſi conventu decretum eſt, ut erogatis Cæſareæ majeſtati centum aureorum millibus Veneta Reſp. quaſcumque urbes, oppida, caſtra, juraque obtinuiſſet in continenti, libere deinceps, ac pacifice poſſideret, Pontifex Flaminiæ civitates reciperet, occupataque Regni Neapoli-

n

ni municipia reſtituerentur. Ita demum Reſp. poſt diuturna, ac graviſſima tot annorum bella, tantaſque calamitates, quas non ſine Divino numine in experimentum Venetæ virtutis & conſtantiæ illatas putandum, pacem, ad quam ſemper ſua conſilia vireſque direxerat, cum dignitate obtinuit.

Bellum Turcicum quintum.

1539.

DUm in Italia, rerum quondam domina, Chriſtiani Principes, fatiſne, an invidia, odioque inter ſe, tum de gloria, tum de potentia præliabantur, alibi barbaræ gentes noſtrorum ſanguine ſqualebant. Quantum ſcilicet cruoris hauſit Solymannus, Belgrado expugnato, vaſtatis Pannoniis, occupata Buda, Viennaque obſeſſa: nec minus formidandus maritimis viribus, capta direptaque Rhodo, atque inde pulſa Hieroſolymitana Religione, paſſim direptis, ac incenſis oppidis, ac populis immanem in modum cæſis. Hiſce cladibus & injuriis excitati Clemens Pontifex, & Carolus Imperator in unum coeunt, ut effrenem & barbarum hoſtem repellerent, & ita, quam Cæſari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

pacem communium ſacrorum religio ſuadere non potuit, extorſit Turcarum metus. Interim Solymannus accepto decretæ in ſe expeditionis nuncio, Chariadeni celebris piratæ opera Tyrrhenum littus populatur. ut à Barbaro illata damna reponeret Andreas Auria, juſſu Cæſaris, in Græciam ſolvit, repulſoque ex Ambracio ſinu Himerali, Othomannicę claſſis prędecto, Coronem, Patraſque in Peloponneſo obtinuit. Nec defuere præclara ingenia præliis tum maritimis, tum terreſtribus enarrandis, quæ per ea tempora inter Cæſarem, Turcamque commiſſa ſunt. Veneti autem inſtructis ſexaginta triremibus cura ac imperio Vincentii Capellii, inſularum, urbium, littorum, ſubditorumque defenſioni conſuluerunt. Interea occaſione belli, quod inter Cæſarem, & Turcam gerebatur, non defuerunt qui piraticum in morem noſtra maria infeſtarent. Prædonum ultio Franciſco Dandulo, Adriatici Sinus Præfecto mandatur. Hic ad Saſonem in Epiro latrocinantes inſequitur: at numeroſiores aggredi non auſus, verſuſque in fugam eorum fit præda, atque Conſtantinopolim deportatur, poſteaque è captivitate reverſus

Iaderæ ob rem turpiter adminiſtratam mœrore contabuit. Haud multo poſt Maurus Alexandrinus, ex Coronenſi obſidione ſolvens in Africam, Hieronymum Canalium, claſſis legatum, apud Cretam offendit: Noctu id accidit, atque uterque diu inter ſe falſa de hoſte conjectura dimicavit, Venetus ſibi obvios piratas, Turca, Hiſpanos eſſe ſuſpicatus: ſuperante Canalio Maurus, totis pene ſuis exutus viribus, captus eſt: attamen ſtatim dimiſſus, cum nomen ediceret, expeditaque ad Solymannum legatio, quæ nocturnum facinus excuſaret, ne Venetus peccaſſe in fœdera crederetur. Sub hæc, fugato Chariadeno, Carolus Quintus Tunetum recuperat, & precarium regnum Muleaſſi reddit. Moritur interim Romæ Clemens Septimus, eique Paulus Tertius ſublegitur: quo tempore ex Franciſci Sfortiæ interitu, novique Pontificis electione, aliæ ſpes, alii hominum animi, alia quoque Italiæ fortuna videbatur, dum ex publicis perturbationibus privata commoda ſibi aſtruit ambitio. Abſente Carolo, Franciſcus Rex ad veteres redit inimicitias: quia continuum inter æquales diſcordiæ malum. Allobroges primi omnium

Gallica arma ſenſere: eorum veluti contagione infecta eſt Inſubria, longoque temporis tractu peſtis illa in Italia morata eſt, occupatione munitioneque caſtellorum, captiſque ſemel, ac iterum à diverſis unis ijſdemque urbibus. Poſtremo reſedit morbus, Regiſque cupiditas reſtitit, cum ad ſuos conatus trahere nequicquam Venetum tentaſſet, qui ex inſtituto Italicæ libertatis vindex acerrimus non aſpernanda militum manu res Mediolanenſium tutabatur. Hinc indigno Chriſtianiſſimi Regis conſilio apud Solymannum criminatur Rempubl. quod cum Cæſare ſentiret, quodque tandem conjunctis viribus Græcia petenda eſſet. His querelis Barbarus in noſtram perniciem extimulatur, unde illud bellorum erupit incendium, quo multos annos graſſante pene conflagravimus. Impia igitur diſſeminante Oratore Gallico, æſtuanteque in Turca latius dominandi libidine, advenit Conſtantinopoli legatus, ſciſcitatum, an quem ſocium, vel hoſtem haberet Solymannus, eundemne Reſp. eſſet habitura, utque ea de re Senatus pronunciaret. Hic quamvis ſe amicum, fœderatumque Othomannicæ domus aſſereret, atque amicitiam ſancte amplius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

plius culturum, nihilominus propoſito edicto Veneti mercatores ubique locorum Turcicæ ditionis cum mercibus intercepti ſunt, interfecti plures, captivi peſſime habiti, eductæ regia urbe ducentæ naves, Luphtibejo & Aenobarbo ducibus, atque terra innumerabiles legiones ad Aulonem profectæ. Tanti apparatus fama expeditiores ad bellum Venetos reddidit, extemplo feſtinati delectus, procinctæ centum triremium claſſi præficiuntur Hieronymus Piſaurus, & Ioannes Victurius: hiſque imperatum, ut alter Corcyræ, alter ſinus Adriatici curam, propugnationemque ſuſciperet, ſed neuter eorum niſi provocatus in pugnam iret. Porro Turcica rabies per id tempus in Hiſpanos effunditur. Barbari noſtra prætervecti maria inoffenſi, cum militaria amicitiæ ſigna edidiſſent, in Salentinorum oras graſſationibus, & incendiis deſæviere. Tandem impotenti odio converſi in Venetas ditiones omnia hoſtiliter agere, prædas abducere, rapere mortales in ſervitutem, tentare oppida. Incitatus præter deſtinationem in Remp. ferebatur Solymannus quorumdam noſtrorum ducum temeritate, quoniam regium ſibi captum navigium, intercе-

ptam onerariam, ejectumque Adriatico Janusbejum trierarchā conquerebatur. Hæc propter ab Senatu miſſa legatio, quę Barbarum deliniret, ſed omnis ſollicitudo, ſtudiumque incaſſum adhibita. Hoſtilis itaque claſſis, Hydrunto egreſſa, Corcyræ parat expugnationem, adjuvante terreſtribus copiis Chariadeno: porro hoſtium conſilia mature detegens Piſaurus, utramque oppidi arcem validiſſimo præſidio munivit, admonuitque ſubinde Patres, Turcam non niſi pari virium robore debellari poſſe: propterea in ſocietatem adverſus communem hoſtem reliquos Italiæ proceres facile pellexit Reſp. Ea Romæ inita, atque in primis contracta cum Cæſare, intentiori cura ſe bello expedit Venetus, eoque alacrius, cum nullus in urbe eſſet, qui non cum fortunis vitam ultro proferret. Interim Solymannus Corcyram toto invaſerat bello, arcteque vallaverat. Sed obſeſſi, Aloyſii Ripæ, & Simeonis Leonii Venetorum excitati virtute, erumpendo ſæpius, æneis machinis, hoſtiles undique vires adeo debilitaverant, ut relicto tandem oppidi munimento, ſituque, atque exploratis propugnantium viribus hoſtis re infecta diſceſſerit. Verum dum

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Conſtantinopolim repetit, in ipſo tranſitu Buthrotum, in Communitia caſtrum, occupat, deportatis in ſervitutem incolis. Hæc Turca agebat, cum Piſaurus, in Adriaticum deflectens, Venetis obtinuit Scardonam, opportunam ad invadendam hoſtilem regionem arcem, non procul à Sico. Victurius quoque Obroatium vi ſubjugavit, oppidumque tamdiu retinuit, donec poſtea Liburnorum, ſeu Uſcochorum, adverſæ nobis gentis auxilio, Præfectique incuria, amitteretur. Solymannus ex his confirmato odio majus bellum coquebat, ut exinde Caſſino, & Chariadeno præciperet, oppugnandũ quidquid Venetorum eſſet. Itaque per Caſſinum Nauplia, & Epidaurus oppugnantur, irrito tamen conatu: alibi everſa Ægina inſula eſt, Paros ſubacta, Naxus facta tributaria, atque Chariadeno, quacumque ductabat claſſem, reliquæ è Cycladibus paruere. Perturbatæ tot ærumnis Reip. major acceſſit trepidatio, cum fama per Italiam augeretur, Solymannum præſenti anno MDXXXIX Cretam inſulam aggreſſurum. Hinc nullam ulterius moram paſſi Patres, quin explicato jam bello adverſus Tyrannum, Cæſaris, ac Pontifi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cis auxilia feſtinarunt. Nulli non metuendus erat hoſtis, nec niſi robuſtiſſima vi coërcendus. Itaque ex fœderum legibus maturantur ſuppetiæ, ſummaque maritimarum rerum cura, ac in cæteros navium ductores imperium uni Andreæ Auriæ, Cæſarianarum virium moderatori, confertur: Noſtræ claſſi Vincentius Capellius: Pontificiæ Marcus Grimanus, Patriarcha Aquilejenſis præerat; totuſque apparatus CC ferme triremibus conſtabat. Nondum tamen Venetus claſſiarius urbe ſolverat, cum jam Chariadenus, Ægeum permenſus, atque in eo ſparſis potitus inſulis, Cretam applicuit C ac L. navibus. Porro in Rethymnum agrum temere ſuos expoſuit, quia ſupra fidem dure nimium ab exeuntibus oppidanis, excipiebantur. Sed ab Suda Cydonem uſque tutiori deſcenſu quidquid obvium habuit Barbarus more ſuo afflixit: urbis denique attentans excidium ab Andrea Grito Præfecto ſummovetur parva Italorum manu, totaque poſtremo ab inſula turpiter ejicitur. Interea Caſſinus Naupliam in Peloponneſo rurſus invadit, Nadinum, & Vranam arces evertit, & ulterius inferens arma tanto terrore corripuit Illyricum, ut momento vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

deretur Turcæ ceſſurum, niſi Sicenſium conſtantia in toleranda obſidione eam provinciam confirmaſſet, ſolertique patientia docuiſſet, nullo metu conſternari libertatis cuſtodiam. Hic rerum erat ſtatus antequam ex compacto conveniſſent Capellium Corcyra in inſula Pontificii Hiſpanique claſſiarii: & ubi de belli ratione condictum eſt, Grimanus Ambracii ſinus municipium, nomine Nicopolin, Præverſam hodie, Pauli Juſtiniani virtute prope captum, omnino ſubjugaſſet, niſi diſſipatus in vicinia rumor Nicopoleæ oppugnationis finitimos barbaros ad opem conciviſſet. Quare ille, à validioribus turmis petitus, obſidionem ſolvere cogebatur. Ita invidente fortuna egregii auſus laude fraudatur Pontificius ductor. Terreſtris potiſſimum ea erat expeditio, quæ nunquam Auriæ placuit, qui Turcam navali tantum pugna delendum opinabatur, ideoque ſupervacuum ducebat circa arces, muroſque immorari. Mari ergo rem ſtatuit decernere: eadem in hoſte videbatur voluntas, qui ex Epiri faucibus in apertum claſſe promotus, noſtris pugnandi copiam exhibuit, & inſigni quidem audacia, quia majori pollebat vi, ſed certamen haud detre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

detrectavit Chriſtiana claſſis. Capellius primum aciei locum, Grimanus poſtremum obtinuit. Ille hoſticam, quo fremebat irarum æſtu, impetuque adortus, Auriæ ſententia victoriam retuliſſet, niſi è veſtigio Veneti ducis nomen, & virtutem reformidans Chariadenus notas anguſtias, latebraſque captaſſet, & obverſis puppibus in Ambracii ſinus anfractibus ſeſe abdidiſſet, ubi aut omnino perdi, aut exitu prohiberi potuiſſet, ſi eadem Auriæ mens fuiſſet, qui patenti tantum æquore cum Turca pugnandum inclamabat, fruſtra conquerente, ac objiciente Capellio, Chriſtianorum eſſe, aut generoſe vincere, aut pro patria, & pro ipſa religione glorioſe occumbere. His tandem victus Auria, prælium Veneti conſilio imperat. Sed cum nequicquam fortuna votis initio reſpondiſſet, magis in arctas fauces penetrante hoſte, palam Cæſarianus dux ſe ſubducere, prælii metuere diſcrimina, anguſtias declinare, timere inſidias, declinandis, quam contemnendis hoſtibus melior. Turca victus haud dubie fuiſſet, ſi noſtri auſi eſſent vincere: inde cum ipſi creſceret audacia, è faucibus erumpens fœderatam carpſit claſſem, eique duas onerarias,
totidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

totidẽ majores naves, triremes quatuor ademit. Ob ſuſpectam quoque Auriæ fidem, reſtinctus in cæteris ducibus generoſi animi ad gloriam impetus elanguit. Ex hac veluti fuga Corcyram proræ converſæ: ad proximam inſulam Paxum vectus Chariadenus, ut exprobraret, traheretque in pugnam meticuloſos. Corcyræ hybernatum eſt: deinde educta claſſis per Rhizonicum ſinum ad Neocaſtri oppugnationẽ. Hanc præcipue moliuntur Veneti magnis curis animiſque, ut acceptam ſuperiori anno labem obliterarent: in muros munitiſſimi oppidi compactis ſcalarum vice remis conſcendunt, tutioremque expoſitis poſtremo loco Hiſpanis reddunt acceſſum. Sic mari terraque re ſatis feliciter geſta, Neocaſtrum capitur, ejuſque arx, quę quaſi altera civitas reluctabatur, triduo poſt domita eſt. Oppidum conjunctim ſubactum, ex fœderis Venetæ Reip. debebatur: illud tamen Hiſpani, ſuo juri aſſerunt, præſidio impoſito. Facinus, uti erat indignum, ita acerbe reprehendit Capellius, atque Auriam, hominem Ligurem, antiquum Veneti nominis hoſtem execratur, cum quæcumque ageret, ad unius Cæſaris utilitatem revocaret.

caret. Ejuſdem quoque vel ignavo, vel maligno conſilio effectum, ne, poſt debellatum Neocaſtrum, penitus etiam deleretur Chariadenus, quem capti oppidi fama properantem ad ſubſidium fœda tempeſtas aggreſſa ad Saſonem inſulam totius ferme claſſis jactura ſtrageque exarmaverat. His de cauſis, & quia ſuam Auria maturavit in Siciliam profectionem, odiſſe cœpit Venetus Hiſpanorum ingenia, imperii avida, infidaque, cum præſertim Neocaſtri, ejus gentis, præſidium in Aſcrivienſes quoque crebro per ſcelus inſiliret. Itaque averſo à ſocietate animo, in ſpem futuræ pacis inducias à Solymanno petendas ſtatuit. Attamen ille ferox, furenſque amiſſo Neocaſtro, recollectis in unum viribus bellum, vindictamque ſollicitabat, deductiſque in Peloponneſum copiis Naupliam, Epidaurumque acerrime premebat. Sub ea quoque tempora Dragutes, claſsis præfectus, noſtra maria belli tempeſtate, præcluſit, Cretam attrectavit, atque imminuta Franciſci Paſchalici claſſe tribus abductis triremibus, Cydonium agrum populatus eſt: urbi demum imminentem militare Antonii Calbi Prætoris robur depulit. Ad hæc Chariadenus

nus reparatis naufragio navibus, Neocaſtrum vi petit. Obſtinati hoſtis metu perculſi Hiſpani, Veneto illud idem municipium tradere peroptabant: ſed quæ debita ex fœdere ſæpius antea petita nunquam obtinuit, importuno quidem tempore oblata recuſavit. Cum itaque dies aliquot concuſſum eſſet oppidum, Turcæ iterum patuit, præſidiariis aut occiſis, aut in ſervitutem raptis. Finitimæ gentes, quodam veluti morbi contactu, barbaro manus dedere victas. concidit eo pacto Rizanium: ſtetit Aſcrivium Matthæi Bembi conſtantia. Hæc agebantur, cum Petrus Landus Princeps ad Turcicum Imperatorem Legatos mittit, ut quæ pacis ſtudia Venetus animo volvebat, eadem apud Solymannum perficerentur. Thomas Contarenus Barbarum cum primis fruſtra adiit, iniqua flagitantem; mox Aloyſius Baduarius. Cupiebat Reſp. ſe novennali bello, eoque graviſſimo explicare: nullum nempe fœderi fructum experta: ſuſpectam eſſe Hiſpanorum fidem: in ſe denique unam belli prima & ultima damna intentari. Accedebat his rei frumentariæ ſumma penuria: & quod commeatus ab confœderatis Principibus denegati,

à Tur-

à Turcico Mœſiæ præfecto conceſſi uberrime in urbem comportarentur. Baduarius itaque Conſtantinopolim ablegatus ut pacem pecunia redimeret: ſin id parum procederet, quovis modo obtemperaret ſecretioribus mandatis, quibus injunctum, ut ex neceſſitate, Naupliam, Epidaurumque Turcæ publico nomine offerret. Non defuere perfidi cives, qui rem ſilentii ſacramento actam detegerent, unde Baduarii in regiam urbem ingreſſum prævenit prodita fides. Inde quævis pecuniæ ſumma expetitarum urbium loco ab Solymanno conſtantiſſime neglecta; atque ita in eas pacis conditiones ire Venetus Orator coactus eſt, quas Turca maxime optabat. Non alio modo firmata pax, cujus nuncius Venetias allatus, etſi omnium ordinum ſui expectatione erexit animos: ubi tamen de conditionibus eſt relatũ, mirum, quam acerbus dolor, ac veluti ſtupor univerſam civitatem occuparit. Proinde in Baduarium fremere vulgus, jactare convicia, illum poſtulare ad ſupplicium. At demum proditione detecta, ſumptaque de perduellibus pœna, viri illius nomen, famaque illuſtrior emerſit, ac gratior pax extitit, cuivis bello, etiam juſto præferenda.

Re-

Receptum Marianum.
1542.

MArianum, Fori-julii oppidum, Venetis adhærens æſtuariis, Reip. Cameracenſi conjuratione ſublatum proditione, hoc anno Ferdinando Auſtriaco Romanorum Regi ſubtrahitur Beltrandi Sacchiæ Utinenſis aſtutia. Hic cum ſibi notis, fidiſque ſociis mercatorem ementitus intrat oppidũ, Germanumque præſidium ejecit: accitoque Petro Strozzio, Florentino exule caſtrum Gallis acquiſitum voluit, erectis regiis vexillis. Moleſtus Senatui hic nuncius fuit, quia ob id factum Auſtriacis eſſe poterat ſuſpectus: ſe verò à fraude liberum, fœderumque cultorem publicavit, mulctatis carcere Sacchiæ affinibus, ſubrutiſque munitionibus, quas Strozzius mare verſus extruxerat. Proximum interea bellum urbi imminere videbatur, cum jam invicem committerentur Gallus, & Germanus. Ille Marianenſibus importabat auxilia: hic non tam terra, quam mari oppugnationem moliebatur. Maritimas quidem vires impediebant Veneti, ne ullum ſibi jus Ferdinandus acquireret in

Ligna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Lignano portu, quò Tergeſtinæ naves ad obſidendum convenerant. Subinde à Strozzio venit legatio, qua ſibi Mariani dominium regia Franciſci donatione propriũ fateretur, illudque Reip. venditurũ; emptionem ſi recuſaret illa, non deeſſe præpotentem Principem, cui quovis ære placeret oppidum. Patres haud ignari eum eſſe Turcæ addictum, cum nihil acerbius ducerent, quam in ſuæ ditionis viſceribus, atque in conſpectu ipſius urbis ſpectare Barbaros, pecunia redimendum eſſe oppidum ſtatuere, numeratis Strozzio trigintaquinque aureorum millibus. Propterea ablegati ad Ferdinandum Oratores, qui exponerent, non tenuis potiundi caſtri libidine, ſed neceſſitate compulſum Senatum, minitante Gallorũ duce Strozzio, ſe Turcis illud traditurum, Caſtrum coëmiſſe. Nihilominus quæ ſuboriri inde poterat inter Auſtriacum, Venetumque diſſenſio, prudenti Senatus conſilio alia non modica apud Germanum Principem nummûm erogatione diſcuſſa eſt: atque exinde in Marianenſes ſuum jus quiete in hunc uſque diem Reſp. tuetur.

Vſcochi

Vſcochi primum compreſſi. 1546.

LIburnia ſupra intimum Adriatici ſinus receſſum, vel ipſo antiquitatis teſtimonio latrociniis infamis, ab ſævo, prædæque aſſueto populo incolitur. Veluti è Narentanis cineribus enata gens, quæ iterum rapinis, fraudibuſque rem Venetam turbaret. Perditis, furioſiſque latronibus, quos Uſcochos vocamus, audaciam dabat alieni belli tumultus, implicataque graviſſimis curis Rep. impune graſſabantur. Etiam auſi non ſemel Turcicas ditiones prædari, Solymannum in ultionem ſæpius provocaſſent, niſi memor pacis, Senatum prius admonuiſſet, ut infenſos latrones reprimeret, ne ſibi demum neceſſe foret claſſem ablegare in Adriaticum adverſus rapaciſſimam gentem. His querelis non minus, quam acceptis incommodis juſſu Patrum in graſſatores multis biremibus procurſum eſt: atque ita primum ejus gentis ſtrage, fugaque compreſſi impetus, ſolum, ſalumque truci prædone purgatum, Turcica ira diſcuſſa.

Expe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Expeditio ſexta in piratas. 1548.

PIratæ plures annos hæc maria veluti obſeſſa tenuere, ut nihil tutum reſtaret ultro citroque commeantibus: direpta navigia, intercepta corpora, furta, cladeſque Venetiis quotidie ferme exaudiebantur. Humani generis hoſtes, mandante Senatu, Laurentius Amulius perſequitur. Hic dum toto errat Adriatico, ut graſſantem peſtem extingueret, Sabbam piraticum caput cepit, & occidit. Ruſtenus, digreſſo in Perſidem Solymanno, Conſtantinopolitanus Præfectus, viri ſibi amiciſſimi necem armis ulciſci parabat. Quamobrem ad placandum Ruſteni animum, ne alieno tempore in ſe periculoſiſſimum bellum converteret, Reſp. maris imperium Amulio abrogat, imperatque exilium, donec ſopita Barbari indignatione patriæ, ac priſtinis honoribus reſtitueretur. Quartodecimo poſt anno invaleſcentem magis piratarum injuriam coërcuit Antonius Canalius, qui latrocinantes inſectatus ad Picentûm littora fugavit: illi in continentem pro effugio dilapſi, male ab incolis excepti

pti ſunt. Sub idem tempus etiam Chriſtophorus Canalius haud procul Cephalenia pari exitu prædantes oppreſſit, & ad Saſonem quinque piraticas adortus, aut captivitate, aut fuga debellavit, duabuſque in poteſtatem redactis, reliquas intento quam maxime remigio inſecutus peſſumdedit, ultimo tamen fato, cum ex acceptis impigre vulneribus Corcyræ occubuerit. Altero inde anno Philippus Bragadenus adverſum idem barbarum genus, in Apulam oram effuſum opportuna ad ultionem claſſe navigavit. Res proſpere navata eſt prope Sipontum, ubi, quos cum infami biremium apparatu non caſtigavit occiſione, prædaque, vivos ad vicinarum gentium rabiem propulſavit; ut enim attigere ſolum à convolantibus undique agreſtibus necati ſunt. Eadem ferme tempeſtate cum Dragute, qui oppugnatis, captiſque juxta Aenariam inſulam aliquot Chriſtianorum navibus Aegeum repetebat, Petrus Thronus Cretici maris cuſtos congreditur. Victus, trucidatuſque hoſtis eſt, licet ſe non piratam, ſed Solymanni militem aſſereret. verum regi frænis nequit ira, victoriaque feroces primos impetus habet. Delatam in hunc modum viri necem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cem graviter adeo tulit Turcicus Imperator, ut illam ſe bello vindicaturum denunciaret, niſi à Veneto ſibi ex æquo ſatisfieret. ea propter Senatus in Thronum animadvertit exilio, quod pacis violaſſet conditiones, quibus cautum, ne in Turcas milites à certamine ſuperſtites capite ſæviretur, ſed vivi Byzantium in cuſtodiam remitterentur: ſic punita Throni audacia, adjuvanteque apud Solymannum Danielis Barbadici Legati dexteritate, irati Principis animus reſedit. Poſtremo varios in dies congreſſus noſtri Claſſiarii committebant cum effera ea prædonum colluvie, rapinarum, ac ſanguinis auida, commixtis in unum Turcis piratis, Vſcochiſque, qui tum ob corporum, naviumque pernicitatem, tum aſtum in exercenda piratica nunquam penitus extingui potuere. Sub hæc tempora Equites Rhodii magna ſui nominis invidia in noſtros non diſſimili arte involuti fuere: nam primum duce Capuano Priore, Rhodiæ naves per Aegeum, & Lybicum mare infeſtis prædis agebantur, nec Turcarum manubiis contentæ, Cyprios etiam, & Cretenſes populabantur: in hos incruento bello animadverſum eſt, evulgato edicto, quo Hieroſolymitanæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Familiæ opes, quæ in Reip. ditionibus locupletiſſimæ ſunt, ſequeſtra inhibitione detinerentur, quouſque per Rhodiorum Magnum Magiſtrum damna, ut factum eſt, dominis penſarentur. Eoſdem, ad Chiſamum quatuor triremibus ſimilia auſos, Philippus Paſcalicus, Cretenſis cuſtodiæ Præfectus potenti, ac irata claſſe turbavit, captis ratibus, & viris: Vltio hæc per Europam mira prævaricatione Venetæ ſinceritatis notata eſt; verum ubi Reip. ſtudium, maritimæ quieti intentum innotuit, eandem ab omnis labis macula liberavit.

Bellum Turcicum ſextum Cyprium, Nicoſia ſubacta.

1570.

SElymus ad Turcici imperii gubernationem evectus, mortuo Solymanno patre, dum latius dominandi cupiditate flagrat, ac legi in primis optat inter ditiones, tituloſque ſuos Cyprum, in ejus inſulæ opes impetum machinatur: ita nulla alia cauſa, nullaque juſta belli occaſio unquam prælata, quaſi ex arte novi Imperatoris eſſet pejerare, reſcindere fœdera, omniaque agere ad voluntatem. Accedebat Muſtaphæ au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

lici magnatis aſſentatio, potentiam, vires, majorumque exempla cupido Principi commemorantis; Chriſtianorum quoque diſcordias, civiles pervicacias, & inertiam: diſſerebat contra verbis, & gratia Mehemetus Præfectus Prætorius, quem Barbari Viſirum appellant, ſupremæ apud ſuum Regem dignitatis. Omnia hæc litteris Marci Antonii Barbari, Legati ut afferebantur, ſic credita: neque enim quæ ſecreto etiam agitabantur diu vigilem miniſtrum latere poterant; cum & per id tempus nonnullæ mercatorum Venetorum onerariæ diducerentur, quaſi iis opus eſſet regio uſui ad res omnino diverſas, & diſſitam alio orbe expeditionem. Igitur prætexentis Turcæ fraus Senatum diu in ſuſpenſo non habuit: cœpti delectus, omniſque Illyrici, & Epiri, futuris incurſibus patens ora, valido præſidio, & commeatibus inſtructa: Legato Ioanni Legio injunctum, ut navibus, Iulio Savorgnano, ut terreſtribus copiis eam provinciam, qua opus, tutaretur: in Cretam abire juſſus Laurentius Amulius ad ſupplendam XX triremium claſſem, Lucæ Michaelio Cydon demandata, Sebaſtiano Venerio Corcyra: Franciſcus Duodus majo-

majoribus triremibus XI, minoribus LXXX nauticæ peritiſſimi cives præfecti ſunt: navium procuratio Petro Throno, nuper patriæ reſtituto, commendata, & his omnibus mandatum, ut parerent Hieronymo Zannio, totius claſſis Imperatori, quæ erat triremium LXXX, quinqueremium XI, onerariarum navium X, & myoparone ingenti. Sfortiæ vero Pallavicino omnis rei terreſtris ſumma adminiſtratio commiſſa. Quoniam autem inſtantis belli graves procellæ non ſolum Veneto imperio, ſed cæteris quoque nationibus præſagia inconditi periculi ex alto ferebant, nulla mora viſum eſt impendentis ruinæ admonere in primis Romanum Pontificem, Pium Quintum, per Michaëlem Surianum. Ille ad certiſſimæ calamitatis famam excitatus, & ad Venetæ exiſtimationis memoriam, & verſus beneficia in Sedem Romanam promptus, inter etiam purpuratos Patres ſtudio Hiſpanicarum partium obloquente Granvellano, nec meritis Reip. nec officio defuit ſuo. Iam primum ſtatutis per ſuffragia Cardinalium ſubſidiis, quem vicinæ ſortis contagio cauturum ſibi inter alios noverat Philippum Hiſpaniæ Regem, Ludovico

Torreo Oratore, hortatur ad fœdus, in quam curam Leonardus Donatus jam tum à Rep. eodem fuerat ablegatus. Maximiliano Cæſari ad hæc per Ioannem Michaëlium, Caroloque Gallorum Regi per Aloyſium Contarenum eſt ſignificatum, in quid Selymus incumberet, dum ſub alieni belli tumultu, Venetæque ditionis aviditate, impune orbem Chriſtianum ſibi provinciam deſtinaret. At ille induciis cum communi hoſte jam antea pactis; hic provincialibus turbis, ſuorumque diſſidiis, à tam glorioſa, & neceſſaria ope ſeſe excuſavit: Thamaſum Perſarum Regem aliæ rationes, & rerum momenta diſtraxerunt: cum ſedulo eum quoque bello huic implicare, nobiſque addicere ſtuduiſſet Vincentius Alexander, fidelis induſtriæ civis, & orientalium linguarum peritiſſimus. Emicuit promptum ſane Italorum Principum in juvanda Rep. ſtudium. Interim dum Senatus per diverſa negotia hoc modo diducitur, Turcæ in Illyrici, atque Epiri regionem latrocinantes erumpunt; noſtrorumque naves, & mercimonia horribili furore diripiunt. Hæc damna ut humanæ ſocietatis hoſtes pari vice penſarent, omnes Venetiis degente
Turcas

Turcas, eorumque merces publicæ cuſtodiæ Patres ſubjecerunt. Sed per eos dies magis procax Turcarum inſolentia emerſit, cum Hibraimus à M. Antonio Barbaro Cyprum peteret. Prætextus regiæ libidinis erat, vel fiduciarium jus Aegyptiorum Regum in Othomannos transfuſum; vel quaſi per nefas faviſſet aliquando Cyprus piratis, hoc armis eſſe vindicandum. At Venetus Legatus, cum & fidem conventionum, & jura fœderis ſancte à noſtris obſervata diceret, neque ullam ſubeſſe juſti belli cauſam, nihil aliud tum apud perfidos, quam ad moram intervallis verborum profecit, ut interim, dum Cubates Zauſius, orator Turcicus Venetias commigrat, Senatus accuratius expediendi belli tempus nanciſceretur. Cubati, Cyprum poſcenti, armaque ſui regis minitanti, ni pareat Reſp. mature reſponſum, Venetæ dominationis eam inſulam eſſe, quibus animis Patres illam ſuſceperunt defendendam, iiſdem ad necem uſque retenturos: adeſſe Deum immortalem, qui juſtæ cauſæ patrocinetur, & eundem, fœderum ruptorum ultorem, ſceleſtis non defuturum. Subinde Hieronymo Zannio mandatum ad Jaderam operi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ri L triremes à Philippi Regis ſubſidio. Hoc tempore dum peſſima lue, fœdiſque morbis ad excidium pene corripitur Veneta claſſis, rei gerendæ occaſio traxit hoſtes in agrum Sicenſem, ubi Retbilizum, & Daſlena oppida, illius provinciæ quaſi aſſurgentes ſpeculas multa ſtrage, hominumque captivitate expugnant, & populantur: parumque abfuit diſſentientibus militari ſimulatione tribunis noſtris, quo minus ultra pergerent ad occupandum Sicum, niſi irrumpentes fortium fœminarum continuiſſet audacia, quæ, intentis alibi viris, vacua urbe egreſſæ, tamdiu naviculis, pilis, ſaxiſque ſinum, & portus fauces tutatæ ſunt, donec Petrus Piſanus Cæſtæ promontorii cuſtos auxilio veniret, ac muliebrem vim fugientes hoſtes, qua cæde, qua vinculis debellaret. Pari fortuna captum, & exuſtum Dobrovodum, Turcicæ ditionis municipium, duce Alexandro Donato Antibaris Prætore. Sub hæc revertitur Byzantium Cubates cum Veneti Senatus reſponſo, quod, vix dici poteſt, quam ſuperbum Regem, omnia ſuo faſtu complexum, pupugerit: prohibitus ob hoc M. Antonius Barbarus Legatus, cuſtodia addita, domo exire, idemque

in alios Alexandriæ, & Aſſyriæ Venetos Conſules ſtatutum. Iuſſus Amurathes cum X X V triremibus ſubſidia Cypro avertere, & Pialis cum LXXV reliquam Muſtaphæ manum ad Rhodum expectare. Ita ſerio per hoſtes evulgatum eſt bellum, dum interim apud noſtros contentionibus ad ignaviam certabatur, ſubſidente more ſuo Auria, qui ambigua Philippi auxilia noſtris copiis adjungere, obtentu regii mandati, ſeſe poſſe negabat. Marcus Antonius Columna, Pontificiæ claſſis ductor, cum XII triremibus Veneto agmini adhæſit fideliter. Cæterum otii, quietiſque impatiens Sebaſtianus Venerius, ac ſua incenſus virtute in proximum continentis Chaoniæ oppidum, Suppotum, montanum & celebrem latronum piratarumque nidum evertit. Verum, quoniam ſine accolarum ſtudio concilia haudita facile ceſſura videbantur, mixta donis ingentia promiſſa, pertæſum jam inde etiam Turcici dominatus Epirotam in noſtras partes traxere, atque ſic jurejurando, & datis obſidibus firmata ſocietate in hoſtes promotus à claſſe miles acriter bellum miſcuit, diuque tentatam, & impetu, & tormentis Alpinam ſedem, ſcalis ultimo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ad irruptionem aggreſſus eſt, omnia ferro, & flamma, ſi votis cederet, vaſtaturus. hoc poſtquam incluſo hoſti perſpectum eſſet, noctu ille muros tranſgreſſus per ſcopulos, cauteſque vitam fuga redemit: noſtri ſub auroram vacuis mœnibus potiuntur: quo terrore pleraque circum loca Veneto adhæſerunt. Dum hæc fiunt, Turcis multum, & anceps fuit de belli primordiis conſilium: quidam infeſtandum Adriaticum mare, alii impedienda in Cypro ſubſidia, nonnulli Cretam hoſtili motu terrendam, ſuadebant: at avido Regi inſedit deſiderium ipſam, qua inſaniebat, inſulam adoriendi. Ita obtinuit, ut Chium peteret quamprimum Pialis, eoque loci omne futuræ expeditionis robur cum Muſtapha expectaret. Principis voluntatem conſecuta extemplo ſunt poſpera facta. Rhodum cum CCC navibus in unum collecti hoſtes appellunt, in Cyprum inde pro commodo trajecturi. Ubi in publicam vocem tantorum motuum fama erupit, Zannius, ut venienti bello occurreret, tempeſtive in Cretam tranſmiſit: ibi navalium ſociorum jacturam partim voluntario remige, partim invito, & ex hoſte adjacente tracto,

cto, redintegravit. Hiſpana claſſis per eos dies regio juſſu Venetæ jungitur. Sic ſociatus miles, quo ad ſubeundum laborem inertior, eo ad diſcordias promptior, inanibus primum jactantiis, mox frivola rerum circumſpectione, & vano conſilio, claſſiariis Turcicis aggrediendæ expeditionis tempus reliquit. Interim Muſtaphas, & Pialis de Chriſtianorum geſtis edocti, nihilque ultra nec verendum, nec cunctandum rati, ſecuro tandem curſu Cyprum tenuerunt. Calendis Quintilibus è Papho Barbara claſſis conſpecta, inter Curium promontorium, & Limiſſum ſubſedit. Circumferebatur interea, quam maxima poterat, in omnem partem, & in univerſam inſulam diligens cura Reip. tum ſubvectando intra oppida, & arces commeatu, tum opportuno milite, & opere dubia firmando, paſſimque & naviter ad tantæ molis experimentum diducta, & circumfuſa auxilia. Neſtori Baleonio ſupremo caſtrorum Præfecto Regni ſedes Nicoſia, antiquis Trimethus, demandatur. Marcum Antonium Bragadenum Tamaſſo, ſeu Famaguſtæ, adſiſtere placuit. Nicolaus Dandulus, per Venerii abſentiam, totius inſulæ imperium vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cario honore ſuſcepit. Deliberatur inter belli duces de omni fortuna: & in primis ſparſa circa Nicoſiam loca, vicique complanati, quò proſpectus in hoſtem liberior ad omnes caſus pateret. Porro nihilo æque duratura Cyprus videbatur, atque robore, nervisque militum Italorum, ſed fœdum, & atrox exitium intra eos dies ita miſerum vulgus putri morbo, & ſæva lue confecit, ut per ſummam vaſtitatem nullus omnino par hoſti numerus ſuperfuiſſet, niſi ex ſociorum delectu utcunque in præſens ſuffecti ordines fuiſſent. Meliore fato Othomannicarum partium proceres momenta rerum captabant. Nam cum alibi Petrus Rondacius, Epirotarum ductor infeſtiorem iis in terram redderet deſcenſum, verſis navibus ad Salinas, ſecuro patentique littore concedunt, noſtræque admirabundi ſegnitiei, nullo obſiſtente XX peditum millia exponunt. Ubi igitur ſolitudinem vident, certique nullum ſubeſſe dolum, pari clamore & impetu res Cyprias invadunt, omnes circum incolarum opes proterunt, fruges & agros ferro, ac igne vaſtant, diripiunt vicos, paſſimque omnis crudelitatis, ac ferociæ edunt argumenta. Hæc inter à duci-

ducibus agitatum ; placeretne primum Nicoſiam, an Tamaſſum adoriri. Pialis, cui prius hæc tentanda videbatur, ſitum urbis natura, & arte adhuc debilem extollebat, & imparem obſeſſorum numerum, ac proinde minores animos: exemplo demum ejus loci ceſſura per metum reliqua. At Muſtaphas in Nicoſiam, ceu belli caput ingerenda ſpicula diſſeruit: plus meticuloſæ turbationis inter plures eſſe, imo plura laborum præmia ex ingenti, & diuturna felicitate divite oppido. Sic decretum, eductaque in eam expeditionem L peditum millia, & quingenti ſupra duo mille equites: ſimul armatorum IV millia, cum recentiſſimis equitum adverſus Tamaſſum immiſſa, una cum impedimentis auxiliorum, cæteriſque uſui ceſſuris. Igitur ad Nicoſiam hoſtiles oſtentatæ vires, explicata nullo obſtante caſtra, omne tormentorum genus aggeſtum, militarique vallo circumdata urbs. Hæc ut procul à Dandulo, Regni Præfecto viſa ſunt, ingenti formidine trepidare, pavore concuti, omnia deſperare, ut paratiſſimum quemque exemplo peſſimo, quaſi certi exitii præſcius conſternaret. Tamaſſo ob id in ſpem ſubſidii evocare placuit Baleo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

nium, & admonere periculi morantem in Creta Zannium: at Bragadenus virum, quo ſibi tum opus erat, neque dimittere potuit, neque navis ſpeculatoria, mali nuncia, impediente Turca, optatum tenere curſum. Sic deſperatis rebus, quam Dandulus ignominiam, & labem abolere humana virtute, & virili manu poterat, votis, indictaque prece conatur avertere. Pium populi ſtudium mira Franciſci Contareni, Paphii Antiſtitis religio excepit, & promovit. At hoſtes proſequi valde oppugnationem jugi tormentorum verbere, feſſo per diem militi nocturnum ſubrogare, nihilque penitus omittere, quod propugnaculi Conſtantini, & Podocatari excidium maturaret. Ea neceſſitas, ſeu fortuna noſtros quaſi lapſos ultima lege reſtituit. obfirmati enim inter ſe denſo procurſu exceperunt Turcas, meridiano labore, æſtuque torpentes, conſternatiſque noſtri inſtare, ſternere obvios, palantes occidere, tormenta clavis configere, metum cæde miſcere. Hæc læta initia hoſti eſſe potuiſſent fatalia, ſi equitum phalanges monitu Danduli martem æquaſſent: at ille ſolita excors ignavia ab egreſſu cupidos, vel propria manu, retraxit. Sic ubi timidiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

midiſſimus imperator neglexit feſſos & ſole & pugna juvare milites, ſub ipſis portis à recollectis hoſtibus mactantur, ſcelere ducis excluſi. Hinc Nicoſiæ mœnia quanto minus ſpei obſeſſis ad præſidium, tanto plus fiduciæ Barbaris ad victoriam dabant, qui proinde clade ſua cauti ultra inſtare, oppugnationem firmioribus operibus, vineis, & cuniculis properabant. jamque legiones hoſticæ foſſis oppidi, & propugnaculis hærebant: quin etiam pone inſtantium ictibus ceſſerant defenſores. Ex his languere palam Cypriorum animi omni opis ſpe fruſtrati, cedere labori, & fortunæ viſi ſunt, niſi quos, aut deditioni propoſita ſpes, aut ſane præclaræ mortis ſolatium animabat. Non jam amplius clauſorum languidæ vires Turcas morari poterant, quo minus vallum ſubruerent, effoderent Podocataram munitionem, quaterentque portas, gladiiſque & ſecuribus captivæ urbis aditum ſibi aperirent. Irrupere ergo armatæ cohortes, in ſævitiam, & cædem, ſupra quam credi poſſit; ubi quidquid inter caſtra, forumque vacui, immodica ſtrage, & varia ubique cadentium forma, ac omni imagine cladium completum eſt. Muſtaphas poſt hæc cruentam

tam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tam urbem ingreſſus, primum edixit, ut ab armis, necibuſque ceſſaretur, promiſſa inermibus ſalute: facinori fidem ſuo juſſu addidit Dandulus, utque arma abjicerentur in ſpem vitæ cavit. Tum vero ſecuritate corruptior hoſtis militari licentia ubique graſſabatur, non dignitas, non ætas; non aræ protegebant: & matronæ, & religioſiſſimæ virgines, & ſexus omnis ferro, ac ſtupris fœdatus. Nicolaus ipſe Dandulus, Contarenus Paphi Pontifex, cæterique magiſtratu, & fama clari contrucidati. Inde facibus ſævitum, quas, ubi prædas extraxerant, in vacuas ædes, & inania tecta, jaculabantur. Hunc Nicoſia habuit lacrymabilem omni ævo exitum: XX hominum millia eo die cecidiſſe conſtat: XX ex primoribus tantum ſuperfuere exitio patriæ. Deſtinata barbaro Regi opulentiſſima ſpolia Conſtantinopolim cum veherentur, arſere ingenio memorandæ Virginis Cypriæ, pudicitiam, & ſuorum cineres novo igne vindicantis. Tamaſſum inde pernicibus armis, ventiſque promotum XIX Cal. Octobr., ubi, ad terrorem, Danduli reſciſſum caput Bragadeno oſtentatum, ne quam ultra ſpem foveret. At ille verſo in virtutem metu, urbi ſibi

com-

commiſſæ undequaque proſpicere, duces ſtimulis gloriæ, milites fiducia excitare, atque in omnium aſpectu perfici rem ſacram juſſit, jurejurandoque fidem à paratis civibus tulit, in omnes caſus duraturam. Emiſſæ nonnullæ leves turmæ non inutili velitatione hoſtes ab operibus bellicis diſtinuere, cum interim murales quoque machinæ in ſubeuntes non ſine ſtrage immitterentur. Quare majoris periculi pavens Muſtaphas, inclinante jam etiam anno, caſtra dimovit Tamaſſo. Diſcedentium ſtationes aggreſſus Baleonius, ſolo complanavit, non paucis à tergo cæſis fugitivorum. Sed nulla longi temporis felicitas: & hæc dum fiunt, variatum non leviter inter noſtros claſſiarios duces in Creta de auxiliis mature deferendis. Auria, cauſatus hyemem, & imminutam lue claſſem, ceſſit tandem Zannii conſilio, ut in hoſtem iretur. dicta profectionis die, ad Heracleam, quæ nunc Sitia, jungi claſſes convenit. Hinc cum ad Chelidonium promontorium è regione Ciliciæ tranſportarentur, ſuborta tempeſtate Pontificiæ ac Venetæ triremes portum ejus provinciæ, incolis Vathium, ingreſſæ ſunt. Auria ſub anchoris in alto ſtetit. Sic moran-

morantes infelix Nicoſiæ nuncius, heu nimium tardos excepit: ſingulos duces pudor, & conſcientia deſidiæ mutuis obtutibus arguebat: præclarum fuiſſet, & utile, ut, quicquid irarum in caſtris conceptum erat, in hoſtium capita continuo effunderetur; quia puncto ſæpe temporis maximarum rerum momenta vertuntur: unum Cypriæ ſalutis auxilium in celeritate ſitum erat. Verum Columna, & Auria muneris ſui obliti occidentem ſolem deliberato in hyberna animo ſpectaverunt: ita, proh nefas, continuata ſocordia Veneti quoque relicta Cilicia, Cretam repetiere, quo tuta omnino Turcæ triumphatori Byzantium pateret via. Levia exinde, ac variæ ſortis prælia ad Parum inſulam geſſit Vincentius Maria Priolus, & ad Pargam Franciſcus Cornelius: Ille de ſpeculatoriis hoſtium navibus, vel in morte victor; hic illuſtris jactura oppidi, atque adeo in ipſo quidem aſpectu Corcyrææ claſſis notus. Interea perculſus improſperis ſucceſſibus Senatus Zannio diem dixit, ſummumque maris imperium meliori ſpe Sebaſtiano Venerio commendavit, deſignatis in bellicam legationem Marco Quirino, & Petro Throno, ut vel ſic cum ducibus for-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

fortuna tandem mutaretur. Pium quoque Pontificem non levis publici excidii angebat cura, nec prorogandam cenſebat hoſtium vindictam, cumque non poſſet ab uno Veneto imminens Chriſtianæ Religioni ſervitium repelli, ſalubri, conſtantique opus eſſe fœdere. In hoc dum ſummus Antiſtes Hiſpanum accurate concitat, Granvellanus ambitioſa controverſia cuncta ſuo Regi deferens, ſocietatem nobis cum pernicie, ſibi cum fortuna ſecuritatem depoſcebat. Cæſarem haud oblitum induciarum memoria octennalis pacti: Carolum Gallorum Regem inteſtina diſſidia nunc etiam à laude, officioque continuere.

Tamaſſus expugnata.

1571.

QUaſi non eſſet uſquam dimicatum, ſic arma rurſus præſenti anno tractata, licet Turca, ut Barbarus, Venetus legatus nunciabat, belli calores difflaret mendacio pacis. Primum Marcus Antonius Quirinus copias auxiliares XII triremibus cum ſupplemento Tamaſſum feſtinare juſſus: & ſecuta conſilia ducis eſt mitior aura, quæ intra quin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

quintum diem claſſem in portum dedit, ubi deſidia, & ſecuritate effuſos hoſtes circumvenit, eoſque cum inſigni navium clade disjecit, ac ſuos annona juvit. Verum qui per belli compendia Epidamnum tentabat Venerius, modica fama, & exitu nullo Corcyram diſceſſit, ut Pargam muniret, cui, fuſo id temporis Emanuele Murmuro, Turca imminebat. Pari fortuna acta res apud Alexium Scodræ munimentum per Iacobum Malateſtam, rebus tamen adverſis laudatum, quod à ſuis deſertus caperetur. Subinde in maximam ſpem belli, lætis ubique omnibus, Venetiis nunciatum eſt, fœdus Romæ ſancitum inter Pontificem Pium, Hiſpaniarum Regem, & Venetum Senatum: in legem mutuæ fidei CC triremes, naves C decretæ, quibus L millia peditum Europæorum, IV equitum, & quingenti cum valido apparatu per Ioannem Auſtriacum ſummum totius claſſis præfectum in hoſtes quamprimum moverentur. Sed hæc Principum Chriſtianorum ſtudia cito occurſu eludenda ſibi ratus Selymus imperio maris Pertaum acrem virum ſuffecit, abrogato Piale, qui per ignaviam, Cypro ſuperiori anno digrediens, Venetis Cilico littore jactatis peper-

pepercisſe ferebatur: Halis quoque, deſtinato cum milite per Lybicum mare, aſcitis ſibi in itinere Epidauriis, & Mytilenæis auxiliis, in Cyprum primo vere trajecit. His auctus Muſtaphas, poſitis confeſtim operibus Tamaſſum circumſedit; at iterum Bragadenus contracto militum robore cum Baleonio inſultantes Turcas ingenti animo, & civium fide ſuſtinuit: plura auſurus, ſi de ſuppetiis Nicolai Donati conſtitiſſet, quem mari orta tempeſtas in Cretam denuo rejecerat: eoque loci maximam belli famam agebat Pertaus circa Cydonem urbem, ferro & flammis in obvia quæque ſæviens: erat eadem in ora Quirinus XXX triremibus, & in oppido Lucas Michaëlius incolarum fido robore ſubnixus. Hi diſpoſita claſſiariorum, & civium opera ingruentem tum maxime Turcam à portis cum ſtrage repulere. Hæc propter ille in Rethymnam trahitur proſperiore eventu; cum inde egreſſus Hieronymus Juſtinianus cum parva ſuorum manu in tutiora loca viam ſibi aperuiſſet, denſatos hoſtium cuneos cædendo: Ita in vacuam urbem tranſlata ſunt arma, militibuſque permiſſum vaſtare, urere, agere prædas atque etiam deſævire in

ſepul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſepultorum cineres inſigni flagitio, quod tandem poſt diro naufragio ſtrageque non modica eadem in inſula caſtigatum accepimus. Parem barbarorum inſolentiam, furoremque Cythera, Ægialia, & Zacynthos perſenſit; nonnullæque noſtrorum naves fraude deceptæ in arbitrium hoſtium venere, at vix integræ, propugnantium fortitudine. Ioannis Thomæ Conſtantii virtus florenti adhuc ætate, & pro religione conſecrata captivitas nulla privata laudatione indiget. Omnia Senatui à Venerio nunciabantur: quamobrem illi Patrum reſponſo injunctum, ut, relicto ad Corcyram opportuno præſidio, ad Meſſanam Siciliæ urbem ſe Pontificiis, & Regiis conjungeret, communibus conſiliis in poſterum uſurus. Digreſſo Venerio, amor potiundæ Corcyræ hoſtes invaſit. quare in provinciam reverſi, & ex inſperato aliquot noſtrorum triremes adorti, Franciſcum Thronum trierarcham in ipſo portu in vincula conjecerunt: ad hæc, dilapſis in fugam reliquis auxiliaribus, Pargam occuparunt, converſiſque proris, viribuſque Suppotum primum vi, inde Olchinium deditione ceperunt, paciſcente Hieronymo Venerio urbis Præ-

Prætore corpora & vitam. ſed nihil in barbaro milite ſancti: pro genio, odioque gentis debacchatum. turpis exempli, ſimiliſque exitus contagium contraxit Alexander Donatus, & Auguſtinus Paſcalicus: hic Butuam fuga reliquit hoſtibus; ille, quamvis incitante Ioanne Bruno præſule, ut penſitaret quid patriæ, quid ſibi deberet, Antibaris extitit inutilis Prætor. Elati ſucceſſibus hiſce Barbari, & Adriaticum ingreſſi Vluzzalio duce cum LX triremibus Corcyram nigram (ea hodie eſt Curzula) invaſerunt: non fortior hic Rector, neque robuſtiores oppidani, qui cum Antonio Balbo Prætore conjugum ac liberorum immemores ſilentio noctis in ſpecus, & latebras abierunt. Memoriam apud poſteros æternam aſſecutæ ſunt mulieres, quæ armatos, & incubantes urbi Turcas fugientium virorum armis aditu prohibuere, vigilias, ſtationes, & ſi quæ alia præſens uſus exegerat, viriliter inter ſe partitæ. Ad nuncium intimæ claſſis, mediterranei quoque hoſtes in Epiro, atque Illyrio in fines Reip. irrupere, Salonamque & Saxum caſtrum ſubverterunt: Spalatum in fide manſit. Sævum hoc cladis miſerandæ fatum vix verbis exprimi poteſt,

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

quam Patres, & cives, intumeſcente magis, magiſque hoſtilium victoriarum curſu, torſerit. Etenim cum de unius remedio conſultaretur, alia ſuperſtabat calamitas: quin vis credebatur etiam ſtrui, qua, domita Hiſtria, excidio urbs ipſa Venetiarum deſtinaretur. Verum nihil omiſſum in ancipiti hoc Reip. ſtatu; volutatiſque rationibus placitum littora communiri ſolertia Vincentii Mauroceni, & ſubinde Iulii Savorgnani præſidio firmari. Senſit hoſtis ex metu vim, & ſocia arma citius opinione ſua parari, & ideo reditum in Helleſpontum occludi poſſe: itaque neglecto Aſcrivio, Aulonem primum, inde curata claſſe Corcyram latus eſt, haud læto exitu. Animum ab ipſa neceſſitate mutuatus Aloyſius Georgius, cæſis, qui per imam planitiem obſtabant, cæteros omnes ſuburbiis fractos, & nihil præterea auſos in claſſem rejecit: illi fœdata incendiis inſula, Naupactum navigarunt. Hæc inter legati ab Senatu miſſi fœderatos ad bellum, & ad opus tempeſtive ciebant, ne ſi diutius protraherentur ſuppetiæ, Tamaſſus belli cauſa per cunctationem hoſtibus cederet: itaque effectum, ut maturatis plus ſolito rebus, Barchinone tandem Ioannes Auſtriacus

Ge-

Genuam, inde Neapolim ſolveret, ubi XIX Cal. Septembr. fœderatæ militiæ ſigna ſolenniter ſuſcepit: hinc digreſſus Meſſanam pervenit, feſtivis à claſſe acclamationibus, & omni genere cultus à ducibus Columna, & Venerio exceptus. Porro, dum hæc ad Meſſanam, in Cypro Tamaſſum ſua fata agebant. Huc enim intentus Muſtaphas, & accelerandæ victoriæ intentior tractare omnes oppugnationis vias, & quatuor erectis munitionibus, XXIV magnis tormentis, ſuffoſſis utrimque ad tutos remeatus aggeribus, mœnia certiſſimis ictibus verberabat, ita pluribus diebus hoſtium aſſiduitas egregiæ diſciplinæ ducem Baleonium non ſine aliquo damno fatigavit. Orta ſub hæc à milite ſæva lues promiſcuis morbis urbem miſerabiliter afflixit, quæ res non leviter Bragadenum exercuit, coëgitque inutili plebe, ceu peſtis eſca, urbem exonerare. Cæterum Turcæ ſtratis viis, congeſtiſque telis augere obſeſſis pericula, & propinquo terrere diſcrimine, amolirique defenſores. Noſtris haud abſimili vigore reddebant intorto igne inimicas vices, ſimulque ultionis, & gloriæ avidi perfidos hoſtes pilis eminus fundebant. Sed & apertæ vi occultos etiam dolos Turcis

cis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cis addere viſum eſt: cuniculis enim indiderunt tormentarium pulverem, qui concepto igne ita repente ſolum, urbiſque muros eliſit, ut horribili fragore tota inſula, quaſi ſuis ſedibus avulſa, contremiſceret, diſruptæque ingentis ponderis moles urbem, ceu quodam deſtinato fulmine, ferirent. Hinc Muſtaphas hortatur ſuos, ut in denudatas phalanges impetum facerent, viamque ſtrage Venetorum in mœnia capeſſerent. Sic pleroſque irruptionem conantes Neſtoris Martinengi, & Herculis Malateſtæ occurrens virtus continuit. Turca, quia tum non viciſſet, quaſi pro victo eſſet, ad tertium Id. Quintil. oppugnationem aliquanto atrociorem, quam ante aggreditur. Eo die pro fato concurſum, utriſque neceſſitas aderat. ſpes hoſti in ſua virtute, ſalus ex victoria Veneto erat, cui expectationem externæ opis per id tempus imminuerat nuncia è Creta navis. Igitur hoſtis inaudito ſtratagemate urbem aggreditur: pice illitas frondes, & ſicca virgulta, & ſi qua materies apta alendo, fovendoque igni, ad mœnia coagmentat, farcitque ſtupa & plumis, qua inflammata, tantum repente mixta caligine incendium excitatum eſt, ut miſeri cives

ves fumo, & nidore prope ſuffocarentur, aucto etiam per eos dies ventorum impetu, quo tetra illa nubes facilius ſeſe in miſerabiles animas inſinuaret, hiſce tenebris addita frequens oppugnatio, quæ continuos dies, noctesque ſumma laborum, & cladium ſpecie durata eſt: emiſſæque è muralibus machinis horridæ grandines: quantoque conſpicui minus propugnatores, tanto pluribus vulneribus obnoxii. In hunc modum promotæ vires, arteſque in III Cal. Sext. ubi exoneratis primum omnibus æneis tormentis patentes ruinas corona adorti, per ſummam contentionem muris hæſere, aut mortem, aut victoriam eo momento reportaturi. Prioris voti compotes fuere primi murorum inſcenſores, acriter, & ab invicto hucuſque Bragadeno, & Baleonio accepti miſſilibus flammis, quibus ita temperatum legitur, ut ſub hanc diem in ſumma copia tres tormentarii pulveris cadi obſeſſis ſolum ſupereſſent. Et erat ea Veneto duci mens commiſſæ ſibi urbis ruinæ immori, ni Muſtaphas mentione colloquii civibus fiduciam vel pacis, vel vitæ intuliſſet. Simul itaque primores civitatis Prætorem circumfuſi orant, ne, ſi erga Remp. Vene-

tam

tam ſat fidei, & ſanguinis datum ab omnibus inſulæ ordinibus conſtaret, Tamaſſum mallet imminentis excidii triſte buſtum, quam vivam communis conſtantiæ, & laudis imaginem. hæc gemitu & lacrimis omnium, & maxime futura volventis Baleonii hortatu, ferebantur. Itaque ſibi ipſis permiſſi cives deditionem cum jurato Turca his pactis præſcribunt, ut militi, & ſi cui alteri magis liberet, diſceſſus ex inſula tutus eſſet: incolis futuris libera religio, integræ fortunæ, utque omnis injuria plena pace ſopita foret. Muſtaphas judicium in præſens haud aſpernatus, primos coñgreſſus Bragadeni, Procerumque mira lenitate captavit, non vultu alienatus, non verbis; ita iram barbarus condiderat: vagis deinde ſermonibus Prætorem criminatus, contra fidem ſuprema nocte ducentos Turcas in arce necatos arguit: neganti accuſationem vincula, & contumelias adjecit Muſtaphas, prolapſumque ad pedes ambabus auribus obmutilari juſſit, mortem quoque minitatus. Itali ſub id & Græcorum plures à juris humani ignaris occiſi: inde in publicam ferociam itum, ſolo & parietibus erutæ humanorum corporum reliquiæ, objecta feris

cada-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cadavera, aræ, & Divini numinis majeſtas ſacrilegio fœdatæ, verſæ in ſuperſtitionem impii ritus ſacræ ædes, totaque civitas cruore, & probris commaculata. Bragadenus duodecimum poſt diem hoſtilibus caſtris extracto, ubi nequicquam blanditiis ad novam gentis, cultuſque inſaniam pellectus eſſet, vivo detracta pellis, acerbiſſimo genere mortis, laceræ carnes beſtiis projectæ ſunt, fartamque palea cutem ad vivi hominis ſimulacrum per vicos & urbis compita barbarus miles, perque Ciliciæ atque Syriæ littora circumtulit Turcica claſſis, ut ſic mortuo etiam per ſceleſtum ludibrium illuderent hoſtes, utque nullus extaret locus, in quo crudelitatis ac perfidiæ impreſſa veſtigia non inſpicerentur. Hæc Tamaſſi, celeberrimæ in Cypro urbis, expugnatio fuit: hic totius Inſulæ occaſus: ſpoliis, viris, terris ingens victoria Barbaris, quorum evertendo imperio utique ſuffecturæ eſſent Chriſtianæ vires. Sed dum inanibus titulis hac tempeſtate jactamur, ab iis contenti non laceſſiti, paci, bellique momenta expectamus, ac interea noſtris vitiis, & ſua virtute, felicius Turcis imperium ſternitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Navalis de Turcis victoria ad Echinadas.

1571.

CÆterum hunc ipſum annum omni poſteritate memorandum effecit navalis de Turcis victoria. Ne igitur fœderati imperatores cunctando ſemper Meſſanæ deſides hærerent, luſtrata claſſe Corcyram XV Cal. Octobr. adnavigarunt pari conſilio animiſque, ut quamprimum prælio cum hoſte decernerent. Ubi illum Naupacti ſinum CL. navibus tenere cognitum eſt, Uluzzalium Methone commeatus aliis L. procurare, tum in altum provecta Chriſtianorum claſſis, quæ CC erat triremium, quinqueremium majorum VI, navium vero XXV, & complurium navicularum poſt varias in rem præſentem deliberationes Nonis Octobr. ſub primam lucem ad Echinadas ſcopulos, Acarnaniæ adjacentes ex adverſo oſti Acheloi fluminis, vulgo Curzulares ſubſedit. Hic hoſtem in conſpectu habuit auctum robore, ſuffultumque triremibus CCXXX, biremibus LX quamvis errore ſpeculatorum utrimque pauciores crederentur. Interim numero

mero ſuorum Halis falſo confiſus è portu Corinthiaco ſolvit, ſinuataque in medium orbem fronte Galatam tenuit, poſtridie ad libitum noſtros, ut rebatur, invaſurus: proinde fœderati in Corinthiacum, tunc vacuum, ſinum proras & ipſi obverterunt, inter quas freti fauces cum laxare commodis intervallis non poſſent remorum ordines, ſuperata portus anguſtia hoſtem non plus millia paſſuum XV cominus obvium conſpexerunt, cum ſubito conſecuta maris tranquillitate, ſudum cœlum factum eſt, ut Superos præſentis naumachiæ ſpectaculum duxiſſe fatereris. Ioannes Auſtriacus præſentium rerum momento quam maxime permotus, celoce hinc inde pernix ſingulos duces militeſque virtutis admonuit, atque ex ea acie cunctis aut compedes, aut certe direpti poſſeſſique maris ingentes manubias pendere: nec minus Venerius maritima noſtræ gentis trophæa, & in hos ipſos hoſtes olim illatas ſtrages, & communia libertatis hucuſque jura proponebat. Sed & ipſi Turcæ diverſis ducum verbis incitati vocum ſtrepitu, armorumque tumultu truces, more gentis, perſonabant. Cum intra teli jactum remigio hinc inde proven-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tum eſt, Halim ferunt non mediocriter defixum hæſiſſe, ubi paratas ad prælium noſtrorum vidiſſet naves, quas fugam meditari opinabatur, ſpecie ſtationis ab Auria in altum effuſæ. E quinqueremibus in proximum, procacemque hoſtem in primis detonuit Franciſcus Duodus, ſimiliter cæteri myoparonum præfecti jaculabantur glandium nubes, quas dum exterriti Turcæ per citatos remiges, & à fronte, & à tergo, & à lateribus ingruentem declinare ſtudent, in diſpares intricatoſque giros diſſipatur nauticus labor: ita per confuſos circuitus niſuſque ſtatis ordinibus erratum eſt, inceptam auxere turbationem noſtri, majorum minorumque tormentorum jugi ac horribili fragore, qui circumjacentibus ſcopulis & anfractibus repercuſſo gemitu terras, & maria concutere ruina gravi, & cœlum ipſum largo mugitu ſubvertere videbatur. Nec ſegnius ignibus ſuis furebant barbari, diſpare tamen clade: quippe eminentes ſuarum triremium, naviumque proræ altius globos projectabant, quam ut ſubmiſſas noſtrûm puppes contingerent: noſtræ recta, nec incaſſum unquam in hoſticum apparatûm collineabant: ſic non paucæ perforatæ, contuſæque

ſub

ſub initium aquis demerſæ ſunt: atrox exinde pugna, & promiſcuæ clades, nunc hos, nunc illos impellente fortuna. At ſpem pugnantium augebant ipſi Imperatores Auſtriacus, & Venerius, qui in triremem Halis vivido conatu delati, ipſum belli caput adfectabant: & hîc acerrimus quiſque noviſſimam vim parabat: nec minus effuſis hoſtibus ad tutelam acrior impetus, & jam noſtros ab inſeſſa puppe exturbaverant. Porro nova acie impetitus Halis plumbea glande corruit, & imperatoriam navem noſtris, vitamque ſimul deſeruit: Halis præciſum caput in conto omnibus ſtatim oſtentui fuit. Poſtmodum altera capta navis, qua præfecti claſſis vehebantur liberi, Pertai, & Caracozæ tribunorum triremes quoque in poteſtatem venere momentoque ipſe Pertaus, in fugam actus, Naupactum ſe recepit, Caracoza in prælio cecidit. Sic media acies uno conatu profligata eſt, cum interim ex alia parte XXX roſtratæ in cuneum ſtrictæ à reliquis fuga disjungebantur. Non tulere incruentam hanc hoſtium fugam legati Antonius Canalius, & Marcus Quirinus, perſecutique fugientes crebris tormentorum ictibus disjecere. At vero in dextero

cornu horribilis armorum erat facies, & aliæ ſuper alias cædes impigre utrinque geminabantur. Uluzzalius in XV fœderatarum, quæ ſpatio à cæteris avellebantur, libero illatus curſu, cum viribus & numero impares inveniſſet, peſſime turbatas habuit, culpa plus juſto diſtantis Auriæ, qui tamen ratione callidioris diſciplinæ exinde vitium texit, quaſi in reſtrictos, & circumventos hoſtes incitatiore à tergo impetu fuiſſet recurſurus. Cæterum Uluzzalius, cum ob hæc & ſciſſum agmen, & fractos ordines ſignorum, & ſurdas ad imperia ſuorum aures, & in ſe properos hoſtes videt, è re periculum inſtans cavit, curſuque celeri per hoſticam lapſus claſſem, obverſis in Echinadas proris rapitur effuſa fuga in Corinthiacum ſinum: cæteri hoſtium ſuo fracti periculo noſtris conceſſerunt. Hoc maxime modo ad Echinadas à confœderatis Principibus navali prælio pugnatum eſt, quo fuſus Turca documento fuit Barbaros vinci poſſe. maximum ad victoriam momentum fuerunt Venetæ majores quinqueremes ſex, vulgo galeatiæ, quæ ipſius Auſtriaci judicio robore & uſu tormentorum longe alias naves præſtiterunt. Certatum eſt à deci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ma ſeptima diei ad vigeſimam ſecundam, victoriaque parta, quam Pontifex vere Pius certam à Deo fuerat pollicitus; ejuſque lætus, ac feliciſſimus exitus non per homines, ſed per cœleſtes nuncios eidem allatus dicitur ipſamet die, qua contigit, Nonis Octobr. martyri Juſtinæ ſacris, in cujus templo Senatus memor ingentis beneficii ſolennitate anniverſaria convenit. Atq; in ea celeberrima pugna alter ducum alteri ita profuit, ut dijudicari vix poſſit uter utri virtute anteferendus. Pontificius, Hiſpanus, & Venetus laudatis facinoribus ſe geſſere. Nullus de loco, ſummis ut antea ſimultatibus, contenderat: ſinguli privatas controverſias pro Republica, tunc periclitante, in hoſtes vertêre, tanto virtutis conſenſu, quantum præteritis annis fortaſſe fuerat inter diverſos moribus, & æmulatione diſſidium. Captæ triremes ferme CC: ad XXX Turcarum millia extincta: VI millia captivitati tradita: Chriſtianorum XV millia ſervitio exempta: ducta ingens præda: nec ulla re magis hoſtium ſtrages, quam ſub veſperam patuit, cum per infectum ſanguine, & ſpoliis æquor ſex millibus paſſuum victrix claſſis veheretur in portum Peta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

lam: unde diviſis prædis, & jam ingruente hyeme, Auſtriacus Meſſanam, Columna Romam abierunt. Noſtris per varias impreſſiones acta hyems eſt, Malgaritinum in Epiro funditus exciſum, duce Venerio: Suppotum à ſuis metu derelictum flammis exuſtum: Leucas terra mariq; nequicquam tentata per Iacobum Superantium, imbribus, & hoſtium diſciplina noſtris infauſta fuit.

Varii cum Turca conflictus. Pax. 1572.

MAjus videbatur imperium ſuum Selymo, quam quod ullis externis viribus debilitari poſſet. Pertinacem itaque animum in noſtros ſua armabat rabie; nec cunctanter quidem Vluzzalio ferocia pro virtute erat. Is anno inſequenti ſummus claſſis imperator cum C & X triremibus, compluribuſque aliis navibus Helleſponto egreſſus noſtrorum cogitationes, & conſilia non parum acuebat: & multum ſane Reipub. deceſſiſſe videbatur morte Pii Quinti, etſi in Gregorio XIII idem ſtudium revixiſſet, ut communibus viribus, renovato inter Chriſtianos Principes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

cipes fœdere, communis hoſtis penitus debellaretur. At dum plus nimio ab Hiſpanis mora trahitur, Senatus veritus, ne quid Auſtriaci tarditas præſenti rerum ſtatui imminueret, Iacobum Fuſcarenum Venerii legatum jubet cum Marco Antonio Columna, iterum in expeditionem deſtinato, Corcyra per Ionium in Turcas quam primum ſolvere. Claſſis, quæ erat CIX triremium præter alias omnis formæ naves, & myoparones, ad Gomenitias primum delata à ſpeculatoribus intellexit hoſtem in Argolico ſinu tutum, nec propelli natura, & ſitu loci, nec in pugnam trahi poſſe: quare ad Maleam viſum eſt abire, ut vel ſic aperto mari ultro prorumperet. Ita elatæ aliquot hoſticæ triremes cum in Colubrarias inſulas eveherentur nonnullis tormentorum ictibus in certamen ſollicitabantur. Vluzzalius victricis claſſis impetum retardare contentus, cunctando, fugiendoque novis artibus noſtrorum conatus eluſit. Ejus tum impetum veritus ad Cytheræ littus ſuas naves inducit cauta vafritie, ut eodem tempore quinqueremium fulmina evitaret, & ſimul ubi res ſuaderet, facile in terram è propinquo exiliret. Dolus Legatum haud la-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

tuit: ille continenti prior ſuccedens hoſticas in agmen trahere connixus eſt. at hoſtis noſtrarum machinarum, fumum & atram caliginem tormentis ſuis excitans, cum jam etiam tenebreſceret, nocte & aſtu cum tota claſſe ad Tænarium promontorium confœderatorum ictus & oculos pariter evaſit. Illi fugientem aliquantiſper inſecuti ſera nocte Cytheram reverſi ſunt: neque hic diu hæſitatum, quin altera ſuborta luce Turcam excirent. Hoſti nonnihil increvit audaciæ, pugnamque ubi neceſſitas poſtulaſſet, non detrectando, erupit, paratiſque lunata ſpecie puppibus, veterem ignominiam aboliturus, in certamen proceſſit. è veſtigio adfuit à dextero cornu Iacobus Superantius, jugique tormentorum vi Turcam momento ferme perturbatum obliqua ſtrage preſſit, & in ipſa fuga diſſipavit. Plurimum nunc quoque noſtrorum ducum virtus in media acie potuit, ubi Vluzzalius dire exagitatus cunctari, ſubſiſtere, nec ſat mentem, & arma expedire, undique hoſtili captus manu. Hanc propere conficiendi belli occaſionem cernens Fuſcarenus in deſperatos, & jam cedentes vocavit Columnam: hic vero, neſcio quid cauſatus,
ſub-

ſubſidens, hoſti commodam, proh nefas! prębuit fugam: atque ita Vluzzalius cito remige, ſed magis noſtris diſſidiis, vitam tulit. Exinde, ſurgente Notho, cum nihil aliud poſſet, noſtra claſſis Cytheram delata eſt. At enim Nicolaus Surianus, Adriatici ſinus Præfectus ignitis artibus, & valida oppugnatione Scardonam novam aggreſſus, eandem ſcalis admotis hoſti extorſit. Nec minus Illyrici oppidum Macarſcam Junius Pompejus Veronenſis occupaſſet, erecta circum munitione, vigilique in omnem caſum ſollicitudine; ſed ubi ſuos milites fœda aëris inclementia imminuiſſet, quæ etiam fama validiorem hoſtem ex propinquis Cliſſæ, & Neocaſtri arcibus exciverat; ſeque ſperato auxilio deſtitutum vidiſſet, Jaderam ordinato agmine reverſus eſt. Interea Auſtriacus cum Hiſpanorum claſſe Corcyram venit, cui obviam univerſæ fœderatorum turmæ ſocias jungunt puppes: & viſum eſt præter cætera Fuſcareno cum toto apparatu CC navium in perturbatos hoſtes ferri, qui, ut habebatur, imminuta multum incondita fuga, & peſtifero morbo claſſe, partim ad Pilum, partim ad Methonem auxilia expectabundi morabantur. Hos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

adoriri placuit, indiƈtaque acie Uluzzalius per multas horas evocatus, cum prælium detreƈtaret, Coronem noſtri deferuntur, cujus periculo excitatus Turca, relicta Methone claſſe, in eam oram duo millia peditum exponit, Auſtriacus totidem Hiſpanorum: ubi dum levibus dimicationibus pugna laceſſitur, fœderatis animus ſubit Pilum, vel Methonem oppugnandi. Negotium Alexandro Farneſio cum ſex millibus demandatũ exitu nullo; patentibus quippe campis, nec materiam circa Pilum munitionibus aggeribuſq; aptam ſuppeditante humo, in naves truditur aperta ſtrage. Quibus difficultatibus preſſi Auſtriacus, & Columna, nullo alio memorabili facto, in Italiam, non ſine aliorum querelis, & propria nota, properarunt. Receſſus ille, multum Patres perturbavit. Hos nempe eſſe ſocios, qui ne bellum tolerarent, rixas induerent; quorum pars amica parum Venetis, pars amica tantum nomine; nulla boni ſpe claſſem ab ultimo oceano evocatam tempus itineribus, non bello terere, & ubi manus miſcuerint cuncta ſibi prætendere; ab hoſte ſecuritatem haberi poſt pacem; ab infido ſocio nec in pace quidem; tandẽ præteri-

teritam victoriam divinitus contigiſſe. At nō cunctabatur Selymus: ad CCCC varii generis naves, duce eodem Uluzzalio, primo proximi anni vere eductu-rus nunciabatur. Qui ingentes apparatus cum reciproca claſſe, & opera excipiendi forent tempeſtive, nihil tamen aliud parabatur apud ſocios, quam ſocietatis, & fœderum ſplendida nomina, & leves arrogantiæ tituli: immutato jam tum etiam Pontificis per nonnullos animo, in quo ſalutis cardo verſabatur. Videndum itaque prudentibus erat, qua potiſſimum via bellum omne Veneta Reſp. conficeret. Eam ſane Purpuratorum unus Mehemetus Legatum docuit. bellum pertæſus, ruinas, & incertos exitus, & quam vel maxime Selymus oderat, navalem noſtrorum gloriam, concordiæ nomen per internuncios cum Barbaro Veneto Oratore attrectavit. Quare, ne Veneti ſemper externæ opis indigerent in communi malo, ne vita populorum per incerta maris, & tempeſtatum ſine lucro, ſed cum cæde volveretur, ne urbium, & provinciarum copiæ civibus turbas, non ſalutem parerent, Patres ſub principatu Aloyſii Mocenici pietatem ſuam adhiberi paſſi ſunt his conditionibus,

ut

ut Suppotum Turcis reſtitueretur, poſſeſſa ante bellum in Epiro, atque Illyrio oppida eorum eſſent, quorum tunc temporis in poteſtatem deveniſſent, redderentur utrimque quæ bona negotiatoribus nondum ſoluto in pugnam diſſidio, adempta fuiſſent.

Vſcochi denuo repreſſi.
1576.

QUamvis compoſito Turca maritimos turbines ſuſtuliſſet, nondum tamen ad quietis ſtabilitatem profecerat Venetus, cum fomes quidam, & quotidianç turbationis cauſæ, Uſcochi, ſupereſſent: & ut illi diſcretis variiſque prædationibus maria turbaverant, ſic à noſtris quoq; imperatoribus, non continue flagitii pœnas perſolvebant. Primum ſub hæc tempora, Sebaſtiano Venerio Duce, in eos claſſem intulit Hermolaus Theupolus, cum illi piraticam rabiem per finitimos Turcas, Venetoſque pari crudelitate exercuiſſent: jamque videbatur ipſum Hydræ receptaculum & fons Senia arctiſſima fame caſura in dies, ad tantæ pervicaciæ interneciomem, niſi diligens Maximiliani Cæſaris cura latronum pœnis, ſatiſdationi-

tionibuſque noſtros per dilationẽ tantiſper exarmaſſet. Nec diu apud aſſuetam latrociniis gentem, & jura gentium, & leges ſui Principis potuere. Inſcendere enim biennio poſt myoparones ſuos, & Illyricum ſubinde prætermavigantes, primum Turcici juris Macarſcam furtis facibuſque, inde Venetæ ditionis Sicenſes, & Almiſſanos pudendis damnis perculerunt. Etenim cum Rudolphus ſua ſucceſſione per eos dies nihil præter bonam mentem turbatis rebus, ſeveritatis vero, & modi in ſuos expers imperium attuliſſet, Aloyſio Balbo juſſum, facinus piratarum acerrima obſidione, & quovis genere cladium vindicare. At non eſt morituris firma neceſſitas, verſa in rabiem fame, inventaque ex aliis latebris inſolenti eruptione in Narentam amnem, ubi navigium Venetum multa ac precioſa merce dives per ſcelus raptum eſt, & viginti Turcæ occiſi. Non Senatus ultra, non Præfectus maris vim extremam differendam cenſuere, conjectantes præcipuum argumentum magni & implacabilis Turcici motus, ſi, ut aliæ gentis cædes, hæc quoque Amurathi, fervido dignitatis ſuæ aſſertori, nunciaretur. Rudolphus igitur, quanto

ſum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ſummæ belli propior, tanto impenſius pro pace niti cœpit. Itaque Carolo Archiduci non jam levem rei circumſpectionem ſoliti moris, ſed finem tam nocenti malo, ſolidamque vicinorum requiem demandavit. Latrones perlato certæ mortis ſupplicio paulum ficta obedientia ſiluerunt. Sexennio quievere: ac tandem rediit mos crimini ſuus, excurſumque frequenti rapina mare, non ſine graviſſimis Turcarum diſpendiis, & querela. Hermolaus igitur Theupolus rurſus claſſi præficitur cum mandatis, ut bellum ad internecionem in perfidos latrones adminiſtraret, eoque neceſſitatis adigeret altrices impiorum terras, Seniam, Fluminis Vinadolique fauces, ut ſua vaſtitate apud poſteros fidem facerent nefarii & execrandi hoſpitii. Theupolus, ut juſſus erat, per continentis oram, ultra, citraque ſceleſtos nidos igne ferroque populatur. Seriſam etiam, & præſidia caſtri aggreſſus, loci Præfectum trucidat; turres quondam perfugia latronum ſolo coæquat, famem intentat, omnia ultimo excidio depreſſurus: & jam ipſa vis dubios oppreſſerat, cum ad nuncium Turcicæ expeditionis circum Ubizam, quæ ad Seniæ littus protrahenda à Turcis fere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

ferebatur, victoria dirempta eſt. Quippe Senatus reliqui maris tutandi cupidus vincentem Theupolum, & extrema prælii meditantem ad Aſcrivium cum claſſe ablegavit. Non ideo tamen tot cladibus preſſi latrociniis diu abſtinuere: ſeu levibus ſtipendiis, ſeu prædæ dulcedine permoti, rurſus in furta ſua, & in ſuas naves reſiluerunt, & rapacius, & latius quam ante. Nam Pharo, Brachia, & Corcyra nigra inſulis expilatis, obvia quæque, tum Chriſtianorum, tum Turcarum navigia, & merces depopulabantur: & jam labem, omnibus portubus incubantem, Amurathes in perpetuum volens exinguere, inſtructo apparatu Seniam cogitabat, niſi ſingulari conſilio Marci Venerii Oratoris proſpectum eſſet, ne claſſis emandaretur jure ſancitæ pacis, & obtentu præſtandæ in poſterum per Venetos maritimæ ſecuritatis. Et ſeveriora quidem remedia temporum, ac pietatis conditio abhorrebat, inſeſſa Pannonia, Myſia, & Liburnia. nam metus erat diffluere Turcam odio Auſtriaci Principis, maxime quia Cliſſam aſtu militari rapuerat per Uſcochos in noſtris confiniis, in quibus nihil movere fidei & quietis ad communem Italiæ tute-

tutelam intererat. Profectus tamen in Illyricum Benedictus Maurus eſt, ut jam aliquid tentaturos populares vicino ſucceſſu in officio contineret. nam erat animus comprovincialibus juvare Cliſſenſes. Sed eos exterruit Maurus, huc illuc ferens arma, & Uſcochos, noſtris maribus auxilia comportare auſos, opportuna claſſe cohibuit, quæ res Clementem VIII non mediocriter affecit. Verum omnia tentare præſtat tuendæ Reip. cauſa, & etiam barbaris ſervanda ſunt ſua fœdera. Cæterum anniverſarii hoſtes, nec ob id ſuarum artium obliti ſunt ad longum tempus. Rovinii namque portum in Hiſtria ingreſſi nocturna manu mercatorias omnes diripuerunt: cumque Hermolaus Theupolus ſceleratos ad ultionem quaquaverſum inquireret, ipſe in accuratiſſimo conatu vitam fato reliquit ad maximam perfidorum licentiam. Illi metu ſoluti, quingenti Curictam delati, trecentis, qui facinus jam tum inibi expectabant, junctis, in ipſo portu quinque Epirotarum longa navigia, & duas triremes invadunt. Epirotas, infeſta ſibi nomina, ad unum omnes trucidant, cæteros miſerrima clade conficiunt: idem auſuri in Albonam, ſi per Marini

Moli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Molini, tunc Prætoris, violentiam licuiſſet. hæſit tamen in Flanona barbaries, occiſis incolis, occupatoque caſtello, ubi probro Venetorum Cæſariana ſigna extulerunt, extorto etiam per vim ab oppreſſis oppidanis ſacramento fidelitatis. Neque atrocitas hæc per oratorem Ferdinandi Archiducis Ioſephum Rabatam excuſari, aut componi potuit apud Venetos. Concitus per hęc Nicolaus Donatus non modo Seniam, conterminoſque tractus, ſed etiam ipſum Tergeſtum acriter inſedit, in prædones ubique intentus, erectis duabus munitionibus, qua tranſitus fœdæ genti patebat. Non tamen animus pervicax ob id ceſſit, non quidem fiducia virium, ſed quia extrema mole bellum pariter liberis, conjugibuſque ingrueret, & quia maxime vegeti ſolent eſſe impetus pro vita dimicantium. Igitur inſuetum iter in Hiſtros per abrupta montium juga, & confragoſos plerumque ſaltus, qui Germaniam diſterminant, ingreſſi omni genere populationis in provinciam feruntur, vulgus trucidatum, ira & fames ſanguine & rapinis ſatiata, annonam ex victoria retulere: & jam omnia circumfuſi prædonis famam horruerant, & infeſtum agris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

gris agmen fugiebant vicinæ gentes, cum Franciſcus Cornelius furorem latronum pari motu, reciprociſque damnis continuit in peſſimam Auſtriacorum perniciem, quæ demum populorum miſerandis ejulatibus adacta, aures Cæſaris Matthiæ, & Ferdinandi alliſit, ut remotis tot malis orbi Chriſtiano ſuccurrerent. nec diſtulit Ioſephus Rabata in ſontes, qui totis ferme viginti quatuor annis res alienas ſollicitarant, ultimam ſupplicii legem. ſecuri enim in prædonum duces & capita, ad cæterorũ terrorem, ſevera animadverſione detonuit, & ipſe infami latronum manu mox inhumaniter trucidandus. Sic nonnihil paci conſultum eſt.

Expeditio ſeptima in piratas.
1601.

AT ſub hæc non ſemel ipſi Neapolis, & Siciliæ Proreges conjuncta claſſe maria ad quæſtum fœdarunt: nec dubie Franciſcus Superantius Orator Philippo Regi facinus detulit. Sed hujus litteræ ſuorum damnantis furta magis apud Senatum optimæ voluntatis fuere teſtes, quam apud prædatores imperii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

perii notæ. proinde majoribus etiam remediis, & navibus Reip. ſibi proſpicere ad repellendam vim placuit. Nec minus furor Auſtralis hæc noſtra littora afflavit quinquennio poſt. Cum circa Corcyram in noſtrorum navigia ſæviiſſent quinque Numidicæ triremes, miſſus eſt Auguſtinus Canalius claſſis Legatus, qui deliberato rei gerendæ momento cum Franciſco Molino Sinus Præfecto, ita bipartito excurſu in fugaces delatus, ut ultimam hoſticarum ad primos appulſus tormentis disjecerit: nec ſegnius in primam Lucæ Piſauri puppem effrenis hoſtis mortem trudebat, dilabentibus aliis, cum ſibi integram victoriam eripi latronum fuga putaret, Legatus incitato remigio fugitivis inſiſtit. Ferebantur in ſingulis Numidicis præter ſocios remiges militum C. & XL. Noſtris in robore conſtabat virtus: itaque rates hoſtiles vel late conquaſſatæ ſunt, vel alto demerſæ, fures aperta ſtrage trucidati. Sic per extrema connixum improbum genus alienum æquor ſuo ſanguine infecit. Dragutes Archipirata Peloponneſiacus Canalii, quantumvis ſaucii, manu confoſſus interiit. Eandem virtutis gloriam brevi poſt adeptus eſt Antonius

Civra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Civranus, qui in Meli portu aggreſſus piraticam peſtem, una cum infamibus lignis furta latrocinantibus extorſit, & ſceleſtas Barbarorum animas ad orcum detruſit.

Interdictum Pontificium in Venetos. 1605.

A Piratico bello ad contentionem ventum eſt, ſcribendi apparatu & licentia ſummam, ſed exitu levem. Hoc enim pompoſum inter togatos Principes diſſidium non tam momento ſuo, quam ratiocinio populorum æternitati mandatum eſt. Imminutæ Pontificiæ auctoritatis ſuſpicio Paulum Quintum Burgheſium in Venetam Rempublicam concitavit. Ille, veluti acerrimus ſacrorum defenſor, irritum volebat omnino quidquid in Eccleſiaſticos viros, eorumque bona decretum eſſet. Noſtri majorum ſuorum ſtatuta, legeſque & temporis, & uſus firmata privilegiis aſſerebant, ne ſubditorum contumeliæ impunes eſſent, civiumque patrimonia diſtraherentur. Nihil tamen profectũ apud Pontificem, à quo propere in univerſam Remp. ſacræ diſtrictæ ſecures, urbe interdictum, & ſub-

diti

diti diris devoti. Patres communi ſententia interdicto obrenunciarunt: litteris quocumque locorum ſuæ ditionis Leonardi Donati Principis nomine tranſmiſſis, ut populi in fide manerent, orbemque publicis programmatis docuerunt de Pontificis facto, ſuoque jure. Res interim eo loco erat, urgentibus hinc inde partibus, ut ſine ferro & incendio, ſæviſſimoque bello componi haud poſſe videretur. Tandem Chriſtianiſſimorum Principum interventu, ac in primis Gallorum Regis Henrici IV. per Franciſcum Iojeuſam purpuratum Præſulem hæ Italiæ turbæ rixæque inter pium Patrem, & cariſſimos filios ſublatæ ſunt.

Bellum Auſtriacum quartum.
1615.

PRæter efferos nativæ ferociæ ſpiritus hoc tempore Uſcochi aulico quoque favore laſciviebant. Nec dubium erat Ioſephi Rabatæ cædem, ab ipſis manifeſto læſæ majeſtatis crimine commiſſam, apud Ferdinandum imputari aperto Venetorum ſtudio. Unde egregii quaſi facinoris miniſtri, noſtrorum accuſationibus inconcuſſi regnabant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

bant. Quid igitur mirum quod Georgio Dannicicchio duce Hieronymum Marcellum, pro maris libertate excubantem inopinata perfidia ad Beſcam vinculis gravarint? quod per ſummam ſuperbiam angore ſimul & minis contumelioſe cruciatum Seniæ ad ludibrium nationis luſerint? quod Chriſtophorum Venerium in Mandra, Pagi inſulæ portu, incautius cum ſua trireme agentem interceperint, coxerint, ac devorarint? Inhumana hæc cladium ſeries altius exaſperarat Patrum animos, quam ut ſolitis antea lenitatis, & gratiæ formulis impunes belluæ graſſarentur. Hinc moderante rem Venetam Ioanne Bembo vindicta gravior hoc anno ad Gradiſcas erupit; ultro etiam per hæc laceſſente Volfgango Terſacii comite, facinoroſorũ anteſignano. Hunc propria immanitas, & majoribus quondam ſuis poſſeſſa Curicta, & nuper cum Benedicto Legio victor animus ad prædas per Hiſtros in Forum-julium egerat: ſimulque cuncta proſpere per inermes acta, uſtis expilatiſque provincialibus, hominem erexerant, in ſocietatem flagitioſiſſimo quoque aſſumpto, cui ob egeſtatem & odium Veneti nominis vehemens perfurendi libido eſſet; jamque

que

que petebant Montem-falconium, cum legiones Palma, Utinoque excitæ, quas Franciſcus Ericeus, & Silveſter Maurocenus Provinciæ Præſides feſtinata conſcenſione objecerant, impetum importuni prædonis arcuerunt: præmiſſuſque cum delecta manu Pompejus Juſtinianus Genuenſis, qui navandæ operæ avidus inconditæ oræ pagos, vicoſque omnes, qui finium in ea regione extremi erant, & futuris rebus idonei, occupavit. Augebantur ergo utrinque copiæ vicinarum partium, ut nondum aperto marte, ita incerta diligentia Auſtriacorum, quos inter de certo bello ambigebatur, diſſimulante indignationem Veneto, quam cum ingentibus primum armis, concurſuque ducum, & nationum exinde robore perarmaſſet, tandem ſolutam in Gradiſcas potentiſſimo apparatu, & ruina gravi torſit, docuitque quam perniciosum eſſet tutamen ſceleſtorum, & quam decora libertas, quamque potens laceſſitæ Reipubl. mora. Sic diſſipata Auſtriaca ſubſidia, & machinationes. Sola Urbs Gradiſca, ne veniret in poteſtatem, à pacis concordiæque magnis demum arbitris impetravit, quos ſecuta eſt optimi Senatus libens inclinatio, qua ſe non tam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

vacuum gloria æſtimavit, ut poſt compreſſos fures, & extortam bello maris ſecuritatem, inane Ferdinandi Archiducis oppidum, ceu virtutis ſuæ præmium mallet, quam ſincerã famæ laudem, & deſideratæ quietis ſuavitatem.

Dum hæc extremam manum recipiunt, egregium Antonii Marini Capelii facinus toto terrarum orbe perſonuit. Qui ejus integrum de Punica Piratarum claſſe triumphum commendent æternitati, illuſtres non deerunt ſcriptores, neque ultricia Numina, quæ Barbarorum minas & furorem compeſcant. Nobis ſat erit præclaras hucuſque Venetorum res geſtas tenui quidem, ſed fido ſermone contraxiſſe, nec quicquam inter infenſos, vel obnoxios Patriæ dictum extra fidem gliſcet poſteritati. Vetera quidem ſupergreſſa ſunt vitium obtrectationis ipſa ſua antiquitate, & concordi ſcriptorum teſtimonio: in præſentibus precium hæret veritatis, quæ proinde ad alia nobis carior eſt, quam ut iis, quæ nuper geſta vivorum adhuc conſcientia variantur, reliquæ ſcriptionis noſtræ conſtantiam velimus invertere.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 45